

Stenografická zpráva o schôdzkach Slovenskej národnej rady

Zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslanca SNR doc. Štefana B r e n č i č a

Návrh zákona SNR o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy

Voľba člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR

Zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a zpráva o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku

Návrh rozpočtu SNR a ňou priamo riadených organizácií na rok 1967

Návrh zákona Slovenskej národnej rady o Protialkoholickom sbore na Slovensku

Dotazy poslancov Slovenskej národnej rady

Zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtom päťročnom pláne na Slovensku

Zpráva o vybavení návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených na schôdzke Slovenskej národnej rady 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku

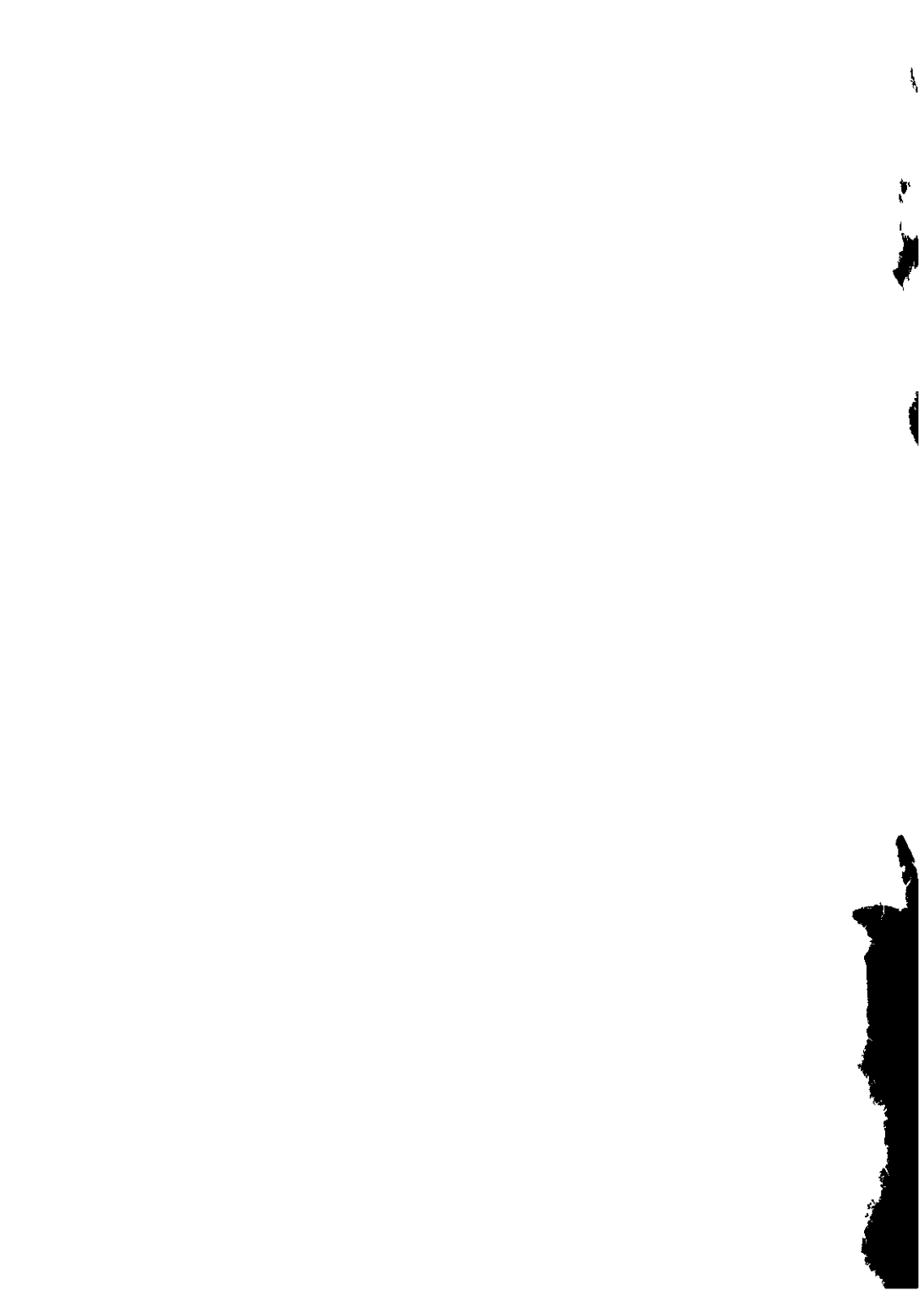

Slovenská národná rada

IV. volebné obdobie

Stenografická zpráva

o 12. schôdzke Slovenskej národnej rady
v Bratislave 26. a 27. apríla 1967

12. schôdzka Slovenskej národnej rady 26. a 27. apríla 1967

Prítomní:

Predseda Michal Chudík;
podpredsedovia Ing. František Barbírek, Ing. Ján Marko
a Jozef Kríž;

delegácia Národného zhromaždenia — členovia predsedníctva
František Tymeš, predseda Výboru pre plán a rozpočet, MUDr.
Antónia Petrusová, predsedníčka Výboru zdravotného a Ing.
Antonín Bichler, predseda Výboru priemyslového pre hlavné
výrobné odvetvia a dopravu;

delegácia vlády — Ing. Bohumil Sucharda, minister financií
a predseda Štátnej komisie pre financie, ceny a mzdy, Ing. Sa-
muel Takáč, minister stavebníctva a Drahomír Dvořák, prvý
námestník predsedu Štátnej plánovacej komisie;

funkcionári a vedúci pracovníci z prerokovaných úsekov;

76 poslancov podľa listiny o prítomnosti.

(Začiatok schôdzky o 9.00 hod.)

Predseda Chudík:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia!

Otváram 12. schôdzku a zisťujem, že Slovenská národná rada je spôsobilá sa uznášať.

Na dnešnom rokovaní vítam delegáciu Národného zhromaždenia, súdruha Františka T y m e š a, člena Predsedníctva Národného zhromaždenia a predsedu Výboru pre plán a rozpočet, ako vedúceho delegácie, a súdruha Ing. Antonína B i c h l e r a, člena Predsedníctva Národného zhromaždenia a predsedu Výboru priemyslového pre hlavné výrobné odvetvia a dopravu. *(Potlesk.)*

Dalej vítam delegáciu vlády, súdruha Ing. Bohumila S u c h a r d u, ministra financií a predsedu Štátnej komisie pre financie, ceny a mzdy a súdruha Ing. Samuela T a k á č a, ministra stavebníctva. *(Potlesk.)*

Vítam aj ostatných prítomných hostí.

Súdržky a súdruhovia,
navrhujem, aby podľa § 15 rokovacieho a pracovného poriadku Slovenská národná rada pre 12. schôdzku zvolila si za overovateľov poslancov Vojtecha T ö r ö k a a Karola T o m a š k o v i č a.

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Ďakujem.

Prikročíme k schváleniu programu 12. schôdzky.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady navrhuje tento program:

1. Zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslanca SNR doc. Štefana B r e n č i č a.
2. Návrh zákona SNR o pôsobnosti a náplni úloh vykonaných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy.
3. Voľba člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR.
4. Zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku

a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a zpráva o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku.

5. Návrh rozpočtu SNR a ňou priamo riadených organizácií na rok 1967.

6. Návrh zákona Slovenskej národnej rady o Protialkoholickom sbore na Slovensku.

7. Dotazy poslancov Slovenskej národnej rady.

8. Zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtom päťročnom pláne na Slovensku.

9. Zpráva o vybavení návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených na schôdzke Slovenskej národnej rady 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku.

Máte, súdružky a súdruhovia poslanci, pripomienky k navrhnutému programu?

(*Neboli.*)

Propomienok niet, budeme hlasovať.

Kto súhlasí s navrhnutým programom, nech zdvihne ruku!

(*Hlasovanie.*)

Je niekto proti?

(*Nikto.*)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(*Nikto.*)

Ďakujem. Program je schválený a pristúpime k prerokovaniu prvého bodu programu, ktorým je

zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslanca doc. Štefana Breňča.

Zpravodajcom je poslanec Jozef Malina.

Dávam mu slovo.

Zpravodajca **Malina:**

Vážená Slovenská národná rada!

Mandátová komisia Slovenskej národnej rady ma na dnešnej svojej schôdzke poverila, aby som vám podal zprávu o preskumani platnosti voľby zvoleného poslanca Slovenskej národnej rady doc. Štefana **B r e n ě i ě a**.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady svojím uznesením z 1. februára 1967 určilo, aby sa 9. apríla 1967 konali doplňovacie voľby na uprázdnené miesto poslanca Slovenskej národnej rady vo volebnom obvode číslo 32 — Topoľčany po Helene **K u n o v s k e j**. V týchto doplňovacích voľbách bol zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady súdruh doc. Štefan **B r e n ě i ě a**.

Mandátovej komisii Slovenskej národnej rady boli Slovenskou volebnou komisiou pre doplňovacie voľby predložené na preskúmanie doklady týkajúce sa týchto doplňovacích volieb, a to:

- písomné prehlásenie kandidáta, že kandidatúru prijíma;
- zápisnica Obvodnej volebnej komisie z 8. marca 1967 o registrácii kandidáta za poslanca Slovenskej národnej rady;
- zápisnica Obvodnej volebnej komisie z 9. apríla 1967 o spočítaní hlasov a
- zápisnica Slovenskej volebnej komisie pre doplňovacie voľby z 10. apríla 1967.

Po preskúmaní uvedených dokladov Mandátová komisia Slovenskej národnej rady zistila, že doplňovacie voľby vo volebnom obvode číslo 32 — Topoľčany boli vykonané v plnom súlade s ustanoveniami zákona o voľbách do Slovenskej národnej rady.

Z celkového počtu 26 881 voličov zapísaných do volebných zoznamov sa na voľbách zúčastnilo 26 786. Pre kandidáta odovzdalo svoje hlasy 26 786 voličov, t. j. 100 perc. hlasovalo za kandidáta.

Mandátová komisia Slovenskej národnej rady preto odporúča Slovenskej národnej rade, aby prijala toto

u z n e s e n i e :

Slovenská národná rada na základe zprávy Mandátovej komisie Slovenskej národnej rady zisťuje, že doplňovacie voľby poslanca doc. Štefana **B r e n ě i ě a** boli vykonané v súlade so zákonnými predpismi. Preto podľa čl. 79 ústavy a podľa § 50 zákona SNR č. 35/1964 Zb. overuje platnosť voľby doc. Štefana **B r e n ě i ě a** za poslanca Slovenskej národnej rady.

Predseda Chudík:

Hlásí sa niekto o slovo, alebo sú dotazy, prípadne pripomienky k prednesenej zpráve?

(Neboli.)

Keďže niet žiadnych pripomienok ani dotazov, budeme hlasovať

o návrhu Mandátovej komisie, aby Slovenská národná rada overila platnosť voľby poslanca SNR doc. Štefana B r e n č i č a.

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada voľbu poslanca doc. Štefana B r e n č i č a overila.

Poslanec Štefan B r e n č i č je na dnešnej schôdzke prítomný. Podľa čl. 80 ústavy zloží poslanecký sľub, a to tak, že sa sľub prečíta a poslanec Štefan B r e n č i č vykoná sľub podaním ruky a slovom „Sľubujem!“.

Žiadam poslanca Štefana B r e n č i č a, aby pristúpil ku mne na vykonanie sľubu a predsedu SNR Jozefa K r í ž a, aby prečítal sľub stanovený článkom 80 ústavy.

Podpredseda Kríž (číta sľub):

Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Československej socialistickej republike, vecí socializmu a odkazu Slovenského národného povstania. Budem dbať na vôľu a záujmy ľudu, spravovať sa ústavou a ostatnými zákonmi republiky a pracovať pre to, aby sa zákony uvádzali do života.

(Poslanec doc. Štefan Brenčič pristupuje k predsedovi SNR a poďaním ruky a slovom „Sľubujem!“ skladá sľub.)

Predseda Chudík:

Prikróčime, súdružky a súdruhovia, k druhému bodu programu, ktorým je

návrh zákona Slovenskej národnej rady o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy.

Návrh vám bol doručený ako tlač 45 a dnes vám bol rozdáný dodatok k návrhu tohto zákona.

Zpravodajcom je poslanec Ing. Emil Píš.

Dávam mu slovo.

Zpravodajca Ing. Píš:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky poslankyne, súdruhovia poslanci,
vážení hostia!

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady predkladá dnešnému plénu Slovenskej národnej rady na prerokovanie a schválenie návrh zákona Slovenskej národnej rady o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slovenskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy. Na rozdiel od znenia návrhu zákona, ktorý vám bol, súdružky poslankyne a súdruhovia poslanci, doručený, došlo po prerokovaní textu zákona v Právnej komisii SNR k zmene ustanovenia § 1. S navrhovanou zmenou vyslovilo súhlas aj Predsedníctvo Slovenskej národnej rady. Nové znenie § 1 návrhu ste dnes chceli začatím zasadnutia dostať.

Úvodom chcel by som poukázať na skutočnosti, ktoré vyvolali potrebu vydania spomenutého zákona Slovenskej národnej rady.

Ústredný výbor Komunistickej strany Československa na svojom plenárnom zasadnutí v dňoch 23. a 24. marca tohto roku zaoberal sa situáciou na úseku nášho poľnohospodárstva a výživy a podľa výsledkov svojho rokovania schválil nový systém riadenia týchto dôležitých úsekov. Jeho zmyslom je plne rozvinúť efektívne a vzájomne výhodné vzťahy medzi prvovýrobcom, spracova-

teľom a podnikom služieb a obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami a zabezpečiť jednotné koncepčné riadenie týchto odvetví.

Závery rokovania ÚV KSČ realizovalo Národné zhromaždenie zákonom z 5. apríla 1967 č. 29 Zb., ktorým zriadilo namiesto doterajšieho Ministerstva poľnohospodárstva, Ministerstva potravinárskeho priemyslu a Ústrednej správy nákupu poľnohospodárskych výrobkov nové Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy. Súčasne ustanovilo, že v odbore štátnej správy poľnohospodárstva a výživy pôsobí povereník Slovenskej národnej rady. Zákon číslo 29/1967 Zb. vytvoril tak potrebné predpoklady, aby Slovenská národná rada v rámci svojej zákonodarnej právomoci vykonala potrebné zmeny v štruktúre svojich výkonných orgánov.

V predkladanom zákone Slovenskej národnej rady navrhuje sa zriadiť na novom úseku poľnohospodárstva a výživy Komisiu Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu a súčasne zrušiť doterajšiu Komisiu Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a Komisiu Slovenskej národnej rady pre potravinársky priemysel. V zákone sa súčasne vyslovuje, že pôsobnosť zrušených komisií prechádza na novú Komisiu Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

V novoupravenom odbore štátnej správy poľnohospodárstva a výživy bude podľa navrhovaného zákona pôsobiť povereník Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu. Pri vymedzení jeho pôsobnosti návrh zákona vychádza z existujúcich právnych úprav Národného zhromaždenia, Slovenskej národnej rady a príslušných uznesení vlády, predovšetkým uznesenia číslo 340/1964 o opatreniach na plnšie uplatnenie Slovenskej národnej rady v zmysle ústavy a záverov XII. sjazdu KSČ. Takáto úprava, potrebná pre začiatkové obdobie činnosti nových orgánov Slovenskej národnej rady, bude v súlade s požiadavkami na prehĺbenie ich činnosti novoupravená, resp. doplnená osobitnými predpismi vlády a Slovenskej národnej rady.

Novému usporiadaniu orgánov Slovenskej národnej rady sa primerane prispôsobuje aj výkonný aparát Slovenskej národnej rady. Výkonným aparátom Slovenskej národnej rady a jej orgánov v odbore poľnohospodárstva a výživy bude podľa navrhovaného zákona Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo a výživu.

Pre orgány Slovenskej národnej rady, ako aj pre ich výkonný aparát, ktoré sa navrhujú zriadiť predkladaným zákonom, bude platiť zákon Slovenskej národnej rady č. 124/1964 Zb. o rokovaní a pracovnom poriadku Slovenskej národnej rady.

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia!

Uviedol som hlavné zásady, z ktorých vychádza predkladaný zákon Slovenskej národnej rady o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slovenskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy. Návrh zákona bol prerokovaný s poverenictvami a aparátom komisií Slovenskej národnej rady a bol dohodnutý s príslušnými ústrednými orgánmi.

Predkladaný zákon Slovenskej národnej rady svojou formou a obsahom spĺňa všetky predpoklady, aby sa na novousporiadanom úseku prehĺbila riadiaca činnosť Slovenskej národnej rady a jej orgánov v záujme ďalšieho hospodárskeho rozvoja Slovenska a tým aj zvýšenia jeho podielu na hospodárstve našej Československej socialistickej republiky.

Predseda Chudík:

Ďakujem poslancovi Ing. P í š o v i za prednesenie zprávy.

Hlási sa, súdržky a súdruhovia, niekto o slovo?

(Nikto.)

Keďže sa o slovo nikto nehlási, rozprava odpadá a budeme hlasovať.

Kto súhlasí s návrhom zákona SNR o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy, ako ho odporučil zpravodajca, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada zákon jednomyselne schválila podľa návrhu predsedníctva.

Súdružky a súdruhovia,

v zmysle prijatého zákona Slovenskej národnej rady o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy je potrebné zvoliť Komisiu SNR pre poľnohospodárstvo a výživu, jej predsedu a povereníka Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

Predsedníctvo SNR odporúča Slovenskej národnej rade zvoliť za povereníka a predsedu Komisie SNR pre poľnohospodárstvo a výživu poslanca prof. MVDr. Kolomana B o d ť u a zvoliť členov uvedenej komisie podľa návrhu predsedníctva, ktorý vám bol rozdán ako tlač 47.

Ďalej predsedníctvo predkladá Slovenskej národnej rade návrh, aby za člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady a za povereníka a predsedu Komisie SNR pre kultúru a informácie bol zvolený poslanec doc. Štefan B r e n ě i ě. Súčasne predsedníctvo navrhuje, aby poslanec Vojtech D a u b n e r bol uvoľnený z funkcie člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady, pretože podľa ústavy Predsedníctvo SNR má 16 členov a zvolením poslanca B r e n ě i ě a za člena Predsedníctva SNR by sa tento počet stanovený ústavou prekročil.

Taktiež je potrebné vykonať zmeny v zložení niektorých komisií Slovenskej národnej rady, ako sú uvedené v návrhu predsedníctva, ktorý vám bol rozdán ako tlač 47.

Máte, súdružky a súdruhovia poslanci, pripomienky k predloženému návrhu?

(Hlásí sa poslanec Jozef Malina.)

Predseda Chudík:

Poslanec M a l i n a.

Poslanec **Malina** (z miesta):

Na strane 3, tlač 47, je omyl. V odstavci, kde sa uvádza „uvoľniť z funkcie člena Slovenskej plánovacej komisie. . .“ u s. Františka H a g a r u správne má byť z Finančnej a rozpočtovej komisie SNR.

Predseda Chudík:

Súdruhovia, sú ešte ďalšie pripomienky?

(Hlásí sa poslanec gen. mjr. Ján Strcula.)

Predseda Chudík:

Poslanec **S t r c u l a**.

Poslanec **gen. mjr. Strcula** (z *miesta*):

Myslím, že by bolo dobre komisiu rozšíriť ešte o odborníka z potravinárskeho priemyslu. Sú tam len dvaja; väčšinou sú súdruhovia z poľnohospodárstva.

Predseda Chudík:

Máš, súdruh poslanec, nejaký návrh konkrétny?

Poslanec **gen. mjr. Strcula**:

Konkrétny návrh nemám, to sa musí prerokovať v komisii.

Predseda Chudík:

Pokiaľ ide o pripomienku súdruha poslanca **S t r c u l u**, odporúčam, aby sme ju zväžili v predsedníctve i v komisii a keďže treba príslušného poslanca uvoľniť z inej komisie, s ním rokovať predtým, aby sme túto pripomienku vybavili na najbližšom zasadnutí pléna Slovenskej národnej rady dodatkom, ak súhlasí súdruh **S t r c u l a**.

Poslanec **gen. mjr. Strcula**:

Mal som na mysli odborníka, nie poslanca.

Predseda Chudík:

To by sme mohli vyriešiť hneď. Súdruh **P í š**, keby ste vedeli navrhnúť.

Zpravodajca **Ing. P í š**:

Navrhujem súdruha **Ing. B o b i š a**, riaditeľa Výskumného ústavu hydinárskeho priemyslu, alebo súdruha doc. **Ing. Š u l c a**, riaditeľa Výskumného ústavu potravinárskeho priemyslu.

Predseda Chudík:

Odporúčam, aby sme volili iba jedného, v poradí ako súdruh zpravodajca P í š navrhoval, a to súdruha riaditeľa B o b i š a.

Pokiaľ ide o pripomienku súdruha M a i i n u na str. 3, je to v poriadku, pretože súdruh H a g a r a bol súčasne členom Slovenskej plánovacej komisie a uvoľňujeme ho z tejto.

Poslanec Malina:

Vzdávam sa pripomienky.

Predseda Chudík:

Pripomienky boli, súdružky a súdruhovia, vybavené.

Ďalších pripomienok niet.

Kto teda súhlasí s návrhom, aby poslanec prof. MVDr. Koloman B o ě a bol zvolený za povereníka a predsedu Komisie SNR pre poľnohospodárstvo a výživu,

poslanec Vojtech D a u b n e r bol uvoľnený z funkcie člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady a

poslanec doc. Štefan B r e n ě i ě bol zvolený za člena Predsedníctva SNR, povereníka a predsedu Komisie SNR pre kultúru a informácie,

nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada návrh Predsedníctva SNR jednomyseľne schválila.

Prosím súdruha povereníka B r e n ě i ě a, aby zaujal svoje miesto v predsedníctve.

Súdružky a súdruhovía poslanci!

Dovoľte, aby som v mene Slovenskej národnej rady čo najúprimnejšie poďakoval súdruhovi **D a u b n e r o v i** za jeho doterajšiu neúnavnú a plodnú prácu, ktorú ako člen Predsedníctva SNR po mnoho rokov vykonával.

Vyslovujem presvedčenie, že úzka spolupráca Predsedníctva Slovenskej národnej rady so Slovenskou odborovou radou a konkrétne tiež so súdruhom **D a u b n e r o m** ako jej predsedom bude i naďalej úspešne pokračovať.

Teraz budeme hlasovať o voľbe členov Komisie SNR pre poľnohospodárstvo a výživu, ako aj o zmenách v zložení niektorých komisií SNR podľa návrhu, ktorý vám bol predložený ako tlač 47 s tým, že hlasujeme už i s uplatnenou pripomienkou,

Kto súhlasí s návrhom, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že návrh bol jednomyselne schválený.

Prikročíme k ďalšiemu bodu programu, ktorým je

zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a zpráva o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku.

Zprávy boli rozposlané, a preto sa nebudú prednášať.

Podpredseda Slovenskej národnej rady a predseda Slovenskej plánovacej komisie a povereník SNR pre financie sa prihlásili o úvodné slovo do rozpravy.

Dávam slovo predsedovi Slovenskej plánovacej komisie súdruhovi ministrovi **Ing. Františkovi B a r b í r k o v i**.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Vážená Slovenská národná rada!

Predkladaný návrh plánu na rok 1967 sa opiera predovšetkým o základné smery štvrtého päťročného plánu, ktorý schválilo Národné zhromaždenie v októbri minulého roku spolu so základnými dlhodobými ekonomickými pravidlami. V nich súčasne už boli vyjadrené základné úlohy rozvoja hospodárstva pre rok 1967. O základných smeroch rozvoja do roku 1970 a úlohách rozvoja v roku 1967 rokovalo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady v apríli minulého roku a 20. októbra aj plenárna schôdzka Slovenskej národnej rady. Obdobné rokovania boli i v straníckych orgánoch.

V dôsledku zavádzania novej sústavy riadenia, hlavne však prestavby veľkoobchodných cien, bolo nutné na základe uznesenia vlády posunúť záverečné práce na pláne na rok 1967 až do tohto obdobia. Opäť sa teda s úlohami plánu zaoberáme.

Keďže podrobný prehľad o najdôležitejších úlohách plánu na rok 1967 a o smeroch ich realizácie v podmienkach novej sústavy riadenia poslanci Slovenskej národnej rady obdržali, obmedzím sa len na niektoré najdôležitejšie otázky plánu, najmä z toho hľadiska

1. ako sú v predkladanom návrhu zabezpečované základné smery štvrtého päťročného plánu,
2. z hľadiska nového poňatia plánu ako úvahy centra,
3. aké sú hlavné smery hospodárskej politiky pre rok 1967.

1. K zabezpečeniu základných úloh 4. 5RP

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady príprave plánu na rok 1967 venovalo sústavnú pozornosť. Základné problémy rozvoja hospodárstva na Slovensku boli s príslušnými ministerstvami a štátnou plánovacou komisiou viackrát prerokované.

S osobitnou starostlivosťou boli prevedené analýzy doterajších výsledkov a rozpracované otázky rozvoja niektorých odvetví, hlavne chémie, stavebných hmôt a výstavby školstva. Veľké úsilie bolo vynaložené na riešenie výchovy a výuky učňovského dorastu.

Podľa základných smerov štvrtého päťročného plánu, prerokovaných Predsedníctvom Slovenskej národnej rady v apríli minulého roku a Predsedníctvom Ústredného výboru KSS, boli pre rozvoj hospodárstva na Slovensku určené pre rok 1967 tieto hlavné zámery:

- priemyslová výroba má vzrásť o 8—9 perc.,
- objem trhovej poľnohospodárskej výroby sa má zvýšiť o 3—4 perc.,
- investičná výstavba má sa uskutočniť v rozsahu 15,6 mld. Kčs (v starých cenách), pričom práce na príprave investičného plánu mali sa organizovať tak, aby sa v roku 1967 podľa možnosti, okrem iných akcií, začalo s výstavbou Drevokombinátu v Pezinku, hotela Štrbské Pleso a letiska Poprad,
- počet pracovníkov má byť vyšší o 27—30 tis. osôb.

Také zásady boli vcelku prijaté v straníckych orgánoch a v Slovenskej národnej rade v apríli minulého roku.

Predkladaný plán vcelku zabezpečuje tieto zámery:

a) priemyselná výroba vzrastie o 8,2 perc., v niektorých odvetviach je tempo ešte rýchlejšie (chémia, strojárstvo — 11,7 perc.),

b) trhová poľnohospodárska produkcia sa zvýši o 4.5 perc., na jej zabezpečenie sa počíta s dodávkami priemyselných hnojív v množstve 314 tisíc ton,

c) zamestnanosť v hospodárstve na Slovensku vzrastie o 33 tis. osôb, z toho v priemysle zhruba o 17 tis. osôb,

d) do hospodárstva sa vloží vyše 21 mld. investícií (pravda, v nových cenách), z toho 13 mld. stavebných prác,

e) tvorba spoločenského produktu má vzrásť na 107,3 perc., tvorba národného dôchodku na 107,9 perc.

V porovnaní so zámermi štvrtej päťročnice sa lepšie uspokojujú potreby výstavby kapacít v nevýrobnej sfére, menovite v školstve, čiastočne tiež vo výstavbe ciest. Navyiac sa zaraďujú tieto stavby: výstavba letiska Poprad-Tatry, kanalizácia a čistiareň odpadových vôd Skalica, vodovody Prešov—Slavkov, Sereď, cesta Moldava—Čečejevce, výstavba hotela na Štrbskom Plese nie je ešte uzavretá.

V priemysle sú navyiac stavby v chémii — polypropylénové vlákna v Chemických závodoch J. Dimitrova Bratislava, podlahovina z PVC v Novákoch, paraxylén v Slovnafte Bratislava.

Počíta sa tiež s urýchlením výroby stavebných hmôt. V rámci centrálne posudzovaných stavieb sa predstihove zahájila výstavba dlaždičkárne v Michalovciach. V podnikovej výstavbe zahájí sa výstavba novej tehelne v Humennom s kapacitou 25 mil. tehlových jednotiek a viacero rekonštrukcií tehelní (Pezinok, Ružomberok, Bytčica a Fabianka) s kapacitou 38 mil. tehlových jednotiek. Ďalšia výstavba je závislá od projektovej a dodávateľskej prípravy. Zásadnejšie riešenie situácie v stavebných hmotách možno očakávať až v posledných rokoch štvrtej päťročnice. V ro-

ku 1967 zostane situácia v stavebninách napätá, a preto vyžaduje veľmi hospodárne využívať dané zdroje.

V súčasnom období sa riešia ešte niektoré problémy výstavby kapacít na komplexné využitie drevnej hmoty. V tomto roku sa pripravuje výstavba energetických častí Drevokombinátu v Pezinku. Niektoré dielčie problémy tohto odvetvia — napríklad financovanie výstavby a predvýrobnej prípravy závodu na drobné drevárske výrobky v Uličí — sa doriešili. Celkove však ide na tomto úseku o zásadnejší program, o ktorom v súčasnom období s spolupráci s centrálnymi orgánmi rokujeme.

* * *

V priebehu roka bude treba starostlivo sledovať priebeh rozmiestovania 15-ročnej mládeže, najmä prijímania do učebného pomeru — podľa návrhu sa má prijať zhruba 50 tisíc mladých ľudí do učebného pomeru. V porovnaní s rokom 1966 je to zhruba o 9 tisíc viac. Ide o počty, ktoré sú do určitej miery nad reprodukčné potreby podnikov.

Na preklopenie tohto a v záujme poskytnutia a zabezpečenia odbornej prípravy mládeže v učebnom pomere boli uznesením vlády č. 412/1966 schválené potrebné prostriedky v sume 400 mil. Kčs pre roky 1967—1970. Pre školský rok 1967/1968 sa z celkového objemu počíta s čiastkou 50 mil. Kčs. Treba sa preto v našej práci usilovať o to, aby podniky v roku 1967 (samozrejme i v ďalších) prijímali mladých ľudí do učenia v súlade s plánom a na úhradu zvýšených nákladov na ich výchovu využívali prostriedky rezervované pre tento účel v štátnom rozpočte.

2. K poňatiu štátneho plánu na rok 1967

V súlade so zásadami zdokonalenej sústavy riadenia zmenil sa tak obsah, ako i charakter plánu.

Štátny plán predstavuje vlastnú, relatívne nezávislú úvahu centra o predpokladanom vývoji ekonomiky a o potrebe i smeroch využitia vytváraných zdrojov. Plán sa pritom vo viacerých smeroch odchyľuje od návrhov výrobných-hospodárskych jednotiek a podnikov.

V oblasti materiálnej výroby predpokladá sa rýchlejší vzostup priemyselnej výroby i dodávok ako navrhovali výrobné-hospodárske jednotky (8,2 perc., oproti 6,7 perc.). Odchýlka je ďalej u stavebných prác na investičnú výstavbu, kde VHJ pôvodne uvažovali oproti základným smerom viacej o 1,1 mld. Kčs. Pritom

výrobnno-hospodárske jednotky požadovali vyššie dotácie zo štátneho rozpočtu.

Príčiny takéhoto stavu spočívajú v pomerne zložitých podmienkach súvisiacich s prestavbou systému riadenia, ako aj v tom, že sa ešte prejavujú snahy zodpovedajúce starému spôsobu plánovania a myslenia a napokon tiež v tom, že tlak nových ekonomických podmienok a nástrojov na chovanie podnikov je zameraný skôr na realizáciu a nie na tvorbu plánu.

Týka sa to hlavne odbytu. Tu sa u dodávateľov prejavuje v ich plánoch zrejme opatrnosť i v dôsledku neujasnených cenových otázok v zahraničnom obchode a neuzavretých problémov v prestavbe veľkoobchodných cien.

Výsledky za prvé tri mesiace tohto roku však ukazujú, že dynamika rozvoja hospodárstva na Slovensku bude naďalej pomerne vysoká. Napríklad výroba v priemysle sa v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku zvýšila o 8,4 perc.

Plán je s návrhmi VHJ spätý len veľmi obmedzeným počtom záväzných úloh a limitov. V hlavných odvetviach výroby je to prakticky len na úseku dovozu a vývozu a investičnej výstavby. V organizáciách rozpočtovej sféry je to objem investičnej výstavby a objem mzdových prostriedkov, kde sa určujú záväzné ukazovatele.

To znamená, že centrálny plán sám osebe na rozdiel od doterajšej jeho úlohy najmä vo vzťahu k hospodárskej sfére nemá charakter direktívneho nástroja. Za tohto stavu hlavný smer vplyvu centra na hospodárske organizácie sa v tomto roku už uskutočňuje prostredníctvom ekonomických nástrojov, hlavne opatreniami finančno-rozpočtovej a úverovej sústavy.

Tieto tvoria hlavný obsah opatrení plánu ako programu hospodárskej politiky štátu v roku 1967, ktoré vláda schválila 17. apríla 1967 spolu so štátnym plánom a štátnom rozpočtom na tento rok. Ide hlavne o oblasť investičnej výstavby, zahraničného obchodu, cenovej, úverovej a finančnej politiky.

3. K hlavným smerom hospodárskej politiky

V oblasti investičnej výstavby opatrenia sledujú cieľ obmedziť nadmernú rozostavanosť. Toho sa má dosiahnuť ekonomickým tlakom na zníženie rozsahu zahajovania stavieb, a to obmedzovaním investičného úveru i dotácií a sprísnením požiadaviek na finančné krytie výstavby z vlastných zdrojov podnikov. Treba si uvedomiť, že bez obmedzenia rozostavanosti, ktorá dnes dosahuje

na Slovensku zhruba 20 mld. Kčs, nebolo by možné reálne pokryť dôležité nové stavby.

V súlade s tým sa ukázalo potrebným ako mimoriadne opatrenie stanovenie záväzného neprekročiteľného celoštátneho limitu úhrnu rozpočtových cien novozahajovaných stavieb. Banka má sprísniť požiadavky na efektívnosť výstavby a na návratnosť vynaložených úverových prostriedkov.

Ďalej sa majú posilniť investície na riešenie problémov nevýrobnej sféry, dopravy a vodného hospodárstva. Investičné posilnenie týchto odvetví je naliehavé z hľadiska postupného zlepšenia smennosti na školách, situácie v cestnej sieti, zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a pod.

V oblasti zahraničného obchodu v záujme zmiernenia schodkovosti v platobnej bilancii bude sa tlak z centra sústreďovať na to, aby dovoz časove i vecne zodpovedal skutočnému vývozu, a to najmä u štátov s voľne zmeniteľnou menou.

Súčasne sa zavádza osobitný režim pre čerpanie devízových podielov. Z podielov za výsledky vývozu v roku 1966 sa v tomto roku bude môcť čerpať len 1/3 s tým, že zostávajúcu časť môžu podniky odpredať za vnútorné ceny, poprípade zosťanú v banke na čerpanie v ďalších rokoch. Obdobne to platí o devízových podieloch za výsledky roku 1967. Tieto podiely budú môcť podniky čerpať až v ďalšom roku, zásadne však až po uskutočnení inkasa zo zahraničia v príslušnej mene, teda až po uskutočnení vývozu.

V cenovej a úverovej politike sa opatrenia zameriavajú na postupné obmedzovanie a urýchlené odbúravanie tých dotácií do podnikovej sféry, ktoré konzervujú súčasný stav nízkej efektívnosti a nesúlad medzi zdrojmi a potrebami. Naproti tomu v rámci možnosti štátneho rozpočtu i prostriedkov podnikov a národných výborov sa má aktívne podporovať zvyšovanie rozsahu i kvality miestnych služieb nad úroveň predpokladanú v pláne na rok 1967.

Z úverovania sa vylučujú prírastky zásob oproti stavu k začiatku roku 1967, to znamená, že ďalší rast zásob si podniky musia hradiť zo svojich prostriedkov. Určité výnimky z tejto zásady sa budú povoľovať len u sezónnych zásob a u žiadúcich odbytových zásob. V ostatných prípadoch pri poskytnutí krátkodobého prekleňovacieho úveru bude banka účtovať úrok vo výške 8 perc., poprípade 4 perc. tam, kde základná sadzba činí 2 perc.

Osobitnú pozornosť bude treba venovať zvýšeniu tlaku pri využívaní obežných prostriedkov, predovšetkým v záujme ozdravenia vývoja zásob a ďalej na zvýšenie hospodárnosti pri vynakladaní prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Má sa vykonať rad opatrení na ustáľovanie cenovej hladiny

a jej postupnej diferenciacie v závislosti na spoločenskej úrovni nákladov a kvality a technickej úrovni jednotlivých výrob. Pritom pre rok 1967 sa zmeny v úrovni veľkoobchodných cien vykonajú len na základe rozboru skutočnej dôchodkovej situácie tam, kde sa prejaví vážnejší nedostatok prostriedkov na progresívnu výrobu, prípadne tam, kde budú zistené význačnejšie odchýlky od zámerov vytýčených pri cenovej prestavbe, a ktoré by vytvárali nerovnomerné dôchodkové podmienky v podnikoch.

V ďalšom vývoji úrovne veľkoobchodných cien a skupín výrobkov treba dôsledne realizovať politiku ich zblížovania s úrovňou a reláciami svetových cien a neprípúšťať ďalšie zhoršovanie týchto vzťahov hlavne v finálnej produkcii.

V oblasti zamestnanosti predpokladaný vývoj rastu produktivity práce a miezd vyžaduje usmerňovať ich tak, aby sa zlepšili proporcie v krytí prírastku výroby produktivitou práce a dosiahol sa aj dostatočný predstih pred rastom priemerných miezd.

Dôležitá úloha tu pripadá kolektívnym zmlúvam, ktoré majú zabezpečovať ekonomicky zdôvodnený rast miezd a ich diferenciaciu v podnikoch, pritom však neprípustiť, aby sa na mzdy použili prostriedky, ktoré podniky neoprávnene získajú pri prestavbe miezd a pri narušení cenových predpisov a pod.

Vážené súdružky a súdruhovia,

opatrenia prijaté k plánu na rok 1967 tvoria súčasť celého komplexu hospodársko-politických opatrení, ekonomickej rovnováhy.

V tomto smere predstavuje plán program, ktorého realizáciu bude treba v priebehu roka prehodnocovať a využívaním nástrojov finančnej politiky a štátneho rozpočtu aktívne ovplyvňovať.

Predseda Chudík:

Ďakujem súdruhovi ministrovi **Barbír k o v i** za úvodné slovo.

Teraz prehovorí súdruh povereník **G a j d o š í k**.

Povereník Gajdošík:

Vážená Slovenská národná rada!

V podmienkach novej sústavy riadenia dostávajú sa do popredia hodnotové vzťahy a finančné nástroje, pôsobiace cez štátny rozpočet, úver a vlastné prostriedky podnikov. Toto poňatie financií má svoj odraz v uplatňovaní pôsobnosti Slovenskej národnej rady

a jej orgánov aj preto, že sa obmedzujú doterajšie záväzné ukazovatele, ktorými sa direktívne určovali úlohy rozvoja Slovenska. Uplatňovanie nových nástrojov orgánmi Slovenskej národnej rady má viesť k lepšiemu využitiu prírodných a ekonomických podmienok Slovenska v záujme efektívneho rozvoja celého nášho národného hospodárstva.

Prerokovanie návrhov rozpočtov a finančných plánov za organizácie a národné výbory na Slovensku na rok 1967 zvýrazňuje teda význam financií, ako aj širšie uplatnenie funkcií a postavenie Slovenskej národnej rady ako národného orgánu štátnej moci a správy na Slovensku a organického článku ústredného riadenia.

Úvodom dovoľte, aby som aspoň stručne zhodnotil výsledky finančného hospodárenia podnikov a národných výborov za rok 1966, ktoré boli východiskovou základňou pre vypracovanie návrhu na rok 1967.

Rok 1966 bol rokom veľkého vypätia síl na všetkých stupňoch riadenia, keď po dôkladnej analýze a zhodnotení celkovej situácie v národnom hospodárstve sa urobili prípravy na urýchlenú realizáciu novej sústavy riadenia pri súčasnom zabezpečovaní obnovovania dynamiky hospodárstva. Previedol sa celý rad ekonomických experimentov za účelom overenia viacerých hodnotových kategórií a ich pôsobenia v podmienkach podnikov i celých výrobných jednotiek. Rozpracovala sa metodika a celá systematika rámcových zásad; prišlo k rozsiahlym prácam na prepočtoch nových veľkoobchodných cien.

V týchto podmienkach — za veľkej metodologickej a vôbec organizátorskej rozpracovanosti, v sústredenom úsilí dať do pohybu základné hodnotové vzťahy, ktoré tvoria podstatu financií — sa začali prejavovať niektoré kladné prvky pôsobenia zavedených ekonomických nástrojov. Prejavilo sa to predovšetkým v prekráčaní tržieb a v nadplánovanej tvorbe hrubého dôchodku. Tak hospodárske organizácie na Slovensku vyprodukovali v nadpláne na hrubom dôchodku 1,9 mld. Kčs, na dani z obratu 376 mil. Kčs a dosiahli niektoré ďalšie pozitívne výsledky. Po splnení odvodov do štátneho rozpočtu, ktoré sa prekročili o 491 mil. Kčs, sa posilnila aj finančná základňa podnikov tým, že primerane dotovali svoje fondy a časť zvýšených potrieb pokrývali z nadplánovaných vlastných zdrojov.

Priemerné zárobky v hospodárskych organizáciách na Slovensku v roku 1966 sa zvýšili o 2,7 perc. a dosiahli úroveň 1472 Kčs mesačne.

Nové prvky zdokonalenej sústavy riadenia sa kladne prejavili aj v prehľbovaní ekonomicko-organizátorskej práce národných výborov.

Obdobne ako v centrálne riadených podnikoch zvýšená aktivita národných výborov a ich podnikov sa sústredila predovšetkým v prekračovaní tvorby zdrojov cestou zvyšovania efektívnosti a hospodárnosti a lepšieho využívania existujúcich možností.

Vo všetkých krajoch prekročili národné výbory vlastné príjmy celkove o vyše 151 mil. Kčs, čím vytvorili predpoklady pre plynulé financovanie plánovaných úloh, ako aj nevyhnutných potrieb pôvodne v rozpočte nezabezpečených. Plne sa osvedčila stopercentná zainteresovanosť národných výborov všetkých stupňov na prebytkoch hospodárenia a vytvorení fondu rezerv a rozvoja. Podľa predbežného návrhu finančného usporiadania zostalo národným výborom za uplynulý rok 591 mil. Kčs voľných prostriedkov, z ktorých pripadá na Západoslovenský kraj 318 mil. Kčs, Stredoslovenský kraj 150 mil. Kčs a Východoslovenský kraj 123 mil. Kčs. Pritom počas roku použili národné výbory prostriedky fondu rezerv a rozvoja v sume vyše 283 mil. Kčs.

Miestne národné výbory na doplnenie chýbajúcich vlastných zdrojov v minulom roku začali využívať úvery Štátnej sporiteľne. Štátna sporiteľňa poskytla úver v 525 prípadoch v celkovej sume vyše 40 mil. Kčs. Podstatnú časť úverov použili národné výbory predovšetkým na rozširovanie služieb obyvateľstvu, verejno-prospešné akcie v rámci akcie „Z“, na vylepšenie životného prostredia a mnohé z nich tiež na výrobné účely.

Prvé kroky sa urobili aj v združovaní prostriedkov národných výborov s ústredne riadenými podnikmi so sídlom v ich obvodoch za účelom zlepšenia životného prostredia. Napríklad v Stredoslovenskom kraji objem združených prostriedkov takto dosiahol vyše 22 mil. Kčs, ktoré sa použili na verejno-prospešné akcie, ako výstavbu kúpalísk, miestnych komunikácií, štadiónov atď.

Národné výbory zapojením občanov riešili naliehavé problémy miest a obcí v akcii „Z“. Touto svojpomocnou formou vytvorili hodnotu diela 1575 mil. Kčs pri skutočných nákladoch 256 mil. Kčs. Napríklad v Stredoslovenskom kraji vystavali takto okrem iného 24 vodovodov, 19 kultúrnych domov, 6 málotriednych škôl s 30 triedami, 23 km miestnych komunikácií a ďalšie osožné akcie.

Spoločenská spotreba zaznamenala ďalší rast a jej objem dosiahol 14 mld. Kčs. Najvýznamnejšie tempo rastu bolo v školstve, kde výdavky vzrástli o 238 mil. Kčs, a v sociálnom zabezpečení, kde tieto vzrástli o vyše 342 mil. Kčs. Začali sa riešiť platové otázky niektorých kategórií pracovníkov v súlade s celkovou mzdovou koncepciou a možnosťami finančných fondov.

Súдруžky a súdruhovia,

i keď triezvo hodnotíme tieto viaceré ekonomické javy a nechceme ich význam preceňovať, treba predsa len vidieť ich pozitívnu skutočnosť ako nemalý vecný príspevok na samom začiatku neľahkého a zložitého procesu, do ktorého celá naša spoločnosť vstupuje. Doznievajú a ešte budú určitý čas doznievať viaceré extenzívne javy a tendencie, pokým ich celkom neabsorbujú nový prúd, ktorý nesie pečať dynamiky, intenzity a celospoločenskej efektívnosti našej práce a všetkého nášho konania.

Návrh štátneho rozpočtu a finančných plánov na rok 1967 vypracovaný podľa týchto zásad charakterizujú tieto nové skutočnosti:

- zaviedla sa jednotná sústava odvodov z hrubého dôchodku a zisku z výrobných fondov a stabilizačný odvod,

- mení sa systém financovania investičnej výstavby tým, že ťažiskovým zdrojom budú vlastné prostriedky podnikov a investičný úver, pričom zaradenie akcií je odvislé od efektívnosti výsledkov výberového konania,

- na účinnejšiu osobnú hmotnú zainteresovanosť vo finančných plánoch sa dáva väčší priestor na využívanie mzdy ako aktívneho nástroja rastu efektívnosti a pomocou stabilizačného odvodu sa má dosiahnuť lepšie využitie pracovných síl,

- zainteresovanie podnikov pri vývoze a dovoze prostredníctvom zrážok a prirážok zo štátneho rozpočtu,

- financovanie národných výborov sa zabezpečuje popri maximálnom využití vlastných zdrojov a úverov úhrnným finančným vzťahom, t. j. dotáciami a účelovými subvenciami z ústredného rozpočtu. Súčasne sa posilňuje finančná základňa národných výborov presunom niektorých druhov príjmov do ich rozpočtov.

Predložený návrh tak zohľadňuje pozitívne stránky rozvoja hospodárstva v roku 1966, podstatne lepšie využívanie rezerv v zásobách, zamestnanosti a základných fondov, čo podniky a VHJ vo vlastných návrhoch dostatočne nevyjadrovali. V dôsledku toho návrh sme zostavili do istej miery, obdobne ako Slovenská plánovacia komisia, nezávisle na podnikových plánoch. Na Slovensku nám pôjde o podporovanie a rozvíjanie dôsledného využitia domácich surovín, najmä drevnej hmoty, zvyšovania finality a rentability výroby, ako aj služieb v tom najširšom ponímaní včítane rozvoja cestovného ruchu. Treba však vidieť, že ešte naďalej pôsobia niektoré negatívne tendencie, najmä trvalé napätie v platobnej bilancii, v investičnej výstavbe a v ponuke a dopyte niektorých, najmä priemyselných druhov tovaru a služieb.

Finančný plán hospodárskych organizácií na rok 1967 uvažuje

s celkovými zdrojmi na Slovensku v čiastke 48 mld. Kčs.

Vyššie 66 perc. týchto zdrojov tvorí hrubý dôchodok a zisk podnikov, ktorý sa stáva kľúčovým nástrojom hmotnej zainteresovanosti podnikov.

Tvorba hrubého dôchodku sa plánuje v objeme 32 mld. Kčs a na porovnateľnej základni má oproti roku 1966 vzrásť o 10 perc.

Hlavnými nositeľmi tvorby sú podniky ťažkého priemyslu podielom vyššie 18 perc., stavebníctva vyššie 13 perc., spotrebného priemyslu vyššie 9 perc., chemického priemyslu vyššie 7 perc., národnými výbormi riadené úseky vyššie 14 perc.

Zdrojom jeho rastu sú hlavne zvýšené tržby a zhospodárnenie výroby, kde predpokladáme zníženie vlastných nákladov o vyššie 2 perc.

Plánované tempá rastu výkonov a znižovanie nákladov vychádzajú predovšetkým z dosiahnutých výsledkov v minulom roku, ako aj z konkrétnych možností jednotlivých odvetví ďalej zhospodárňovať výrobu s prihliadnutím na vytváranie priestoru pre postupné štrukturálne zmeny vo výrobe. V dôsledku toho je aj tempo znižovania nákladov v jednotlivých úsekoch samozrejme rozdielne.

Treba však vidieť, že v podnikoch na Slovensku sú realizovateľné rezervy tak vo sfére nákladov, hlavne však v lepšom zhodnocovaní surovín a zvyšovaní podielu finálnej výroby. Všetci poznáme napríklad problém využitia drevnej hmoty, hlavne však odpadu na pilách. Súčasná výrobná-technická základňa v drevárskom priemysle umožňuje využiť tento odpad len z jednej pätiny a podľa takých predbežných dlhodobých zámerov z minulosti počíta sa až v roku 1980 s 81 perc. spracúvaním odpadu. Všade na svete problém maximálneho spracovania odpadu drevnej hmoty je riešený a napríklad v Poľsku, Rumunsku a Bulharsku sa vybuďovali špeciálne kombináty na jej zúžitkovanie. Keďže oneskorené riešenie je na škodu celého nášho hospodárstva, tento problém by sa mal doriešiť urýchlene a definitívne. Je samozrejme, že otázka využitia drevnej hmoty sa neobmedzuje len na odpad, ale ide o celkové efektívne a finálne spracúvanie dreveného bohatstva na Slovensku.

Obdobné možnosti zvyšovania efektívnosti výroby sú v ťažkom priemysle, a to lepším zhodnocovaním polotovarov a urýchlením technicko-ekonomickej úrovne strojárstva.

Príkladom je naša hlinikáreň v Žiari, ktorá by mohla rozšíriť druhovú výrobu, lebo má voľné kryté priestory. Tento podnik je po prestavbe veľkoobchodných cien stratový a v návrhu uvažujeme preň s dotáciou k hrubému dôchodku. Jeho rentabilita by sa pod-

statne zlepšila, ak by napríklad ním vyrobený hliník v tekutom stave sa spracúval na pásy, tyče, rúry, ktorých výroba je vysoko zisková. Len využitím tekutého hliníka na spracovanie uvedených výrobkov by získal podnik ročne zhruba 6 mil. Kčs čistého zisku.

Situácia v strojárstve vyžaduje výraznú konštrukčnú obmenu výrobkov, ak chceme obstáť na svetovom trhu s primeraným de-
vízovým výnosom. Celkový index výrobkov nášho strojárstva v hrubom priemere v zahraničí stagnuje, kým v strojárstve v niektorých štátoch vzrástol od roku 1954 o 15—31 perc. Napríklad zistenia Slovenskej komisie pre techniku v 39 podnikoch a závodoch na Slovensku ukazujú, že konštrukčná obmena nemálo našich výrobkov trvá v priemere až 15 rokov, čo z hľadiska potrieb trhu a konkurencie so zahraničím je neúnosne dlhý čas.

V chemickom priemysle, ktorý sa stáva ťažiskovým odvetvím, sú problémy vo využití kapacít. Pre zaostávanie vlastnej výroby surovín pre finálne výrobky, ako liadok, čpavok, hnojivá, pre ťažkosti s dovozom surovín a pre znížený dopyt na domácom a zahraničnom trhu je výpad výroby tovaru v roku 1967 v hodnote 157 mil. Kčs (za celú republiku je to zhruba 350 mil. Kčs), čo predstavuje stratu na hrubom dôchodku 46,1 mil. Kčs v tomto roku.

Taktiež lepšie možnosti využitia kapacít sú aj v bavlnárskom priemysle, kde je nesúlad v štruktúre strojového vybavenia.

V potravinárskom priemysle na tvorbu hrubého dôchodku a na optimálne zhodnocovanie výrobkov pôsobí aj trvalý nedostatok obalovej techniky. I keď ide o známy problém, výrobcovia obalov nedokázali si s ním ani v tomto roku poradiť, a to ani čo do atraktívnosti, ani čo do množstva. Napríklad Západoslovenský mäso priemysel v Bratislave nemá krytú potrebu plechoviek na mäsové konzervy a paštéty v počte 10 mil. kusov, čo hamuje lepšie finálne využitie mäsa, najmä vnútorností na spracovanie. Aj pre mliekárenský priemysel neplnia dodávatelia potrebné množstvo obalového materiálu, ako sú kartóny, krabice, kelímky, hliníkové fólie, polyetylénové vrecúška a pod.

Dôležitým úsekom z hľadiska tvorby zdrojov sú platené služby, ktoré úzko súvisia s osobnou spotrebou a sú jedným z ukazovateľov celkovej životnej úrovne obyvateľstva. V posledných rokoch prejavujú sa nepriaznivé tendencie, lebo podiel služieb na celkových výdavkoch obyvateľstva stagnuje, ba pozvoľne klesá. Popri problémoch v doprave treba sústrediť pozornosť na služby poskytované podnikmi miestneho hospodárstva, ktoré zahŕňujú širokú paletu rôznych druhov služieb, a teda bezprostredne ovplyvňujú spokojnosť občanov. I keď tieto platené služby majú

stúpajúci trend, zaostávajú za službami v českých krajoch. Kým napr. tržby na jedného obyvateľa v českých krajoch boli v roku 1965 vyššie o 62,74 Kčs, v roku 1966 tento rozdiel už je vyše 67 Kčs. Pritom dopyt zo strany obyvateľstva trvá, avšak podniky miestneho hospodárstva nevedia ho doteraz uspokojiť. Neuspokojený záujem je v niektorých dodávkach pri výstavbe rodinných domov, v opravách všetkého druhu, hlavne elektrospotrebičov, v chemickom čistení odevov, a to aj zo strany dedinského obyvateľstva. Aj keď ekonomické pravidlá zabezpečujú podnikom miestneho hospodárstva niektoré úľavy, najmä pri odvodoch zo základných prostriedkov a stabilizačnom odvode, budú tieto potrebovať omnoho výraznejšiu pomoc zo strany národných výborov tým viac, že národné výbory sú na rozširovaní služieb i finančne zainteresované. V tejto súvislosti vystupuje ešte viac do popredia usporiadanie nerentabilných činností a ich presun do miestnych prevádzkárni, ktoré sú málo náročné na náklady, najmä na režijné náklady. Na Slovensku sa už v minulom roku urobil v tomto smere dobrý krok dopredu. Počet prevádzkárni vzrástol o 372, pričom tržby dosiahli vyše 133 mil. Kčs pri raste o vyše 32 perc. oproti roku 1965. Ich hospodárenie skončilo za minulý rok ziskom 19 mil. Kčs, z čoho zhruba polovicu odvedli do rozpočtov národných výborov. Keďže činnosť miestnych prevádzkárni je prínosom tak pre obyvateľstvo, ako aj pre národné výbory, je potrebné, aby národné výbory venovali ešte sústredenejšiu pozornosť ich ďalšiemu rozvoju.

Rozvíjanie služieb úzko súvisí aj s rozvojom cestovného ruchu, kde Slovensko je veľkou ponukovou oblasťou a kde zdroje zostávajú ešte stále nevyužitú. V minulom roku v rámci aktívneho cestovného ruchu navštívilo slovenské kraje 1 370 000 cudzincov zo socialistických štátov, čo je polovica návštevníkov v celej republike. Devízový príjem dosiahol 44 mil. devízových korún, čo je viac o 43 perc. oproti roku 1965. Z kapitalistických štátov došlo na Slovensko 175 000 turistov. Prudkým rozvojom cestovného ruchu v minulom roku sa stali ubytovacie zariadenia Čedoku na Slovensku ziskovými čiastkou vyše 9 mil. Kčs oproti strate v predchádzajúcich rokoch.

V tomto roku sa otvára na Slovensku medzinárodná trasa pre turistov zo severných štátov cez Oravu, Banskú Bystricu a Slovenské Ďarmoty. To zvyšuje ďalej náročnosť na služby v týchto oblastiach.

Len v krátkosti som poukázal na niektoré problémy, ako i na otvorené možnosti v ďalšej tvorbe hrubého dôchodku.

Pri zavedení ekonomických pravidiel neboli však v našich pod-

nikoch rovnaké podmienky, a preto sa pristúpilo pre tento rok k určitej redistribúcii prostriedkov v rámci VHJ medzi podnikmi a v niektorých prípadoch aj medzi samotnými VHJ. Podniky odvedú v rámci vnútornej redistribúcie 782 mil. Kčs a iné dostanú dotácie na prevádzku vo výške vyše 1 470 mil. Kčs vrátane podnikov riadených národnými výbormi, ktoré redistribujú medzi podnikmi zhruba čiastku 74 mil. Kčs. Taktiež štátny rozpočet uvažuje až do úplnej prestavby veľkoobchodných cien s dotáciami k cenám a intervenciami k predajným cenám.

V roku 1967 sa predpokladá rozdelenie vytvoreného hrubého dôchodku tak, že podniky odvedú na Slovensku

do štátneho rozpočtu	29,3 %
do vlastných fondov, resp. si ponechajú vo vlastných fondoch	69,6 %
z toho do fondu pracujúcich — na mzdy, materiálnu zainteresovanosť	59,3 %

kým zbytok použijú na ostatné výdavky a povinnosti voči odborovým riaditeľstvám a národným výbormi.

Odvody z hrubého dôchodku sa stávajú nielen významným zdrojom príjmov štátneho rozpočtu, ale tiež nástrojom dôchodkovej politiky a ekonomickým vzťahom medzi podnikmi a spoločnosťou. Ich význam je v dlhodobosti, čo umožňuje podnikom koncepcne sústreďovať vlastné zdroje na efektívne potreby. Treba však vidieť, že ich plná účinnosť je ešte závislá od niektorých faktorov, ako sú ceny, rôzne podmienky pre rozvoj, znižovanie nákladov a pod.

Novozavedený stabilizačný odvod, ktorý je nástrojom na racionálne využívanie pracovných síl, pri zostavovaní plánov na rok 1967 plnil len v obmedzenej miere svoju funkciu.

V podnikoch zatiaľ pokračujú tendencie zvyšovania počtu pracovníkov aj za cenu, že odvedú do štátneho rozpočtu také zdroje, ktoré by mohli využiť na rozvoj a prehlbenie osobnej hmotnej zainteresovanosti daného počtu pracovníkov.

Stabilizačný odvod na rok 1967 činí 872 mil. Kčs, čo v porovnaní so mzdami predstavuje podiel až 4,56 perc.

Návrh plánu obežných prostriedkov na rok 1967 predpokladá rast zásob zhruba o 516 mil. Kčs, t. j. o 1,8 perc., v čom je premietnutý predovšetkým neúmerný rast zásob z roku 1966. Treba povedať, že celková obratnosť zásob sa má zrýchliť oproti roku 1966 v priemysle o 4,7 dňa a v stavebníctve o celých 5 dní.

Na financovanie reprodukcie základných prostriedkov na rok 1967 sa v návrhu uvažuje pre podniky a organizácie na Slovensku, okrem poľnohospodárstva, výrobných a spotrebných družstiev

— podnikovou metódou — vynaložiť 17,5 mld. Kčs, čo predstavuje 29,4 perc. z celoštátneho objemu.

Predpokladá sa, že nové finančné a ekonomické nástroje zohrajú pri financovaní reprodukcie základných prostriedkov už v tomto roku významnú úlohu.

Treba však povedať, mnohé podniky a výrobné hospodárske jednotky pri vypracúvaní návrhov plánov kráčali v starých praktikách a nebrali na vedomie celý rad opatrení, ktorými sa má dosiahnuť obrat v investičnej politike. Naďalej predkladali vysoké požiadavky na investície, pričom za zdroj krytia týchto investícií navrhovali samozrejme hlavne štátny rozpočet.

Okrem toho podniky a výrobné-hospodárske jednotky vo svojich návrhoch plánov na rok 1967 uvažovali so zvýšením podielu stavebných prác a značne znižovali podiel strojov a zariadení. Takto navrhli podniky v ústredne riadenom priemysle a stavebníctve oproti základným smerom rozvoja stroje a zariadenia nižšie o cca 700 mil. Kčs a stavebné práce vyššie o 141 mil. Kčs.

Pri vypracúvaní návrhu potrieb na investície sa vychádzalo z hlavných smerov rozvoja a úloh hospodárstva na Slovensku na roky 1967—1970 a možností podnikov v tvorbe zdrojov na financovanie reprodukcie základných prostriedkov. Vychádzajúc z potrieb rozvoja Slovenska uvažuje sa v návrhoch pokryť úlohy v investičnej výstavbe podnikov (v rámci celej oblastnej ekonomiky na Slovensku) takto:

z odpisov	12,2 %
z úverov	41,6 %
z vlastných zdrojov, teda	
z hrubého dôchodku	23,0 %
z dotácií zo štátneho rozpočtu	22,8 %
z ostatných zdrojov	0,4 %.

Uplatnením nových zásad financovania investičnej výstavby v celej republike dochádza k značnému obmedzeniu dotácií zo štátneho rozpočtu, ktorých rozsah sa v ďalších rokoch ešte zmenší. Podiel dotácií na investičnú výstavbu pre podniky na Slovensku činí 29,7 perc. z dotácií uvažovaných na investície celoštátne.

Akcie, na ktoré sa navrhujú dotácie, prešli výberovým konaním a pri rozostavaných stavbách vykonala v každom prípade previerku banka.

Aj keď dotácie predstavujú značné percento zdrojov na financovanie investícií, hlavným zdrojom sa v roku 1967 stáva in-

vestičný úver, hrubý dôchodok a ostatné mobilizovateľné zdroje podnikov. V dôsledku toho investičné dotácie nadobúdajú nový charakter. Hlavnou zásadou pri ich poskytovaní bude individuálne skúmanie každej jednotlivej akcie, jej prínosu pre spoločnosť a podnik so zreteľom na finančnú situáciu podniku, resp. samého odboru.

Zásady reštriktívnej dotačnej a úverovej politiky vylučujú akékoľvek globálne dotácie a nepripúšťajú ich automatické priznávanie, teda uvoľňovanie.

Osobitne bude treba preskúmať požiadavky podnikov na výstavbu učňovských zariadení. Keďže podniky, výrobnohospodárske jednotky a krajské národné výbory v dodatočných požiadavkách nekvantifikovali zdroje a možnosti krytia výstavby učňovských zariadení okrem dotácií zo štátneho rozpočtu, Poverenie SNR pre financie dohodlo s Ministerstvom financií vyčlenenie z vládnej rozpočtovej rezervy na tento účel na rok 1967 70 mil. Kčs. Dotácie sa budú dávať hlavne podnikom tých nosných odvetví, ktorých rozvoj je z hľadiska národného hospodárstva potrebný a kde má spoločnosť záujem na realizovaní týchto stavieb urýchlene. Orgány Slovenskej národnej rady preskúmajú jednotlivé požiadavky na dotácie, najmä s prihliadnutím na perspektívny vývoj v prírastkoch mládeže na Slovensku, na možnosti výučby v existujúcich zariadeniach, podnikových zariadeniach, na finančnú situáciu podnikov a predložia spolu s Ministerstvom financií návrh vláde na uvoľnenie prostriedkov jednotlivým podnikom.

Návrh finančného plánu hospodárskych organizácií na Slovensku na rok 1967, teda vcelku zabezpečuje požadované potreby podnikov a výrobnohospodárskych jednotiek na investičnú výstavbu. V jednotlivých podnikoch, resp. odboroch, kde dôjde k nedostatku zdrojov i pri využití maximálnych úverových možností, pôžičiek a združovania prostriedkov, bude v priebehu realizácie potrebné riešiť nedostatok zdrojov na potrebnú a efektívnu investičnú výstavbu na nadpodnikových orgánoch, na Povereníctve SNR pre financie a Ministerstve financií, a to použitím jednotlivých ekonomických nástrojov, ale predovšetkým ich účelnou kombináciou.

Predkladaný návrh na zabezpečenie financovania investičnej výstavby v roku 1967 dokazuje, že v celkovej koncepcii investičnej politiky sa náročne presadzujú ekonomické hľadiská a hľadiská spoločenskej efektívnosti, ktoré sa musia stať základným kritériom pri rozhodovaní o investičných akciách. Dôsledným uplatňovaním zásad nového spôsobu financovania investičnej vý-

stavby v celej republike a pôsobením ekonomických nástrojov vytvára sa cieľavedome tlak hlavne na

- obmedzovanie rozostavanosti
- zvýšené využitie základných výrobných fondov
- podporu prestavby štruktúry národného hospodárstva
- zvýšenie technickej úrovne v jednotlivých odvetviach a odboch cestou modernizácie a rekonštrukcie
- a v nemalej miere aj na zrušenie a likvidáciu neefektívnych prevádzok.

V návrhu rozpočtu na rok 1967 zabezpečujú sa prostriedky na bytovú výstavbu na Slovensku včítane komplexnosti čiastkou 1 908 mil. Kčs, z čoho na družstevnú čiastkou 544 mil. Kčs, na štátnu 417 mil. Kčs a na komplexnosť 904 mil. Kčs. Podiel družstevnej výstavby činí z celoštátneho objemu 25,6 perc.

Zvýšená pozornosť sa venuje údržbe a opravám bytového fondu. Návrh rozpočtu na rok 1967 zabezpečuje na tento účel 330 mil. Kčs. V porovnaní s minulým rokom je to viac o vyše 11 perc. a oproti roku 1964 je to takmer dvojnásobok. Na efektívnejšie využívanie týchto prostriedkov prispieva aj rozvoj vlastných údržbárskych zložiek. Kým v roku 1963 pripadlo na jedného údržbára zhruba 255 bytov, teraz to činí zhruba 90 bytových jednotiek.

Je nutné, aby sa rozpočtové prostriedky na údržbu bytov používali skutočne len na tento účel pri zabezpečení hospodárnosti a kvality opráv.

Jednou z naliehavých úloh pri riešení bytovej výstavby, ako aj komplexnosti, ďalej školskej a zdravotníckej výstavby, je tvorivé využitie typizačných metód v aplikácii na konkrétne projekty a ich realizáciu. V súvislosti s tým treba spomenúť nový typ technológie celomontovaného skeletu pre výstavbu škôl. Oproti tradičným stavbám sa v kalkulácii uvažuje s úsporou až 20 tisíc tehlových jednotiek na tisíc metrov kubických obostavaného priestoru. Pritom prednosťou výstavby týmto spôsobom je skrátenie času výstavby a zníženie prácnosti o 50 perc. Taktiež možno spomenúť tzv. Bratislavský univerzálny montovaný systém pre výstavbu komplexnosti v sídliskách. Má prednosti v tom, že skracaie čas výstavby o cca 50 perc., váhu konštrukcie znižuje na 1/10, znižuje potrebu na murovacie materiály, podstatne znižuje prácnosť. Pôjde teda o to, maximálne podporovať v našich návrhoch i v praktickej finančnej činnosti tieto a podobné smery, aby sa lepšie mohli plniť náročné úlohy v bytovej a občianskej výstavbe.

Dane a poplatky sa navrhujú na rok 1967 v sume 11,6 mld. Kčs,

čo je na porovnateľnej základni oproti roku 1966 viac o 7,1 perc.

Najvyšší podiel pripadá na daň z obratu, ktorá v porovnateľných cenách rastie oproti roku 1966 o 6,7 perc. I keď jej objem sa znižuje v dôsledku prestavby veľkoobchodných cien o 3 459 mil. Kčs a metodických zmien o vyše 2 mld. 500 mil. Kčs, zostáva naďalej jedným z ťažiskových zdrojov štátneho rozpočtu.

Návrh predpokladá vyššiu daňovú výnosovosť oproti minulému roku, ktorá sa má dosiahnuť predovšetkým zlepšením štruktúry predaja jednotlivých súborných skupín výrobkov v prospech tovarov dlhodobého užívania, najmä zariadení a potrieb pre domácnosť.

V tomto roku jednotné roľnícke družstvá sa z hľadiska dane z obratu považujú za výrobné podniky a nakupujú výrobky pre svoju výrobnú spotrebu bez dane z obratu. Takto získajú viac ako 150 mil. Kčs, na druhej strane pri predaji hotových výrobkov pre obyvateľov a obchod budú odvádzať daň z obratu v sume zhruba 19 mil. Kčs.

Daň zo mzdy sa plánuje oproti roku 1966 vyššie o 8,3 perc., t. j. zhruba o 265 mil. Kčs, čo je v súlade s predpokladaným rastom zamestnanosti a priemerných miezd.

Poľnohospodárska daň sa stane jedným z nástrojov na zmierenie rozdielov v dôchodkoch poľnohospodárskych podnikov vyplývajúcich z rozdielnych prírodných a ekonomických podmienok. Súčasne má vplyvať na optimálne využitie pôdneho fondu, preto sa jej sféra prakticky rozšírila v podstate na všetku poľnohospodársku pôdu.

Na rok 1967 sa navrhuje v objeme 291 mil. Kčs, z čoho pripadá na JRD vyše 190 mil. Kčs, štátne majetky vyše 61 mil. Kčs a jednotlivu hospodáriacich roľníkov 38,3 mil. Kčs.

Podľa tohto sa predpokladá, že naše JRD budú platiť proti roku 1966 menej poľnohospodárskej dane o vyše 87 mil. Kčs a jednotlivu hospodáriaci roľníci takmer o 3 mil. Kčs.

Sústredená starostlivosť o poľnohospodárstvo je zvýraznená v návrhu rozpočtu na rok 1967 celkovými prostriedkami v sume 3 560 mil. Kčs.

V poľnohospodárstve sa v tomto roku pristúpilo k uplatňovaniu nových ekonomických pravidiel, ktoré majú stimulovať maximálny prírastok výroby, trhovej produkcie a intenzifikáciu poľnohospodárskej výroby vôbec. Tomuto procesu budú účinne pomáhať aj finančné nástroje zahrnuté v návrhu, ako

— subvencie na rozvoj základných prostriedkov v čiastke 1 162 mil. Kčs, určené hlavne na intenzifikáciu pôdy a kapacitné stavby,

— diferenčné príplatky v objeme 776 mil. Kčs na odstránenie nepriaznivých dôsledkov diferenčnej renty,

— prémie 141 mil. Kčs na prírastky trhovej produkcie poľnohospodárskych podnikov vo vybraných výrobkoch nakupovaných do štátnych fondov,

— stabilizačné dotácie v objeme 531 mil. Kčs na riešenie hmotnej zainteresovanosti pracovníkov a na rozšírenie nevyhnutnej reprodukcie dočasne zaostávajúcích poľnohospodárskych podnikov,

— ostatné účelové subvencie vo výške 417 mil. Kčs pre štátne hospodárske organizácie v poľnohospodárstve a JRD na stabilizáciu pracovníkov, ochranu rastlín, zvierat a plemenitbu,

— výdavky v objeme 533 mil. Kčs na činnosť poľnohospodárskych výrobných správ a ostatných zariadení, najmä na výskumné ústavy, veterinárske zariadenia a rezervné fondy.

Na proporcionálnom raste životnej úrovne obyvateľstva podieľajú sa významnou mierou prostriedky štátneho rozpočtu určené na spoločenskú spotrebu. Na tento cieľ poskytuje štátny rozpočet v neinvestičnej sfére 13,4 mld. Kčs, čo je na porovnateľnej základni roku 1966 viac o 7,9 perc. U národných výborov tieto výdavky rastú o 3,7 perc. Okrem toho návrh počíta s príspevkami na činnosť kultúrnych zariadení, ako je televízia, rozhlas, divadlá a iné národné kultúrne ustanovizne čiastkou 404 mil. Kčs.

Ťažisko rastu výdavkov je v školstve a kultúre, v zdravotníctve a v sociálnom zabezpečení.

Výdavky na školstvo a kultúru sa uvažujú čiastkou zhruba 3,3 mld. Kčs, čo predstavuje 31,7 percentný podiel z celoštátneho rozpočtu.

Popri zabezpečení prostriedkov na bežné úlohy pamätá návrh rozpočtu na mimoriadne potreby, ako je modernizácia vyučovacieho procesu, zvýšená údržba zariadení a úprava plátov učiteľov škôl I. a II. cyklu.

Na úseku kultúry rozpočet neinvestičných výdavkov sa navrhuje čiastkou vyše 108 mil. Kčs, čo je zhruba na úrovni skutočnosti roku 1966. Okrem toho príspevkovým organizáciám sa poskytnú príspevkov viac ako 159 mil. Kčs, čo je viac o 9 mil. Kčs, hlavne na zvýšenú údržbu a prevádzku pamiatok, múzeí a galérií. V súlade s novou metodikou financovania počíta sa s tým, že príspevkové organizácie, hlavne divadlá, ponechajú si prostriedky získané z titulu zhospodárnenia, ako aj vyšších príjmov zo svojej činnosti v tomto roku.

Na ďalšie rozvinutie činnosti Slovenskej akadémie vied a ostatných pracovísk Československej akadémie vied na Slovensku

sa rozpočtuje čiastka 138 mil. Kčs, čo je oproti minulému roku viac o 17 mil. Kčs. Rovnako sa zvyšujú aj prostriedky ostatných organizácií vedecko-výskumnej základne, čím sa v štátnom rozpočte vytvárajú priaznivé podmienky pre ďalší rozvoj bádateľského, ako i aplikovaného výskumu na Slovensku.

Na úlohy zdravotníctva sa rozpočtuje 2,1 mld. Kčs, čo znamená rast oproti roku 1966 na porovnateľnej základni o 9,4 perc. Podiel neinvestičných výdavkov zdravotníctva na Slovensku dosiahne tak 28,4 perc. z celoštátneho objemu. Urýchlenie vyrovnanie zdravotníckej starostlivosti na celoštátnu úroveň si však vyžiada zabezpečenie najmä dôsledného plnenia plánu výstavby zdravotníckych zariadení.

Značný rast výdavkov je v sociálnom zabezpečení, ktorý je dôsledkom stúpajúceho počtu zamestnancov, ako i zvyšovania miezd a dôchodkov. Prostriedky na tieto úlohy dosahujú v rozpočte 6,7 mld. Kčs, čo je viac oproti roku 1966 o 9,7 perc.

V spôsobe financovania rozpočtových organizácií nedochádza k podstatnejším zmenám. Bude však potrebné aj na tomto úseku dôsledne presadzovať princípy maximálnej hospodárnosti a výdavkovú stránku posudzovať stále viac a viac v závislosti s dosahovanými príjmami. V roku 1967 sa už uplatnia v rozpočtových a príspevkových organizáciách niektoré prvky hmotnej zainteresovanosti, najmä pri vlastnom využití nadplánovaných príjmov a úspor vo výdavkoch. Na tento účel sa zriaďujú v týchto organizáciách pobádacie fondy. Pritom sa počíta s postupným prevádzaním rozpočtových organizácií na účinnejší a hospodárnejší systém financovania.

V hospodárstve národných výborov sa v tomto roku vytvárajú reálne predpoklady, aby národné výbory mohli účinnejšie zabezpečovať úlohy a vlastné poslanie v rozvoji hospodárskeho a kultúrneho života, ako ony vyplývajú z potrieb našej spoločnosti a ako sa zakotvujú aj v uvažovanom novom návrhu zákona o národných výboroch. Vytvárajú sa podmienky pre to, aby národné výbory mohli v širšej miere tvoriť vlastné finančné zdroje a vo vlastnej právomoci podnikavo a čo najefektívnejšie s nimi nakladať. Odstraňujú sa administratívno-direktívne metódy riadenia a účelové viazanie prostriedkov z centra a namiesto nich nastupuje záväzná dotačná politika vyjadrená v súhrnnom finančnom vzťahu, ako i subvencie z ústredného rozpočtu.

Po zohľadnení potrieb na rozvoj hospodárstva krajov, využitia ich vlastných zdrojov a ich ekonomiky v podmienkach plného uplatnenia novej sústavy riadenia, ako aj možnosti ústredného rozpočtu, sa národným výborom na Slovensku v roku 1967 po-

skytnú nenávratné dotácie zo štátneho rozpočtu čiastkou 4,1 mld. Kčs, čo činí 37,9 perc. z celoštátnych dotácií národným výborom, ako i účelové subvencie v sume 3,6 mld. Kčs, t. j. zhruba 28,1 perc. z celoštátneho objemu určené predovšetkým na investičnú výstavbu, na príspevky pre družstevnú bytovú výstavbu a na niektoré ďalšie nevyhnutné potreby.

Treba však, súdružky a súdruhovia, povedať a zdôrazniť, že dotácie a subvencie nepredstavujú matematický rozdiel medzi potrebami a vlastnými zdrojmi národných výborov, ako tomu bolo v minulých rokoch. Určili sa pre kraje diferencovane v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu a s možnosťami tvorby národného dôchodku pri súčasnom zohľadnení rastúcich potrieb, najmä v spoločenskej spotrebe menovite na úseku školskej, zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ako i zásad maximálnej hospodárnosti, efektívnosti a mobilizácie vlastných, ako i doplnkových zdrojov rozpočtu.

Hlavným cieľom dotačnej politiky teda je posilniť samosprávne prvky v hospodárení, umožniť národným výborom rozvíjať právomoc, iniciatívu a socialistickú podnikavosť na všetkých stupňoch. Tieto súvislosti treba zdôrazniť preto, lebo ide o nové ponímanie postavenia plánov rozvoja a rozpočtov národných výborov, najmä pokiaľ ide o ich nadväznosti. Rozhodujúcim činiteľom pri realizácii plánu rozvoja sa stávajú celkové zdroje národných výborov a predovšetkým efektívnosť vynakladaných prostriedkov.

Súdružky, súdruhovia!

Nastupujeme cestu frontálneho, teda aktívneho uplatnenia princípov novej sústavy riadenia, ktoré nám má pomôcť riešiť problémy nerovnovážneho stavu nášho hospodárstva. Zavedenie novej sústavy riadenia nemožno však chápať ako jednorazovú akciu, ale ide o postupný cieľavedomý zložitý proces, v ktorom pôjde o postupné obmedzovanie extenzívnych prvkov pri súčasnom obnovení dynamiky a vôbec efektívnosti celého národného hospodárstva.

Návrh rozpočtov a finančných plánov na rok 1967 spolu s plánom rozvoja má byť teda nástupným mostíkom k realizácii týchto zámerov a má zladovať zámery celospoločenské so záujmami našich podnikov a všetkých pracujúcich.

V súlade s týmito zámermi do návrhu štátneho rozpočtu, tak ako je predložený, sa premietol rad progresívnych prvkov novej finančnej politiky smerujúcich k intenzifikácii a efektívnosti nášho hospodárstva. Z nich treba vyzdvihnúť v prvom rade nový

prístup k financovaniu investičnej výstavby, kde zmenou štruktúry zdrojov financovania dochádza k presunu zodpovednosti za efektívnosť investícií predovšetkým na podniky. Ich podiel na financovaní spolu s úverom predstavuje až 77 perc. celkovej potreby zdrojov, čo bude nútiť podniky jednak zvažovať potrebu každej investovanej koruny, jednak lepšie využívať existujúce výrobné fondy. Pritom štátnemu rozpočtu zostáva aj naďalej úloha riešiť niektoré problémy zdrojov pri financovaní efektívnej investičnej výstavby.

Kvalitatívnu zmenou je tiež decentralizácia zdrojov a rozhodovanie o nich priamo v podnikoch. Menšia závislosť na štátnom rozpočte bude ich nútiť vyrábať tovar hľadanej kvality a sortimentu s primeranou rentabilitou. Problém rentability je zvlášť naliehavý na Slovensku aj preto, lebo aj po vykonanej prestavbe prvej etapy veľkoobchodných cien vo viacerých odvetviach zostávame za celoštátnou úrovňou.

Správne využívanie pracovných síl má podporovať novozavedený stabilizačný odvod. Bude však potrebné preskúmať účinnosť tohto nástroja, starostlivo sledovať či sa v niektorých prípadoch nestáva hamovkou rozvoja oblastí.

Treba však povedať, že návrhy rozpočtov a finančných plánov majú aj svoje úzke miesta, ktoré vyplývajú zo súčasného napätia zdrojov a potrieb. Z týchto dôvodov sa ešte nemohla plne uspokojiť najmä plná potreba na rozvoj infraštruktúry, hlavne vo výstavbe bytov, ciest, ďalších školských a zdravotníckych zariadení. No treba povedať, že určitá možnosť ďalej sa tu vytvorila, ktorú treba vidieť i v takej kombinátnosti, ako je združovanie podnikov, organizácií a národných výborov, najmä z vlastných fondov. Tieto a takéto podobné možnosti treba presadzovať do života a plne využiť na riešenie verejno-prospešných akcií.

Súdružky, súdruhovia!

Nastolený program obnovy rovnovážnosti nášho hospodárstva a ďalšieho dynamického rozvoja prostredníctvom ekonomických nástrojov je mimoriadne náročný a iste narazíme na viaceré ťažkosti a problémy. Tieto nástroje treba však považovať za spojenca, za prostriedok ako rozvinúť v súčasnej fáze vývoja všetky potenciálne sily a možnosti, ktoré minulé ekonomická systematika už ďalej zveľaďovať nemohla. Do popredia sa dostáva v plnosti ľudský faktor, človek, základná stavebnicová jednotka spoločnosti, človek ako subjekt, tvorca hodnôt, i ako objekt, konzument

výsledkov vlastnej práce cez meradlo celospoločenskej efektívnosti. V takto založenej ekonomicky spätnej väzbe je jadro nového procesu, naša zodpovednosť, veľký priestor pre tvorivú iniciatívu a aktivitu jednotlivcov i celých kolektívov pri ďalšom budovaní a rozvíjaní našej socialistickej spoločnosti. (*Potlesk.*)

Predseda Chudík:

Ďakujem súdruhovi povereníkovi G a j d o š í k o v i za úvodné slovo.

Dovoľte mi, súdružky a súdruhovia, dodatočne privítať súdružku MUDr. Antóniu P e t r u s o v ú, členku Predsedníctva Národného zhromaždenia a predsedníčku Výboru zdravotného, ako aj súdruha Drahomíra D v o ř á k a, prvého námestníka predsedu Štátnej plánovacej komisie. (*Potlesk.*)

Teraz nasleduje 20-minútová prestávka.

(*Prestávka.*)

(*Po prestávke:*)

Pokračujeme v našom rokovaní.

Dostali ste návrh uznesenia k návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku, k návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a k návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku.

Prosím, aby ste svoje pripomienky, prípadne námety k návrhu uznesenia cdovzdali zpravodajcovi povereníkovi SNR pre stavebníctvo súdruhovi Ing. Ladislavovi K o m p i š o v i, alebo aby ste svoje návrhy predniesli v rozprave.

Teraz prikróčime
k rozprave,
do ktorej sa zatiaľ prihlásili poslanci

Vojtech T ö r ö k a

Ing. Ján M a r k o a

člen Finančnej a rozpočtovej komisie Slovenskej národnej rady
súdruh Ing. František M i š e j e.

Dávam slovo poslancovi súdruhuvi Vojtechovi Törökovi.

Poslanec **Török**:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky poslankyne, súdruhovia poslanci!

K návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku na rok 1967, ktorý predniesol minister, podpredseda Slovenskej národnej rady súdruh Ing. B a r b í r e k, mám niekoľko pripomienok k úlohám vnútorného obchodu.

Pri prerokovaní návrhu vykonávacieho plánu rozvoja obchodu na Slovensku na rok 1967 sa na Komisii SNR pre obchod konštatovalo, že úlohy v maloobchodnom obrate, ktoré sa majú zvýšiť oproti roku 1966 o 7 perc., sú vo vzťahu k bilancii príjmov a výdavkov obyvateľstva a v náväznosti na doterajší vývoj obratu na Slovensku reálne.

Pre vnútorný obchod sa však pre rok 1967 oproti predchádzajúcemu obdobiu situácia značne komplikuje, čo môže mať veľmi nepriaznivý dopad najmä v oblasti uspokojovania potrieb obyvateľstva čo do množstva, sortimentu a kvality tovaru. Komplikovanosť situácie treba vidieť v osobitnom formovaní dodávateľsko-odberateľských vzťahov, na ktorom úseku sa dá skôr hovoriť o nedoriešení nových podmienok, a teda o stagnácii v rozvoji nových foriem voľnejšieho trhu.

V súvislosti s týmto chcem veľmi stručne poukázať na najzávažnejšie problémy v zabezpečovaní dodávok tovaru a myslím, že tento problém možno rozdeliť do troch kategórií:

1. celková problematika v dodávkach priemyselného tovaru,
2. zabezpečovanie potrieb stavebným materiálom pre individuálnu bytovú výstavbu na Slovensku,
3. dodávky v nábytku pre rok 1967.

Tak k celkovej problematike v dodávkach priemyselného tovaru:

Maloobchodný obrat vo výške 33 mld. Kčs na rok 1967 pre Slovensko je zatiaľ fondove nezabezpečený. Objem nezabezpečených dodávok pre Slovensko možno odvodiť od celoštátneho objemu, ktorý k 1. aprílu 1967 predstavoval čiastku 3814 mil. Kčs. To znamená, že objem nezabezpečených dodávok pre Slovensko možno odhadnúť k tomuto dňu asi na 1 mld. Kčs.

Najzávažnejšie rozpory sú u dodávateľov z podnikov Ministerstva spotrebného priemyslu, a to celoštátne v čiastke 1 155 mil. Kčs. Od organizácií Ministerstva stavebníctva nie sú zabezpečené dodávky až do výšky 298 mil. Kčs, od Ministerstva ťažkého priemyslu 600 mil. Kčs a od organizácií Ministerstva chemického priemyslu v objeme 104 mil. Kčs.

Problém nezabezpečenia dodávok tovaru do výšky predpokladanej realizácie maloobchodného obratu v roku 1967 sa tak ako po iné roky sústreďuje do priemyselného tovaru. U potravinárskeho tovaru sú pritom tiež problémy v dodávkach, ktoré vyjadrujú nezabezpečenie potreby zatiaľ asi 300 mil. Kčs celoštátne.

Uvedené celkové objemy nezabezpečených dodávok na rok 1967 nemožno, pochopiteľne, chápať ako konečný rozdiel medzi potrebou obchodu a dodávkami, ktoré akceptujú výrobné organizácie. Jednania medzi obchodnými a výrobnými organizáciami stále pokračujú a je predpoklad ďalšieho zníženia týchto rozdielov. I tak však, ako som už v úvode uviedol, zostáva problematika v zabezpečovaní dodávok pre tento rok veľmi komplikovaná a ďaleko zložitejšia ako v predchádzajúcich rokoch. Výrobné organizácie v nových smeroch často v negatívnom slova zmysle využívajú nových podmienok, dá sa povedať, k upevňovaniu svojho monopolného postavenia, a preto i rámcové dohody o prípravách dodávok na bežný rok sa uzatvárajú, alebo o dodávkach sa jedná s veľkými ťažkosťami.

K zabezpečovaniu potrieb stavebným materiálom pre individuálnu bytovú výstavbu.

Už niekoľko rokov je charakteristické, že na Slovensku sa v značnom rozsahu rieši bytový problém formou individuálnej bytovej výstavby. Formou tejto výstavby sa dalo do používania napríklad v roku 1965 12 810 a v roku 1966 13 798 bytových jednotiek. Aj keď v pláne individuálnej bytovej výstavby na tento rok oproti skutočnosti roku 1966 sa počíta so znížením asi o 1400 bytových jednotiek, fondové zabezpečenie základných murovacích materiálov je nedostatočné a očakáva sa podstatné zhoršenie zásobovacej situácie oproti minulému roku.

Pre rok 1967 je pre slovenské kraje zabezpečených len 448 mil. tehlových jednotiek murovacích materiálov, čo je oproti roku 1966 menej o 102 mil. tehlových jednotiek. Obdobná situácia je i v zabezpečovaní fondov pálenej krytiny.

Neustály nedostatok základných druhov stavebných materiálov zapríčiňuje individuálnym stavebníkom veľkú i časove neprimeran-

ne dlhú rozostavanosť rodinných domkov. Za takejto situácie, pochopiteľne, sa podstatne zhoršujú i podmienky pre zabezpečovanie ostatných potrieb, ako je údržba, modernizácia, výstavba chat a pod.

Je nevyhnutné zaoberať sa na príslušných orgánoch touto mimoriadne vážnou situáciou a rozhodnúť, akými opatreniami by bolo možné stav zásobovania stavebným materiálom zlepšiť. Pri tom treba otvorene povedať, že kľúč k riešeniu tohto problému je vo výrobe a nebolo by správne odďaľovať toto riešenie až do roku 1970, resp. do ďalších rokov (ako to vyplýva z koncepcie stavebnej výroby, vypracovanej Poverením SNR pre stavebníctvo, ktorá zpráva sa bude dnes prejednávať).

Niekoľko slov ešte k dodávkam nábytku pre rok 1967.

Predaj nábytku v obchodných organizáciách sa vyznačoval neustálymi výkyvmi, čo bolo spôsobené jednak možnosťami v dodávkach (v celkových objemoch a sortimente) a tiež situáciou v dokončovaní a odovzdávaní bytov všetkých foriem výstavby. V roku 1966 a v súčasnom období je situácia v zásobovaní veľmi nepriaznivá a požiadavky spotrebiteľov sú sústavne neuspokojované.

K zabezpečeniu dodávok pre rok 1967 bolo už niekoľko jednaní medzi výrobnými a obchodnými podnikmi priamo, ďalej na úrovni odborových riaditeľstiev a rezortov. Požiadavky obchodu sú stále nezabezpečované a treba povedať, že problém sa koncentruje hlavne na Ministerstvo spotrebného priemyslu a na podniky nábytkárskeho priemyslu, kde celkový rozdiel pre odborový podnik Nábytok činí až 190 mil. Kčs. I v ostatných dodávateľských organizáciách nie sú pokryté požiadavky obchodu, takže k tomuto dňu vykazuje obchod nezabezpečené fondy až sumou 1/4 miliardy Kčs.

Pokiaľ ide o sortiment, hlavná váha nezabezpečených dodávok je v spálňach, v obývacích izbách, sektorovom nábytku a v stoličkách. V týchto skupinách nezabezpečené dodávky vo vzťahu k požiadavkám obchodu, resp. v porovnaní so skutočnosťou roku 1966 predstavujú rozdiel od 8 do 20 perc.

Z rozboru zásobovacej situácie za rok 1966 a za I. štvrťrok 1967 je zrejmé, že podmienky pre zásobovanie obyvateľstva nábytkom v roku 1967 sa ďalej výrazne zhoršujú, pričom nevyhovujúca sortimentná skladba zabezpečených dodávok na tento rok ďalej prehlbuje neuspokojený dopyt.

Nábytok je jedna z rozhodujúcich položiek, ktorá ovplyvňuje vývoj predaja tovarov dlhodobého užívania. Na sústavnom zvyšovaní

vaní predaja tovarov dlhodobého užívania musíme mať eminentný záujem, pretože je to jednak podmienka pre realizáciu správnej koncepcie rozvoja osobnej spotreby a tiež otázka súvisiaca so správnym zameraním investičnej činnosti obyvateľstva v súlade s vývojom príjmov.

Pre ďalší vývoj obchodu na Slovensku v roku 1967 treba riešiť a odstrániť problémy i v iných oblastiach než vo fondovom zabezpečení obratu.

V tejto súvislosti chcem poznamenať, že z problémov týkajúcich sa dodávok pre tržné fondy som uviedol skutočne tie najpodstatnejšie a z ostatných problémov som neuviedol napríklad ťažkosti v investičnej výstavbe, ďalej vo vývoji zamestnanosti, vo finančných otázkach, mzdových a pod.

Problémy so zabezpečovaním úloh štátneho plánu rozvoja obchodu na Slovensku sú teda veľmi zložité a treba, aby na všetkých stupňoch riadenia sa čo najzodpovednejšie pristupovalo k úlohám za účelom zlepšovania podmienok v uspokojovaní potrieb nášho obyvateľstva.

Predseda Chudík:

Ďakujem poslancovi T ö r ö k o v i za vystúpenie.

Teraz prehovorí minister Ing. M a r k o.

Povereník—predseda Ing. Marko:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia!

Rád by som vás niekoľkými poznámkami oboznámil s otázkami plánu rozvoja vedy a techniky na rok 1967, ktorý v komplexnejšom, no nie vždy ešte v dostatočne úplnom zložení zostavujeme predkladáme plénu SNR za Slovensko po prvý raz.

Predbežný plán fondu vedy a techniky na rok 1970 vychádza zo zámerov päťročného plánu a vcelku uspokojivo zabezpečuje pre tento rok rozvoj vedeckej, výskumnej a vývojovej základne na Slovensku.

V roku 1963—1965 rozvoj výskumnej základne na Slovensku zaostával značne za potrebami a aj v porovnaní s celoštátnym vývojom. Vidieť to už aj z tej skutočnosti, že po tieto dva roky prírastok pracovníkov činil necelých 800 ľudí! Za lanský a tento rok prírastok pracovníkov výskumnej a vývojovej základne na Slovensku činí vyše 3500 ľudí, čo dostatočne ukazuje na podstatne

rýchlejšie tempo jej rozvoja. Nápady pre zabezpečenie rozvoja vedy a techniky v štvrtej päťročnici sa prelimitujú celoštátne sumou temer 36 mld. neinvestičných prostriedkov a k tomu ešte 2 a 3/4 mld. Kčs činia investície do výskumnej základne. Z nich okolo 600 mil. Kčs sú investície na Slovensko.

Neinvestičné náklady za Slovensko sa osobitne nesledujú, preto vás nemôžem o ich rozsahu informovať.

Ako už aj z podkladov k dnešnému rokovaniu vyplýva, pre tento rok sú určené prostriedky na investície do výskumnej základne vo výške asi 120 mil. Kčs v starých cenách. Uvádžam tieto čísla, súdružky a súdruhovia, z tej príčiny, aby ste v plnšom rozsahu videli o aký rozvoj vedy a techniky ide a aby ste mohli porovnať a posúdiť trend tohto rozvoja.

Keď prihliadneme k možnostiam našej spoločnosti a k súčasnému stavu nášho hospodárstva, potom istotne každý musí uznať že náklady na rozvoj vedy a techniky sú značné a primerané k súčasným a perspektívnym úlohám. Sám som ani nepočul, že by medzi pracovníkmi vedy a výskumu tieto prostriedky považovali v úhrne za nedostatočné. Naopak. Zodpovední pracovníci vedy a techniky si skôr kladú otázky, ako ich čo najúčinnjšie využiť. Nemyslím, že tu už ide iba o výnimku, nejakú tú jediná, či dve lastovičky. Dnes väčšina pracovníkov na úseku vedy a techniky rada by vidieť výsledky svojej práce v prínose pre rozvoj materiálneho a kultúrneho života našej spoločnosti. Preto sú aj pri každej príležitosti na dennom programe otázky kvalitatívneho rozvoja našej vedy, úrovne výskumných a vývojových prác, ich realizácie v hospodárskej a spoločenskej praxi. Preto sa tak často nastoľujú problémy koncentrácie síl a prostriedkov na rozhodujúce úseky, zlepšenie vzájomnej spolupráce a informovanosti. Ďalej sú to otázky zvyšovania úlohy vysokých škôl a prípravy kvalifikovaných kádrov a účinnej koordinácie vedy a techniky vôbec.

Preto ani tohtoročný ani päťročný plán rozvoja vedy a techniky nechceme posudzovať iba podľa uvedených čísiel, teda z kvantitatívneho hľadiska. Jednako však aj tieto kvantitatívne hľadiská, najmä na Slovensku, sú veľmi závažné. Dobežívame tu jednu oblasť, v ktorej sme ešte nestihli sa tak rozvinúť, ako si súčasný život žiada. Ak budeme navrhnuté tempo tohto rozvoja považovať za minimum a v ďalších troch rokoch päťročnice to dokážeme ešte mierne zvýšiť, čo je pravda nutnosťou, potom nesporne aj výskumná a vývojová základňa na Slovensku bude môcť ešte výraznejšie prispieť k riešeniu technických a ekonomických otázok zvyšovania úrovne výroby, kvality výrobkov a rastu produktivity práce. Výrovná sa tým aj doterajšia a veľmi citelná disproporcía

medzi rozsahom výroby, najmä priemyselnej, a rozsahom i kvalitou výskumnej, vývojovej a konštrukčnej základne. Iniciatívnu úlohu tu musia zohrať naše podniky a generálne riaditeľstvá, pretože viac ako polovicu výskumných ústavov na Slovensku už neriadi centrum.

Potom je tu, súdružky a súdruhovia poslanci, ešte takéto hľadisko. Dvanásť vysokých škôl na Slovensku s 33 fakultami a temer s 900 profesormi a docentami každoročne školí tisíce mladých, schopných a ambiciózných absolventov. V štvrtej päťročnici ich výjde z vysokých škôl na Slovensku dovedna 27 tisíc. Keďže počet pracovníkov výskumnej a vývojovej základne chceme zvýšiť za toto obdobie temer o 11 tisíc, znamená to, že najschopnejším z týchto absolventov vytvárame perspektívu, že sa budú dobre môcť uplatniť aj na poli vedy a výskumu.

Takto predložený návrh plánu v súlade so zámermi päťročnice umožňuje a pomáha riešiť aj veľmi aktuálnu a živú otázku uplatnenia mladých kvalifikovaných ľudí na Slovensku. Takto cieľavedome a, treba povedať, nie poľahky a automaticky sa pripravuje aj budúcnosť mladým ľuďom, novej mladej generácii, ktorej naše zriadenie otvorilo cestu k vzdelaniu, k vede, k radostnej, objaviteľskej práci. Takto je to, a hovoríme to bez fráz a zbytočného pátosu.

Ale keď som už pri tom, dovoľte mi, súdružky a súdruhovia poslanci, aj dopovedať.

Nuž aj tento prípad je dokladom toho, že naša spoločnosť vytvára podmienky pre také uplatnenie mladej socialistickej generácie, ktoré bude adekvátne jej odborným schopnostiam a spoločenskému uvedomeniu. Podaktorí, zdôrazňujúc iba nedostatky doterajšieho a ťažkosti súčasného nášho vývoja, stavajú veci jednostranne tak, akoby u nás starších nebolo dost záujmu o uplatnenie mladej generácie, vzdelaných ľudí, seabavedomého zdravého nového pokolenia. Je to podľa môjho názoru hlboký omyl alebo nedorozumenie. Sme, pravda, niekedy aj zbytočne precitliveli na výsledky našej práce, na neoprávnenú, ba najviac aj na oprávnenú kritiku, ktorou nás mladší ľudia tak radi častujú. Ja si zas myslím ale, že nemusíme byť úzkostliví tam, kde sme si istí, že sme konalí úprimne a kde sme dali do veci všetko, aj rozum aj srdce — ako sa hovorí. Začínali sme príliš hlboko a mnohé, čomu sme pomohli na svetlo, ešte ani nemalo čas vydať svoj oheň, ak sa smiem takto obrazne vyjadriť. Veď hodnotu vecí neraz nie je dané poznať, nie to ešte zúžitkovať jednému životu. Preto všetci tí, ktorí úprimne začali a úprimne pokračujú v diele socialistickej výstavby, vidia v prichádzajúcich generáciách svojich pomocníkov a nie tých, čo ohrozujú ich postavenie, miesta, či čo všetko.

Myslím si, že nebudem sám so svojím názorom, keď aj na tomto fóre vyjadrím súhlas s uzneseniami februárového zasadnutia Ústredného výboru KSC, ktoré vysoko vyzdvihuje spoločný záujem, ciele a kontinuitu mladej a staršej generácie. Veď tieto uznesenia spájajú otázky jednoty našej spoločnosti cez ďalší hospodársky a kultúrny vzrast, cez pohyb vpred s novými pohľadmi mladého socialistického pokolenia. Máme z toho aj my, poslanci Slovenskej národnej rady, úprimnú radosť, lebo práve sily našej mladej generácie sú zárukou rozvoja a obnovy socialistických hodnôt a nových horizontov. Dobytie vedy a techniky je jedným z nich. Lenže vedecko-technická revolúcia, to nie je nástup s bubnami, ani senzačnosť, ani zázračné premeny, ako si to často príliš jednoznačne mnohí predstavujú. Je v nej viac tvrdej driny a takrečeno každodennej prózy. Preto aj deň čo deň treba nám húževnato pripravovať a riešiť výstavbu nových vedeckých a výskumných ústavov. Osvojuvať si zákony nových vedných disciplín, pripravovať pre vedu a techniku ľudí.

V posledných 2—3 rokoch začíname s budovaním napríklad stredísk výpočtovej techniky, a to pre oblasť riadenú Slovenskou národnou radou a pre oblasť štatistiky a ekonomických informácií. Na tomto úseku bude pracovať vyše 300 mladých kvalifikovaných ľudí. V Bratislave dokončujeme výstavbu automatizačného pracoviska Štátneho výskumného ústavu textilného. Budovanie týchto ústavov prispieva k rozvoju automatizácie ako základného článku technického a ekonomického procesu.

Ďalej sa uskutocňuje výstavba Endokrinologického ústavu a ďalších objektov Slovenskej akadémie vied. Začíname s výstavbou Ústavu fyziky kovov Slovenskej akadémie vied, s výstavbou Výskumného ústavu hygienicko-epidemiologického a s výstavbou ústredného objektu, v ktorom budú umiestené Československý výskumný ústav práce, Výskumný ústav oblastného plánovania, Výskumný ústav životnej úrovne a Výskumné výpočtové stredisko Štátneho štatistického úradu. Pripravujeme výstavbu Slovenskej technickej knižnice, ktorá je našim národným a centrálnym strediskom vedeckých, technických a ekonomických informácií. A pripravujeme tiež výstavbu Výskumného ústavu výstavby a architektúry.

Každý vie, že veda a technika začína meranie. V ňom je aj z veľkej miery skryté tajomstvo kvality výroby. Pripravujeme preto výstavbu metrologického ústavu, v ktorom postupne vybudujeme systémy 65 druhov meraní, najmä v odboroch hmoty, objemu, prietoku, sily, rýchlosti, hluku, napätí, výkonu, elektrickej práce, odporu frekvencií, magnetizmu, akustiky, kalorimetrie, termometrie, optiky a fyzikálnej chémie. Výstavbu začneme o rok

s nákladom 135 mil. Kčs. Ústav po dobudovaní bude mať temer 500 pracovníkov, z toho polovicu inžiniersko-technických pracovníkov. Na tento a na realizáciu pripravovaného programu treba nielen prostriedky, ale najmä ľudí — entuziastov.

Pri doterajšom budovaní výskumnej základne na Slovensku, ktorá tvorí jednoliatu súčasť celej výskumnej základne Československa, nazhromaždilo sa už veľa skúseností, prostriedkov, ktoré bude potrebné v praxi náležite využiť, ďalej intenzívne rozvíjať a zveľaďovať.

Zámery plánu toto úsilie vcelku podporujú, a preto aj celkové poňatie na tomto úseku rozvoja vedy a techniky treba myslím akceptovať kladne.

Positívne hodnotím aj zameranie plánu na perspektívne nové smery výskumnej činnosti, koncentráciu výskumných prác na tieto rozvojové smery, ako aj úsilie o prepojenie výskumu na realizáciu, čo pre krátkosť času nejdem ďalej rozvádzať, hoci sme si všetci vedomí, že najmä na tomto úseku máme dosť problémov a aj nedostatkov.

Pri týchto pozitívnych úlohách a zámeroch plánu rozvoja vedy a techniky nemožno mi však obísť skutočnosti, ktoré sa nám doposiaľ v príprave plánu nepodarilo zvládnuť a ktoré si budú vyžadovať ďalšiu úsilovnú prácu. Niektoré sú charakteristické aj z celostátneho pohľadu, niektoré však osobitne výrazne vystupujú najmä do popredia na Slovensku. Na jednom z prvých miest je tu stále ešte nedoriešená otázka realizácie investičnej výstavby viacerých výskumných ústavov.

V pláne na rok 1967 začíname s 8 novými akciami a rozostavných, poväčšine menších stavieb, z lanského roku a predošlých rokov je 16. Teraz pôjde o to, aby sa plán investičnej výstavby splnil, aby nám nezaostala výstavba ako vlni o 11 mil. Kčs. a aby naši investori aj stavbári s väčšou príčinnivosťou a pochopením riešili problémy práve tohto rozhodujúceho úseku. A ak by sa nepodarilo zabezpečiť pripravovanú výstavbu, nebudeme mať jednoducho kde umiestiť kvalifikovaných ľudí, ktorých vzdelanie jednak stálo mnoho prostriedkov a jednak by muselo zostať bez úžitku.

Neváham preto povedať, že niet u nás dôležitejších investícií, ako sú investície do vedy, a niet naliehavejšej potreby, ako potreba modernej prístrojovej techniky. Na tomto úseku súčasný stav vybavenosti výskumnej a vývojovej základne progresívnou technikou, najmä prístrojovou, osobitne na niektorých našich vysokých školách je nedobry.

Pokrokovú techniku a modernú technológiu treba však študovať, riešiť a vyučovať za pomoci modernej prístrojovej techniky,

náročných a spoľahlivých aparatúr. V mnohých ústavoch a školách sú opotrebované strojné fondy a zariadenia sa nevyraďovali pre nedostatok investičných prostriedkov na ich obnovu. Súčasná požiadavka napríklad na dovoz prístrojovej techniky sú trojnásobne vyššie ako sú dané možnosti pokrytia. Za rok 1967. majú na Slovensku strojové základné fondy vo výskumnej základni vzrásť asi o 10 mil. Kčs a celkové fondy o 58 mil. Kčs.

Už z tohto vidieť, že podiel prírastku strojných investícií oproti stavebným je nízky, aj keď nemožno z prírastku jedného roka robiť jednoznačný záver pre celkovú štruktúru vybavenia. Prevažu však majú mať stroje a prístrojová technika.

Ešte nepriaznivejšie sa javí táto proporcia na pracoviskách výrobo-hospodárskych jednotiek, kde dotácie na stroje rastú pomalšie ako prírastok pracovníkov, teda vybavenosť strojmi a prístrojovou technikou klesá. Tento stav je osobitne citeľný v niektorých strojárskych podnikoch na Slovensku. Na všetko sa pravdaže nemohli nájsť potrebné prostriedky, to je pochopiteľné. Na všetko v búrlivom rozvoji priemyslu na Slovensku nestačili ani skúsenosti a napokon ani nie všetky stranické a vládne uznesenia sa tak plnili, ako by sa bolo vyžadovalo. Krivdíl by teda každý, ak by začal tento stav vylepšovať výčtkami. Treba nám však predsa len vidieť túto skutočnosť a perspektívu do roku 1970, ktorá je, ako uvádzam, neuspokojivá, pretože pri predpokladanom počte pracovníkov vo vývoji a výskume, ako som už aj povedal, došlo by k zhoršeniu vybavenosti a tým aj k zníženiu efektívnosti nášho výskumu a vývoja.

Aj v predkladanom návrhu fondu vedy a techniky je objem strojných investícií veľmi nedostatočný a dosahuje napríklad len 7 percent celoštátneho podielu.

To sú páľčivé otázky, ktoré bude treba radikálne riešiť. To sú aj výdavky, kde nemožno škrtiť, lebo tu haliere usporíš a koruny ti utekajú. Preto som aj toho názoru, že v rámci určených prostriedkov bude potrebné hľadať ďalšie možnosti, aby sa pomohlo lepšie riešiť otázku vybavenosti výskumnej a vývojovej základne na Slovensku.

Napokon by som chcel ešte uviesť, že pri zostavovaní plánu rozvoja vedy a techniky ukázali sa aj naše slabiny. Budeme sa musieť navzájom dohodnúť na spôsobe, ako túto problematiku lepšie zvládnuť, ako sa všetky výkonné orgány Slovenskej národnej rady v spolupráci s ministerstvami lepšie majú zapojiť do riadenia vedy a techniky na svojich úsekoch.

Pre tento cieľ pripravíme návrh príslušnej úpravy.

Súdružky a súdruhovia poslanci,

odporúčam Slovenskej národnej rade, aby s návrhom uznesení k predloženej zpráve súhlasila.

Predseda **Chudík**:

Ďakujem ministrovi Ing. M a r k o v i za vystúpenie.

Teraz prehovori súdruh Ing. František M i š e j e, riaditeľ Oblastného ústavu Štátnej banky československej v Bratislave.

Riaditeľ Oblastného ústavu ŠBČS Ing. M i š e j e.

Vážené súdružky a súdruhovia,

nadväzujúc na prerokúvané zprávy o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku a o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967, chcel by som sa dotknúť vo svojom diskusnom vystúpení niektorých aspektov úverovej politiky, ktoré bude Štátna banka v tomto roku uplatňovať v záujme zabezpečenia cieľov a zámerov štátneho plánu. Považujem to za dôležité najmä preto, že vládou schválená koncepcia úverového postupu banky, ako o tom hovoril v úvodnom slove súdruh minister B a r b í r e k, pre rok 1967 vo svojich dôsledkoch voči podnikom znamená sprísnenie ekonomických podmienok a prejaví sa teda aj v podnikovej sfére na Slovensku.

Uplatnenie nových hľadísk v koncepcii úverovej politiky banky pre rok 1967 vyplýva zo zhodnotenia základných tendencií v rozvoji národného hospodárstva za uplynulé roky, zo zhodnotenia úrovne návrhov podnikových plánov na rok 1967, ako aj z dôsledkov prestavby veľkoobchodných cien k 1. 1. 1967, ktorá závažne zmenila predstavy o vývoji dôchodkov podnikov.

Pri hodnotení výsledkov uplynulého roku nemožno nevidieť pozitívne výsledky, ktoré sa v rozvoji hospodárstva dosiahli. Tak celoštátne, ako aj na Slovensku sa podarilo obnoviť dynamiku rastu výroby. Je to vidieť z toho, že v uplynulom roku ďalej vzrástla v porovnaní s rokom predchádzajúcim produkcia vo všetkých hlavných odvetviach materiálnej výroby. Dosiahnutý rast výroby v priemysle, ale najmä v poľnohospodárstve bol najvyšší za posledných 5 rokov. Úlohy plánu roku 1966 sa splnili nielen v objemových ukazovateľoch, ale aj v tvorbe hrubého dôchodku, takže podniky mohli nielen splniť plánované finančné

záväzky voči štátnemu rozpočtu, ale tiež si vytvoriť značné nadplánové zdroje pre vlastné použitie.

Na druhej strane však uznávame, že dosiahnuté pozitívne výsledky nie sú ešte prejavom intenzívneho charakteru rozvoja našej ekonomiky a mnohé problémy v našom národnom hospodárstve zostali naďalej otvorené. Zavedené prvky novej sústavy riadenia podnietili síce podniky k využívaniu ľahšie mobilizovateľných rezerv v záujme tvorby ich dôchodkov, nepôsobili však rovnako dôsledne na lepšie uspokojovanie finálnych potrieb národného hospodárstva a zvyšovanie rentability a efektívnosti hospodárenia podnikov.

Dosiahnutý prírastok výroby nie je úmerný rozšíreniu základných a obežných fondov a zvýšeniu počtu pracovníkov vo sfére materiálnej výroby. Najmä nás znepokojuje mimoriadna fondová náročnosť výroby. Za uplynulý rok napríklad podľa prepočtov, ktoré sme si urobili, sme na Slovensku vložili do základných fondov v priemysle 4,5 mld. Kčs, do zásob 1 mld. Kčs, kdežto celkové zvýšenie výroby presahuje iba niečo málo cez 4 mld. Kčs.

Pri danej štruktúre výroby, ovplyvnenej v predchádzajúcich rokoch založenou štruktúrou výrobo-technickej základne, vykázaný rast výroby znamenal súčasne vysoký rast výrobnjej spotreby, a teda neprispel žiadúcou mierou k zvýšeniu finálnej produkcie a národného dôchodku.

Niektoré vážne problémy zostali nevyriešené aj v investičnej výstavbe. V rozostavaných stavbách sú stále viazané značné prostriedky, pričom čas výstavby jednotlivých stavieb je značne dlhší než je žiadúce spoločenské optimum. Hmotné a finančné zdroje sa naďalej neúčelne rozptyľujú na veľký počet stavieb, čo sťažuje uskutočňovanie nevyhnutných štrukturálnych zmien v národnom hospodárstve.

Tieto tendencie v rozvoji nášho hospodárstva sú značnou prekážkou obnovovania rovnováhy tak v podnikovej sfére na trhu výrobných prostriedkov, ako aj u obyvateľstva na trhu spotrebných predmetov.

Ak z týchto hľadísk posudzujeme úroveň návrhov podnikových plánov na rok 1967, treba povedať, že nielenže neprekonávajú spomínané negatívne tendencie minulých rokov, ale niektoré, ja ich spomeniem, ešte prehľbujú a nezohľadňujú ani tempo rastu, ktoré sa už v minulom roku dosiahlo. Pri spomalení tempa rastu výroby a produktivity práce uvažovali podniky vo svojich návrhoch plánov s pokračovaním extenzívneho spôsobu rozvoja, pričádzali s neúmernymi požiadavkami najmä na pracovníkov a na obežné prostriedky a tiež s nízkou účasťou vlastných prostriedkov na krytí svojich investičných i prevádzkových potrieb. Pritom

v plánoch podnikov uvažovaná produkcia pre potreby investičnej výstavby, pre uspokojenie obyvateľstva i pre export zaostáva za skutočným dopytom i za potrebami. Je zrejme, že táto cesta by nevyhnutne viedla k ďalšiemu prehĺbeniu existujúcich problémov v našom hospodárstve.

K zmene ekonomických podmienok v porovnaní s doterajšími predstavami dochádza tiež v dôsledku prestavby veľkoobchodných cien k 1. 1. 1967. Pôvodné zámery tejto prestavby sa celkom nedosiahli, najmä v investíciách, ale aj pokiaľ ide o rentabilitu odborov a podnikov. Už teraz, krátko po prestavbe, vykazujú mnohé odbory a podniky podstatne vyššiu rentabilitu než s akou sa uvažovalo pri prepočte, pritom vznikajú značné rozdiely v jej úrovni medzi jednotlivými podnikmi. Táto skutočnosť silne narušila pôvodné úvahy o budúcom vývoji finančnej a dôchodkovej situácie podnikov do roku 1970. Mnohé podniky budú mať značne vyššie finálne zdroje, ktoré by mohli oslabovať účinnosť ekonomických nástrojov riadenia a prehľbovať inflačný tlak na trhu výrobných prostriedkov.

Na druhej strane celý rad podnikov sa dostane v dôsledku cenovej prestavby do obťažnej finančnej situácie.

Odhládnuv od bezprostredného efektu cenových disproporcií, treba počítať s istými nepriamymi dôsledkami. Sťaží sa nám napríklad úloha povedať, ktorý podnik a ktorá výroba je efektívna, lebo nevieme spoľahlivo povedať, do akej miery cenová zložka bude skresľovať vykazovanú efektívnosť. Bude sa napríklad stávať, že podniky, ktoré majú dobré, vysoké ceny, budú sa snažiť neefektívnym hospodárením opodstatnenosť zdôvodniť. Cena nebude v celom rade prípadov stimulom pre podniky, aby efektívne hospodárili. A tie podniky, ktorých predchádzajúca rentabilita sa nízkymi cenami eliminovala, tak isto nemusia mať záujem na zlepšení hospodárenia.

Všetky uvedené skutočnosti, ktoré som spomenul, i ďalšie, pravda, by nevyhnutne viedli k tomu, že by v tomto roku ďalej vzrástla nerovnováha ponuky a dopytu, neposilnila by sa úloha trhu a rástla by nútene odložená kúpna sila podnikov a obyvateľstva a tým aj nebezpečie, že podniky používajú svoje voľné zdroje neefektívne.

Preto bolo nevyhnutné pristúpiť k sprísneniu podmienok hospodárenia podnikov a uplatniť v hospodárskej politike také opatrenia, ktoré by zabezpečili zámery základných smerov rozvoja národného hospodárstva a štátneho plánu na rok 1967.

Je zrejme, že niektoré nedostatky v prestavbe cien si budú vyžadovať príslušné opatrenia v tejto oblasti, no pri riešení naj-

naliehavejších súčasných problémov prípadne významná úloha najmä finančnej a úverovej politiky, ktorá bude musieť intenzívnejšie pôsobiť na zvyšovanie efektívnosti hospodárenia i využitie finančných zdrojov. V súlade s tým predpokladá úverová politika ŠBČS sprísnenie úverového postupu tak, aby sa vydávali ďalšie peňažné prostriedky prostredníctvom úveru veľmi zodpovedne s ohľadom na dôchodkovú situáciu v podnikoch. Nie je možné pri vysokej očakávanej tvorbe zdrojov v podnikoch ďalej rozmnožovať tieto zdroje úverom, lebo nadmerné a nezaslúžené zdroje by pri nezmenených kapacitných možnostiach zvýšili dopyt po investíciách, zvyšovali rozostavanosť, prípadne by mohli byť použité na neefektívne akcie alebo na neúmerný rast zárobkov pracovníkov.

V investičnej výstavbe bude preto banka poskytovať investičné úvery výhradne na efektívne, rentabilné investície, u ktorých bude zabezpečená plná návratnosť úveru zodpovedajúcou tvorbou vlastných zdrojov v stanovenej lehote. Úverom sa bude podporovať rozvoj progresívnych a nosných odborov, štrukturálne zmeny výrobných programov, zavádzanie nových technicky pokrokových výrobkov prispievajúcich expanzii výroby s priaznivou devízovou výnosnosťou a na podporu investícií znižujúcich dovoz surovín.

Na druhej strane bude banka reštrikciou úveru obmedzovať neefektívne výroby, nežiadúcu rozostavanosť a čeliť tendenciám, aby voľné finančné zdroje nepoužili podniky neuvážene podľa ich okamžitých potrieb. Z tohto hľadiska bude banka v roku 1967:

- poskytovať investičné úvery len v rozsahu vymedzenom zdrojmi úverového plánu, z čoho vyplýva, že nebudú plne uspokojené všetky požiadavky podnikov a odborov, a to ani u niektorých stavieb, ktoré boli prijaté pri výberovom konaní. Preto sa znovu prehodnocuje výberové konanie aj z hľadiska novovzniklých podmienok v dôchodkovej situácii podnikov. Akcie, ktoré prešli výberovým pokračovaním, dostali iba legitimáciu na to, že sú síce na to, aby sa zaradili do plánu. Situácia však je taká, že treba o každej osobitne rozhodnúť, kedy sa táto má zaradiť do plánu. Niektoré z akcií, ktoré prešli výberovým pokračovaním, sa vzhľadom na situáciu, o ktorej vykladám, nedostanú na začatie v tomto roku, ale budú prechádzať do roku budúceho;
- banka bude čeliť nežiadúcej rozostavanosti a predlžovaniu času výstavby tým, že úver poskytne iba na akcie, u ktorých je preukázané zabezpečená kapacitne celá výstavba;

- ďalej mobilizačným určením kritérií pre poskytnutie investičného úveru, hlavne lehôt splatnosti a termínov prvých splátok sprísni doterajšie požiadavky na efektívnosť investícií a zvýši zapojenie vlastných zdrojov podniku na financovaní reprodukcie základných fondov.

Ako som už uvedol, nejasné otázky rentability v dôsledku nesprávne určených cien vnášajú tiež do výberového konania určité prvky pochybností a neistoty.

V súvislosti s uplatňovaním úverového postupu, ako aj prerokovaných materiálov k návrhu plánu a rozpočtu pre tento rok, by som chcel uviesť, že objem investičných úverov pre Slovensko bol vo výške 5,7 mld. Kčs schválený vládou. Oblastný ústav Štátnej banky v spolupráci s orgánmi SNR, s prihliadnutím na orientačné ukazovatele v investičnej výstavbe, ako aj na očakávanú dôchodkovú situáciu u podnikov navrhol rozdelenie týchto úverov do jednotlivých odvetví a odborových riaditeľstiev. Sme toho názoru, že objem investičnej výstavby vyplývajúci pre Slovensko zo základných smerov a cieľov hospodárstva Československej socialistickej republiky je v úhrne úverove zabezpečený. Odlišná situácia však môže vzniknúť (aj v dôsledku uplatňovania reštriktívnej úverovej politiky a sprísnených kritérií pre poskytovanie úverov) v jednotlivých podnikoch pri uzatváraní úverových zmlúv. Pre riešenie takýchto prípadov si vedenie Štátnej banky československej vyhradilo právo rozhodovať o nich v ústredí.

V oblasti prevádzky bude banka úverovou politikou pôsobiť na použitie vlastných zdrojov podnikov aj na financovanie prevádzkových potrieb a tak brániť, aby nežiadúco zvyšovali dopyt po investíciách, alebo, aby sa nepoužili tieto na nadmerné zvýšenie miezd. Preto bude banka presadzovať, aby si podniky kryli v záseade celý prírastok obežných prostriedkov v roku 1967 vlastnými zdrojmi. Banka bude teda poskytovať nové prevádzkové úvery v počtate iba na prírastok sezónnych pohotovostných a odbytových zásob. Súčasne úverovými podmienkami bude pôsobiť na efektívne využívanie zásob. S omnoho väčšou intenzitou ako v minulom roku bude postihovať neplnenie dohodnutých úverových podmienok.

V oblasti zahranično-ekonomických vzťahov bude Štátna banka československá uplatňovať opatrenia na zlepšenie platobnej bilancie: pri nedostatočných devízových prostriedkoch bude pôsobiť devízovými úvermi na dovoz vysoko efektívnych strojov, devízovo návratných, a obmedzovať devízovo nenávratné dovozy, predtým financované krátkodobými zahraničnými úvermi. Štátna banka bude tiež usilovať o to, aby podniky efektívne využívali nazhro-

maždené dovezené suroviny. Často sú ešte prípady, ktoré by sa vedeli uviesť — stáva sa, že dovezieme za drahé devízy stroje alebo suroviny a tieto dlho, neúmerne dlho ležia na sklade, alebo dovezieme stroje a tieto pracujú len na jednu smenu. Myslíme si, súdruhovia, že by bolo správne, aby sa s dovezenými strojmi a surovinami hospodáril vo všetkých našich podnikoch oveľa efektívnejšie, hospodárnejšie než to kde-tu vidíme.

V tejto súvislosti, keď hovorím o zahraničných ekonomických problémoch, chcel by som len urobiť poznámku, že by bolo treba, aby sa doriešilo postavenie podnikov a odborových riaditeľstiev v zahraničnom obchode. Moja predstava je taká, v takom smere, aby podniky a odborové riaditeľstvá mali priamy podiel na zahraničnom obchode a aby sa využil tlak medzinárodných trhov na kvalitu výrobkov a na jej efektívnosť.

Lepšiemu využitiu zahraničného obchodu by poslúžilo napríklad vytvorenie spoločnosti pre zahraničný obchod podnikov riadených národnými výbormi. Najmä z Bratislavy sú už niektoré dobré príklady, kedy podniky rozvíjajú kontakty tohto druhu v zahraničnom obchode so zahraničnými partnermi, a vcelku úspešne. A tiež, aby sa v Bratislave zriadila pobočka Obchodnej banky, ktorá by podnietila a pomáhala realizovať hospodárske styky podnikov so zahraničím. Na týchto otázkach sa pracuje a niektoré návrhy sú predložené a o nich sa rokuje.

Z uvedenej krátkej charakteristiky hlavných aspektov úverovej politiky banky pre rok 1967 vidieť, že sleduje cieľ v prvom rade vytvoriť ekonomický tlak na podniky, aby vyvinuli čo najväčšie úsilie o efektívny rozvoj a na tomto podklade si vytvorili aj dostatočné vlastné zdroje na krytie svojich potrieb. Možno ovšem predpokladať, že v rade podnikov bude mať úverová reštrikcia tvrdší dosah. Pri nedostatočnej tvorbe vlastných zdrojov budú musieť takéto podniky obmedziť svoje požiadavky na rozširovanie základných a obežných fondov, prípadne na zvyšovanie miezd. Sprísnenie ekonomických podmienok pre podniky vyvolá v jednotlivých prípadoch otázky, ktoré bude treba ovšem individuálne riešiť.

V tejto súvislosti by som chcel poznamenať, že základné pravidlá úverovej politiky sú pre všetky organizácie v štáte jednotné.

Uvažovaný mechanizmus úverovej reštrikcie a úverového postupu banky v r. 1967 predpokladá v záujme jednotnosti väčšiu mieru centralizácie rozhodovania v bankovej sústave najmä pri rozhodovaní o investičných úveroch, pri poskytovaní úľav a výnimiek a pod. Pritom pri zabezpečovaní zámerov a úloh centra sa budú uplatňovať vo vnútri banky, t. j. z ústredia na operatívne zložky banky v určitej miere aj direktívne nástroje, napríklad

aj vo forme limitov úverov, rozpisov kritérií a rôznych ukazovateľov. Tieto nástroje nepochybne umožnia na jednej strane dôsledné presadzovanie zámerov centra, na druhej strane však sťažia nutnú diferenciaciu úverového postupu.

Vážené súdružky, súdruhovia,

vláda si je plne vedomá, že uplatnenie reštriktívnej úverovej politiky predstavuje závažné ekonomické opatrenie, aj keď prechodné, no, v súčasnej situácii nevyhnutné. Realizácia tejto politiky si však bude vyžadovať kvalifikovanú a zodpovednú prácu na všetkých organizačných stupňoch banky. Sprísnenie úverového postupu vyvolá nepochybne v niektorých prípadoch aj konfliktné situácie medzi bankou na jednej strane a podnikmi na strane druhej. Preto Oblastný ústav ŠBČS vynakladá značné, dôsledné uplatňovanie ekonomických metód pri plnení svojich veľmi zodpovedných úloh. Sme presvedčení, že rýchle zvýšenie úrovne ekonomickej práce pracovníkov pobočiek banky vytvorí predpoklady pre rozvinutie obchodno-podnikateľskej činnosti bankových jednotiek a zvýši tak aj účasť bankových orgánov na Slovensku pri ovplyvňovaní a pružnom riešení problémov v rozvoji hospodárstva na Slovensku.

Predseda Chudík:

Ďakujem súdruhovi Ing. Mišejovi.

Teraz prerušíme rokovanie do 14.00 hodiny.

(Prestávka.)

(Po prestávke.)

Podpredseda Ing. Barbírek:

Súdružky a súdruhovia!

Pokračujeme v rokovaní. Do rozpravy sa prihlásil súdruh Fran-tišek T y m e š, člen Predsedníctva Národného zhromaždenia.

Prosím, aby sa ujal slova.

Poslanec NZ Tymeš:

Vážená slovenská národní rado,
soudružky a soudruzí poslanci!

Dovolte mi několik poznámek.

Projednávání státního plánu a rozpočtu patří mezi nejdůležitější úkoly všech orgánů i celé zastupitelské soustavy; především to platí pro naši účast na tvorbě státního plánu a státního rozpočtu a na kontrole jejich plnění.

Výbory národního shromáždění projednávaly od poloviny března návrhy rozpočtů jednotlivých ústředních orgánů a 12. dubna výbor pro plán a rozpočet zaujal stanovisko k celkovému návrhu státního prováděcího plánu a státního rozpočtu. Tohoto jednání se aktivně účastnil předseda finanční a rozpočtové komise SNR soudruh Jozef G a j d o š í k. Výbor pro plán a rozpočet národního shromáždění byl informován o společném zasedání slovenské plánovací komise a finanční a rozpočtové komise slovenské národní rady, jehož se účastnila delegace výboru, dále o závěrech všech výborů národního shromáždění, i o jednání kolegia ministra financí, a měl k dispozici stanovisko ústřední komise lidové kontroly k plánu a rozpočtu a průzkumy poslanců na národních výborech a v podnicích. Byl též podrobně informován o hlavních problémech plánu a rozpočtu ministrem financí soudruhem Ing. S u c h a r d o u a prvním náměstkem předsedy státní plánovací komise soudruhem D v o ř á k e m. Přesto bylo velmi obtížným úkolem zaujmout stanovisko k návrhům, které předložila státní plánovací komise a ministerstvo financí.

Nová soustava řízení národního hospodářství ovlivnila nejen pojetí státního rozpočtu a prováděcího plánu tak centra v chozrasčotní sféře, metody práce vlády a státních orgánů, ale též způsob projednávání státního rozpočtu a prováděcího plánu v zastupitelských orgánech. I když státní rozpočet se i v nové soustavě opírá o koncepci státního plánu, působí na rovnovážný růst národního hospodářství jinými prostředky než v minulosti. Je to především sladěné působení ekonomických a finančních zdrojů. Ovšem největší potíže při jednání o stanovisku k státnímu rozpočtu způsobilo narušení hodnotových vztahů, způsobené zejména přepočtem velkoobchodních cen, což značně stížilo i odpovědné ocenění současného stavu a pohled na tvorbu zdrojů a někde i na vyšší potřebu.

Vzhledem k tomu, je pětiletý plán byl schválen jako otevřený a dále se na něm pracuje, bylo i pro nás obtížné srovnávat návrh prováděcího plánu, ročního prováděcího plánu se čtvrtým pětiletým plánem.

Kromě toho napětí v národním hospodářství se v roce 1966 nezmírnilo, naopak, jak je známo, v některých směrech se ještě zvýšilo.

Stanovisko výboru národního shromáždění pro plán a rozpočet bylo tedy ovlivněno situací, o níž jsem hovořil, a mimo jiné i tím, že návrhy byly předloženy opožděně a nebylo dostatek času k důkladnému projednání a posouzení jak plánu, tak i rozpočtu. Kritické připomínky k návrhu plánu a státního rozpočtu, předložené vládě, ještě před schválením plánu a rozpočtu projednalo minulý týden též předsednictvo národního shromáždění.

Dovoľte, abych na některé otázky ze stanoviska výboru národního shromáždění pro plán a rozpočet upozornil, samozřejmě velmi stručně.

Domnívám se, že je v podstatě v souladu to naše stanovisko s materiály, které projednáváte, i s referátem soudruha ministra B a r b í r k a a soudruha poverenika G a j d o š í k a, i s dosud probíhající diskusí. Po zkušenostech z minulého roku klademe hlavní důraz na to, aby plán a rozpočet napomahal k obnově rovnováhy, přičemž je nutné řešit především příčiny napětí a ne pouze následky tohoto stavu. Pro obnovení rovnováhy v národním hospodářství má velký význam i rovnováha ve státním rozpočtu. V tom právě jsme si před chvílí vysvětlili, jak je třeba chápat to slovo „rovnováha“, né v nějakém úzkém slova smyslu. I když obnova rovnováhy je úkolem dlouhodobým, je možné i v ročním plánu a ročním státním rozpočtu vytvářet pro ní nutné předpoklady. Cesta k obnovení rovnováhy vede cez důsledné uplatnění nové soustavy řízení, překonání extensivního způsobu hospodaření při využití celého komplexu protiinflačních opatření.

Vzhledem k tomu, že nejostřeji se inflační tlaky projevují na trhu investic, souhlasili jsme v národním shromáždění s respektivními opatřeními, která mají přispět ke snížení rozestavenosti v průmyslu a k založení žádoucích strukturálních změn. Doporučili jsme i v investiční výstavbě diferencování v uplatňování ekonomických nástrojů nové soustavy řízení, například i diferencování úvěrů. Návrhy podniků a resortů nepřispěly ke snížení napětí zejména v risikových oblastech národního hospodářství. Je to důsledek složitých podmínek zdůvodněných především kvalitativními změnami systému řízení, ale někdy také je tu spekulace a chytračení, jak právě i průběh těch prvních měsíců ukazuje.

Resorty v této situaci většinou nesplnily úkoly, které vyplývají z jejich příslušnosti k centrálním orgánům.

Návrh státního rozpočtu na rok 1967 charakterizoval v národním shromáždění i ministr financí soudruh Ing. S u c h a r d a

jako rozpočet, který je vyrovnán v základních rysech a má do určité míry protiinflační charakter.

Státní rozpočet ovšem neumožňuje plně likvidovat napětí mezi zdroji a potřebami, které sa nakupily za období několika roků. V návrhu státního rozpočtu jsme v národním shromáždění věnovali zvlášt velkou pozornost dotacím, které představují značnou část státního rozpočtu, a zejména těm dotacím, které zabezpečují neefektivní výrobu. A bylo zdůrazněno, že je třeba hledat takové řešení, aby tyto dotace mohly být postupně snižovány. S návrhem státního rozpočtu jsme projevili souhlas a doporučíme plénu národního shromáždění, aby státní rozpočet schválil tak, jako ho vláda předkládá.

Současně jsme také vyslovili souhlas s návrhem finanční politiky, předloženým ministerstvem financí, kterou by měly podle našeho mínění sledovat nejen finanční orgány, ale i všechny státní orgány.

Po projednávání a schválení státního rozpočtu v plénu národního shromáždění chceme si zhodnotit zkušenosti z jednání výboru národního shromáždění vzhledem k tomu, že je to první státní rozpočet nové soustavy řízení národního hospodářství. Dohodl jsem s předsedou finanční a rozpočtové komise slovenské národní rady soudruhem povereníkem G a j d o š í k e m, že současně společně projednáme, jak prohloubit dále součinnost s finanční a rozpočtovou komisí, aby naše účast na tvorbě a kontrole státního rozpočtu se prohlubovala a byla opravdu účinná.

Všem nám pochopitelně záleží a musí záležet na tom, aby zkušenosti a znalosti volených zástupců našich pracujících byly plně využívány i při přípravě plánu a státního rozpočtu a pochopitelně i při kontrole. Plníme tak významné usnesení naší komunistické strany o úkolech zastupitelských sborů a o dalším rozvíjení socialistické demokracie.

Děkuji. *(Potlesk.)*

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem súdruhovi T y m e š o v i.

O slovo sa prihlásil súdruh Ing. S u c h a r d a, minister financií.

Dávam mu *slovo*.

Minister Ing. Sucharda:

Vážená slovenská národní rado,

vážení soudruzi poslanci, vážené soudružky poslankyně!

Ja bych nejprve chtěl říct, že jsem považoval za velikou příležitost i velikou čest, že jsem byl vládou zařazen mezi delegaci, která se účastní dnešního vašeho jednání, a sám osobně to oceňuji tím spíš, že je to poprvé, co se účastním zasedání celé slovenské národní rady. Myslím, že to je pro nás zároveň veliká příležitost, kdy se poprvé projednává státní rozpočet i rozpočet celé vaši oblasti za situace, kdy poprvé přistupujeme k posuzování rozvoje hospodářství, přípravy plánu i státního rozpočtu z hlediska nových zásad, z hlediska zásad nové soustavy řízení.

Já myslím, že je velmi důležité to, co tady právě řekl soudruh T y m e š, předseda našeho výboru pro plán a rozpočet v národním shromáždění, že byl schválen nikoliv jenom návrh státního rozpočtu ve výboru a ve vládě, ale že byla schválena také i celá finanční politika státu na rok 1967.

My, soudruzi poslanci, chceme nyní promyslet, jak dostat ty zásady finanční politiky, o kterých se ve vystoupení soudruha G a j d o š í k a i soudruha T y m e š e jednalo, jak dostat ne jenom na úroveň jednotlivých našich zastupitelských orgánů, ale právě až na závody, na národní výbory, aby to byla skutečně politika, která bude uplatňována soustavně jako linie v každodenním našem hospodářském životě.

Já bych chtěl při této příležitosti ocenit z hlediska ministerstva financí, že celá příprava státního rozpočtu se dělá v těsné součinnosti s vaším pověřenectvem financí. My to velmi oceňujeme, velmi si to vážíme, ale navíc to považujeme za něco zcela přirozeného, protože to je společný zájem a chceme tyto dobré zkušenosti a dobré formy spolupráce dále rozvíjet.

Jde, soudruzi, ovšem nyní o to, jak všechny ty dobré předsevzetí, které jsou zakotveny ve finanční politice, ve vládním návrhu k státnímu rozpočtu a plánu, jak v průběhu roku 1967 už v těchto týdnech, jak skutečně uvádět do konkrétního našeho života. Já myslím, že jestliže soudruh T y m e š charakterizoval jednání v národním shromáždění, myslím, že je potřeba potvrdit i z mé strany, abych řekl, že to bylo projednávání velmi náročné. A já myslím, že to je velmi správné, že to bylo projednávání velmi náročné ve všech výborech a výboru národního shromáždění pro plán a rozpočet. Je to, soudruzi, důležité proto, že celá nová soustava je krajně náročná, že to je soustava, která vyžaduje, aby místo zásady, na kterou jsme si zvykli, vzájemně si mnoho odpouštět, abychom to nahradili zásadami velké vzájemné náročnosti. Proto když na toto tema hovořím, říkám to docela

úprímně, že každá taková náročnost je velmi zdravá i pro centrální orgány, i pro každého, koho se hospodářská a finanční politika týká.

Já chci vás informovat o tom, že v pátek je závěrečné zasedání výboru pro plán a rozpočet a ústavního výboru, kde bude projednáván i návrh zákona k státnímu plánu, k státnímu rozpočtu na rok 1967, takže i tam budeme mít znovu ještě příležitost o některých těchto otázkách zvlášť hovořit.

Jestli dovolíte, já bych nyní chtěl ještě uvést některé poznámky k těm problémům, před kterými stojíme, ale kde už přece jen poznání došlo tak hluboko, abychom věděli, jak na to. A jde o to, abychom skutečně ty otázky poznání zásad i opatření, abychom skutečně v průběhu roku 1967 uváděli důsledně v život. My sme nezakrytě před národním shromážděním, před vládou, před stranickými orgány uváděli a uvedli, že sestavení státního rozpočtu stejně tak jako plánu na rok 1967 bylo a je provázáno nemalými rysy podmíněnosti. Já bych chtěl otevřeně říct i z hlediska odpovědnosti, kterou nesu za předložení návrhu státního rozpočtu vládě, i nakonec nyní, kdy obhajují tyto otázky před národním shromážděním za vládu, že je třeba z těchto rysů podmíněnosti vycházet, ale především vyvozovat z toho velmi náročnou hospodářskou a finanční politiku. A chtěl bych říct, že v tom faktor času hraje ohromnou úlohu a že si v tom nesmíme dovolit žádný odklad, ale že to znamená prostě nestratit ani týden.

Já bych chtěl říct, že ty rysy podmíněnosti návrhu státního rozpočtu i návrhu, který je předložen, s těmi rysy podmíněnosti ve vyrovnanosti, byly samozřejmě dány především těmi různými metodickými změnami organizačními atd. v celém financování, v celém systému řízení. Byly to, soudruzi, do velké míry i veliké změny, ke kterým došlo z hlediska přestavby velkoobchodních cen. A o té otázce já bych chtěl nezakrytě říct, že jestliže máme tady řadu nejistot v hodnotových vztazích, tak jestliže máme z toho vyvodit konkrétní závěry, tak je to především ten, že nemůžeme v otázkách přestavby velkoobchodních cen zůstat na poloviční cestě a že je potřeba dostat přestavbu velkoobchodních cen do konce. To znamená včetně dokončení druhé etapy přestavby velkoobchodních cen.

Jde, soudruzi, totiž o to, abychom si nezaložili do budoucna velká rizika, že tyto nejistoty v hodnotových vztazích, které máme v cenách — a vy, kteří jste z hospodářského života, víte, jaké to jsou problémy, — tak je třeba mít jistotu, že tá oblast nejistot v hodnotových vztazích pro rok 1968 bude menší a že s většími jistotami přistoupíme i v roce 1968 co do plánu, roz-

počtu i k samotné pětiletce, která bude upřesňována koncem roku.

Já při těchto otázkách nezakryptě říkam i před slovenskou národní radou, že my jsme zatím nebyli sto ani v rámci těchto nejistot v hodnotových vztazích přesně vyčíslit všechny vztahy, i například všechny vztahy, které jsou mezi oblastí státních financí, úvěrových financí, oblastí úvěru a oblastí podnikových financí. A nezakryptě říkam i před slovenskou národní radou, že jsme se zavázali, že po skončení pololetí přijdeme a jak ve vládě, tak i v národním shromáždění dáme odpočet o tom, co známe vic o těchto vztazích a jak z hlediska úhrnného finančního plánu, jak se dívat na tyto vztahy a jejich upřesnění.

Myslím si ovšem, že jestliže mluvíme o otázkách cen v rámci těchto rysů podmíněnosti, já bych, soudruzi, nezakryptě chtěl říct, že my přirozeně nemůžeme přitom přejít i ty vztahy, které jsou v deformacích, a to v deformacích i mezi velkoobchodními cenami i maloobchodními cenami. Já na to tema mluvím zejména proto, že jestliže provádíme přestavbu velkoobchodních cen a jestliže s takovou náročností považujeme za naléhavé, aby se dokončila i druhá etapa, resp. aby se v ní pokračovalo, že jde především o to, abychom my zlikvidovali deformace, které nám budou nebo by mohly provádět deformaci v celé oblasti reprodukčního procesu, deformace ve struktuře výroby, i ve samotné struktuře spotřeby. A samozřejmě, že se to promítá i do některých oblastí maloobchodních cen. Já samozřejmě nechci všechny tyto otázky rozebírat, co znamená otázka pružné cenové politiky. Vy víte, že zatím s ohledem na nejistoty, které jsou v oblasti maloobchodních cen, že byla přijata linie veliké ostrážitosti v poměru k maloobchodním cenám, takže hledisko ostrážitosti nás vede, abychom i v roce 1967 přistupovali ke korekcím velmi obezřetně v maloobchodních cenách a korigovali to, kde jsou ty korekce naprosto nezbytné. Některé se provedly v průběhu letošního roku, s některými počítáme, kde se jedná o drobnější věci a kde jinak nám to hrozí nebezpečím, že nám to bude zatlačovat i výrobu i deformovat samotnou spotřebu.

Já bych, soudruzi, při té příležitosti odbočil, a protože tady byla řeč také předtím v průběhu jednání i o cestovním ruchu, abychom si uvědomili, že jestli se velmi zlobíme na mnoho věcí v tom, co cestovní ruch pro nás znamená, a jestli nás mrzí a není nám lhostejné například, co znamená například i nežádoucí nelegální obchod s korunami mimo hranice Československa a jestli nás mrzí, řekněme to, co znamená tuzexový kurz koruny atd., že nemůžeme tyto všechny otázky odtrhnout od samotných relací, které máme v naší struktuře maloobchodních cen. A já to,

soudruzi, uvádím proto, že nemůžeme ty věci od sebe odtrhnout, a abychom si rozuměli, že to nemá snižovat význam naší koruny, protože ten kurz — řekneme tuzexový — ten není udáván tím, co stojí chléb, co stojí maso, co stojí základní potraviny, které se naopak zde kupují a jsou velmi výhodné pro zahraniční hosty, ale například jsme si při polední přestávce ujasňovali, že například pokud jde o potraviny, tak aby jste rozuměli, samotné tuzexové nákupy v potravinách se soustředí z 80 perc. na 4 artikly, a to jsou kakao, čokoláda, káva a likéry. No já to, soudruzi, říkám proto, že to je potřeba ne jenom — jak to soudružka při obědě říkala — potom lamentovat, ale vyvodit z toho konkrétní závěry v hospodářské politice, no a my chceme v průběhu dalších let hledat cesty jak přirozeně z těchto otázek vyjít a jak tyto korekce spravit. Ovšem já nezakrytě říkám, že se mnohem snadněji řeší cenové problémy, jestliže jde o otázky, jak s cenami dolu. Otázky jiné jsou, jestliže například se musí provést i někdy korekce směrem nahoru. Ale prosím vás, aby nedošlo k nedorozumění, ale i tam, kde půjde o takové artikly, jako například se jedná o kakao, kakaové boby, nebo například káva atd., kde jde například o to, že půjde o snížení do budoucna, v kterých etapách, to jaksi se budeme muset poradit, tak je třeba, abychom si uvědomili, že to zase není takříkajíc otázka přání, že to je otázka, jak budeme sto v naší republice si umět vyprodukovat volné měny, za které budeme tyto artikly ve větším množství ze zahraničí dovážet. Takže já to uvádím zase v souvislosti s tím, jak to souvisí s procesem intenzifikace s těmi neúprosnými zákony intenzifikace hospodářství, s tím, jak důsledně budeme dodržovat zásady v tom procesu tak, jak byl vyjádřen XIII. sjezdem strany.

A ještě na okraj jenom bych řekl, mezi těmi artikly, které jsou například z toho Tuzexu, jak jsem uváděl, v potravinách, a které deformují ty všechny kurzy, když tam jsou také lihoviny, tak rozumějte, doklad toho, jaká to je deformace, je to, že například z těch dvou nebo kolik miliónů lidí, kteří se vrací ze zahraničí jako naši občané domů, takřka každý považuje za nutnost si koupit buďto armaňák, nebo koňak anebo já nevím nějakou tu butičku, protože si říká, že by byl pošetilý, kdyby nevyužil toho velikého rozdílu, který je mezi cenami na našem trhu a cenami, které jsou venku. A jestli se na tyto lidi zlobíme, tak především musíme jaksí vidět ty otázky cenové a nemůžeme je pustit ze zřetele. A jestli to, prosím vás, říkám, tak prosím vás, aby to nezapadlo černě do toho programu, který máte dneska na pořadu, to je tá otázka protialkoholní, aby nedošlo k nedorozumění. Já mluvím o zrealnění života a mluvím o rozumu, takže

myslím, že mně dobře rozumíte, že to není jaksi v rozporu s tím, k čemu směřuje správné zaměření vašeho jednání k tomu bodu, jak proti alkoholizmu. Chtěl jsem tu jen uvádět, abychom neodtrhli všechny tyto vazby od otázek cen a těch správných ekonomických vztahů.

Jestliže jsem konečně, soudružky a soudruzí, uváděl rysy podmíněnosti v našem návrhu státního rozpočtu, já myslím, že nejsem oprávněn přejít ani to, že v návrzích byla nedoceněna, v návrzích tak jak jsme je dostali od podniků a národních výborů, byla hluboko nedoceněna potencialita celého našeho hospodářství, byly hluboko nedoceněny výsledky roku 1966 jak v oblasti investic, v oblasti zásob, zejména zásob ke konci roku, a nakonec i v oblasti pracovních sil, kde je třeba, abychom nezakrytě řekli, že jsme si v roce 1966 přečerpali pro výrobu to, co XIII sjezd ukládá vůbec pro zvýšení zaměstnanosti pro celou pětiletku, protože sjezd počítal s tím, že zaměstnanost se zvýší o 300—320 tisíc lidí, z toho 50 tisíc do výroby, a jak je známo, zhruba 60—70 tisíc do výroby přišlo už v průběhu roku 1966. Uvádím to zejména z toho důvodu, že proto nemohli jsme se opřít v centru o tyto návrhy, a proto byla úloha centra stížena, že bylo nutno přejít na vlastní analýzu, což ovšem odpovídá i novému pojetí jak sestavovat státní rozpočet, a konečně i samotný plán. A proto jsme nad rámec zdrojů, které byly navrhovány v plánech, navrhli zhruba o víc než 16 mld. ve zdrojích pro státní rozpočet víc než bylo ve zdrojích, které se počítají v oblasti chozrasčotní sféry. Ja chci potvrdit, že po četných jednáních, ne jenom v centrálních orgánech, ale i v odvětvových orgánech, se potvrzuje, že to je správné ocenění, a vás jako slovenskou národní radu chci ubezpečit o svědomitosti tohoto odhadu, i tím, že výsledky prvního kvartálu letoš. roku jsou takové, že svědčí o přebytku ve státním rozpočtu řadově zhruba asi 1,3 mld. Kčs, z toho připadá asi 300 mil. Kčs na národní výbory. Myslíme si, že proto je potřeba s tou otázkou potenciality v národním hospodářství nepoměrně víc počítat, ovšem velmi seriózně rozebírat tendence, které se dále projevují a prosazují v rozvoji, to znamená rizika extenzivního rozvoje, rizika, která by mohla založit odsun uspokojování potřeb a odsun toho, po čem lidé volají. Abychom mohli dát správnou odpověď, že vyššími zdroji, které vyprodukuje, že nejde jenom o čísla, ale že jde o konkrétní hodnoty užité, které skutečně budou lépe uspokojovat potřeby na trhu i v poměru k zahraničnímu obchodu, i v oblasti investic.

Nyní, soudružky a soudruzí, několik poznámek nad rámec toho, co bylo řečeno k pojetí nového státního rozpočtu.

My říkáme, že charakter státního rozpočtu pro rok 1967 je restriktivní. Já bych rád na základě diskuse, která byla i v národním shromáždění i v kolegiu ministerstva financí, i státní komisi pro finance, ceny a mzdy, i ve vládě, chtěl ubezpečit, že restriktivní politika neznamená něco, co by mělo být jenom jiným pojetím pro úzké pojetí fiskálního zájmu státního rozpočtu, nýbrž že jde o záměrnou politiku, velmi náročnou, která za situace, kdy nemůžeme najít jinak zdroje, nám zabezpečuje zdroje proto, abychom mohli aktivně dávat tyto zdroje do služeb rozvoje intenzifikace a strukturálních změn.

Bylo tady už řečeno, že zejména restriktivní politika se vztahuje na oblast investic. Já bych velmi chtěl potvrdit ne jenom to, co tady už bylo řečeno předchozími sudruhy, chtěl bych potvrdit i to, co říkal soudruh M i š e j e, že se to vztahuje stejně tak velmi náročně i na oblast celého úvěru. To znamená, že i provozního úvěru a v tom smyslu skutečně je potřeba finanční politiku chápat jako jednotu, kde nemůžeme nechat nějaké mezery, kde by se nám skutečně prosadily tendence, které by vedly dál k plýtvání a k cestám, které by snižovaly účinnost nastoupené cesty.

Já bych chtěl zejména zdůraznit to, proč skutečně my musíme v oblasti investic dosáhnout podstatné zúžení v rozestavěnosti a toho rozptylu, který dnes máme. Já bych vás chtěl aspoň v pár číslech seznámit s tím, proč vláda s takovou náročností zdůrazňovala tuto politiku a proč je s takovou náročností zdůrazněna i v celé oblasti finanční politiky a dotační politiky na rok 1967.

Jestliže se počítá s tím, že dnes máme zhruba nadměrnou rozestavěnost, řádově zhruba 15—16 mld. Kčs, to znamená konkrétní únik obrovských hodnot ve výrobě už každý rok. Řádově to znamená minimálně 8—10 mld. Kčs úniku v samotné výrobě. Ale ono to souvisí ne jenom přímo v této oblasti s reprodukčním procesem v tomto směru, ale souvisí to s tím, že nakonec to znamená obrovský rozptyl, který máme ve všech materiálech, ve všech strojích, ve všech zdrojích, které potřebujeme pro stavební výrobu. A já samozřejmě nechci predbíhat to, co máte na programu zítra, t. j. otázku rozvoje výroby stavebních hmot. Je to tema nesmírně závažné, tema, které velmi podporujeme, ale jde nám o to, soudruzi, abychom my nevyrobili nové stavební hmoty jenom proto, že zatím s dosavadními nezacházíme dobře, že i cez veliký rozptyl, který máme v investiční výstavbě, že s nimi leckdy plýtváme, že nakonec máme situaci, že za situace, kdy Československo patří mezi velmoce ve výrobě cementu na hlavu, že máme situaci, kdy nejsme sto ho našim občanům prodat na základní údržbu domků atd. A proto prosím vás, jestliže s takovou naléhavostí zdůrazňujeme právě restriktivní politiku v oblasti investic, myslíme,

že to bude přijímáno velmi pozitivně, jestliže to přinese nápravu tady v těchto směrech. A kromě toho je shodná politika a záměr plánu a rozpočtu v tom, a to je to, co také i soudruh Marko uváděl, a ja to jenom podtrhuji z hlediska zase politiky, kterou my máme založenou v záměrech státního rozpočtu, t. j. otázka skracování lhůt výstavby.

Já bych chtěl obrátit vaši pozornost na to, že jde o etapu vědecko-technické revoluce a že jestliže bychom skutečně neuspěli skrátit průběžné lhůty výstavby, že my už fakticky na začátku zakládáme už morální zastarání našich investic. A já při některých příležitostech, kdy na tato témata diskutujeme, uvádím svou osobní zkušenost, kdy jsem byl poslán ještě za komisi lidové kontroly a statistiky, kde jsem dřív pracoval, k nákupu toho středního počítače Bulgama 30. Tak tehdy jsme považovali za správné, abychom sjednali například náhradní dílce a považovali jsme za potřebné, abychom si sjednali jako minimální lhůtu pro dodání náhradních dílců 10 let. Načež zástupci firmy nám řekli áno, my jsme ochotni vám zabezpečit tuto lhůtu 10 let, i když stroj půjde ze serie, ale prosíme vás, řekněte nám alespoň, co chcete s tím strojem 10 let dělat. Já to uvádím proto, abychom se takto dívali na to, co znamená vědecko-technická revoluce a co znamenají průběžné lhůty výstavby, co znamená nízká směnnost, co znamená nutnost skutečně přejít na ten princip intenzifikace rozvoje právě v oblasti investic.

Já ovšem chci, soudružky a soudruzi, uvést, že tady nejde už jenom o poznání, že tady jde o to, že v roce 1967 máme už v pohybu nástroje, které mají přispět k řešení těchto otázek. To je ohromně důležité. Jde o to, abychom skutečně v tom nevolili nějakou politiku takřikajíc polovičatosti, abychom vycházeli z toho, že už samotné výběrové řízení, i když šlo o první kroky, že to je významný krok kupředu, protože máme tu první etapu zkušeností za sebou, že jde o to, abychom postupně dostali principy efektivnosti investic na čelo, principy kalkulace, a rozhodně abychom jaksí vymýtili z investic všechno, co souvisí nikoli s kalkulací, ale takřikajíc se širokými lokty. Čili jsme tady v etapě, kdy už známe nástroje, je to širě nástrojů veliká, sama logika nové soustavy by k tomu měla vést, a nyní jde o to, abychom v tom postupovali skutečně velmi důsledně. A to platí, soudružky a soudruzi, prosím vás, i o celé dotační politice.

Jestliže mluvíme o dotační politice jako o nástrojích, která provází fakticky restriktivní politiku v tomto smyslu, i v investicích například, protože chceme dotace dávat jediné tam, kde investice projde výběrovým řízením. Znamená to, soudruzi, že chceme dostat dotace do takové aktivní role, ne mechanicky přistupo-

vat k dotacím, že chceme, aby se proto právě ty principy dotační a finanční politiky dostaly ke všem orgánům a jednotným stupňům řízení. Protože např. v oblasti oprav, neboť dotace jdou i mimo investice, chceme vázat dotacé například na to, aby národní výbory a ostatní orgány zabezpečovaly garance za kvalitu, za dodržení lhůt atd. Ne abychom my z centra dávali peníze na špatné výrobky, na to, aby nakonec za centrální peníze, které jsou nesprávně upotřebeny, nakonec ještě bylo nespokojeno obyvatelstvo. Prostě jde nám o to, abychom tímto způsobem přes korunu, kterou dáváme v dotacích, pomáhali organizovat spokojenost lidí. A je potřeba nezakrytě si říct, aby nedošlo k nedorozumění, že o všech otázkách ekonomických nástrojů, ať jde i o tuto oblast, tak jako o denivelisaci, atd., že v obecné poloze je normálně veliký souhlas, ale když přijde potom jaksi ke konsolidaci, tak, soudružky a soudruzi, jde o to, abychom si uvědomili, že v každém případě takový ekonomický nástroj a jeho uplatnění se někoho dotkne. Že se například otázka investic a dotační politiky atd. dotkne i podniků a nakonec i některých kolektivů, které budou stát před rozhodnutím, jak se rozhodovat z hlediska výroby, výrobního programu, efektivnosti pro další etapu.

Já to uvádím proto, abychom viděli tyto souvislosti a viděli to ve dvou polohách. Jednak když se shodujeme v tom obecném, že také to budeme podporovat v tom konkrétním, a abychom to zároveň viděli ne jenom v oblasti ekonomické, ale i ve velmi náročné práci politické. My chceme v tom směru udělat co je v našich silách a já i při této příležitosti vás velmi prosím o podporu v těchto směrech.

Bylo už tady řečeno, že je to velká částka. No, soudruzi, na oblast dotací jde více jak 32 mld. Kčs. Je třeba vidět, že na 11—12 mld. Kčs jde na oblast cen, na to, aby sa udržela fakticky dosavadní cenová hladina, se ktorou přecházíme v maloobchodních cenách do roku 1967. A nad rámec toho dochází k velikým změnám i ve státním rozpočtu kvantitativně, protože na udržení nebo na zabezpečení vstupu s touto hladinou do roku 1967 snižujeme fakticky příjem z daně z obratu zhruba o 16 mld. Kčs. Treba vidět, že to jsou velké změny, ke kterým dochází. Na prvé místo přichází například jako zdroj státního rozpočtu nikoli daň z obratu, ale ostatní odvody a už to samo o sobě znamená, jakou novou váhu musíme věnovat těmto státním zdrojům.

Jestliže mluvím, soudružky a soudruzi, o zdrojích, tak přirozeně, že to nemohu odtrhnout i od těch otázek samotných velkoobchodních cen a od toho, kde skutečně ve velkoobchodních cenách došlo k podstatným odchylkám proti původním předpokladům. Já nemohu přejít, abych vás neinformoval, což ostatní asi znáte,

o tom, že proti původním předpokladům, když jsme se domnívali, že bude vzestup cen zhruba asi o 24 perc., dochází ke zvýšení hladiny o 29 perc. Prirozeně, že nejde jen o globál, nýbrž jde o podstatné rozptýlení zase ještě v jednotlivých oborech a nakonec v jednotlivých oborech zase i v rámci jednotlivých výrobků. Znamená to, že stojíme nyní před vážným úkolem, se soudruhy ze státní plánovací komise během května dát odpočet o první etapě a zároveň říct, jak rozvíjet druhou etapu soustavy velkoobchodních cen a jak se v těchto vztazích vyznat a také vyvodit z toho závěry. Ovšem co už dnes rozhodně víme z hlediska zdrojů, je to, že je potřeba velmi přísně rozlišovat, kde, soudruzi, dochází k rozlišení mezi tím, kde jde o pohyb ve velkoobchodních cenách z toho titulu, že tam došlo, možná, někde i k omylům. A abychom rozlišovali to, kde jde o vyloženou spekulaci, kde jde o vyložené protispolečenské jednání, kde, soudruzi, jde o rozsáhlé případy zneužívání postavení některých podniků, kde však jde i o zneužívání toho, že se nevěnuje dostatečná pozornost fakturaci.

Já soudruzi opakuji jenom to, co jsem uváděl při předchozím projednávání v národním shromáždění. Například když naše orgány udělaly námatkovou prověrku na fasádních pracích v Praze, kde pracovaly organizace z celé republiky, ze 13 vybraných faktur jediná faktura nebyla správná. Došlo k přefakturaci od 10—56 perc. A, soudruzi, aby nedošlo k nedorozumění, to není jenom sféra v této oblasti. Já vám chci jenom říct, že minulý týden, když jsem byl tady, v Bratislavě, tak soudruzi mně doložili konkrétními příklady, že například při výstavbě malých vodních nádrží fakticky nebyly případy, kde by jediná faktura byla v pořádku, nehledě na kvalitu, že například docela běžně místo 5 m hloubky byly naměřeny 3 m atd. Čili, soudruzi, jestliže jsem mluvil o zdrojích, tak mluvím i na toto téma velmi vážně. V nové soustavě jsme postavení před úkoly jednak rozvíjet všechny ekonomické nástroje, ale, soudruzi, zároveň nepřipustit, aby někdo takříkajíc získával zdroje protispolečenským postupem. A tam chci vás nezakrytě informovat o tom, že počítáme s tím, že půjde nikoli jen o to, abychom hledali cesty postihu dodatkovými odvody, ale že půjde i o postihy v oblasti osobní odpovědnosti atd.

Já vás proto velmi prosím i na tyto otázky obracet pozornost, aby právě to, co je veliké v perspektivním uplatňování nové soustavy řízení, nebylo zněhodnocováno těmito spekuláčními tendencemi. My si myslíme, že je potřeba v této etapě objasnit některé otázky, se kterými vstupujeme do roku 1967, i právě z hlediska nerovnoměrnosti zdrojů. A předem říkám, soudruzi, že do budoucnosti budeme počítat s touto nerovnoměrností. Jde ovšem

o to, aby nám byla dána jistota po všech stránkách, všemi cestami a prací orgánů na jednotlivých stupních, aby šlo o zdroje zasloužené. A po té stránce například říkám nezakrytě, že počítáme s tím, že bude se uplatňovat nepoměrně víc forma združování, združování i v poměru k národním výborům. A je to také jedna z cest, kde myslíme, že je správné vyvolat vztahy mezi národními podniky, národními výbory atd. To platí o vztazích mezi národními podniky a pod. Myslíme si vůbec, že jestliže prosazujeme například v národních výborech nebo ve společenských organizacích, aby se využívaly i úvěry místo dosavadního systému běžného fasování z centra, že i to povede k nepoměrně větší obezřetnosti v hospodaření s korunou, že to povede k větší pozornosti s kalkulací. To znamená, že přes korunu budeme víc organisovat efektivnost a hospodárnost.

Proto myslíme, že v tomto směru cesty zaměření finanční politiky mají aktivní ráz, že mají právě přinést určitý přínos tomu stavu, který zatím na trhu v současné době máme.

Dovolu mi, abych — jestliže jsem mluvil na to tema vztahů k národním podnikům a národním výborům — uvedl, v čem nyní dochází k značnému nedorozumění. Na posledních besedách, které jsem absolvoval minulý týden, se to ukázalo velmi názorně, a myslím, že je třeba vás na to upozornit, protože se s tím jistě ve své politické práci i ekonomické sejdete.

Jestliže se má v průběhu r. 1967 poprvé uplatňovat tzv. jedno-percentní odvod z hrubého důchodu ve prospěch rozpočtů národních výborů, tak z toho jsou založeny hned dva zdroje velikých nedorozumění. Soudruzi na národních výborech byli přesvědčeni, že my jsme zatím skrátili jejich zdroje tím, že jsme nepřevzali to, co navrhly podniky ve svých finančních plánech. No ale, soudruzi, my jsme nemohli na tyto finanční a podnikové plány přistoupit. Jestliže bychom převzali mechanicky plány a finanční plány jednotlivých podniků a národních výborů — soudruh Dvořák, soudruh Barbírek a soudruh Marko byli při tom, když se jednalo o těchto otázkách, a soudruh Tymeš je informován z našeho jednání ve výboru — tak by to znamenalo, že bychom měli fakticky schodek zhruba 40 mld. Kčs. No, soudruzi, to jaksi by jste museli volat k rozumu centrum. A proto jsme provedli celou analýzu, proto jsme zhodnotili potencialitu hospodářství, proto jsme také založili do příjmů zdroje, které už dnes resorty používají za zcela reální. Ale jestliže je považují za reální, je potřeba s nimi počítat v konkrétních podmínkách jednotlivých oblastí, jednotlivých okresů, jednotlivých krajů. To znamená, že nelze považovat za postačující to, co je tam založeno zatím v těch vztazích na dosavadní nízké úrovni, nýbrž třeba počítat

s tím, co bude reálně vycházet v průběhu roku 1967. My to, soudruzi, nemáme za zlé ani podnikům národním, ani národním výborům, protože jde o první start do práce se státním rozpočtem v tomto směru. Jde nakonec o přestavbu velkoobchodních cen a o ty velké rozsáhlé změny celé hospodářské reformy, a bylo třeba nakonec i tyto věci brát v úvahu.

Ovšem na druhé straně z hlediska národních podniků, soudruzi, dochází zase k tomu nedorozumění, že si myslí: když teď národní výbory mají jedno procento z hrubého důchodu, že tudíž jaksi mohou předkládat směnky národnímu výboru, aby se tam zakládaly nové práce pro národní podnik atd., protože se národní výbor nyní podílí tím jedním procentem. Já myslím, že je potřeba i z naší strany, z centra provést potřebnou vysvetlovací kampaň, vysvětlit podnikům, že fakticky je to veliké nedorozumění, že tady jde fakticky o první takovou, co my nazýváme, pupeční šňůru vztahů mezi národními výbory a národními podniky, kde fakticky to jedno procento představuje zatím jenom jinou formu dotace pro rozpočty národních výborů z hlediska centra. Uvádím to proto, že jinak místo abychom přes tyto vztahy upevnili a zlepšili kooperaci mezi národními výbory a národními podniky, mohli bychom nakonec založit mnoho nedorozumění a i politicky uškodit tam, kde chceme naopak politicky přispět.

Proto jsem považoval za správné, abychom i na tyto otázky zaměřili svou pozornost. Je to závažné o to víc, že v průběhu letošního roku jsme postaveni před úkol, abychom našli správné rozvinutí těchto vztahů mezi národními výbory a národními podniky.

Soudružky a soudruzi, chci nakonec ve všech těchto souvislostech vás ještě informovat o tom, že jestliže máme uspět ve všech těchto vztazích, že jsme postaveni i z hlediska například samotného ministerstva financí před takovou úlohou, jako například budovat i některé orgány, které by nám pomohly zabezpečit ty nové úlohy, se kterými státní rozpočet a nové pojetí plánu pro rok 1967 počítá.

Znamená to konkrétně například, že v krátké době přistoupíme už ke konkretizaci v budování útvarů státních financí na národních výborech. Půjde o odbory státních financí, které budou v dvojí podřízenosti: vůči národním výborům i vůči ministerstvu financí. Jde, soudruzi, o veliký úkol, protože je potřeba, abychom to viděli přes čísla, že přes tyto útvary státních financí projde 80—90 mld. Kčs. Jde o to, aby nám tyto útvary skutečně tyto zdroje zabezpečily. A chci zároveň vás seznámit i s tím, že vláda už odsouhlasila i to, že můžeme na ministerstvu financí budovat svou vlastní finanční revisi, která má vykonat nemalý vplyv na po-

řádek v těchto vztazích. Měla by zabránit, aby došlo k dosavadní amnestii roční o hospodářských výsledcích a aby se tato revize mohla vracet k hospodářským výsledkům i třeba tři léta dozadu. To znamená, aby nebyla jistota, že končí rok a že to dopadne tak, jako když se zavře hladina vodní za dobrým i za špatným, i za tím, co by mělo být velmi přísně posuzováno. A chci vás informovat o tom, že zatím těch signálů je nemálo. Chci jenom například uvést jako příklad, že třeba přecenění zásob, jestliže si provádíme dosud přepočty, tak zatím z chozrasčotní sféry nemáme odvedeno řádově 3—5 mld. Kčs. A to nejsou zdroje ledajaké a je potřeba, abychom měli jistotu, že tyto zdroje nám nebudou ovlivňovat cesty k nesprávnému použití jak v poměru k investicím, tak i v poměru k zásobám, taky i z hlediska samotných mezd.

Proto si myslím, že je potřeba, abychom orientovali svou práci oběma těmito směry a abychom měli jistotu, že nedojde k rizikovosti pro rozvoj, ale naopak, k těm cestám, které jsou vytyčeny pro naši práci XIII. sjezdem. To znamená: pro lepší zhodnocovací proces. Jestliže mluvím, soudružky a soudruzí, o otázkách zhodnocovacího procesu, zase bych chtěl říct, že nejde jenom o obecnou záležitost, nýbrž že jde o záležitost velmi konkrétní. Souvisí bezprostředně i s tím, co říkáme o napětí v platební bilanci. A jestliže tady bylo soudruhem poslancem T y m e š e m hovořeno o tom, jak to vypadá ve výrobní spotřebě, tak abychom si uvědomili, že to je záležitost prvořadá i v poměru k platební bilanci v tom směru, že na 1 proc. růstu národního důchodu v loňském roce jsme potřebovali 6 proc. růst například u dovozu surovin. A to je jaksi doklad i toho zhodnocovacího procesu a toho jak na konkrétních závodech, konkrétních podnicích hledat cesty k lepší struktuře ve výrobě a k lepšímu zhodnocování surovin, materiálů a všeho, co máme k dispozici.

My pro rok 1967 přirozeně pracujeme už s konkrétními nástroji. Jde o to, abychom dovedli skutečně tyto nástroje až k jednotlivým podnikům. Mám na mysli k podnikům i výrobním v průmyslu, zemědělství, zrovna tak jako v obchodu, kde v letošním roce s tím už vážně začínáme. To neznámá, že nebudeme stavěni před nové úkoly, před nová poznání. Samotné uplatňování základní myšlenky „plán a trh“ nás bude stavět před nové úkoly. Už například to, když se mluví o cenách a o zabezpečení regulace cen, znamená to, abychom vyšli zase z tohoto sepětí plánu a trhu. To znamená: z hlediska přípravy plánu vývoje cen pro další období i z hlediska například samotné další regulace cenové. Znamená to, že v tom všem nás čeká mnoho i nových věcí, a jde o to, abychom se velmi povlivě s těmito otázkami na jednotlivých

stupních řízení dovedli vypořádat a dovedli dovést tam, kde se o těchto otázkách efektivnosti nakonec rozhoduje.

Já bych chtěl nakonec, soudružky a soudruzi, říct, že jsme při jednání v předchozích etapách státního rozpočtu velmi ocenili náročnost i důslednost, se kterou se projednávaly jednotlivé otázky, protože nám pomohly ukázat, kam obrátit pozornost pro realizaci plánu a rozpočtu na rok 1967. Vycházíme z toho, že v celé nové soustavě, i právě v náročnosti uplatňování jejich zásad, které jsme přijali pro rok 1967, je mnoho věcí takřikajíc tvrdých, které se dotknou jednotlivých podniků. Tam, kde se jedná například o neefektivnost nebo nehospodárnost. Ale že právě čím důsledněji budeme tyto otázky řešit, tím větší a důslednější perspektivu to zakládá pro náš další rozvoj. A myslím, že to znamená konkrétnější přínos i k zabezpečení závěrů XIII. sjezdu. Je to významné pro další naši ekonomickou i politickou práci, znamená to konkrétní přínos i pro posílení vztahů našich národů a je to pro zdar rozvoje celé naší republiky.

Děkuji za pozornost. (*Potlesk.*)

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem súdruhoví ministrovi Ing. S u c h a r d o v i.

Slovo má poslankyňa Elena P a s t o r k o v á.

Poslankyňa Pastorková:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruovia!

Zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku na rok 1967 stanovuje úlohy i v ďalšom rozvoji poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. A práve k tejto časti plánu by som chcela vzniesť niekoľko pripomienok.

Nové zásady plánovitého riadenia v poľnohospodárstve platné od januára 1967 sa len čiastočne zavádzajú do praxe u jednotlivých hospodáriacich roľníkov, ktorí ešte v niektorých oblastiach nášho štátu tvoria podstatnú časť účasti na poľnohospodárskej výrobe. Bol vydaný vestník Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva číslo 57/1966, ktorý umožňuje roľníkom zamerať sa na výrobu tých produktov, ktoré v danom prípade považujú za najvýhodnejšie. No praktická realizácia nie je už potom totožná s pokynmi týkajúcimi sa plnenia dodávkových úloh. Myslím si, že plán tržnej produkcie pre súkromne hospodáriacich

roľníkov v okresoch by mal byť určený na základe uzatváraných dohôd a zosumarizované množstvá mali by sa považovať za vykonávací plán. Prax je však iná. Nadriadené orgány aj naďalej stanovujú okresom dodávkové úlohy plánom. Národným výborom potom vznikajú značné ťažkosti ako zosúladiť ponuku s plánom.

Tiež úprava nákupných cien za živočíšne produkty je čiastočne zatielená poplatkami, ktoré musia roľníci platiť za plemenárske práce a veterinárnu službu. Plemenárske poplatky napríklad v súčasnom období nepriaznivo pôsobia na stavy dojníc a prasníc. Zo strany súkromne hospodáriacich roľníkov i národných výborov, konkrétne v okrese Cadca a zaiste i v iných okresoch, je hodne nespokojnosti so zavedením týchto poplatkov a z verejných schôdzí mám overené, že roľníci sa najviac dožadujú ich zrušenia, alebo aspoň zníženia. Úprava cien sa v podmienkach nášho okresu kladne prejavuje v dodávke mlieka, pravda, až na spätný odraz — čiže prídel krmiva za dodané mlieko.

V našich podmienkach nie je a nebude pre spoločnosť v budúcnosti výhodné hospodáriť len formou štátnych majetkov a JRD, i keď bude dostatok vhodných mechanizačných prostriedkov a najhoršie plochy sa zalesnia. Na druhej strane by nebolo ani správne upúšťať od hospodárenia na týchto pôdach, ako to doporúčajú niektorí ekonómovia, ktorí tvrdia, že je pre nás výhodnejšie poľnohospodárske produkty dovážať, než ich v týchto podmienkach vyrábať. V súčasnosti je snád' uvedený argument opodstatnený, ale do budúca neobstojí, pretože s rastom počtu obyvateľstva porastie i cena poľnohospodárskych produktov na svetových trhoch a my i v tých sťažených výrobných oblastiach môžeme do budúca výrobu plánovať, vhodnými mechanizačnými prostriedkami a vhodnými poľnohospodárskymi odrodami podporovať.

To ovšem vyžaduje, aby výskumné ústavy sa zamerali na vhodnejšie odrody poľnohospodárske, ktorých pre horské podmienky je nedostatok, pretože rýchlo degenerujú.

Do komplexu riešenia otázok zapadá i podpora rozvoja poľnohospodárskej výroby. Nepružnosť v zakladaní evidenčných listov z rodičov na deti o menšej výmere, ktoré sú schopné hospodáriť, sa prejavuje v tom, že deti odmietajú na pôde vypomáhať z obavy, aby nemali ťažkosti s plnením dodávok, rodinnými prídavkami a dopĺcaním na poľnohospodársku výrobu zárobkami získanými v závodoch. Tak ostáva veľa pôdy neobrobenej.

Zakladaním menších hospodárstiev — okolo 1 ha poľnohospodárskej pôdy — ovšem, aby sa pôda nedrobila, by si držitelia vo väčšine prípadov chovali i kravu, manželky by sa lepšie starali o výchovu detí a mohol by tak odpadnúť aj veľký nápor na

zamestnanosť detí či žien za každú cenu, čo by sa prejavilo kladne i v zdravotnom stave detí týchto rodín, ako i v lepšom školskom prospechu. To si ovšem vyžaduje doriešiť diferenčné príplatky, aby sa náklady vložené do pôdy vrátili.

Dosiaľ ostáva neriešený ten jeden zo základných problémov v súkromnom hospodárstve, a to diferenčný príplatok za dodané produkty súkromne hospodáriacimi roľníkmi. Pravda, sú čiastočne opodstatnené argumenty proti vyplácaniu príplatkov za všetky produkty priamo roľníkom. Cezto však som nadobudla z jednaní s národnými výbormi i roľníkmi presvedčenie, že by bolo správne tieto realizovať, a to keď už nie všetky priamo roľníkom, tak aspoň národným výborom vo forme peňažných odvodov za niektoré druhy produktov. Národné výbory by z týchto finančných prostriedkov mohli hradiť napríklad obmenu zemiakovkej sadby, niektoré práce prevádzané STS, napríklad postrek ovocných stromkov, plemenárske a veterinárne poplatky a pod. Výpočet týchto úhrad, ktoré by sa mohli z diferenčných príplatkov realizovať, sa zdá byť na prvý pohľad nereálny, ale keď si porovnáme diferenčné príplatky, ktoré za plánované produkty predstavujú napríklad len v jednej väčšej obci okresu Čadca skoro jeden a pol milióna korún, dostaneme reálnejší obraz. O tieto značné finančné čiastky sú obce i okresy s podstatným podielom súkromného poľnohospodárskeho sektoru oproti socialistickému sektoru ukrátené. A akosi sú ukrátení aj samotní roľníci, ktorí majú v našich podmienkach pomerne nízku životnú úroveň, pretože hospodária za ťažkých podmienok a na neproduktívnej pôde, o ktorú už ani štátne majetky, ani JRD nejavia záujem.

Zo strany roľníkov sú nám často dávané i také otázky, že prečo musia dnes pri nákupe obilia do sejby platiť nákupnému podniku za jedno vrece 21 korún, keď ešte nedávno toto vrece stálo 8 korún, alebo prečo 1 q zemiakov do sadby v nákupnom podniku stojí až 160 korún a cez Zelovoc dostať zemiaky po 95 korún, ktoré sú často kvalitnejšie do sadby ako sadbové zemiaky v nákupnom podniku. Stáva sa potom, že roľníci kupujú zemiaky do sadby v Zelovoci a spôsobujú tak poruchy v zásobovaní drobných spotrebiteľov. Pritom je však zaujímavé, že naši roľníci kupujú zemiaky do sadby v značnej miere v Zelovococh susedného moravského okresu, kde ich roľník môže dostať kúpiť v každom množstve.

V závere by som chcela upozorniť ešte na jednu vec. Myslím si, že Slovenská národná rada by mala mať na úseku poľnohospodárstva a lesníctva právomoc udeľovať výnimky zo zákonov a smerníc s celoštátnou pôsobnosťou, nakoľko tieto zákony a smernice sú prijímané s ohľadom na ukončenú socializáciu poľnohos-

podárskej a lesnej pôdy a nezohľadňujú skutočnosť, že niektoré okresy majú ešte v prevažnej miere zastúpený súkromný sektor a že tieto okresy musia riešiť problémy podstatne odlišné, ako je tomu v celej ČSSR, či už ide o úsek využitia pôdneho fondu, zabezpečovania výroby, nákupu a pod. Medzi roľníkmi by bola tak rozhodne väčšia spokojnosť a bola by snáď spokojnosť lepšia aj medzi nami. Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslankyni **P a s t o r k o v e j**.

Do rozpravy sú prihlásení ešte poslanci **František F a r a g a** a **plk. Andrej F a g l i c**.

Vzhľadom na to, že súdruh poslanec **F a r a g a** sa vzdáva diskusného vystúpenia, dávam slovo poslancovi **F a g l i c o v i**.

Poslanec plk. Faglic:

Vážené súdružky a súdruhovia poslanci!

Plne chápem zložitú našej hospodárskej problematiky v súčasnej etape v celej krajine a aj na Slovensku. Chápem, že návrh plánu rozvoja na Slovensku musel na túto zložitú reagovať zvlášť v časti investičnej výstavby. Ale napriek tomu, že chápem túto zložitú, prosím o bližšie objasnenie dôvodov, pre ktoré nie je tak dlho zamýšľaný Drevokombinát v Bacúchu u nás na Horehroní pojatý do návrhu plánu rozvoja na rok 1967. Okolo tohto Drevokombinátu na Horehroní je už vytvorená celá história a, žiaľ, história nie činov, ale niektorých úvah a sľubov. Horehronie, kde by tento Drevokombinát mal byť postavený, je oblasťou typicky ekonomicky zaostalou. V blízkom okolí sú bohaté, možno povedať nevyčerpatelné zdroje drevnej hmoty, ďalej je tam doprava, sú tam pracovné sily, a pokiaľ ide o pracovné sily ide o ľudí, čo majú vekmi a prostredím vytvorený prirodzený vzťah k drevu, k spracovaniu dreva a pre prácu s drevom. Informujem sa kde len môžem, ale nie som z toho veľmi múdry, pretože neviem svojim voľičom povedať ako a kedy bude, alebo nebude táto úvaha prípadne realizovaná, alebo nerealizovaná.

Počujem od mnohých expertov, ktorí tvrdia, že tento projekt je sám osebe veľmi zaujímavý, na druhej strane počujem, že nie sú zaujímavé dotácie — 15 perc. dotácie — zo štátnych prostriedkov, ktoré by sa mali v jeho prípadnej realizácii využiť. Chcem

povedať to, že my v tejto časti máme zaujímavý folklór a máme zaujímavé výšivky u nás v Hel'pe, ale toto nám ekonomickú situáciu v tejto oblasti nepomôže riešiť, ani zamestnanosť tunajšieho obyvateľstva. Prosím, aby mi bolo podrobnejšie povedané, aký osud postihol tento investičný zámer a či má nejakú budúcnosť. Ak áno, tak prípadne kedy. Tento dotaz kladiem z hľadiska ekonomického záujmu rozvoja tejto oblasti a kladiem ho aj z hľadiska zložitej situácie vývoja pracovných príležitostí v tejto oblasti.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi F a g l i c o v i.

Hlásí sa, súdružky a súdruhovia, ešte niekto do rozpravy?

(Hlásí sa poslanec doc. K a p i š o v s k ý.)

Prosím, súdruh poslanec K a p i š o v s k ý.

Poslanec doc. Kapišovský:

Vážená Slovenská národná rada!

Vieme, že pôvodný návrh rozpočtu bol krátený. Pritom boli tu uistenia politických a štátnych orgánov, že úprava rozpočtu osobitne v investíciách nepostihne školskú investičnú výstavbu. V súčasnosti sú signály, že úprava plánov bude mať za následok zníženie objemov v investičnom pláne aj v našom Východoslovenskom kraji. Preto sa pýtam, či sú tieto signály pravdivé a odôvodnené a či sa teda zmenilo pôvodné stanovisko politických a štátnych orgánov, v dôsledku čoho úprava rozpočtu zasiahne negatívne aj úsek investičnej výstavby v školstve, osobitne vo Východoslovenskom kraji.

Chcel by som pritom poznamenať, že vo Východoslovenskom kraji máme ešte budovy, v ktorých sa sice vyučuje, ale patria do kategórie havarijné prípady. Ďalej máme trojzmennosť vo vyučovaní, pritom pomerne najvyšší prírastok školopovinných detí. A konečne v porovnaní s celoštátnou úrovňou v počte vyhovujúcich tried, telocviční, školských jedální atď. sme na poslednom mieste v republike. Vo všetkých hlavných ukazovateľoch aj napriek stovkám nových škôl existujúce rozdiely, ako napríklad v smennosti vo vyučovaní, v kapacite školských zariadení, v porovnaní s celoštátnou úrovňou sa neznižujú, ale v niektorých

smeroch dokonca sa prehlbujú. Keby tieto rozdiely, týkajúce sa našich detí a mládeže vo Východoslovenskom kraji, sa mali v nasledujúcich rokoch ďalej prehlbovať, náš ľud by to nepochopil a tým menej to pochopí mladá generácia. A to by neprispelo k upevneniu jednoty našej spoločnosti. Preto upozorňujem na túto skutočnosť Predsedníctvo Slovenskej národnej rady s prosbou, aby v dôsledku úpravy plánov nedošlo k prehlbovaniu spomínaných existujúcich rozdielov.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi K a p i š o v s k é m u .

Hlási sa súdružky a súdruhovia ešte niekto do rozpravy?

(Nikto.)

Nie.

Vyhlasujem rozpravu k tomuto bodu programu za skončenú.

Nasleduje 20-minútová prestávka. Prosím členov Slovenskej plánovacej komisie, Finančnej a rozpočtovej komisie SNR a Slovenskej komisie pre techniku, aby prestávku využili k posúdeniu návrhu uznesenia.

(Prestávka.)

(Po prestávke.)

Podpredseda Ing. Barbírek:

Súdružky a súdruhovia,
pokračujeme v rokovaní.

Stručné poznámky k dotazom lebo pripomienkam súdruha poslancu K a p i š o v s k é h o a súdruha F a g l i c a .

Pokiaľ sa týka pripomienok k výstavbe škôl Východoslovenského kraja, pre krátenie finančných prostriedkov, ako správne zdôrazňoval súdruh K a p i š o v s k ý, je daný pokyn rozpisovať vecný plán, t. j. ten rozsah, ktorý je dohodnutý a s krajinami odsúhlasený. Zostáva tam problém dofinancovania v určitej výške, ktorý je presne 298 mil. Kčs, ktorý — vo vláde bolo dohodnuté — že do-

rieši minister financií súdruh S u c h a r d a. V tomto smere teda sa počíta s tým rozsahom, ako bolo s krajinami dohodnuté — nepriehádza v rozsahu výstavby škôl ku kráteniu. Zostávajú pracovné problémy, ktoré dnes vydiskutovávajú súdruhovia v krajinách, o čom je súdruh poslanec K a p i š o v s k ý informovaný. Sú niektoré problémy takého druhu, že napríklad v Prešove sa má zahájiť škola v objeme v rozsahu napríklad vyše 30 — neviem presne — 36 mil. Kčs a súdruhovia predpokladajú zahájiť túto školu v čiastke asi 100, alebo po rokovaní asi s 300 tisícami Kčs. Samozrejme, že takéto akcie, ktoré sú 30-miliónové, zahajovať s 300 tisícami je neúnosné z hľadiska toho, že rozostavanosť je tak veľká. To ale neznamená, že by táto akcia sa vypúšťala. Aj termíny uvádzania tejto kapacity sa držia. V tomto smere sa robia pracovné dohody vo všetkých krajinách v rôznych akciách, kde súdruhovia pracovne veci zosúladujú. V podstate teda zostáva rozsah, ktorý je dohodnutý.

K druhej poznámke súdruha poslanca F a g l i c a. Dalo by sa zjednodušene odpovedať tak, že Bacúch nie je v štvrtej päťročnici zapísaný. Vzhľadom k tomu, že vieme všetci o čo ide, najmä v oblasti spracúvania dreva, vzhľadom k tomu, že sme viazaní uzneseniami straníckych orgánov prepracovať túto oblasť, vzhľadom k určitému pochopeniu centrálnych orgánov a vzhľadom k tomu, že vláda i cez určitú napätosť v národnom hospodárstve dáva smer posilňovať rozvoj nad rámec smernice pokiaľ sa týka chémie, a tam umelých vlákien, spotrebného priemyslu, a tam najmä dreva, a potom až stavebné hmoty. Ako z úvodných poznámok vyplývalo, niektoré akcie v oblasti chémie sme nad rámec už do plánu dostali — tie, ktoré sú v republike potrebné. Touto metódou sa bude postupovať — to čo sa ukazuje zvlášť objektívne, pravda, zásadami, ktoré sú schválené — teda efektívnosťou, výberovým pokračovaním atď., zdrojmi financovania atď. Všetky tieto veci zostávajú v platnosti. Nemôžeme dnes pri posudzovaní tejto koncepcie, ktorú budeme znovu predkladať v jednaní na zbývajúce roky päťročnice, osobitne v tom drevo, ktorá sa prepracúva a prvá diskusia bola prevedená na Slovenskej plánovacej komisii a ďalšie jednanie majú byť teraz v Prahe na budúci týždeň, počas zasadania pléna ÚV KSČ v dňoch 3. a 4. mája, nemôžeme dnes dať konkrétny prísľub. Na týchto otázkach sa naďalej pracuje.

To sú v stručnosti poznámky k vecným pripomienkam, ktoré tu boli.

Dávam teraz slovo spoločnému zpravodajcovi Slovenskej plánovacej komisie, Slovenskej komisie pre techniku a Finančnej

a rozpočtovej komisie SNR, povereníkovi SNR súdruhovi Ing. K o m p i š o v i.

Povereník Ing. Kompíš:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia poslanci!

Poslancom Slovenskej národnej rady bol predložený návrh uznesenia Slovenskej národnej rady k zpráve o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku, návrhu plánu fondu vedy a techniky, a návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku.

Slovenská plánovacia komisia, Slovenská komisia pre techniku a Finančná a rozpočtová komisia SNR na spoločnej schôdzke zvažili pripomienky vyplývajúce z diskusie, ako aj písomné návrhy a doplnky a doporúčujú nasledovné úpravy v návrhu na uznesenie.

Na strane 1. posledný odsek v časti konštatuje sa — vymeniť slovo „zásadné“ smery na „základné“ smery a vypustiť slová „tieto zmeny“. Potom veta bude znieť: „základné smery v riadení národného hospodárstva a dôsledky, ktoré vyvolali“.

Na strane 3, tretí odsek od dola opraviť cifru tam, kde sa píše z ústredného rozpočtu vo výške 8,20 mil. Kčs na 7 724 300 tis. Kčs, z čoho súhrnný finančný vzťah predstavuje 4 100 mil. Kčs a subvencie opraviť číslo 3 920 mil. Kčs na 3 620 mil. Kčs a za týmto odsekom doplniť štylizáciu nasledovne: „Rozdiel medzi vecným a finančným plánom v investičnej výstavbe vo výške 298 mil. Kčs bude riešiť minister financií do konca I. polroku 1967 v súlade s uznesením vlády k štátnemu rozpočtu na rok 1967.“

Ďalšie štylistické úpravy uznesení boli komisiami zohľadnené. Ďalšie podnetné návrhy budú zohľadnené v pláne činnosti jednotlivých komisií.

Vzhľadom na to, že diskusia nebola v rozpore s predloženými zprávami a návrhom na uznesenie, odporúčam plénu Slovenskej národnej rady schváliť návrh uznesenia tak, ako bol po doplnení predložený.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem zpravodajcovi povereníkovi Ing. K o m p i š o v i.

Má ešte, súdružky a súdruhovia, niekto ďalšie návrhy alebo pripomienky?

(Nebolí.)

Dávam teda hlasovať

o návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady k zpráve o návrhu plánu rozvoja hospodárstva, o návrhu plánu vedy a techniky a k zpráve o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku s podanými doplnkami, ako ich odporučil zpravodajca.

Kto súdružky a súdruhovia súhlasí s týmto návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Ďakujem.

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie jednomyseľne schválila.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Prikročíme k p j a t e m u bodu programu, ktorým je

návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady a ňou priamo riadených organizácií na rok 1967.

Výklad k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady podá povereník SNR pre financie Jozef G a j d o š í k.

Dávam mu slovo.

Povereník **Gajdošík:**

Vážená Slovenská národná rada!

Prehlbujúca sa činnosť Slovenskej národnej rady v podmienkach zdokonalenej sústavy plánovitého riadenia národného hospodárstva je charakterizovaná plnším zapájaním sa do prác orgánov centrálného riadenia za účelom dôsledného zabezpečovania cieľov plánu rozvoja Slovenska a jeho oblastných proporcií v rámci zvyšovania efektívnosti celého národného hospodárstva. V tomto smere sa dopĺňajú funkcie existujúcich orgánov Slovenskej národnej rady a budujú sa tiež nové orgány.

Uvedeným základným úlohám s novým rozšíreným obsahom činnosti orgánov Slovenskej národnej rady sa prispôsobujú aj ich formy a metódy práce.

Pri praktickom plnení rozšírených úloh vyplývajúcich z funkcií Slovenskej národnej rady má organická súčinnosť a úzka spolupráca s ostatnými orgánmi centrálného riadenia svoje vyjadrenie najmä v perspektívnych plánoch a v organizovaní a tiež zabezpečovaní úloh štátneho plánu a rozpočtu na Slovensku pri dôslednom uplatňovaní ekonomických nástrojov.

Zabezpečenie činnosti Slovenskej národnej rady, jej orgánov a uskutočňovanie kvalitatívne náročných úloh vyjadruje aj návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1967, ktorý jednak zabezpečuje úlohy Slovenskej národnej rady vyplývajúce z jej ústavných funkcií ako národného orgánu štátnej moci a správy na Slovensku a článku ústredného riadenia, a jednak zabezpečuje úlohy vlastnej správy i priamo riadených organizácií. Slovenská národná rada v súčasnom období riadi do 90 rôznych organizácií rozpočtových, príspevkových a chozrasčotných. Súčasne vytvára podmienky aj pre rozšírenie ekonomickej základne podriadených organizácií už spomínaných, najmä vo vedecko-výskumnej oblasti.

V priebehu roka 1966 ovplyvnili štruktúru a objem rozpočtu niektoré metodické a organizačné zmeny, ktoré vyplynuli jednak z prevodu niektorých rozpočtových organizácií do organizačnej formy príspevkových organizácií a jednak z delimitácie ďalších organizácií do pôsobnosti Slovenskej národnej rady, ako sú Štátny ústav pre rajónové plánovanie, Slovenská technická knižnica a Štátna projektová organizácia pre zdravotnícku výstavbu a pod.

V súlade s plnením úloh Slovenskej národnej rady a ňou priamo riadených organizácií sa rozpočet Slovenskej národnej rady po zohľadnení spomenutých zmien a rozpočtových opatrení vykonaných Ministerstvom financií splnil v roku 1966

v príjmoch vo výške	40 670 tis. Kčs, t. j. na 108,3 perc.
vo výdavkoch vo výške	454 813 tis. Kčs, t. j. na 94,8 perc.

V príjmoch sa dosiahli priaznivé výsledky, a to najmä dobrým plnením kultúrnych a zdravotníckych služieb, ako aj prekračovaním plánu výkonov a odbytu.

Z celkových výdavkov rozpočtu sa čerpali investičné výdavky bez previsov v čiastke 103 256 tis. Kčs, t. j. na 87,1 perc. a prevádzkové výdavky v čiastke 352 557 tis. Kčs, t. j. na 97,3 perc.

Návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1967 vychádza z úloh Slovenskej národnej rady a organizácií ňou priamo ria-

dených. Zabezpečuje aj zvýšené úlohy v súvislosti s vytvorením nových orgánov, so zriadením a prevzatím ďalších organizácií do priameho riadenia Slovenskej národnej rady.

Zohľadňuje tiež metodické vplyvy a zmeny cenovej úrovne v dôsledku prestavby veľkoobchodných cien, ako aj úsporné opatrenia zamerané predovšetkým na hospodárne, účelové a efektívne vynakladanie finančných prostriedkov, ako aj prostriedkov materiálových.

V návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady a ňou priamo riadených organizácií na rok 1967 predstavujú

p r í j m y	75 373 tis. Kčs
v ý d a v k y	660 823 tis. Kčs

Na príjmoch rozpočtu majú hlavný podiel odvody hospodárskych organizácií (41 500 tis. Kčs), ktoré plynú hlavne z odvodov hrubého dôchodu (zisku), základných prostriedkov a stabilizačného odvodu. Príjmy z činnosti rozpočtových organizácií sa na porovnateľnej základni zvyšujú oproti roku 1966 o 3270 tis. Kčs, a to v dôsledku rozšírenia edičnej činnosti; navrhujú sa vo výške 28 925 tis. Kčs.

V základnom členení rozpočtu Slovenskej národnej rady z navrhovaných výdavkov Slovenskej národnej rady sa podľa účelového použitia určuje na

hospodárstvo	225 604 tis. Kčs
kultúrne a sociálne opatrenia	304 636 tis. Kčs
správu	94 583 tis. Kčs

Z celkových výdavkov rozpočtu sa navrhuje na financovanie reprodukcie základných prostriedkov 201 380 tis. Kčs a na prevádzkové potreby 459 443 tis. Kčs.

Okrem dotácie z rozpočtu v sume 201 380 tis. Kčs použijú na financovanie investícií chozrasčotné organizácie z fondu výstavby 11 700 tis., z úveru 8 100 tis. Kčs a Správa Tatranského národného parku 1 700 tis. Kčs z odpisov.

Plánované prostriedky na investície sa použijú predovšetkým na dokončenie, pokračovanie a započatie naliehavých nových stavebných akcií, na nákup strojov a zariadení.

V tomto roku sa plánuje odovzdať do užívania

— Ústav pre doškolovanie lekárov, farmaceutov a stredných zdravotníckych pracovníkov v Bratislave,

— komplexná budova a dielne Ústredia umeleckých remesiel v Bratislave,

— reumatologické ústavy v Dudinciach a v Piešťanoch,

— plniareň minerálnych vôd Slatina,

— dve výrobné strediská Majetku stálej celoštátnej poľnohospodárskej výstavy v Nitre, ako aj ďalšie akcie menšieho rozsahu.

Bude sa ďalej pokračovať na výstavbe Slovenskej národnej knižnice Matice slovenskej, Pamätníka Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici, Balneoterapie v Piešťanoch, Tatranského ústavu v Tatranskej Lomnici a ďalšie.

Situácia v zdrojoch na investície nutne vyžaduje, aby jednotlivé orgány Slovenskej národnej rady a nimi riadené organizácie uvážene a zodpovedne pristupovali k čo najefektívnejšiemu využitiu prostriedkov na investície, najmä pri novozahajovaných stavebných akciách, ďalej sprísnil kontrolu v investičnej činnosti a venovali osobitnú pozornosť znižovaniu rozostavanosti.

V prevádzkových výdavkoch, z ktorých pripadá na vlastné úlohy orgánov Slovenskej národnej rady 109 018 tis. Kčs a na podriadené organizácie 350 425 tis. Kčs, sa zabezpečujú prostriedky predovšetkým na

mzdový fond	157 590 tis. Kčs
cestovné a ostatné výplaty fyzickým osobám	16 209 tis. Kčs
a na vecné a finančné výdavky vo výške	172 295 tis. Kčs

Rovnako v primeranej miere zabezpečujeme v rozpočte Slovenskej národnej rady prostriedky na prídely hospodárskym a príspevkovým organizáciám.

V rozpočte a vo finančných plánoch sa za Slovenskú národnú radu a ňou priamo riadené organizácie (bez cirkevných) zabezpečujú prostriedky na mzdovom fonde pre 15 391 pracovníkov v ročnom priemere.

V rámci prevádzkových výdavkov sa organizáciám zaradeným do fondu vedy a techniky Slovenskej národnej rady zabezpečujú prostriedky čiastkou 46 705 tis. Kčs.

Plán rozvoja vedy a techniky Slovenskej národnej rady sa značnou mierou podieľa na celoštátnom výskume, najmä v odbore lekárskech vied, školstva, v oblasti práce a životnej úrovne, ako aj v otázkach oblasťného plánovania.

Na plnenie týchto úloh sa v návrhu plánu a rozpočtu fondu vedy a techniky Slovenskej národnej rady vytvárajú potrebné kadrové, materiálové a finančné predpoklady. Obsahové zameranie výskumných ústavov a ich postavenie má stále vzrastajúci spo-

čenský význam v rámci celej vedecko-výskumnej základne republiky.

V rámci prídeltov z rozpočtu sa navrhuje na úhradu plánovaných prevádzkových nákladov 13 hospodárskym organizáciám čiastka 61 600 tis. Kčs, ktorých použitie sa stanovilo v zmysle nových zásad prostredníctvom ekonomických nástrojov. Osobitná pozornosť sa bude predovšetkým venovať ďalšiemu rozvoju kúpeľníctva na Slovensku a intenzívnejšiemu využívaniu zdrojov minerálnych vôd, čo si vyžaduje vytvoriť podmienky tak z hľadiska kádrového, ako i materiálneho zabezpečenia.

Návrh rozpočtu taktiež počíta s príspevkami na prevádzku 11 príspevkovým organizáciám na úseku školstva, kultúry a Správe Tatranského národného parku v celkovej výške 51 144 tis. Kčs. Zabezpečujú sa tiež prostriedky pre poľnohospodárske závody v oblasti Vysokých Tatier na rekultiváciu a zúrodňovanie pôdneho fondu, čo vyplýva zo zákona Slovenskej národnej rady o ochrane rezervácií v obvode Tatranského národného parku.

Súdružky a súdruhovia poslanci,

rozpočet Slovenskej národnej rady, jej vlastnej kapitoly, vytvára materiálne a finančné podmienky nielen pre vlastné úlohy a ňou priamo riadené organizácie, ale vytvára aj podmienky na všestranné uplatňovanie ústavných funkcií Slovenskej národnej rady a jej orgánov ako slovenského národného orgánu a organického článku ústredného riadenia pri zabezpečovaní úloh rozvoja hospodárstva, vedy a kultúry na Slovensku v rámci jednotnej celoštátnej ekonomiky.

Okrem prostriedkov zabezpečených v rozpočte kapitoly Slovenskej národnej rady budú orgány Slovenskej národnej rady disponovať s vyčlenenou vládnu rozpočtovou rezervou, čo umožní riešiť a zabezpečiť nepredvídané potreby. Tiež sa budeme aktívne podieľať na zabezpečovaní finančnej a úverovej politiky prostredníctvom štátneho rozpočtu, úverového a pokladničného plánu.

Úspešné zabezpečovanie náročných úloh rozpočtu v podmienkach rozšírených funkcií Slovenskej národnej rady si vyžiada iniciatívne a všestranné uplatňovať princípy nového riadenia.

Z poverenia Predsedníctva Slovenskej národnej rady navrhujem, aby Slovenská národná rada schválila návrh rozpočtu Slovenskej národnej rady a ňou priamo riadených organizácií na rok 1967 v predložennom znení.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem povereníkovi SNR pre financie súdruhovi G a j d o -
š í k o v i za podanú zprávu.

Hlási sa, súdružky a súdruhovia poslanci, niekto do rozpravy,
alebo sú prípadné pripomienky?

(Neboli.)

Súdružky a súdruhovia poslanci,

dostali ste návrh uznesenia Slovenskej národnej rady k rozpočtu
Slovenskej národnej rady a ňou priamo riadených organizácií
na rok 1967 ako tlač číslo 49. Máte k tomuto návrhu uznesenia
pripomienky?

(Neboli.)

Nie sú pripomienky.

Dávam hlasovať

o uznesení k rozpočtu Slovenskej národnej rady a ňou priamo
riadených organizácií na rok 1967, ako ho predložilo Predsedníctvo
Slovenskej národnej rady.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!

(Hlasovanie.)

Ďakujem.

Je niekto proti?

(Nikto.)

Zdržal sa hlasovania?

(Nikto.)

Zisťujem, že

**Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie jednomyselne
schválila.**

Priekročíme k š i e s t e m u bodu programu, ktorým je

návrh zákona Slovenskej národnej rady o Protialkoholickom sbore na Slovensku.

Návrh vám bol doručený ako tlač 46.

Zpravodajcom je poslanec Dr. h. c. Alexander H o r á k.

Dávam mu slovo.

Zpravodajca Dr. h. c. Horák:

Vážená Slovenská národná rada,
súdržuky poslankyne, súdruhovia poslanci!

Otázka zriadenia protialkoholického sboru s celoslovenskou pôsobnosťou sa ukázala aktuálnou v súvislosti s prerokovaním zprávy Právnej komisie Slovenskej národnej rady o niektorých problémoch upevňovania socialistickej zákonnosti na plenárnej schôdzke Slovenskej národnej rady, konanej 16. septembra 1965.

Slovenská národná rada totiž konštatovala na podklade tejto zprávy, zameranej komplexne na riešenie otázok socialistickej zákonnosti, špecificky vystupujúcich na Slovensku, že nadmerné požívanie alkoholu sa javí v posledných rokoch ako obzvlášť závažný problém. Predovšetkým sa v zpráve konštatoval osobitne negatívny vplyv tohto požívania na stav a vývoj kriminality. Najvýraznejšie sa vplyv alkoholu prejavuje u páchatel'ov trestných činov výtržníctva, útokov na verejných činiteľov, trestných činov v doprave a ublíženia na zdraví a ruvačiek. Ako sa v zpráve ďalej konštatovalo, obdobne nepriaznivý vplyv má nadmerné požívanie alkoholu na Slovensku aj v ďalších sférach spoločenského života, najmä narušuje pracovnú disciplínu a rodinné vzťahy, je príčinou mnohých chorôb a pod.

Vychádzajúc z uvedeného rozboru Slovenská národná rada uložila v bode 3 b) svojho uznesenia povereníkovi a Komisii SNR pre zdravotníctvo spolu s Právnou komisiou Slovenskej národnej rady pripraviť návrh právnej úpravy na vytvorenie protialkoholického sboru s celoslovenskou pôsobnosťou a usmerňujúcim a kontrolným vplyvom na prácu protialkoholických sborov v krajoch a okresoch.

Uznesenie pléna Slovenskej národnej rady realizuje predkladaný návrh zákona Slovenskej národnej rady. Ide tu v podstate o zabezpečenie účinnejšej realizácie zákona č. 120/1962 Zb. o boji proti alkoholizmu, ktorý nastúpil cestu komplexného a koordinovaného boja proti alkoholizmu. Zákon samotný obsahuje celý

rad konkrétnych ustanovení zameraných na dosiahnutie obmedzenia požívania alkoholických nápojov. Sem patria predovšetkým výchova obyvateľstva k striednosti v požívaní alkoholických nápojov, výchova školskej mládeže a pracujúceho dorastu k úplnej abstinencii, rôzne formy preventívnej protialkoholickéj činnosti, zabezpečovanie materiálnych predpokladov pre zásobovanie obyvateľstva nealkoholickými nápojmi a propagácia týchto nápojov, rôzne zákazy podávania alkoholických nápojov určitým osobám a pod. Uvedené opatrenia sa v praxi uplatňujú nedostatočne, pričom jednou z hlavných príčin je skutočnosť, že národné výbory nevyužívajú doteraz v dostatočnej miere svoje protialkoholické sbory. V celom rade okresov tieto sbory nevyvíjajú takmer nijakú činnosť, viaceré z nich pracujú len administratívne.

Stagnácia činnosti väčšiny protialkoholických sborov a s tým súvisiace nedostatočné uplatňovanie opatrení v boji proti alkoholizmu v zmysle zákona č. 120/1962 Zb. vyvoláva nevyhnutnosť — najmä na zvlášť stúpajúcu tendenciu požívania alkoholických nápojov na Slovensku a z toho vyplývajúcu tendenciu negatívnych spoločenských javov — zriadiť celoslovenský koordináčny orgán pre boj proti alkoholizmu.

Zákon č. 120/1962 Zb. nepočítal so zriadením celoslovenského orgánu na tomto úseku činnosti. Preto je potrebné uskutočniť zriadenie tohto orgánu formou zákona Slovenskej národnej rady.

Úlohy Protialkoholického sboru na Slovensku vymedzujú ustanovenia § 2 návrhu. Ide tu v podstate o účasť novozriadeného sboru na úlohách stanovených už zákonom č. 120/1962 Zb. Nový orgán sa včleňuje do existujúceho systému protialkoholických sborov, pričom sa vytyčujú jeho úlohy jednak vo vzťahu k ústrednému protialkoholickému sboru, jednak vo vzťahu k protialkoholickým sborom v krajoch a okresoch. Úlohy sú vymedzené iba rámcove; metódy práce tohto orgánu podrobnejšie upraví štatút, ktorý schváli Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, ako o tom hovorí § 4 návrhu.

Zloženie sboru je upravené v § 3 návrhu. Predsedu sboru bude vymenúvať a odvolávať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh predsedu Slovenskej národnej rady. Ďalších členov bude vymenúvať a odvolávať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh poverenika SNR pre zdravotníctvo. Za členov sboru budú vyberaní jednak zástupcovia orgánov Slovenskej národnej rady, pôsobiacich na úsekoch, ktoré môžu prostriedkami svojho riadenia ovplyvniť boj proti alkoholizmu, a jednak zástupcovia spoločenských organizácií.

Súdružky a súdruhovia,

pretože Ústredný, krajské aj okresné protialkoholické sbory sú zriadené a vyvíjajú svoju činnosť na základe zákona, je potrebné celoslovenský sbor zriadiť a včleniť ho do systému ostatných protialkoholických sborov tiež zákonom. Odporúčam tak urobiť zákonom Slovenskej národnej rady.

Návrh zákona v znení, v akom je predložený Slovenskej národnej rade, bol dohodnutý s príslušnými celoštátnymi orgánmi i orgánmi Slovenskej národnej rady a po jeho schválení v Právnej komisii SNR predkladá ho na schválenie plenárnemu zasadnutiu Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

V zmysle záverov rokovania Predsedníctva SNR však odporúčam predloženú osnovu schváliť s tým, že sa zmení názov Slovenský protialkoholický sbor na Protialkoholický sbor na Slovensku. Primerane tejto zmene odporúčam upraviť osnovu zákona v nadpise aj v jednotlivých ustanoveniach.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem poslancovi **H o r á k o v i** za podanú zprávu.

Nasleduje

rozprava,

do ktorej sa zatiaľ prihlásili poslanci

Margita **P o t o č k o v á**,
František **D é n e š a**
Mária **L o r e n č í k o v á**.

Dávam slovo poslankyni Margite **P o t o č k o v e j**.

Poslankyňa **Potočková:**

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia!

Nie je to tak dávno, čo náš okres neobyčajne silne vzrušila zpráva z Kapušian pri Prešove o tom, ako hrozným spôsobom rodičia — obaja alkoholici — otec i mať utýrali svoje dieťa na smrť. Tragédií, ktoré nastávajú pod vplyvom nadmerného požívania alkoholických nápojov, je príliš mnoho. A pretože vo väč-

šine týchto postihnutých rodín žijú deti, vnímaví pozorovatelia všetkého čo sa vôkol nich deje, a pretože alkoholizmus treba pokladať za určitý druh infekcie, od ktorej nie je ďaleko k vypuknutiu epidémie, dovoľm si zaujať stanovisko k tej časti zprávy, ktorá hovorí o mládeži a alkoholizme, o tej psychickej nákaze, ktorú síce evidujeme, ale opatrenia proti nej zdajú sa byť už menej účinné, môž byť už aj preto, lebo sa veľmi často servírujú zúžene ako zákazy, tresty, u školskej mládeže ako postih čo do známky z chovania, ale už menej sa zameriavajú na vytváranie priaznivých podmienok pre zdravý vývoj mladých.

V školách prichádzame do styku s deťmi, u ktorých sa prejavuje nervová labilita, podráždenosť, duševná zaostalosť, citová podvýživa, mravný úpadok. Sú to deti poznačené. A aj keď nemôžno nejako generalizovať, lebo príčin je skutočne viacej, skúsenosť hovorí, že vo väčšine prípadov ide o deti z rodín alkoholikov, kde nielenže je výchova zanedbávaná, ale je aj značne narušená. Mnohé z týchto detí sa správajú veľmi provokatívne a sú s nimi skutočne starosti.

Naša mládež na každom kroku má možnosť prísť do styku s alkoholom a s jeho neblahými následkami. Ráno ide žiakik do školy a na prstoch ráta koľko opitých uvoj stretol, obohacuje pritom svoj slovník výrazmi, za ktoré je karhaný a za ktoré sa mu znižuje známka z chovania. Toto je jav príčastý, lebo veď mnohí ráno namiesto výdatných raňajok idú si vypiť. Študenti z najbližšieho okolia mesta cestujú hromadnými dopravnými prostriedkami a tu sú svedkami toho, čo dokáže urobiť alkohol aj z inak dosť rozvážneho človeka. Oplzié reči, hrubé správanie sú tak časté, že si ich už ani nevšímajú, lebo — podľa slov študentov — už si na to úplne zvykli. Vstúpi mladý človek do zamestnania a musí zaplatiť zápisné.

Nebezpečie alkoholizmu neberie sa dosť vážne, tak, ako by si to záujem mládeže zasluhoval. A tu by bolo veru namieste začať vari s korekciou vo vlastnom živote, pretože často príkazy, adresované mladým, sú vo veľkom rozpore s našimi vlastnými skutkami.

Koľko len detí z rodín alkoholikov rastie bez dozoru. Už v ranom veku ochutnávajú alkohol, a aby naň mali, dopúšťajú sa krádeží. Ak sa z deväťročného chlapca stane rutinovaný zlodej, ktorý doma nespáva, je postrachom obchodov, kandidátom výchovného ústavu, a zavoláte si jeho otca na pohovor, dozná sa vám, že si teda rád vypije, ale inakší už nebude, a aby silou vyšších argumentov otriasol, vytiahne z vrecka preukaz, z ktorého sa dozvedáte, že máte do činenia s človekom, ktorému sa dostalo vysoké významenie. Podľa môjho názoru by snáď ne-

mali podniky — zamestnávateľa pozabudnúť skúmať, či si ich pracovníci, najmä alkoholici plnia povinnosti voči spoločnosti aj mimo pracoviska, napríklad čo do výchovy a starostlivosti o deti. Nám predsa nemôže byť ľahostajné, kto v strede našej spoločnosti vyrastá. Od lekárov sa môžeme dozvedieť, aké zákroky podnikajú zamestnávateľa, ak niektorý pracovník má byť zaradený do nútenej liečby, aké chválospevy naňho poskladajú. Podľa niektorých teda nech radšej šíri nákazu. Mladí to vidia a sledujú.

A tak nám kriminalita mládeže stúpa zásluhou majstra alkoholu v absolútnych číslach i percentuálne. V porovnaní s rokom 1965, kedy bolo v okrese stíhaných 77 mladistvých osôb pre trestné činy, v roku 1966 to už bolo 85. A príčiny? Opojenie alkoholom, nekontrolovaný čas detí, večierky, zábavy s alkoholom. A práve na týchto zábavách dochádza najčastejšie ku konfliktovým situáciám. Poznatky na tomto úseku využívala prokuratúra v tom zmysle, že posielala prokurátorské upozornenia jednak na národné výbory, jednak na organizácie, ktoré zábavy poriadali, aby sa postarali o dodržiavanie zákazu predaja alkoholických nápojov. V niektorých prípadoch sa dokonca vyvádzali disciplinárne závery. Niet jednej zábavy, kde by nebol porušený zákon č. 120/1962 Zb. Organizácie často poriadajú zábavy preto, aby zarobili. A možno to obrátiť: aby zarobili, predávajú alkohol. Niekedy z toho zárobku mienia zakúpiť dresy, turistické a športové potreby. Ich cieľ je skutočne veľmi pekný. Tieto organizácie treba podporovať v ich snažení, ale tak, aby nezarábali na rozpore so zákonom.

V okrese evidujeme 3700 detí z rodín, narušených pre alkoholizmus. Tu sa jedná. Zakročí sa proti deťom. Niektoré sa umiestia v detských domovoch, ktorých kapacita a vybavenie sú nedostačujúce. Ale nie je v tom riešenie, aby sme v každom okrese postavili niekoľko detských domovov a deti odnámali rodinám. Riešenie je v tom, aby sme rodiny usporiadali tak, aby tie deti odnímané nemuseli byť. Alkoholici sa liečia spolu s nervove chorými. Často narušujú prevádzku. Presviedčajú sa, robí sa individuálna psychoterapia, ale to všetko málo pomáha. Iste bude veľmi správne, keď budú pre nich vyčlenené osobitné oddelenia. Po čase sa títo alkoholici vrátia domov. Nejaký čas sú sledovaní. No treba priznať, že po opustení liečebne nie je už možný prehľad o tom, či pokyny lekárov plnia, či tie drahé lieky užívajú, či budú potrebovať doliečenie. Ešte horšie je to s tými, ktorí z rozhodnutia súdu boli daní na ochrannú liečbu. Žiada sa naozaj izolovať týchto ľudí, lebo situácia je neraz povážlivá, keď nočnú službu vykonáva sestra a je skoro na milosť a nemilosť vydaná delikventom, dakedy i vrahom.

Podľa zákona č. 120 existuje preventívne ustanovenie, podľa ktorého manželky alkoholikov môžu mať vyplácané príjmy manželov. K tomuto zásahu sa však pristupuje dosť zriedkavo, a to jednoducho z alibistickej politiky. Toto ustanovenie by malo byť viac spopularizované. Žiaľ, že zásahy sa často prevádzajú až vtedy, keď hlboký rozkol v rodine nastal, a nie vtedy, keď by mu bolo možné ešte zabrániť. Závodné výbory by mali mať prehľad o tom, ako to v dňoch výplaty vyzerá.

Obchodné organizácie, ktoré my podozrievame z honby za splneným plánom, sa často bránia, že zákazníci si vynucujú ďalší predaj alkoholických nápojov aj v podnapilom stave aroganciou, hubosťou, čo však ospravedlňovať nemožno. Dožadujú sa účinnejšej pomoci bezpečnostných orgánov. Občania sú však všeobecne tej mienky, že vedúci predajní a zodpovedný personál nieľosť prisne sa stíha.

Srdce musí zabolieť človeka, ak stretne mladých, ba dokonca deti — aj keď je to zriedkavý prípad — ktoré sa klátia z boka na bok. Náhodou sa stanete svedkom, ako chlapec, ktorému ešte čo-to chýbalo do 16 rokov, klesne v parku na lavičku ako podtatý. Myslite si, že je to nevoľnosť, nedajbože dáka srdečná slabosť. A tak sa náhle pomôcť mu. Zistíte, že je náležite spitý. Privoláte matku. Najprv nasleduje nárek a potom do nej zlosť vojde. A tak celkom po hviezdoslavovskym scupkajú materine buchňaty na širokom chrbte dobre živeného, do nemoty spitého syna. Prevezme si ho ako kus prebytočného domáceho inventáru a už trieli za manželom, aby dal synovi príučok, lekcii ako sa patrí, hneď za čerstva. Ale kdeže! Toho len s veľkou námahou za asistencie húfu malých divákov doterigá z najbližšieho pohostinstva domov. Tak rezignovane mávne rukou — to akože jablko nepadne ďaleko od stromu, ale potom sa predsa len spamätá, lebo patrí sa podľa nej na dakom si vyliat zlosť, a zrukuje: To tá dnešná neznabožská škola tak vychováva. A ak sa prezvedáte, kdeže jej syna tak doriadili, kryje vinníka slovami: Do toho nikoho nič. Opil sa za naše a nie zo štípendia.

Ale kto nám vlastne dáva právo dopúšťať sa takéto previnenia na mladých? Prižmurovať oči nad tými, ktorí zákon nerešpektujú?

Zákon č. 120 zakazuje predávať deťom zápalky a alkohol v uzavorenom balení. Ale pre pivo deti môžu dospelým chodiť. Často sa toho zneužíva. V poslednom čase sa predávajú malé fľaštičky, vkusné, lákavé balenie, ktoré mládež kupuje. Nedbá sa dôsledne na zákaz predaja, lebo sa málo kontroluje a ešte menej stíha. Na jednej strane karháme mladých, na druhej strane sme svedkami obrovskej ponuky, výbornej reklamy a náležitej spotreby. A tu

je práve plno rozporov. Pritom treba poznamenať, že deti ako očití svedkovia sa v rodinnom kruhu často aktívne zapájajú do pálenia liehu doma. Na niektorých dedinách počujete výrok učiteľa: z roka na rok nám prichádzajú do prvej triedy slabšie, ťažšie chápvavé deti. Veľa sa tú pije, veľa sa doma páli.

Je priamo hriechne, ak protialkoholické sbory, ktoré majú koordinovať celú protialkoholickú činnosť, stagnujú a nechcú počuť hlasy volajúce po náprave.

Na úseku dopravy v našom okrese zaznamenávame v trestnej činnosti mierny pokles. V roku 1966 bolo na okresnom súde stíhaných 243 osôb. Pri skúmaní príčin trestnej činnosti sa zistilo, že na druhom mieste je opilstosť vodičov a chodcov. Bolo by treba zvážiť, či je správne, ak tresty zákazu vodičskej činnosti v trestnom zákone sú obmedzené na dobu maximálne 5 rokov. Aj dopravný inšpektorát hádam by mal mať možnosť odňať vodičsky preukaz viac ako len na jeden rok. Táto lehota je krátka, ak uvážime ešte možnosť upustiť od výkonu trestu. Totiž zákaz vodičskej činnosti je podľa doterajších skúseností naozaj veľmi účinný trest.

V okrese bolo pri dopravných nehodách v roku 1966 19 osôb usmrtených, 75 ťažko a 222 ľahko ranených. Podstatný podiel na nehodovosti má alkohol. Z celkového počtu úmrtí a ranených bolo detí do 15 rokov 65. Škody 1 144 650 Kčs. To sú cifry, ktoré si zaslužia pozornosť z hľadiska prevencie.

Zákon č. 54/1956 Zb. hovorí o krátení nemocenských dávok. Prokuratúra u nás sleduje, či toto zákonné ustanovenie je dodržiavané. Komisie národného poistenia, aj keď chápú, že toto ustanovenie je veľmi účinné, predsa len berú často ohľad na rodinu, ktorá je tým vlastne najviac postihnutá.

Pri rozhovore s mladými ľuďmi na tému škodlivosti alkoholu častujú vás otázkou: Tak prečo ho vlastne vyrábame a predávame, ak nám škodí?

Nechcem hovoriť o prohibícii. Bola by mylná mienka, ak by si niekto myslel, že prohibícia vyrieši opilstvo. Lepšie by bola namieste dobre premyslená konkurencia nealkoholických nápojov alkoholickým, plynulé zásobovanie kvalitnými nealkoholickými nápojmi, obmedzenie propagandy a predaja alkoholických nápojov, dôsledná kontrola a postih osôb, ktoré zákony nerešpektujú, a ďalej rozšírenie osvety po tejto linke.

Rodičia alkoholici — mám na mysli notorických alkoholikov — nestoja dajako o spoluprácu so školou. Reči o škodlivosti alkoholu pokladajú za povinnú propagandu školy. Stane sa nám, že občas na schôdzky rodičov príde otec alebo matka v potrudnenom stave a na všetko reaguje hrubosťou, iróniou a v lepších prípá-

doch sladkým spánkom. Čože by si netrúfal na učiteľský národ, keď si neraz zmeria silu aj s príslušníkmi bezpečnosti? Kolíki z nich, chlapi ako hóra, po nočnej službe prichádzajú s dokmášanými uniformami, s polámanými rukami. Máte trebárs celoškolské zhromaždenie rodičov. Pozvete lekárov, ktorí veľmi ochotne prídu, aby poučili rodičov o škode na zdraví pri nadmernom požívaní alkoholických nápojov, vy — z pozície pedagóga — hovoríte o následkoch na psychickom vývoji detí. Skončíte a príde k vám otec v mierne povznesenej nálade, so slzami v očiach dojato vám ďakuje za dobre myslené slová a rady, chce sa vám dajako odvdáčiť, a preto celkom dobromyseľne a nevinne pozve vás na čiernu kávu, pravda s rumom, vraj do cukrárne. Za veľmi správny treba pokladať zásah Okresného protialkoholického sboru v Prešove: zákaz predaja liehovín v cukrárnach, bufetoch, lahôdkárňach a v predajniach cukríkov.

Aká je spotreba alkoholických nápojov v našom okrese? Pri tom sa patrí trochu skloniť hlavu a zahabiť sa. Liehoviny v roku 1966 na osobu 5,2 litra, piva „len“ 82 litrov.

Ak myslí človek na tie deti, ktoré prídu do školy s modrinami na tele, a preto odmietajú sa na hodine telesnej výchovy vyzliecť, lebo nechcú svoju hanbu a svoj žiaľ vydať na pospas rečiam spolužiakov, keďže ich otec začal vychovávať až vtedy, keď bol v alkoholickom opojení, ak myslíme na deti, ktoré sú noc čo noc vyrušované zo spánku a stávajú sa svedkami hrozných scén medzi rodičmi, na deti, ktoré sa nenarodili zlými, ale pri negatívnom vplyve spoločenského prostredia dostali sa na scestie, a my sme povinní im pomôcť, ak myslíme na tie ženy, ktoré žijú v stálom strachu, napätí, nakoniec i na samotných slabochov, ktorí trpia na nedostatok sebaovládania, na ich zdravotný stav, na obrovské straty finančné, straty, ktoré sa vyčíslit nedajú, treba s radosťou privítať zákon o ustanovení Protialkoholického sboru na Slovensku, ktorý síce nebude všeliekom, ale orgánom, čo rozohýbe krajské a okresné sbory do väčšej aktivity. A z výsledkov dobre premyslenej, úspešnej práce protialkoholických sborov najväčšiu radosť budú mať deti, no a my budeme sa tešiť, že ony majú radosť. (Potlesk.)

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslankyni P o t o č k o v e j.

Slovo má poslanec František D é n e š.

Poslanec Déneš:

Vážené súdružky, vážení súdruhovia!

Rozbor súdruha MUDr. Z v a r u, povereníka SNR pre zdravotníctvo, je nanajvyš zaujímavý. I keď sme mali akúsi predstavu o nadmernej spotrebe alkoholických nápojov na Slovensku, v zpráve uvedené údaje nás i napriek tomu prekvapili, keďže v spotrebe alkoholických nápojov zaujímame popredné miesto v Európe. I keď nemôžeme byť na to pyšní, predsa treba povedať, že to bezprostredne súvisí aj s vyššou životnou úrovňou u nás. Pritom stojí za zmienku, že vedíme nielen v množstve užitého alkoholu, ale aj v jeho koncentrácii, lebo u nás vyrobené liehoviny obsahujú viac alkoholu, než podobné výrobky inde na svete.

Situáciu zhoršuje aj neevidovaná spotreba alkoholu tzv. domácej výroby (tajné pálenie), a to najmä v hospodársky menej vyvinutých oblastiach Slovenska.

Zpráva ďalej obsahuje údaje o zhubných následkoch nadmerného užitia alkoholických nápojov. Z nich vysvitá, že spotreba alkoholu neúmerne stúpa oproti spotrebe nealkoholických nápojov. A tu sa treba zamyslieť. Hoci o tom vieme, hovoríme a píšeme v novinách, doterajšie opatrenia nemajú žiaduci účinok a tým je možné vysvetliť, že sa situácia neustále zhoršuje. V zpráve sa veľmi správne poukazuje na to, že boj proti alkoholizmu nielen niektoré centrálné orgány a organizácie nedoceňujú, ale ani národné výbory, ktoré sú v najužšom styku s pracujúcimi.

Vychádzajúc z toho si dovoľujem uviesť niekoľko pripomienok.

Ludia pijú od nepamäti. Pitie alkoholu patrí už akosi ku každodenným životným potrebám. Ľudia pijú, keď sa radujú, i keď žiaľia; slávnosti a oslavy sa neobídu bez alkoholu. Bolo by nereálne absolútne odsudzovať pitie alkoholických nápojov, veď pod dozorom štátnych orgánov sa vyrábajú preto, aby sa predávali, aby ľudia mali z nich pôžitok. Ide však o to, aby sme sa naučili piť kultúrne a s mierou, aby sa nepilo v pracovnom čase a pri vykonávaní zodpovedných úkonov. A práve proti týmto zásadám sa u nás najviac prehešuje. A následky sú početné nehody, úrazy a trestné činy. Najnebezpečnejším javom súčasnosti je nadmerné pitie liehovín u mládeže. Toto všetko vieme, a predsa naše opatrenia nie sú dost účinné.

A treba povedať, že ťažko viesť boj proti pitiu alkoholických nápojov, keď ich zatiaľ nemôžeme nahradiť kvalitnými a chutnými nealkoholickými nápojmi.

Na Slovensku staviame nové, veľké pivovary, aby sa vyrobilo dostatok piva, naproti tomu nestaviame závody na výrobu chut-

ných a kvalitných nealkoholických nápojov. Tie, ktoré doteraz vyrábame v primitívne vybavených prevádzkárňach — z nich som niekoľko mal možnosť vidieť — nemajú dostatočnú kvalitu a ľudia taktod nemajú o ne dostatočný záujem. Ani minerálne vody nemôžu nahradiť potrebu osviežujúcich a chutných nealkoholických nápojov a tiež ich nie je dostatok. Najznámejší takýto obľúbený nealkoholický nápoj vo svete je nápoj americkej výroby zvaný Coca-Cola. Uvažovalo sa — ako viem — aj u nás o zakúpení licencie na jeho výrobu. V poslednom čase sa však o tom mlčí. Bulharsko už napríklad pristúpilo k jeho výrobe. Prečo naše výskumné ústavy nedokážu niečo podobné vyprodukovať?

Nealkoholické nápoje by sa mali plniť do chutných a vkusných obalov (fľaš), opatrených pestrými a pútavými nálepkami, malo by ich byť všade dostatok a mali by mať dostatočnú reklamu. Najmä v lete, v čase zvýšeného turistického ruchu. Nemali by chýbať v žiadnom bufete a pohostinstve a najmä tam nie, kde sa zastavujú vodiči motorových vozidiel na občerstvenie. V týchto predajniach by nemali chýbať ani mliečne výrobky a mlieko, čo je najväčším nedostatkom v zásobovaní bufetov. Tento nedostatok zapríčiňuje, že aj mladí, dokonca aj deti sú nútené namiesto mliečnych, nealkoholických, prípadne čerstvo mixovaných občerstvujúcich nápojov hasiť smäd pivom. Napríklad aj v samotnej Bratislave je stály nedostatok plnotučného mlieka, ktoré sa najnovšie predáva vo fóliách z umelej hmoty, a o ktoré je veľký záujem. Nie je ťažké si predstaviť, aká môže byť situácia v iných mestách na Slovensku.

Žiaľ, obchod je hmotne zainteresovaný na predaji alkoholických nápojov, čo aj dostatočne propaguje vo svojich výkladoch. Žiadať, aby od toho upustil, by bolo nereálne, avšak treba porozmýšľať o tom, ako regulovať tento zjav. Vedúci reštaurácií a pohostinstiev získavajú prémie podľa výšky obratu, a tento najskôr dosiahnu zvýšeným predajom liehovín, a práve tu by bolo treba vniesť nejaký stimul na predaj nealkoholických nápojov.

Existuje jedna profesia, u ktorej hodnotíme práve jej neaktívnu činnosť, čiže sú prémiovaní za to, čím menej horlivosti preukazujú vo výkone svojej práce. Nedalo by sa to nejako uviesť do súvislosti s prácou predavačov a vedúcich pohostinstiev pri predaji liehovín? Bolo by to síce oveľa ľahšie, keby sme mali dostatok dobrých a nealkoholických nápojov, ktoré chutou i cenou by mohli konkurovať s alkoholickými nápojmi.

Práve v tom vidím nedostatky v uvedenej zpráve, že neuvádza konkrétne metódy boja proti nadmernému pitiu liehovín. Nehovorím o totálnom boji, resp. o úplnom zamedzení pitia. Zriadenie Protialkoholického sboru na Slovensku pri Predsedníctve SNR,

vydanie časopisu Protialkoholický obzor nie je všetko. V zpráve iba všeobecne je uvedené, že treba pôsobiť výchovne, avšak akým spôsobom, to sa už zo zprávy nedozvedáme. Zaiste uvedený sbor vypracuje tieto metódy, ale všetci by sme sa radi dozvedeli, ako sa budú na tomto boji podieľať obchodné organizácie, ako štátny a družstevný obchod, najmä Jednota na dedinách. Ako budú usmerňovať svojich zamestnancov a vedúcich pohostinstiev, či aj naďalej bude platiť zásada, že je vedľajšie, ako dosahujú zvýšený obrat? A koniec koncov ako sa zladia akumuláčn é záujmy boja proti alkoholizmu? Je to naozaj zložitá otázka!

Alkoholické nápoje vyrábame, lebo štát má z toho značné príjmy, hoci vieme, že nadmerné požitie spôsobuje oveľa väčšie morálne i materiálne škody.

Pri riešení uvedených problémov veľmi významná úloha pripadá osvete. V tejto súvislosti treba pochváliť iniciatívu bratislavských mládežníckych klubov, ktoré zaviedli na svojich podujatiach podávanie nealkoholických nápojov. Podobné akcie treba propagovať. Ovšem nielen propagovať, ale vytvárať dostatočné podmienky, aby svoj účel mohli splniť. Nie sú totiž ojedinelé prípady, že i tá najúprimnejšia snaha vychádza nazmar, keďže v nedostatku nealkoholických nápojov v predajniach aj v takýchto kluboch podávajú pivo, i keď s nižším percentom alkoholu.

Ďalším problémom bude doriešiť kultúrnosť a hygienu pohostinstva vôbec. V našich pohostinských závodoch nie je zriedkavosťou nedostatok pohárov, vyskytujú sa prípady nedodržiavania hygienických predpisov a pod. Samočné prostredie a kvalita služby môže mať pozitívny a práve tak negatívny vplyv na chovanie i na mieru požívania alkoholických nápojov. Preto nielen v podnikoch vyššej triedy, interhoteloch, ale i na dedinách, v menších pohostinstvách treba vytvárať vyhovujúce, kultúrne prostredie. V tomto smere Jednota už urobila prvé kroky, keď aj na vidieku zariadila moderne vybavené pohostinstvá. Skúsenosti dokazujú, že v kultúrnom prostredí obyčajne aj ľudia sa chovajú kultúrne. Som toho názoru, že zriadenie Protialkoholického sboru na Slovensku je správne; bude koordinovať činnosť všetkých orgánov a organizácií, zainteresovaných v tejto problematike.

Je nám jasné, že konečné riešenie uvedených problémov bude možné iba v súčinnosti politických, hospodárskych, kultúrnych a osvetových opatrení. Preto som za zriadenie horespomenutého protialkoholického sboru, ktorý túto súčinnosť bude zabezpečovať.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem poslancovi **D é n e š o v i**.

Slovo má poslankyňa **L o r e n ě í k o v á**.

Poslankyňa **Lorenčíková:**

Vážená Slovenská národná rada,
vážené súdružky a súdruhovia,
vážení hostia!

Dovoľte, aby som uvítala návrh nového zákona Slovenskej národnej rady pre boj proti alkoholizmu a súčasne osvetlila problematiku z môjho hľadiska.

Nemožno obísť bez povšimnutia skutočnosť, že spotreba alkoholických nápojov u nás stúpa, ako som, žiaľ, často svedkom najmä v poľnohospodárstve. Nechcem tu pripomínať ťažkosti, ktoré sú občas, najmä počas špičkových poľnohospodárskych prác v oblasti zásobovania a prísunu nealkoholických nápojov. Nechcem tu hovoriť o úzkom sortimente týchto nealkoholických nápojov a o ich kvalite. Toto by boli napokon slabé argumenty na zdôvodnenie vysokej spotreby alkoholických nápojov u nás. Skôr musíme priznať, že je tu vžitý, ba povedala by som skôr zakorenený zlovyk, ktorý spotrebu alkoholu ovplyvňuje. Niesmieme opomenúť vžitú zvyklosť, že u nás, možno povedať, každá udalosť, i keď len zdanlivo trochu priaznivejšia, dáva podnet na oslavu a oslava bez požitia alkoholických nápojov je nepredstaviteľná. Oslavuje sa všetko — oslavuje sa začatie prác, oslavuje sa oranie, siatie, žarva, dobré počasie, lepší výkon, oslavujú sa meniny, narodeniny, rodinné prírastky, nehovoriac už o výplatách. Skrátka povedané, nie je vecí, ktorá by v dôsledkoch nebola dôvodom k oslave.

Žiaľ, tieto oslavy sa nekonajú len po práci, konajú sa často už pred jej zahájením, v jej priebehu a nehovorím už samozrejme i po jej skončení. Ako tieto práce potom pod vplyvom alkoholu vyzerajú, je už druhá otázka. Ostražitosť ľudí po požití alkoholu je veľmi znížená a zbytočne potom hovoríme o predchádzaní úrazom v poľnohospodárstve, kým sa nám dôsledne napodariť pretvoriť nazeranie ľudí na škodlivosť alkoholu. Vec však týmto nekončí, lebo veľmi často dochádza k vážnym, invalidizujúcim, ba niekedy smrteľným úrazom, poväčšine — možno povedať — u mladých ľudí, ktorí prichádzajú najmä do styku s poľnohospodárskymi strojmi.

Je jasné, že pod vplyvom alkoholu výkonnosť v poľnohospodárstve nestúpa, ale naopak, zobrazí sa to vo vyplácaných jednot-

kách, a napokon sú to i otázky ekonomicky celoštátneho dosahu, ktoré nemožno vziať zo zreteľa.

Nutné je však poukázať aj na ďalšie, nepríjemnejšie momenty. Úrazy vznikajú v nemalej miere i v dôsledku bitiek, ktoré pod vplyvom alkoholu sú, žiaľ, na našich dedinách časté.

Je tu ešte ďalší, veľmi závažný moment. Pre alkoholizmus vznikajú veľmi časté rozvraty v rodinách s nedoziernymi následkami pre celú našu spoločnosť. Aj keď už k priamemu rozvratu v rodine nedôjde, zobrazí sa predsa zhubný vplyv alkoholizmu na výsledkoch výchovy detí. Akí jedinci nám potom v rodine alkoholikov vyrastajú, je už otázkou našich kriminalistov. Kriminalita a alkoholizmus síce nemajú spoločný základ, ale v mnohom sa dotýkajú a prejavujú súbežný vývoj. Napokon je tu smutný prípad dospelých.

Som si vedomá toho, že moje hľadisko na celú problematiku je úzke a osobné, avšak problematika je omnoho širšia, a preto je nutné uvítať s uspokojením návrh na zriadenie ústredného slovenského protialkoholického sboru, ako celok slovenského orgánu pre boj proti alkoholizmu na Slovensku, a samozrejme tiež zriadenie protialkoholických sborov krajských a okresných.

Je totiž potrebné, aby aj národné výbory všetkých stupňov, najmä však krajské národné výbory a okresné národné výbory, dôsledne zabezpečovali činnosť protialkoholických sborov delegovaním vedúcich pracovníkov za jednotlivé úseky do týchto sborov.

Ďalej je potrebné, aby pravidelne sledovali, kontrolovali a hodnotili výsledky práce protialkoholických sborov a dôslednejšie požadovali uplatňovanie ich návrhov v praxi na všetkých úsekoch národného hospodárstva, služieb a ostatnej činnosti, riadenej národnými výbormi.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem poslankyni **L o r e n ě í k o v e j.**

Do rozpravy sa ďalej prihlásili poslankyňa Národného zhromaždenia **MUDr. P e t r u s o v á**, členka Predsedníctva Národného zhromaždenia, a povereníčka SNR pre obchod **Ing. V i š ň o v c o v á**.

Dávam slovo poslankyni **MUDr. P e t r u s o v e j.**

Poslankyňa NZ **MUDr. Petrusová:**

Vážená Slovenská národná rada,
súdržuky a súdruhovia!

Dovoľte mi, aby som povedala pár slov a svoje osobné stanovisko k veľmi závažnej problematike, ktorú dnes prejednávate na plenárnom zasadnutí Slovenskej národnej rady. Nechcem k tejto problematike hovoriť ani ako lekár, pretože si myslím, že práve na úseku zdravotnej výchovy obyvateľstva o škodlivosti nadmerného požívania alkoholu na ľudský organizmus sa urobil pomerne veľký kus práce, ale žiaľ, výsledky tejto práce sa zatiaľ u nás neprejavili.

Nechcem hovoriť ani z pozície toho, že som predsedníčka Zdravotného výboru Národného zhromaždenia, pretože o tejto problematike ostatné výbory Národného zhromaždenia nerady rokujú, hlavne nie výbory ekonomické, a tak z tohto hľadiska často táto problematika ako taká nežiadúca a odsúvaná na vedľajšiu koľaj dostáva sa do Zdravotného výboru. A vidím, že aj na pléne Slovenskej národnej rady, a nezazlievajte mi to prosím, nie je hádam taký záujem o prejednávanú problematiku — ak tak hľadím po tých radoch prázdnych — ako by si táto problematika zaslúžila.

Považujem za potrebné dotknúť sa tohto problému najmä z toho hľadiska, že problém nadmerného požívania alkoholu a problém neplnenia zákona číslo 120/1962 Zb. je veľmi závažný. Alkoholizmus prestal byť problémom čiste zdravotníckym, to si treba uvedomiť, ale stal sa veľmi vážnym celospoločenským problémom, ak ho nemožno dokonca kvalifikovať ako veľmi závažnú protispoločenskú činnosť.

Nezazlievajte mi, ak použijem niekoľko čísiel vo svojom krátkom príspevku, ale bez nich sa akosi neobídeme. Číslo, že je v našej republike evidovaných — a to podčiarkujem, pretože tých neevidovaných nevieme koľko je — 200 000 chronických alkoholikov a v rodinách týchto chronických alkoholikov žije vyše 400 000 detí, už niečo samo osebe znamená.

Predchádzajúca diskutérka, súdržuka z Východoslovenského kraja, veľmi pekne hovorila o tom, aký to má negatívny vplyv na rodinu a vôbec na celé budúce potomstvá, na celú generáciu, čo si — dovoľujem si tvrdiť — neuvedomujeme a z hľadiska daných ekonomických možností s tým nekalkulujeme, pretože to sa vyčíslit nedá.

Chcela by som použiť ešte niektoré čísla, ktoré dokumentujú práve rozmach alkoholizmu u nás. V roku 1946 sa vydalo u nás za alkohol 1 950 mil. Kčs, ale už v roku 1965 9 367 mil. Kčs. Za rok 1966 čísla nemám, ale z rôznych prameňov, či už v rámci okresu, kde evidujeme rok od roka stúpajúci počet notorických

alkoholikov hlavne v protialkoholických poradniach, dovolím si tvrdiť, že táto spotreba ani v minulom roku neklesla.

Negatívne vplyvy, ktoré alkoholizmus má, už predo mnou spomínal jednak súdruh zpravodajca vo svojej zpráve, ale aj predchádzajúci diskutéri. Chcem sa dotknúť niektorých.

Stúpanie trestnej činnosti pod vplyvom alkoholu. Štatistiky hovoria, že v roku 1965 každá piata osoba v Československu a na Slovensku dokonca každá štvrtá osoba stíhaná pre trestný čin, dopustila sa trestného činu pod vplyvom alkoholu.

Ešte niektoré bližšie čísla.

V I. polroku 1964 bolo u nás 7 292 osôb, ktoré spáchali trestný čin pod vplyvom alkoholu, a v I. polroku 1965 už to bolo 9 298 osôb, čiže stúpanie o 28 perc. Tie čísla sú katastrofálne.

Rozvrat v rodine? Pozrite sa na štatistiky. Každý 6.—10. rozvod v Československu je zavinený alkoholizmom jedného alebo oboch partnerov. Pracovné a dopravné úrazy zavinené alkoholom? Čítate o nich každodenne a počujete v televízii, rozhlase a pod. Zníženie pracovnej aktivity občanov v dôsledku nadmerného požívania alkoholu a ich predčasné vyradenie z pracovného procesu a predčasná invalidizácia týchto osôb, to sú škody, ktoré sa vyčíslit prakticky nedajú. Ale najväčšie škody predstavuje alkoholizmus práve u mládeže tak zo zdravotného hľadiska, ako aj hlavne z hľadiska morálneho — hrubosť, delikvencia mládeže, sexuálna neviazanosť, rozširovanie pohlavných chorôb, degenerácia potomstva a rôzne iné, ktoré vymenúvať nebudem.

Škoda, ako som už začiatkom povedala, že sa tieto negatívne vplyvy nedajú všetky vyčíslit, aby sme mohli nielen zo zdravotníckeho hľadiska, ale hlavne z ekonomického hľadiska proti nim aj účinne preventívne zasahovať. Jedno číslo však vieme, a síce, že ročná liečba alkoholikov nás stojí 14 mil. Kčs, a pritom sami veľmi dobre viete, aký je problém so zaistovaním protialkoholikkej liečby u týchto ľudí, hlavne pokiaľ sa týka nútenej protialkoholikkej liečby, že stále narážame na nedostatok liečební tohto druhu, psychiatrických liečební, a že skutočne stáva sa, že nám pacienti evidovaní v protialkoholických poradniach čakajú kým príde rad na nich na liečenie niekedy 1/2, niekedy 3/4 roka, dovtedy sa tie pomery v rodine buď zlepšia, alebo konečne, keď ten pacient dostane výmer, že na liečbu môže nastúpiť, obyčajne prídu za nami manželky týchto ľudí, deti, celý sprievod, a všetko to plače, nariaka, prosí zdravotníkov, aby od tejto liečby upustili, začas robia dobrotu a potom táto vec znova vjde navniroč.

V poslednom čase prebiehajúce okresné konferencie ustavujúcich sväzov výborov Sväzu československých žien veľmi vážne sa týmto problémom zaoberali. U nás v samotnom okrese Lučenec

sa hovorilo na okresnej konferencii, že aj v tomto roku 1967 stúpila spotreba alkoholu za I. štvrtrok tohto roku oproti minulému roku o 26 perc. Pritom zástupcovia Jednoty a obchodných organizácií tvrdili — vystupovali tam v diskusií — že nemajú záujem na zvýšenom predávaní alkoholických nápojov, pretože réžia za alkohol — ak sa správne nevyjadrujem, odpustíte mi to — je 3 perc., kým napríklad za potraviny 14—16 perc., čiže nevidno tu, že by ekonomicky, z tohto hľadiska ekonomicky nejaký záujem na zvýšenom predaji alkoholu bol. Čiže tá chyba musí byť niekde inde a tu by nám mali ekonómovia pomôcť a správnymi rozbormi povedať ako ďalej v tomto boji pokračovať, pretože propagáciou len a hlásaním myšlienky nie abstinentstva, ale mierneho požívania alkoholu ďaleko nedospejeme.

Často sa diskutuje o tom, či bolo správne alebo nesprávne, že sa znížila cena alkoholu, zatiaľ čo cena nealkoholických nápojov, konkrétne ovocia išla nahor. No počuli ste tu aj dôvody, ktoré hovoril súdruh minister S u c h a r d a. Hovorilo sa vtedy o tom, že jednak u nás je alkohol najdrahší, že sa alkohol pašuje, že všetci turisti — nakoniec to súdruh minister aj tu dnes hovoril — že všetci turisti si z cudziny pašujú alkohol a pod., že sa tým obmedzí čierne pálenie liehu. Podľa toho kto aké máte skúsenosti. Dovolím si tvrdiť, že to rozhodne napomohlo stúpaniu spotreby alkoholu, tá jeho znížená cena, hlavne čo sa nám veľmi nepriaznivo odzrkadľuje, je stúpanie spotreby rumu, to mám ako na okrese overené, ktorého cena išla značne dolu, na druhej strane ale nemôžem povedať ani z vlastného okresu, že by nejakým pálením doma na čierne sa bolo nejak podstatne obmedzilo.

V Zdravotnom výbore sa pravidelne zaoberáme problematikou boja proti alkoholizmu a kontrolou neplnenia zákona číslo 120/1962 Zb. A prečo sa tento zákon neplní? Na poslednom zasadnutí Zdravotného výboru v septembri minulého roku prof. Dr. K á c l, ktorý je predsedom Ústredného protialkoholického sboru, hovoril, že vidí niekoľko príčin v tom, prečo sa tento zákon neplní.

1. Že ustanovenie okresných protialkoholických sborov po voľbách v roku 1964 sa dlho preťahovalo a že ešte aj dnes sú niektoré okresy, kde nie sú okresné protialkoholické sbory ustanovené, a aj v rade okresov, kde ustanovené sú, tieto prakticky žiadnu činnosť nevyvíjajú, sú čiste formálne.

2. Že by predseda okresného protialkoholického sboru mal byť členom rady národného výboru, aby samotná rada národného výboru túto problematiku riešila a ňou sa pravidelne zaoberala. Ovšem situácia vyzerá tak, že celá táto problematika je väčšinou zvalovaná aj v okresoch, krajoch, tak isto ako aj povedzme u nás

v Zdravotnom výbore, na bedrá zdravotnej alebo školskej komisie a ostatné komisie sa týmto problémom nezaoberajú.

Čo chceme dosiahnuť na úseku boja proti alkoholizmu? Vedecské poňatie boja proti alkoholizmu je nezlučiteľné s prohibičnými a beznádejnými abstinentskými snahami. To by bolo nesprávne tvrdenie. Ide však o to, aby sa nadmerne alkohol nepožíval a aby sa nepodceňoval alkoholizmus ako spoločenské zlo. Pijana už od alkoholu ťažko odučíme. Našou snahou by však malo byť naučiť ľudí od malička pestovať iné návyky aj na tomto úseku spôsobu života, návyky na nealkoholické nápoje, ktorých žiaľ — ako ste počuli z diskusie — je stále veľmi úzky sortiment.

A ešte na záver jednu malú štatistiku dovoľte. V roku 1955 sme celoštátne na jednu osobu skonzumovali 79 litrov piva, 33 litrov nealkoholických nápojov a 122 litrov mlieka. V roku 1960 už 97 litrov piva, 54 litrov nealkoholických nápojov a 102 litrov mlieka a v roku 1964 už 125 litrov piva, 53 litrov nealkoholických nápojov a len 95 litrov mlieka.

Domnievam sa, že na úseku boja proti nadmernému požívaniu alkoholu je veľké pole pôsobnosti aj pre nás poslancov a je správne, že sa týmito veľmi vážnymi otázkami zaoberá aj plenárne zasadnutie Slovenskej národnej rady.

Ďakujem za pozornosť. (*Potlesk.*)

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem súdružke Petrusovej, slovo má súdružka Višňovcová.

Povereníčka Ing. Višňovcová:

Vážené súdružky, vážení súdruhovia!

Dovoľte vyjadriť mi dve zásadné poznámky k otázkam, ktoré prejednávame. Budú to len dve poznámky z toho dôvodu, lebo nechcem opakovať údaje, ktoré obsahuje zpráva súdruha povereníka Zvaru, a ani údaje, o ktorých už veľmi správne hovorili súdruhovia predomnou.

Prvá poznámka je táto: Je skutočne pravdou, že je veľmi závažný dopad spotreby liehovín aj na hospodárske postavenie našich ľudí na Slovensku a pre toto dotvrdenie uvediem presné čísla. Súdružka Petrusová hovorila o číslach celoštátnych. Pravdou je, že obyvatelia na Slovensku v súčasnosti, keď berieme plán minulého roku, alebo napokon aj prevádzací tohtoročný plán, tak

podiel zo sumáru potravín v liehovinách predstavuje 20 perc. vo výdavkoch. Činí to konkrétne 3 miliardy korún. Je to toľko, koľko sa platí v slovenských krajoch v roku za kúpené mäso a mäsové výrobky dohromady, a je to trojnásobok tej sumy, ktorá sa vynakladá za nákup mlieka a mliečnych výrobkov.

Pravdou je, že podiel v republike na nákup liehovín činí z potravín 15 percent, kým v slovenských krajoch 20 percent. Tento údaj je skutočne veľmi zarmucujúci a je správne, že prichádzame s prejednávaním problémov aj na toto naše fórum.

Druhá poznámka je taká, aké východisko a ako si plniť povinnosti cez národné výbory a v obchodných organizáciách. Určité zlepšenie sa v uplynulom roku aj v tomto roku uskutočňuje v predaji nealkoholických nápojov. Môžem povedať, že sa o 30 perc. za tri mesiace minulého roku — v treťom kvartáli ako rozhodujúcom — o 30 perc. zvýšil predaj nealkoholických nápojov. Tento úkaz považujem za veľmi potešiteľný a priaznivý. Prečo sa tak stalo? Pretože sa začali vyrábať kvalitnejšie limonády. Ovšem tých kvalitných je malý podiel. Zodpovedne tu informujem poslancov Slovenskej národnej rady, že z veľkej časti kvalita vyrábaných nealkoholických nápojov nielen na Slovensku, ale v celej republike ako takej, je taká mizerná, že za 3—4 dni sa v letnom období tieto limonády kazia. Pritom si treba domyslieť, že nemáme dost finančných prostriedkov na vybavenie dedinského i mestského obchodu chladiarenským zariadením.

A v tej súvislosti dovoľte povedať otvorene niekoľko slov aj na adresu našich najzodpovednejších orgánov ako polovičate a nedokonale riešia a my s nimi spolu nedôsledne riešime otázky, ktoré už sme dali na program dňa aj pred tromi rokmi. Ja som prvého námestníka súdruha D v o ř á k a informovala o tom, že v júli budú tomu tri roky čo si nás zavolať podpredseda vlády súdruh K r a j č í r — spolu si nás zavolať súdruha G a j d o š í k a, súdruha Z v a r u a mňa, príslušných zodpovedných činiteľov z výrobného rezortu, a dala sa taká téza, zabezpečiť veľkovýrobu nealkoholických nápojov v republike. Tak, aby to bolo, že v každom kraji alebo pre dva kraje jedna veľká výroba. V júli budú tomu tri roky. Za tie tri roky sme čo docielili? Takýto malinký krôčik. Bojíme sa niektorých vecí zbytočne, ako keby sa z nich prenášala lepra. No lepra sa z nich neprenáša, ale osoh.

Bulhari začali vyrábať coca-colu. Socialistický štát ako my a vyrábajú ju tak, že ju predávajú aj pre Turkov. Majú z toho ešte aj inkaso v devízach. Prečo sme takí bojazliví? Keď to nevládzeme sami urobiť, urobme to v spolupráci s Poľskou republikou alebo s Maďarskou republikou a vyrábajme tiež. Keď nie coca-colu, tak iný veľmi kvalitný nápoj nealkoholický. Nemyslím, že sa nealko-

holickým nápojom odučí piť žena lebo muž koncentrované liehoviny. To nie. Ale odučíme mládež piť pivo, keď mu dáme coca-colu alebo iný kvalitný nealkoholický nápoj.

Súdruh Drahomír Dvořák mi potvrdil, že by to nebolo tak nedostupné a tak nákladné, ak by sme to v licencií vedeli vyrábať. Budem veľmi povďačná, keby sme to teda aspoň v roku 1969 vedeli našej mládeži dať. Veď tie názory, že coca-cola obsahuje škodlivé látky, to je tiež, súdruhovia, taká naša nie najlepšia anti-propaganda proti tomuto nápoju. Naopak, chladená coca-cola šoféra občerství, chladené pivo ho uspí. Pivo mládež otravuje, coca-cola neotrávi. Prosím, aby ste ma správne pochopili. Nie že tu presadzujem maniere Západu, ale niektoré veci skutočne riešime tak zdĺhavo a nezodpovedne, že sa patrí skladať účty aj vo vlastných radoch. Plne súhlasím s tým, čo hovoril súdruh Děněš a aj všetci súdruhovia predom mnou. Prvá bola súdružka poslankyňa Potocková.

Dovoľte mi povedať poslednú poznámku. Nemýľme sa, nevyvetľujme veci falošne. V reštauráciách ľudia nie sú odmeňovaní za predaj liehovín. Majú z toho niečo iba v tom prípade, keď opitého občana ošmeknú pri inkase, prípadne ak im ten opitý občan dá tzv. sprepiť. Ani korunu prémie neberie čašník za predaj liehovín. Ovšem je pravdou, že predávame liehoviny v predajniach, a kto sa chce opiť, tak sa opije aj z toho čo si kúpi domov alebo čo si doma vypáli kvalitne alebo menej kvalitne. Ja by som preto prosila, aby ste mi nezazlievali, keď vysvetľujem problém tak, aby sme ho nechápali sami mýľne. Súdruh Děněš, nie je pravdou, aby pracovník RaJ-a bol zainteresovaný prémieou na tom, že ti dal pivo alebo 2 dcl vína. Pravdou je, že v maloobchodnej sieti, v predajniach Zdroja a Jednôt sa tržby za všetok tovar, teda vrátane liehovín, rátajú tak, že za to pracovník — predavač i vedúci prémie berie, ale tam, kde sa konzumujú, v reštauračných bufetoch alebo vo vyšších kategóriách cenových, tam hmotná zainteresovanosť nie je.

Napokon vyslovujem svoj názor nahlas, že nielen vyjadrujem súhlas s tým, čo dnes prejednávame, ale že iste pri prvých opatreniach našej práce v tomto Protialkoholickom sbore na Slovensku budeme musieť urobiť potrebné organizačné opatrenia, ktoré spadajú pod moju povinnosť, i pre súdruhov na krajských a okresných výboroch, ktorí majú v riadení verejné stravovanie. Pochopiteľne, aj podniky Interhotelu, ktoré majú niektoré reštaurácie a vinárne v ich úseku.

Toľko, súdružky a súdruhovia, z hľadiska zaujatia stanoviska a vysvetlenia niektorých údajov, ktoré bolo treba tu otvorené

povedať — že teda až celú 1/5 tržieb v potravinách v slovenských krajoch reprezentujú tržby za liehoviny.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem súdružke **V i š ň o v c o v e j.**

Hlási sa ešte niekto do rozpravy?

*(Hlási sa poslanec **F a g l i c.**)*

Súdruh poslanec **F a g l i c.**

Poslanec **plk. Faglic:**

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky poslankyne, súdruhovia poslanci!

K diskutovanej problematike chcem hovoriť najmä preto, že na verejnosti panujú často skreslené predstavy, akoby boj s alkoholizmom bol predovšetkým len záležitosťou štátnych orgánov, najmä bezpečnosti, prokuratúry a súdov, ďalej zdravotníckych orgánov a organizácií. Pritom sa vôbec nedoceňujú možnosti, ktoré celá spoločnosť a jej inštitúcie majú v rámci svojej kultúrno-ovetovej i hospodársko-organizátorskej činnosti.

Alkoholizmus je problémom nielen u nás, ale v celom svete. Nie je ani problémom súčasným, ale zdedili sme ho z dávnej minulosti. Preto pri voľbe formy a spôsobu boja s alkoholizmom máme k dispozícii nielen vlastné skúsenosti, ale aj zahraničné, a nielen zo súčasnosti, ale aj z minulosti.

Zo skúseností získaných v minulosti môžeme na prvom mieste poukázať na fakt, že v boji proti alkoholizmu sa preukázal celkom neúčinným systém zákazov voľného predaja liehových nápojov, pretože tento systém predaja nútil k rôznemu pašovaniu a plodil ďalšie dôsledky takejto nezákonnej činnosti.

Málo účinné sú — a ukazujú na to aj naše vlastné skúsenosti — následné opatrenia štátnych aj zdravotníckych orgánov proti opilcom. Ich preventívny význam ani vo vzťahu k ostatným členom spoločnosti, ani vo vzťahu k osobe, ktorej boli uložené, nie je rozhodujúci pre celkový výsledok boja s alkoholizmom.

Naše zákonodarstvo vychádzajúc z týchto poznatkov, ťažisko boja proti alkoholizmu nevidí v predsadzovaní extremistických tendencií zakázať drobný predaj a požívanie liehových nápojov. Iba u detí a mládeže sa dôsledne presadzuje úplná abstinencia. Komplexné riešenie problematiky sa hľadá nie v administratív-

nych opatreniach, nie v zákazoch a obmedzeniach, ale predovšetkým vo výchove obyvateľstva k striedmosti.

My môžeme pohliadnuť do našej minulosti. Vieme, že u nás napríklad na dedinách, kde dnes sa požíva nepomerne viacej alkoholu, bývali svadby, kde hostiteľ považoval za svoju povinnosť od začiatku do konca veľmi striezlivo túto svadbu doviest' do konca. My dnes sme svedkami takých skutočností, že máme mnoho príležitostí, keď organizujeme vážne spoločenské podujatia, ktoré začínajú veľmi vážne, veľmi pekne, ale čím končia? Končia nakoniec tým, že sa závodí pomaly kto viacej vypije. My vidíme, že pri takýchto vážnych podujatiach sme si z našej histórie nezobrali dostatok skúseností, že ten hostiteľ, poprípade organizátori nie sú príkladom takéhoto konania, ale ani celkový obsah tohto spoločenského podujatia, mnohokrát ten zápalný obsah od začiatku do konca nie je dostatočne premyslený. Mám za to, že toto je nedostatok nášho kultúrneho frontu, pretože teoretikov, ktorí nám radia ako toto robiť máme pomerne dosť, ovšem praktikov, ktorí by to dokázali takto organizovať, tých skutočne nemáme.

Bol som svedkom jednej príležitosti, keď jedno mladé dievča bolo prvýkrát na zábave, kde sa zabávali dospelí. Keď sa vrátilo toto dievča z tejto zábavy, tak hovorilo: mamička, ja som si myslela, že dospelí sa vedia zabávať ináč, a to čo som videla, to zanechalo vo mne veľmi neprijemný dojem na dlhý čas, pretože takto som si ja zábavu nepredstavovala.

Najmä vo zvyšovaní kultúrnej a vzdelanostnej úrovne občanov a v poskytovaní kvalitných náhražiek za alkohol vidíme jedinú cestu na odvrátenie človeka od hľadania únikových a kultúrneho človeka nedôstojných foriem zábavy.

V tomto zmysle naše zákonodarstvo pokračuje v tradíciách protialkoholických opatrení, ako sú u nás známe z minulosti. Už v 19. storočí naši národní buditelia vo svojich spisoch, prejavoch a inej kultúrno-osvetovej činnosti veľmi aktívne nabáдали ľud k striezlivosti. Na zvládnutie zložitého problému alkoholizmu na Slovensku zakladali abstinentné spolky, ktoré mali vyvíjať dôsledný boj proti alkoholizmu konkrétnou činnosťou medzi obyvateľstvom. I keď výsledný efekt tejto viac-menej charitatívnej aktivity, často len miestneho dosahu, bol bez celkovej podpory štátu malý, nemožno ho vo vzťahu k vtedajším podmienkam podceňovať. Najmä zápal a nadšenie, ktoré našich predkov viedli pri šírení protialkoholickkej osvety v drobnej každodennej práci, mali by slúžiť ako vzor pre spoločenské organizácie pri uskutočňovaní protialkoholického boja na Slovensku.

Alkoholizmus je v tom-ktorom štáte vždy celospoločenským javom. V prvej línii musia sa boja proti nemu zúčastniť orgány

a organizácie, ktoré majú k občanom najbližšie, aby mohli na nich bezprostredne a individuálne pôsobiť. Takými sú najmä národné výbory, školy, kultúrno-osvetové inštitúcie, odbory, mládežnícke a ostatné spoločenské organizácie pôsobiace priamo v mestách a na pracoviskách.

Prikláňam sa k tomu, že úspešnosť úsilia je tiež priamo závislá na veľmi úzkej spolupráci s výrobnými organizáciami potravinárskeho priemyslu a obchodnými organizáciami.

Nedostatok celoslovenského koordináčného centra proti alkoholizmu sa prejavil doteraz najmä v tom, že nevyužíval dané možnosti a v nedostatočnej aktivite poradných sborov na okresoch a v krajoch. To, že sa nevyužívajú možnosti spoločenských skupín a blízkych občianskych pospolitostí, vyplýva z podceňovania týchto možností a miestami je to až fatálna nedôvera v možnosť preventívneho vplyvu zužovať priestor pre dôsledky častého alebo nadmerného požívania liehových nápojov — alkoholizmu kultúrno-osvetovými a hospodársko-organizátorskými nástrojmi. Za prítomnosti prevahy takejto mienky až ľahostajnosti považuje sa zmienka o automatickosti pôsobenia mechanizmu niektorých súčastí štátneho aparátu za východisko z tejto situácie a vidí sa len a len práca tohto aparátu, ktorá akoby mala na tomto úseku zaizolovať alebo postaviť hrádze proti tomu s čím sa stretávame.

Zriadenie Protialkoholického poradného sboru na Slovensku nebude znamenať samo osebe radikálny obrat v riešení tejto problematiky, o ktorej hovoríme. Iba mnohoročná, systematická práca, premyslená práca môže tu priniesť výsledok. Ja si predstavujem prácu takého protialkoholického sboru v tom, že si postupne vytvorí koncepciu ako toto u nás robiť, a to koncepciu, ktorá bude mať preventívny charakter, ktorá bude vytvárať preventívne opatrenia na všetkých úsekoch pochopiteľne, a ďalej Protialkoholický sbor na Slovensku môže viac rozvíjať protialkoholické sbory na krajoch, v okresoch, poprípade i pri mestských alebo miestnych národných výboroch. My, ktorí poznáme ten stav, ktorý dnes panuje, vieme, že tieto protialkoholické sbory na nižších stupňoch sa skutočne zaoberajú udalosťami len ex post, ale nepoznáme ani jeden prípad, aby sa preventívno-výchovná práca, preventívne opatrenia v tomto smere nejakým spôsobom uskutočňovali a prejavili.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi F a g l i c o v i.

Hlásí sa ešte niekto, súdružky a súdruhovia, do rozpravy?

(*Nikto.*)

Pretože sa do rozpravy už nikto nehlási,
vyhlasujem rozpravu k šiestemu bodu programu za skončenú.

Dávam záverečné slovo zpravodajcovi poslancovi **H o r á k o v i.**

Zpravodajca **Dr. h. c. Horák:**

Vážené súdružky a súdruhovia,

pretože ani v diskusii, ani písomne k návrhu zákona Slovenskej národnej rady o zriadení Protialkoholického sboru na Slovensku nikto nemal námietok, a naopak, diskusia tento návrh privítala a odporúčala k schváleniu, navrhujem, aby návrh zákona bol predložený Slovenskej národnej rade k odhlasovaniu.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem poslancovi **H o r á k o v i.**

Budeme hlasovať

o návrhu zákona o Protialkoholickom sbore na Slovensku.

Kto súhlasí s návrhom tohto zákona, nech zdvihne ruku!

(*Hlasovanie.*)

Ďakujem.

Je niekto proti?

(*Nikto.*)

Zdržal sa niekto hlasovania?

(*Nikto.*)

Zisťujem, že Slovenská národná rada návrh zákona jednomyseľne schválila.

P o s l e d n ý m bodom nášho dnešného rokovania sú dotazy poslancov.

Máte, súdružky a súdruhovia poslanci, z vašej strany prípadné dotazy k problémom, ktoré nie sú predmetom rokovania 12. schôdzky Slovenskej národnej rady?

(*Hlási sa poslanec Török.*)

Prosím, poslanec Török.

Poslanec Török (*z miesta*):

Pretože som vo volebnom obvode, ktorého sa tiež dotýka problematika diferenčných príplatkov za realizovanú tržnú produkciu, mám dotaz, prečo sa nevyplácajú diferenčné príplatky jednotlivu hospodáriacim roľníkom, keď pracujú za najťažších podmienok. Je to stanovištná jednotka 14 a 17, kde sa za realizovanú tržnú produkciu pripláca 60 Kčs za 100 Kčs tržnej produkcie. To by bolo asi 15—18 mil. Kčs, ktoré by štát vyplatil, keby tam boli založené družstvá. Že nie sú, to nie je vina tých občanov, pretože v tých podmienkach to nie je možné.

Ďalej by ma zaujímal, aké formy pomoci týmto roľníkom chceme poskytnúť, pretože doteraz ani pokiaľ ide o umelé hnojivá, ani pokiaľ ide o sadbové zemiaky, šľachtené osivá, sa im pomoc neposkytla. Pokiaľ ide o umelé hnojivá, nákupný podnik tieto radšej dodá tým, ktorí zoberú vagón, ale neporozváža ich nákladným autom na sklady do okresov, aby si ich mohli občania kúpiť, pretože je to pre podnik nevýhodné.

Upozorňujem na to, že je tu jeden fakt, ktorý nemožno obísť. V I. štvrtroku odovzdali jednotlivu hospodáriaci roľníci o 250 tisíc kusov vajec menej ako v min. období, čo je o 30 percent menej, mlieka o 20 perc. menej ako v minulom roku. Možno to zdôvodniť nezáujmom, ale aj tým, že si odberateľov hľadajú inde než je nákupný podnik, a bolo by treba sa nad tým zamyslieť, pretože jednotlivu hospodáriaci roľníci napríklad sadia zemiaky na 4000 hektároch, čo je okolo polovice celej plochy, na ktorej sa zemiaky v Popradskom okrese pestujú, hovädzieho dobytku majú 42 perc. a kráv 50.5 perc.. Myslím, že to nie je zanedbateľné a bolo by treba nájsť formy ako pomôcť plniť uznesenie pléna Slovenskej národnej rady spred dvoch rokov.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem. Sú ďalšie dotazy?

(*Hlási sa poslanec Deneš.*)

Súdruh poslanec **D é n e š**,

Poslanec **Déneš**: (z miesta):

Je mnoho sťažností na Poštovú novinovú službu. Sú už také návrhy, aby bol vytvorený slovenský centrálny orgán. Mám dotaz, či Slovenská národná rada zamýšľa vytvoriť takýto centrálny orgán, pretože terajšia práca Poštovej novinovej služby je usmerňovaná priamo z Prahy a bohužiaľ zle, čo nevyhovuje našim požiadavkám.

Podpredseda **Ing. Barbírek**:

Ďakujem poslancovi **D é n e š o v i**.

Sú ešte ďalšie dotazy?

(*Neboli.*)

Prosím podľa zásad, aby súdruhovia, ktorých sa otázky týkali, tieto preskúmali a podľa možnosti zaujali stanovisko buď zajtra, lebo súdruh povereník **B o ě a** nie je prítomný, prípadne do 30 dní odpovedali písomne.

Súdružky a súdruhovia,
keďže ďalšie dotazy nie sú, prerušujem rokovanie 12. schôdzky Slovenskej národnej rady.

V rokovaní pokračujeme zajtra o 8. hodine, kedy prerokujeme 8. a 9. bod programu. Ďakujem vám za účasť.

**Pokračovanie 12. schôdzky Slovenskej národnej rady
27. apríla 1967 o 8.00 hodine**

Podpredseda **Ing. Barbírek**:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia!

Pokračujeme v rokovaní 12. schôdzky Slovenskej národnej rady, na ktorej vítam všetkých prizvaných hostí.

147

Prikrôčime k ô s m e m u bodu programu, ktorým je

zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtom päťročnom pláne na Slovensku.

Zpráva bola súdruhom poslancom, ako aj všetkým pozvaným hosťom rozoslaná, preto sa nebude prednášať.

Povereník SNR pre stavebníctvo Ing. Ladislav K o m p i š sa prihlásil o úvodné slovo do rozpravy.

Prosím, aby sa ujal slova.

Povereník Ing. K o m p i š:

Vážená Slovenská národná rada,
vážení hostia,
súdržky a súdruhovia poslanci!

Zvyšovanie životnej úrovne, hospodársky a kultúrny rozvoj našej spoločnosti tak, ako to vo svojich záveroch prijal XIII. sjezd KSČ a sjezd KSS, si vyžaduje rast materiálnych a duchovných hodnôt, ktorý v daných ekonomických a politických podmienkach umožní maximálny rozvoj národného hospodárstva pri súčasnom kvalitatívne a kvantitatívne vyššom stupni uspokojovania spoločenských potrieb. Pre dosiahnutie týchto cieľov sú osobitne dôležité tie odvetvia národného hospodárstva, ktoré vytvárajú podmienky rozvoja stávajúcich a budovania nových odvetví a ktoré teda reprezentujú v ekonomike rozvojovú základňu ďalších výrobných i nevýrobných činností.

Medzi takéto patrí aj odvetvie stavebníctva. Je prostriedkom a jedným z hlavných nástrojov investičného rozvoja národného hospodárstva, pričom jeho výrobky významnou mierou uspokojujú spoločenské potreby i rozvoj výrobnéj sféry. Zasahuje takmer celú oblasť existencie človeka a vytvára podmienky jeho materiálneho bytia, výchovy, starostlivosti, kultúrneho využitia a v prevažnej miere i rekreácie a oddychu. Osobitný význam má ako realizátor tvorby obytného priestoru a komplexného životného prostredia v najširšom slova zmysle. Rozsah jeho vplyvu sa pohybuje od grandióznych diel, ktorými pretvára prírodu a podieľa sa na jej stvárňovaní v prospech spoločnosti cez všetky kategórie obytných a sídlíštných zoskupení, výrobných komplexov a jednotiek, až po uzavretý súkromný priestor ľudského jedinca. Možno teda povedať, že je spolutvorcom makro i mikroklímy a prostredia, v ktorom existuje ľudská spoločnosť.

Preto tiež široká stupnica jeho výrobkov, najmä obostavaný

priestor, svojou estetickou úrovňou, funkčnou a technickou kvalitou a, samozrejme, potrebným objemom príslušnej, spoločensky žiadúcej štruktúry ovplyvňuje úroveň spoločnosti. Osobitosť tohto postavenia a jeho význam poznačili a určujú súčasne aj metódy a hlavné charakteristické znaky jeho činnosti. Priestorová neopakovateľnosť a jedinečnosť výrobku, ktorý má charakter individuálneho produktu, spôsobuje, že na rozdiel od iných odvetví stavebníctvo nevyrába v stabilizovaných podmienkach ako napríklad priemyselná výroba, aj keď usilujeme maximálne sa jej priblížiť technickým progresom. V procese prípravy a realizácie investičnej výstavby kooperuje s vysokým počtom účastníkov a dodávateľov, najmä vo fázach finalizácie stavebného diela, koordinuje ich činnosť a vystupuje súčasne voči spoločnosti ako jeden zo zodpovedných dodávateľov.

Stavebníctvo disponuje vlastnou výrobnou základňou širokého sortimentu výrobkov, sústredenou v odvetví priemyslu výroby stavebných látok. Stavebná výroba teda v procese realizácie spracúva a používa z dodávateľského hľadiska jednak základné stavebné látky produkované vlastnou materiálo-výrobnou základňou a jednak široký sortiment výrobkov dodávaných výrobnými organizáciami ostatných odvetví. Kvalitné a včasné plnenie úloh, ktoré spoločnosť na stavebníctvo kladie, vyžaduje teda okrem vytvorenia objektívnych podmienok tiež súlad medzi obidvoma jeho odvetviami. Materiálová základňa má za úlohu popri zabezpečovaní investičnej výstavby, realizovanej rezortným stavebníctvom, plniť požiadavky mimorezortných stavebných organizácií, nestavebných spotrebiteľov i tržných odberateľov. S ohľadom na náročnosť i závažnosť tejto úlohy musí teda byť na ich plnenie príslušne dimenzovaná tak, aby neobmedzovala investičnú, individuálnu, servisnú alebo akúkoľvek inú stavebnú činnosť.

Tak je to zakotvené aj v záveroch XIII. sjazdu KSČ, ktorý stavebníctvu uložil ďalej zvyšovať kapacitu a sústavne vytvárať priaznivé podmienky pre rýchlú a efektívnu výstavbu s osobitným zreteľom na výrobu stavebných látok, zvyšovanie ich kvality, ako aj celkový rozvoj materiálo-technickej základne.

Dovoľte mi v ďalšom poukázať na doterajší vývoj oboch odvetví stavebníctva z hľadiska ich vzájomnej proporcionality. Po roku 1948 prešlo stavebníctvo, tak ako celé národné hospodárstvo, prudkým rozvojom. Jednotlivé jeho etapy charakterizovali celostátne opatrenia v ekonomike a rozvoji národného hospodárstva. I keď objem stavebných prác vzrástol oproti prvým rokom po znárodnení stavebníctva niekoľkonásobne, sprevádzal ho rozvoj materiálnej základne vcelku v zodpovedajúcich, rovnobežných reláciách voči stavebnej výrobe. Začiatkom 60-tych rokov, najmä

v roku 1962 a 1963 došlo k zníženiu tempa investičnej výstavby. Materiálno-výrobná základňa však svojou zotrvačnosťou produkovala s predchádzajúcou intenzitou a tak dochádza k prebytku stavebných látok, a to i po nasledujúcom absolútnom poklese ich výroby. Dopyt na základné stavebné látky sa ďalej znížil v dôsledku administratívnych zásahov, ktoré sledovali obmedzovanie zahajovania stavieb najmä v roku 1962. Tento stav nutne vyvolal spomalenie ďalšieho investičného rozvoja niektorých momentálne prebytkových odborov. Pod dojomom toho nerealizovala sa v priebehu 3. SRP z pôvodných zámerov okrem iných tiež výstavba piatich tehelní, troch pórobetóniek, jednej cementárne a ďalších akcií.

Súčasne došlo k likvidácii malých neefektívnych výrobní, čo bolo z hľadiska ekonomického síce správne, ale čo v ďalšom rozvoji disproporce medzi potrebami a zdrojmi ešte zvýraznilo.

Prudkému nárastu investičnej a teda i stavebnej činnosti od roku 1964 sa stavebná výroba kapacitne prispôsobila pomerne pružne a rýchlo. Podarilo sa to vďaka opatreniam prijatým Predsedníctvom ÚV KSČ v roku 1963, ktoré boli zamerané najmä na stabilizáciu pracovníkov. Vzniká tak postupne nová situácia, v ktorej obmedzujúcim článkom výstavby prestáva byť pracovná sila a stáva sa ním výroba stavebných látok, najmä murivových materiálov. Tento sa najcitlivejšie prejavuje v občianskej výstavbe, ktorú zatiaľ výraznejšie neovplyvnil technický rozvoj, a to predovšetkým v tých kategóriách, kde objektová a konštrukčná nejednotnosť nedovoľovala v optimálnej miere používať progresívne technológie.

Na Slovensku sa nedostatok základných stavebných látok ešte prehýbil následkom veľkého počtu a vysokého podielu tradičných technológií stavieb v rozptyle, ďalej pre relatívne veľký rozsah individuálnej bytovej výstavby, údržby a obnovy domového fondu a rýchleho rastu objemu v občianskej výstavbe. Aby sme zmierili toto napätie, intenzifikovali sme výrobu na stávajúcich zariadeniach, organizovali sme rozvoj socialistickej súťaže za pokračovanie výrobných úloh a robili sme celý rad ďalších opatrení. Disproporce v objeme a sortimente niektorých stavebných hmôl dosahujú však takých rozdielov, že ich je možné definitívne vyriešiť len ďalším investičným rozvojom.

Ministerstvo v spolupráci s Povereníctvom SNR pre stavebníctvo vypracovalo analýzu súčasného stavu a prognózu budúcich potrieb a navrhlo rýchlejší rozvoj materiálno-výrobnej základne nad základné smery a ciele. Tento návrh bol prerokovaný a schválený v Predsedníctve ÚV KSČ 14. decembra minulého roku. Zameriava sa na konkrétne intenzifikačné opatrenia v jstevujúcich

výrobníach a na ďalší investičný rozvoj výrobných odborov stavebných látok. Predstavuje oproti pôvodnému limitu v základných smeroch a cieľoch zvýšenie investičných limitov v priereze za Slovensko v rokoch 1967—1970 o cca 950 mil. Kčs v cenovej úrovni roku 1966. Podstatná časť týchto zámerov spočíva v posilnení jednotlivých výrobných odborov stavebných látok, predovšetkým tehliarskej výroby, kameňopriemyslu, prefabrikácie, maltovín a keramiky. Sledujeme ňou zabezpečenie dostatku stavebných hmôt, dôkladnejšie využitie nerudnej surovínovej základne Slovenska s prihliadnutím na potreby ekonomického rozvoja jednotlivých jeho oblastí, zamestnanosti a pod. Realizácia týchto zámerov predstavuje celý rad nových závodov, z ktorých uvediem niektoré významnejšie.

V odbore maltovín je to rekonštrukcia cementárne v Ladcoch a výstavba vápenny v Gombaseku, v odbore tehliarskej výroby — tehelne Ružomberok, Devínska Nová Ves, v Ondrášovej, Humennom a Hanušovciach, v odbore prefabrikácie sú to pórobetonky v Dolnej Strede, v Košiciach a na strednom Slovensku, v odbore keramiky dlaždičkáreň v Michalovciach, ťažba a úprava pieskov v Šajdíkových Humenciach, Keramoperlit v Lučenci, kremeň vo Švedlári, z kameňopriemyslu — lomy v Tunežiciach a Malužinej, z ťažobní a úpravovní najmä využitie dunajských štrkopieskov a získanie nových kapacít na východnom Slovensku, z odboru ľahkej prefabrikácie prestavba závodu v Bočiarí, v stavebnom strojárstve je to závod v Tisovci a ďalšie. Okrem výstavby nových kapacít ďalšia investičná činnosť bude sa uberať cestou rekonštrukcií.

Od modernizácie základných fondov očakávame ďalšie zhospodárňovanie výroby, znižovanie výrobných nákladov, rozširovanie a progresívne zmeny sortimentu a zvyšovanie kvality stavebných materiálov.

Je zrejmé, že takýto náročný investičný program, ak má byť realizovaný tak, aby jeho prínos bol citeľný už v tejto päťročnici, musíme zabezpečovať mimoriadnymi opatreniami, spoluprácou a pochopením všetkých účastníkov výstavby. Táto úloha je veľmi náročná a zložitá. Vyžiada si mimoriadne úsilie a veľké vypätie síl od jednotlivých generálnych riaditeľstiev.

Dôležitou podmienkou uskutočňovania tohto programu je pružná a rýchla príprava jednotlivých akcií. Geologický prieskum surovínovej základne je v podstate ukončený. Ostáva ešte prehodnotiť niektoré jeho výsledky z hľadiska nových kondícií. Ďalšou fázou je projektovej príprava. Do roku 1968 je potrebné dokumentačne pripraviť projekty za takmer 100 mil. Kčs. Je to v súčasnom období jedna z najnáročnejších úloh a zabezpečujeme

ju v podnikových, rezortných i mimorezortných projektových ústavoch. Osobitný význam má včasne zabezpečenie technologických dodávok v hodnote asi 1,1 mil. Kčs. Týmto otázkam venujeme mimoriadnu pozornosť vo vlastnom rezorte a očakávame, že aj dodávateľské rezorty, predovšetkým Ministerstvo ťažkého priemyslu a jeho generálne riaditeľstvá poskytnú stavebníctvu aktívnu pomoc Rovnakú pozornosť vyžiada si dovoz strojného zariadenia zo zahraničia a jeho devízové krytie. Veľké úlohy čakajú aj stavebne dodávateľske organizácie, ktoré budú zabezpečovať realizáciu v sťažených podmienkach z hľadiska predvýrobnej pripravenosti a pri relatívne krátkych lehotách vystavby.

Osobitne chcem zdôrazniť, že ďalším podmieňujúcim činiteľom je finančne zabezpečenie tohto investičného programu. Jedným zo základných predpokladov rozvoja odvetvia je v novej sústave riadenia tvorba vlastných investičných zdrojov a úverovanie investícií podľa ich spoločenského významu. Okrem toho na rozvojové investície poskytujú sa dotácie zo štátneho rozpočtu. V tomto zmysle schválilo už Predsedníctvo vlády 9 marca t. r. zásady pre financovanie ďalšieho investičného rozvoja odvetvia výroby stavebných hmôt mimoriadnymi formami v oblasti cien, úveru, dotácií a pod. Prípravu a realizáciu tohto programu pokladá Povereníctvo SNR pre stavebníctvo za jednu zo svojich prvoradých úloh, ktorá je súčasťou realizácie uznesení našej strany o ďalšom ekonomickom rozvoji Slovenska.

Dovoľte mi ešte niekoľko slov k rozvoju stavebno-montážnej činnosti. Situáciu v odvetví stavebnej výroby sme analyzovali so zameraním na jej kapacitný rast a zmeny v štruktúre v súlade s potrebami národného hospodárstva. Pre ilustráciu uvediem niekoľko základných údajov o úlohách, ktoré vyplývajú zo základných smerov a cieľov. V objeme stavebných prác, včítane generálnych opráv, má sa do roku 1970 preinvestovať 49,3 mld Kčs, pričom úlohy rezortného stavebníctva narastajú najvyraznejšie. Vo vecnom vyjadrení je to viac ako 82 tis. bytových jednotiek, 6121 učební, 14 470 lôžok v domovoch mládeže, 12 294 lôžok v zdravotníckych zariadeniach a ďalšie vecne úlohy. Výrazne sa mení v súlade so spoločenskými požiadavkami štruktúra stavebnej výroby, najmä v odbore pozemného staviteľstva, kde popri objemove vcelku stabilizovanej bytovej výstavbe prudko narastajú úlohy občianskej výstavby, predovšetkým sídlíštnej a nadsídlíštnej vybavenosti. Takýto prudký nárast úloh a ich štruktúrne zmeny vyžadujú si pružne prispôsobenie sa stavebnej výroby, najmä svojim technickým rozvojom a zavádzaním nových progresívnych technológií. V tomto zmysle budeme usmerňovať a posilňovať vývoj jednotlivých kapacitných činiteľov stavebnej

výroby. Stav pracovníkov považujeme vcelku za vyrovnané a nepredpokladáme ich ďalšie podstatné zvyšovanie. Zameriame sa však na ich skvalitnenie, stabilizáciu a správnu proporcionálnu skladbu. Vybavenosť stavebnou technikou a mechanizmami bude skvalitňovať vysoko výkonnými špecializovanými i univerzálnymi mechanizmami s požiadavkou maximálnej fyzickej a morálnej životnosti. Osobitnú pozornosť sústredíme pritom na rozvoj malej mechanizácie pri dokončovacom cykle. Zmena v štruktúre výrobného programu si vyžiada aplikáciu technického rozvoja s cieľom dosiahnuť vysoké realizačné, estetické, prevádzkové aj ekonomické parametre. Využijeme pritom nové materiály pre vylahčovanie stavieb, znižovanie ich hmotnosti, zdokonalíme technologické postupy a popri kvalitatívnom rozvoji silikátovej, začneme budovať novú metalicko-chemickú základňu. Rovnako je zameraný aj výskum a vývoj. Prínosom bude tiež technická špecializácia jednotlivých podnikov a ich závodov na organizačné, technicky náročné procesy, ktoré popri vlastnej potrebe budú poskytovať tiež služby, v kooperácii s inými podnikmi.

Na investičnej výstavbe podieľa sa vysoký počet dodávateľov širokým sortimentom výrobkov a zariadení. Ich koordinácia je významnou zložkou činnosti stavebníctva, náročnou predovšetkým na spoluprácu s ostatnými odvetvami. Chcel by som preto zdôrazniť, že ak chceme dosiahnuť, aby všetky opatrenia na rozvoj stavebnej výroby a materiálovej základne stavebníctva priniesli v konečnej fáze očakávaný účinok, je potrebné súčasne s vlastnou vybudovať i základňu pre stavebníctvo v iných rezortoch, čo na jednej strane znamená jeho kapacitný rast, na druhej strane v procese investičnej výstavby rozvoj príslušných kooperujúcich rezortov.

Rovnako dôležitá úloha je uspokojovanie potrieb nevýrobnej sféry, predovšetkým výstavba obytných, účelových, sociálnych, kultúrnych zariadení a služieb. Vysoká kvalita stavebného diela, jeho morálna a fyzická životnosť, ale najmä jeho funkčné vlastnosti predpokladajú použitie nových hmôt v potrebnom množstve a sortimente. Preto komplexný rozvoj stavebníctva je podmienený výrobou novodobých stavebných látok, netechnologických klimatizačných a iných zariadení, ktoré stavebníctvo získava predovšetkým od rezortov chémie, ťažkého a spotrebného priemyslu.

Vážené súdružky a súdruhovia,

súčasná situácia, v ktorej predkladáme zprávu o koncepcii rozvoja stavebníctva do roku 1970, je zložitá. Požiadavky na sta-

vebné látky prekračujú súčasné možnosti ich výroby. Analyzovali sme a posudzovali ako odstrániť túto a ďalšie disproporcie a ako maximálne urýchliť uspokojovanie požiadaviek pre investičnú výstavbu i tržných spotrebiteľov.

Predložená zpráva vytyčuje hlavné smery riešenia týchto problémov pre najbližšie obdobie a do roku 1970. Súčasne pracujeme na koncepcii do roku 1980, pričom za východiskovú situáciu pokladáme stav v roku 1970 tak, ako je uvedený v predloženom materiáli. Robíme pritom opatrenia na priebežné urýchľovanie týchto zámerov, aby sa ich účinok čo najviac prejavil už v IV. 5RP. Aj pri značnej progresivite pokladáme tento program za reálny, jeho zámery sú zakotvené už v pláne roku 1967 a začíname ich realizovať.

Zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. 5RP na Slovensku bola spracovaná odborníkmi nášho poverenictva, vysokých škôl, výskumných ústavov, orgánov SNR, bola prerokovaná v kolégiu ministra stavebníctva, Komisii SNR pre stavebníctvo, Slovenskej komisii pre techniku, Slovenskej plánovacej komisii, Predsedníctve SNR a Predsedníctve ÚV KSS. Cenné pripomienky týchto orgánov boli prínosom a uplatnili sme ich pri jej ďalšom spracovaní.

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky, súdruhovia!

Predkladáme plénu SNR koncepciu rozvoja oboch odvetví stavebníctva na Slovensku do roku 1970. Realizáciou tohto programu chceme riešiť najdôležitejšie problémy v štruktúre a v jednotlivých výrobných odboroch stavebníctva. Predpokladáme vyrovnanie disproporcií vo vlastnom rezorte, pokrytie potrieb ostatných rezortov a v konečnej fáze celkovú stabilizáciu stavebníctva. Dosiahnutím týchto cieľov vytvoríme priaznivé podmienky pre ďalší rozvoj národného hospodárstva v súlade s uzneseniami našej Komunistickej strany Československa.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem povereníkovi Ing. K o m p i š o v i za úvodné slovo.

Súdržky poslankyne a súdruhovia poslanci,

dostali ste návrh uznesenia k zpráve súdruha povereníka SNR pre stavebníctvo.

Prosím, aby ste svoje pripomienky, prípadne námety k návrhu uznesenia odovzdali zpravodajcovi poslancovi Jozefovi Bednárovi, alebo predniesli v rámci rozpravy.

Príkročíme k

rozprave,

do ktorej sa zatiaľ prihlásili poslanci

Ladislav Pittner

Terézia Strmenská

Martin Hraško

Emília Janíková

Emil Chlebec

Tibor Demmer

Dávam slovo poslancovi Ladislavovi Pittnerovi.

Poslanec **ppik. Pittner:**

Vážené súdružky a súdruhovia,
vážená Slovenská národná rada!

Nie je ľahké vysloviť svoj názor a usilovať o pozitívne ovplyvnenie riešenia koncepčných problémov, ktoré v tomto období prerokúvame v orgánoch SNR. Náročnosť pri vyjadrovaní svojho názoru na tento konkrétny materiál vyplýva aj z toho, že si je človek vedomý, že na predložennom materiáli húževnato a čestne pracoval aparát rezortu stavebníctva. Prerokovali ho rôzne komisie a orgány a až potom sme ho v tejto podobe dostali my Pravda, to môže a niekedy aj zvädza k formálnemu prijatiu predložených názorov a záverov a tým k znižovaniu pocitu zodpovednosti za prácu príslušného orgánu. K zníženiu vedomia zodpovednosti, ktorú práve toho času, v čase tvorby jednoty názorov na formy a metódy ešte ďalej riadiť naše národné hospodárstvo, je predovšetkým potrebné dosiahnuť.

Žiaľ, stretávame sa i s nezodpovednosťou, i s nesprávnymi názormi v krajnej polohe. Nedávno v jednej rozprave istý zodpovedný hospodársky funkcionár nám rozprával, aké vzory videl vo vyspelých krajinách. Dnes už netreba dešifrovať, že mal na rozume Západ, že ich videl na západ od nás. Pri upresnení, kde a čo príde, hovoril, že počas turistického zájazdu bol na stavbe v Rakúsku a tam videl vzorný poriadok a dobre zásobovanie stavby. Zobecnil aj túto skúsenosť na problémy zásobovania stavebníctva. Myslím, že je na čase súčasne s riešením našich hospodárskych problémov znovu upevňovať aj svoje sebavedomie. Zdravé sebavedomie, ktoré je potrebné práve vtedy, keď veci nejdu ľahko,

keď sa hľadajú cesty, keď nové metódy prinášajú aj omyly a sklamanie.

Nekritické a netriedne preceňovanie systému a foriem riadenia na Západe, nezaangažovanosť, netrpezlivosť, irónia, rozhodne nie sú v tomto čase, v tejto zložitej hospodárskej, politickej a vojenskej situácii vo svete, na mieste. Všetci vidíme, že sme dospeli do obdobia, kedy všeličo je treba pozmeniť, robiť po novom. Mnohé je možno kritizovať v práci nášho stavebníctva, avšak proti krajnostiam, narušovaniu socialistického sebavedomia, negácie výsledkov a poklonkovaniu systému kapitalistickému potrebujeme byť v tvorčej rozprave zásadní a nekompromisní.

Konečne náročnosť na vyslovenie svojho názoru na tvorbu koncepcie stavebníctva je daná tým, že má zaviazať naše orgány a rezorty na riešenie, aby naše stavebníctvo bolo materiálne, kadrovo a technicky spôsobilé splniť veľmi zodpovedné programové ciele našej strany v oblasti investičnej politiky. Bolo pripravené riešiť i národné katastrofy, ako bol Dunaj, a bolo schopné riešiť ukrytie a ochranu obyvateľstva i v prípade mimoriadnej situácie.

Nie je možné pochybovať — i keď my nemáme možnosť a hlavne čas si preverovať — o správnosti záverov, ktoré navrhujú autori. Poradie problémov i cesty ich riešenia, aby stavebníctvo bolo lepšie pripravené splniť stanovené mu úlohy, je iste správne.

Považujem napriek tomu za potrebné zdôrazniť, že jedine dobrou investičnou politikou, v ktorej stavebníctvo plní významnú funkciu, môžeme a budeme musieť skôr alebo neskôr doriešiť sociálne, politické a samozrejme hospodárske problémy, ktoré nám do tejto etapy nášho vývoja zostali.

Som toho názoru, že náš stavebný priemysel musí mať technickú úroveň, organizačnú štruktúru a kapacity, aby čo najefektívnejšie plnil nie dnešné naše plány, poznačené prechodnými ťažkosťami, ale plány, ktoré po získaní potrebných zdrojov znovu postupne budú plne naplňovať naše programové ciele a potreby nášho života.

Musí byť spôsobilý progresívne čo najefektívnejšie riešiť niektoré špecifické problémy Slovenska. Situácia sa tak vyvinie, že budeme musieť a budeme schopní lepšie využívať zdroje, ktoré Slovensko pre národné hospodárstvo ČSSR poskytuje.

Na predchádzajúcom pléne sme rokovali ako zvýšiť výnosy v poľnohospodárstve. V priebehu roku 1966 sme rokovali o vážnom stave v našom vodnom hospodárstve. Hovorili sme o zlej situácii v bytovom fonde. Kultúra bývania, riešenie základného požiadavku existencie človeka, rodiny, bývanie v súvislosti s populáciou sa zhoršuje. Návazne na problémy bývania vypuklejšie sa javí potreba riešiť služby, dopravu, školy, kultúrne a športové

zariadenia. To sú naše závery z uznesení pléna SNR po zrelej úvaha našich možností a potrieb. Potrieb a skutočnosti. V každom uznesení sme riešenie kládli do závislosti na úrovni investičných možností a na schopnosti ich realizácie stavebníctvom. V styku s voličmi, ktorí za rok znovu pristúpia k urnám, stojíme často v situácii, kedy skutočne nie je možné nepriznať, že potrebujú novú školu a byty pre učiteľov, potrebujú byty príslušníci SNB, lekári, t. j. skupina, ktorá nemôže vždy svoj problém riešiť individuálnou bytovou výstavbou s ohľadom na možnú a nutnú fluktuáciu. Nie je možné odmietnuť potrebu, nie rekonštrukcie, vylepšenia, modernizácie, ale často vybudovanie základnej obchodnej siete. Potrebné je postaviť lepšiu cestnú sieť, ktorá i keď bude diaľnica západ—východ, nebude menej požadovačne vymáhať si úpravu a novú výstavbu.

Naši pracujúci chápu potrebu zvyšovať produktivitu, zdroje pre národné hospodárstvo. Výrazom ich názorov sú pracovné výsledky v závodoch a na poliach, pre spoločnosť i pre svoju rodinu a dedinu. Aktívne s veľkými obeťami riešia svoj bytový problém. Nešetria svoje sily ani na výstavbu obecných zariadení. Kto pozná kultúrny dom a národný výbor vo Vernári, vodovod a úpravu ciest v dedine, moje slová potvrdí. V Štrbe prevádzajú výstavbu ciest do polí a lúk JRD, výstavbu vodovodu, budovy NV, teraz začali s výstavbou školy, oplatenia cintorína, pokračuje dostavba materiálo-výrobnej základne JRD. Na všetkých týchto stvbách aktívne pracujú miestni občania. Možno to už neznie najlepšie, ale pracujú mnohí aj brigádnickým spôsobom. Takýchto príkladov je v našom okrese veľa. Budovateľské nadšenie ľudí, ktoré bolo pre nás tak typické, nezaniklo, nestratilo na sile. Je prejavom, že náš ľud chce a vie pre rozvoj a obecný prospech pracovať. Očakáva však, že tiež tí, ktorým prislúcha vyriešenie problémov v riadení a správe štátu, tiež úspešne tieto vyriešia. Ich mnohé nároky a túžby sú v rukách stavbárov.

Prerokovaný materiál upozorňuje, že naša investičná politika je limitovaná úrovňou stavebného rezortu, lebo sme nevenovali dost síl a prostriedkov pre modernizáciu jeho kapacít. Boli sme hrdí na to, že naše mladé znárodnené stavebníctvo úspešne postavilo stovky závodov a tisíce ciest, desiatky priehrad a pod. Pripustili sme však stav, kedy staviame draho, pretože staviame dlho a často tradičným spôsobom, kedy nám čas na ukončenie diela nelimituje toľko organizácia práce, pracovné skúsenosti stavebných robotníkov a technikov, ktorí za 20 rokov znárodného stavebníctva odborne vyrástli. Nám čas ukončovania stavieb začal limitovať nedostatok materiálu, nedostatky v mechanizácii stavebníctva. Pripustili sme stav, kedy vidíme a uznávame potre-

bu stavať, máme na to často aj zdroje i kapacity, nemáme však materiál. Riešenie je v prechodnom znížení investícií a tým v odialení naliehavých sociálno-kultúrnych problémov našich pracujúcich a dedín.

Ako z predloženej zprávy vyplýva, najväčší nedostatok sa prejavuje v murovacom materiáli a pálenej krytine. V rokoch 1962 a 1963 sa zastavila prevádzka v 46 tehelních s kapacitou 140 mil. tehlových jednotiek. Zastavili sme prevádzku vo viacerých výrobných na výrobu škarobetonových tvárníc. Mnohé mali vyčerpané surovínové zásoby a schátralé výrobné zariadenia. Niektoré však sa generálnymi opravami a riadnou údržbou mohli udržať v prevádzke. Výsledkom tak veľkého výpadu kapacít je, že úroveň výroby v roku 1966 i plánovanej výroby v tomto roku nedosahuje objem, ktorý sa vyrobil v roku 1960.

Úvahy, prečo sa niektoré výrobné zastavili, hádam boli správne. Sledovali cieľ zvýšiť efektívnosť výroby tehál. Museli mať však negatívny dopad, keď sa nedostatočne predvídalo, alebo tí, čo to predvídali, sa nepresadili so svojím názorom, že zníženie v investičnej výstavbe v 60-tych rokoch je prechodné, že stavebníctvo musí byť schopné pružne prispôbovať sa meniacim potrebám investičnej výstavby. Bolo potrebné, aby plánovacie a finančné orgány docenili potrebu mať určité rezervy v kapacitách, čo je a bude vždy výhodnejšie ako napätosť. Bolo potrebné prechodné zníženie požiadaviek na stavebné hmoty využiť pre ich modernizáciu a rozšírenie. Stal sa opak. Zabrzdila sa aj vlastná investičná výstavba stavebníctva. V roku 1960—1965 mali sa postaviť 4 nové tehelne v Šaštínskych Strážoch, Poltári, Michalovciach, Ružomberku. Mali sa previesť rekonštrukcie v Devínskej Novej Vsi a iných menších výrobných. Mali sa postaviť nové pórobetónky v Martine a inde. Rekonštruovala sa len tehelnia v Martine a dôsledky sú značné a výrazné v dnešnej situácii.

Nepriaznivá situácia je aj v krytí potrieb pálenej krytiny. Tohto času vyrába škridlu na Slovensku 5 tehelní v množstve do 2 mil. m². Pre krytie potrieb sa musí prevážať cca 280 tis m² z českých krajov.

Dôsledky tejto napätosti a rozporov nemáme času vyčísl'ovať. Sú však značné. Predovšetkým okrem toho, že limitujú investičnú výstavbu, znamenajú pre niektoré stavebné podniky neúmerné a často nezohľadňované náklady v spojitosti s nutným prevozom stavebných látok z Čiech až na východ. Preťažujeme dopravu, zvyšujeme stratovosť. Výrobcovia stavebných látok v monopolnom postavení diktujú nákupcom množstvo, kvalitu, cenu i dobu dodávky. V odberateľsko-dodávateľských vzťahoch sa prejavujú a rozširujú pre socializmus cudzie a škodlivé prvky, namiesto

čestného partnerstva. Namiesto snahy vyrábať nové, kvalitné progresívne látky, postačuje i výroba nekvalitná, ktorú niektorí výrobcovia realizujú za premrštené ceny, za tzv. dobré vzťahy, ktoré sú doprevádzané i korupciou. Materiálové nedostatky neúmerne zvyšujú náklady na stavbu, ktorej čas ukončenia sa predlžuje zháňaním často drobných súčastí i nevyhnutných stavebných látok vo veľkých kvantách. Napríklad na rok 1967 sa rozpočuje ešte teraz, v apríli, valcovaný materiál skoro 21 tis. t, tyče pre výstuž do betónu cca 12 tis. t, ocelové rúry cca 13 tis. t, gumové podlahoviny cca 170 tis. m², kotly pre ústredné kúrenie cca 2 tis. m², vykurovacie telesá cca 82 tis., lepenky dechtové 31 tis. m², sklobit A 112 tis. m², bitagit 690 tis. m², asfalto-izol. pásy 277 tis. m² atď.

Nedostatky v murovacích materiáloch i ostatných bezosporu musia veľmi sťažovať riadiacu prácu zodpovedných orgánov stavebného priemyslu. Preto sa domnievam, že je žiadúce podporiť ich v úsilí realizovať vlastnú investičnú výstavbu v rozsahu, ako navrhujú, v tejto päťročnici.

Výrobcovia tehly i pálenej krytiny by so svojim GR ale mali vynaložiť väčšie úsilie, aby aspoň zmiernili súčasný nepriaznivý stav. Nemali by sa uspokojiť s konštatovaním, že pri nepatrnom kapacitnom prírastku po rekonštrukcii tehelne v Martine zvýšili výrobu v tehelniciach v roku 1966 oproti roku predchádzajúcemu o 48 mil., t. j. Mali by popohnať tie tehelne, ktoré vo svojich plánoch na rok 1967 neuvažujú vyrobiť ani toľko, čo vyrobili v roku 1966.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi pplk. P i t t n e r o v i.

Slovo má poslankyňa Terézia S t r m e n s k á.

Poslankyňa Strmenská:

Súdružky a súdruhovia!

Terajšia dvanásť schôdzka Slovenskej národnej rady medziiným prejednáva i zprávu o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných hmôt na Slovensku vo štvrtej päťročnici. Myslím, že ide o najdôležitejšiu zprávu, ktorá bola dnes Poverenictvom SNR pre stavebníctvo predložená, vzhľadom na celkový rozvoj národného hospodárstva, s ktorým sa do konca roku 1970 uvažuje.

Podaná zpráva podrobne a komplexne rozoberá problémy tak vlastnej stavebnej výroby, ako aj predovšetkým výroby stavebných látok. Mňa osobne zaujíma práve táto druhá časť činnosti organizácií v rezorte stavebníctva, lebo na jej intenzite a rozvoji predovšetkým závisí celková úroveň vlastnej stavebnej činnosti.

Z predložených materiálov je zrejmé, že intenzita výroby stavebných materiálov vyplýva z charakteru hospodárskej politiky, ktorá nie je v každom období, v každej vývojeovej etape rovnaká. Z grafov, ktoré tvoria súčasť zprávy, vidieť, že v roku 1963 dosiahol sa najspodnejší bod v krivke rozvoja tohto druhu priemyselnej výroby. Hoci to vtedy iste bolo opodstatnené vyššími záujmami nášho štátu, teraz po XIII. sjazde KSČ pociťujeme v tomto smere už nedostatky. Povereníctvo SNR pre stavebníctvo konštatuje v návrhu uznesení, že realizácia medzi rastom stavebnej výroby do roku 1970 (30,8 perc.) a medzi rastom výroby stavebných látok (32,2 perc.) nie je už správna, aj keď stále ešte zaručuje určitý predstih v raste kapacít vo výrobe stavebných látok. Tento rozdiel mal by byť pre výrobu stavebných látok omnoho vyšší v jej prospech, pretože neustále rastú požiadavky súkromných stavebníkov na stavebné materiály, čo je typické predovšetkým pre Slovensko, kde individuálna bytová výstavba tvorí významnú časť celkového objemu stavebnomontážnych prác.

Na nevyhnutnosť rozširovania výroby tradičných stavebných materiálov upozorňujú už uznesenia XIII. sjazdu KSČ, a myslím, že naše hospodárske organizácie v rezorte Ministerstva stavebníctva nevyužívajú v plnej miere všetky možnosti, ktoré sa pre dosiahnutie tohto cieľa ponúkajú.

Ja, ako občianka Senického okresu, rada by som upozornila SNR na problémy i možnosti, ktoré v tomto smere v našom okrese máme, a ktoré by bolo treba riešiť. Je potešiteľné, že o zamýšľanej realizácii niektorých kapacít som sa dočítala v zpráve Povereníctva SNR pre stavebníctvo. Je to predovšetkým zamýšľaná výstavba ťažobne a úpravne pieskov v Šajdíkových Humenciach na celkovú kapacitu 300 000 ton, ktorá by sa mala realizovať investičným nákladom skoro 19 miliónov Kčs v rokoch 1968—1969. Akcia nebude mať z hľadiska zamestnanosti nijaký mimoriadny význam, lebo pôjde po jej uvedení do prevádzky len asi o 50 pracovníkov, a preto neviem pochopiť, prečo sa uspokojujeme len takýmto malým cieľom, keď sú tu predpoklady na ďaleko viac. Prečo už konečne sa neprikróčí k tomu, aby sa na báze existujúcich geologických zásob postavil priemyselný výrobný závod, ako sa s tým donedávna uvažovalo? Mám na mysli závod na technické sklo. Vzorky o spôsobilosti našich pieskov pre výrobu technického skla boli už dávno preskúšané a bola hodnoverne zistená ich hodnota.

Najdôležitejší, ekonomický faktor, spočívajúci v minimálnych nákladoch na dopravu surovín, by tu bol splnený. Za druhé je splnené aj druhé hľadisko, a to blízkosť dostatočných zdrojov pracovných síl. Z nášho okresu odchádza za prácou najmenej 10 000 občanov, prevažne do Čiech a na Moravu len preto, lebo v samotnej Senici a vôbec v južnej časti okresu nemáme dostatok pracovných príležitostí. Zatiaľ čo priemyselná aktivita obyvateľstva okresu robí zhruba 11,5 perc., tento istý ukazovateľ za územie mikrorajónu Senica, kde by mal byť priemyselný sklársky závod umiestnený, robí len 5,0 perc.

K našim záhorským pieskom teda len toľko, aby sa uvažovalo o nájdení spôsobu ako umiestiť spomínaný sklársky závod do nášho okresu. Naši občania a voliči na túto skutočnosť pri akejkoľvek príležitosti poukazujú a nie je ich možné presvedčiť, že doterajší postoj k tejto otázke je ekonomicky správny a politicky zdôvodnený.

V zpráve sa hovorí o tom, akým významným článkom v stavebných materiáloch sú ľahčené výrobky, ktoré na mnohých miestach veľmi úspešne vytlačujú tradičné pálené tehly a pôsobia aj vo smere znižovania vlastných nákladov. V tomto smere treba kladne hodnotiť skutočnosť, že ľahké stavebné hmoty, závod Pó-robetón v Šaštínskych Strážoch sa rekonštruuje. Význam tohto závodu a jeho výrobkov iste zvyrazňuje skutočnosť, že v ňom novú technológiu inštaluje zahraničný dodávateľ, konkrétne významná švédka firma, vlastnými odborníkmi, na základe vlastnej projekcie. Rekonštrukcia sleduje rast výroby nových veľkorozmerových tvárnic, ktoré údajne bude dobre možné použiť aj v individuálnej bytovej výstavbe. O rozsahu nových kapacít hovorí aj fakt, že len výroba ľahkých priečok má robiť asi 60 000 m³. Je zaujímavé, že zatiaľ čo napr. do roku 1970 zvýši sa výrobná kapacita z terajších cca 90 000 m³ na 121 500 m³, teda na 135 perc., zatiaľ u pracovníkov dôjde k zvýšeniu z terajších 250 na 254 osôb; stav pracovníkov sa teda zvýši len na 101,6 perc. Túto kolíziu vysvetľuje prudký rast produktivity práce, čo je iste aj hlavným cieľom celej akcie. Rekonštrukcia ovšem nerieši náš špecifický, akútny problém rozvoja zamestnanosti v okrese a v tejto oblasti zvlášť.

K tejto akcii len toľko, aby si Povereníctvo SNR pre stavebníctvo všimало tento závod a napomáhalo mu k tomu, aby sa zamýšľaná prestavba v plánovanom čase realizovala.

Pri tejto príležitosti by som chcela požiadať o to, aby sa v tejto obci, teda v Šaštínskych Strážoch realizovala tiež uvažovaná výstavba výrobné v súlade s investičným zámerom Keramických závodov, n. p. Košice. Zámer uvažuje zriadiť v rokoch 1967—1969

závod o ročnej kapacite 20 000 m³ keramoperlitu pri cca 112 pracovníkoch, s investičným nákladom cca 10 miliónov Kčs. Zpráva kvalifikuje túto surovinu ako veľmi efektívnu a užitočnú, ktorá našla svoje uplatnenie hlavne pre svoje izolačné vlastnosti v hutníctve a energetike, stavebníctve, ba i v poľnohospodárstve. Bolo by správne, keby k výstavbe takéhoto závodu došlo zo strany investora práve v Šaštínskych Strážoch, vedľa areálu Pórobetónu, aby boli vytvorené predpoklady maximálnej spolupráce a kooperácie.

V našom okrese máme mnoho lokalít kameňa, hlavne vápencov, dolomitov, ale i tufov. Z prílohy č. 3 zprávy Povereníctva SNR pre stavebníctvo vidieť, že v rokoch 1968—1969 investuje sa pre rozvoj štrkovne v Rohožníku—II, obhospodarovanej Západoslovenskými kameňolomami a štrkopieskami, n. p. Bratislava, okolo 6 miliónov Kčs na dosiahnutie výrobnjej kapacity 140 000 m³ kameňa. Taktiež k zlepšeniu produkcie a pracovných podmienok slúži aj výstavba vlečky v Sekuliach, ktorá sa má uskutočniť v tých istých rokoch. Tieto vylepšenia sú nakoniec správne a nevyhnutné.

Na druhej strane, ak nám ide o množstvo produkcie, nevyhne sa časom i väčšej investícii. Chcela by som upozorniť na problém, ktorý naši funkcionári strany i štátnej správy veľmi často uplatňujú, zatiaľ ovšem neúspešne. V spomínanej obci Rohožník, v lokalite Vajarská, uvažovalo sa už dávno s výstavbou maltovinárskeho kombinátu, zahrňujúceho cementáreň a vápenku, ktorý by zamestnával okolo 900 ľudí. Myslím, že Stupavská cementáreň sa postupne vyčerpáva čo do zásob surovín a že by výstavba takéhoto náhradného závodu bola už nanajvýš potrebná. Obec patrí do mikrorajónu Podhorie, kde je najnižšia zamestnanosť v okrese a hádam i na celom Slovensku. Na 100 obyvateľov pracuje tu len 3,8 osôb v priemysle.

Prosím, aby sa o tomto mojom návrhu pouvažovalo a aby sa urýchlene realizoval jednak na báze bohatých ložísk vápenca a jednak na skutočnosti, že ide o územie z hľadiska priemyselnej zamestnanosti skutočne zaostalé, ktorého obyvateľstvo nemá v obci ani v najbližšom okolí prakticky žiadnych možností pracovného pomeru.

V zpráve som sa nedočítala nič o investíciách na rozvoj tehliarskej výroby. Je síce pravda, že z troch našich tehelní, ktoré patria Západoslovenským tehelniam, n. p. Pezinok, dve boli v poslednom čase rekonštruované, a to v Borskom Jure a Gbelcoch. Spolu s Myjavskou tehelnou dosahujú ročne kapacitu 21,7 mil. tehl. jednotiek. Ide o tehly plné a priečne dierované. Týmito rekonštrukciami boli aspoň v nevyhnutnej miere odstránené ná-

sledky opotrebovania technologického zariadenia a čiastočne uľahčená ináč ťažká tehliarska práca.

Myslím si, že tradičné murovacie materiály, ako tehly, budú mať ešte dlho svoje opodstatnenie v štruktúre výroby stavebných materiálov, a teda nemali by sme sa báť užitočnej investície do rozvoja tehliarskej výroby. Upozorňujem na to, že v roku 1963 bolo upustené od výstavby novej veľkokapacitnej tehelne v Šaštínskych Strážoch, ktorá na báze využitia tamajších keramických surovín mala dosahovať kapacitu 33 miliónov tehlových jednotiek ročne. Z toho dve tretiny mala byť krytina a jedna tretina priechne dierované tehly. Myslím, že teraz je vhodná doba na to, aby sme zrevidovali svoje obmedzovacie rozhodnutia z nedávnej minulosti a tam, kde je to opodstatnené, pustiť takúto investíciu, pravda, pri serióznom prepočítaní ekonomických dôsledkov a návratnosti vložených investičných prostriedkov.

Mnoho by sa dalo ešte hovoriť aj o menších lokalitách nerastných surovín, najmä kameňa, využívaných hlavne JRD, MNV a niekde i občanmi. V tejto sfére vidieť, že národné výbory len v nepatrnej miere využívajú nových možností, napr. úveru, že sa boja zodpovednosti, že poväčšine kráčajú vo vychodených šlapajách a pod., čo, pravda, na druhej strane má svoje nepríjemné dôsledky v prekračovaní rozpočtových prostriedkov na údržbu miestnych komunikácií, poťažne v ich vyčerpávaní prevážne na dopravu a pod. V tomto smere myslím, že nás čaká presvedčovací kampaň, aby sme hlavne prostredníctvom okresných národných výborov pôsobili na miestne a mestské národné výbory, ktoré v mnohých prípadoch majú veľmi výhodné podmienky pre oživenie miestnych kameňolomov, štrkovišť, pieskovišť a pod. Realizáciu týchto možností podčiarkuje aj tomu zodpovedajúca cenová politika, ktorá rešpektuje vynaložené náklady a nevyhnutný podnikateľský efekt.

Súdružky a súdruhovia!

Chcela som len v krátkosti upozorniť Slovenskú národnú radu na problémy výroby stavebných materiálov v našom okrese s návrhom, ako riešiť naše problémy, poslúžiť pri celkovom zaktivizovaní výroby stavebnín, tohto nezbytného predpokladu pre plnenie vytýčených úloh hlavne pri zabezpečovaní priemyselnej a bytovej výstavby na Slovensku.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslankyni S t r m e n s k e j.

Slovo má poslanec Martin Hraško.

Poslanec Hraško:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia poslanci!

Zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku na rok 1967 hovorí o príjmoch za služby od obyvateľstva v tom smere, že podiel tržieb za služby na celkových výdavkoch obyvateľstva klesá. Toto je v rozpore s úsilím a cieľmi, ktoré sa usilujeme dosiahnuť. Rokovanie pléna Okresného národného výboru v Lučenci v apríli tohto roku nasvedčuje tomu, že vývoj bude pokračovať nielen v roku 1967, ale i naďalej. Plénum okresného národného výboru rokovalo o súčasnom stave a ďalšom rozvoji platených služieb v okrese. Mnohí poslanci vyslovovali obavy, že dôjde k určitému zabrzdzeniu investičnej výstavby a potrebných kapacít na úseku rozvoja platených služieb, poskytovaných komunálnymi službami a podnikmi miestneho priemyslu. Poukazovali najmä na to, že nedostatok vlastných finančných zdrojov a pomerne nízke dotácie sú príčinou, že podniky miestneho hospodárstva odmietajú stavať niektoré akcie, s ktorými sa pôvodne podľa smerných úloh vo štvrtej päťročnici počítalo. Tak napr. je tomu u Okresného podniku komunálnych služieb v Lučenci, ktorý pre nedostatok vlastných zdrojov nezahájil výstavbu domu služieb v Lučenci, nepočíta s výstavbou novej práčovne a čistiarne, ktorú mal zahájiť v roku 1969, nemá zdroje na výstavbu rýchločistiarne vo Veľkom Krtíši, ktorá by mala poskytovať už v tomto roku služby pre 45 000 obyvateľov. Z tých istých dôvodov odmieta tiež zahájiť výstavbu malého domu služieb v Cinobani v tomto roku, ako aj ostatné plánované akcie malých domov služieb do roku 1970. Vzniká tu nebezpečenie, že nedostatok týchto kapacít znemožní ďalší rozvoj služieb v strediskových obciach. Domnievam sa, že výstavba malých domov služieb v strediskových obciach by sa mala riešiť dotáciami u podnikov miestneho hospodárstva, alebo výstavbou z rozpočtových prostriedkov národných výborov, prípadne vytvorením vládnej rozpočtovej rezervy, ako tomu bolo predtým.

Zpráva uvádza, že v roku 1967 príde k podstatnému vzrastu výroby v strojárstve, spotrebnom priemysle a v potravinárskom priemysle. Toto sa má dosiahnuť najmä lepším využitím jestvujúcich kapacít a výstavbou nových závodov. Možno tomu rozumieť tak, že sa to týka aj textilného priemyslu? Ak áno, kde a v akých druhoch výrobkov? V mojom volebnom obvode vo Veľkom Krtíši

je u Okresného priemyselného podniku Drevo-koža-textil nevyužitá kapacita i so strojným vybavením. Pracuje tu len 270 pracovníkov a mohlo by ich pracovať 500. Už dlhšie prebiehajú rokovania o prevzatí tejto kapacity do závodov spotrebného priemyslu ústredne riadených, doteraz však bez výsledku. Národný podnik Zornica, ktorý mal kapacitu prevziať k 1. januáru 1968, ju odmieta. Výrobná nie je zabezpečená ani výrobným programom, ani materiálom, ani odbytom výrobkov. Zdôrazňujem, že táto prevádzka a ďalší plánovaný rozvoj má riešiť vážny problém zamestnanosti žien na baníckom sídlisku Veľký Krtíš a tiež značné prebytky ženských pracovných síl bývalého okresu Modrý Kameň. Táto juhozápadná časť okresu Lučenec má 68 obcí a zhruba 42 000 obyvateľov. Z týchto je pracovne činných len 12 300. Z toho v poľnohospodárstve 7400, v priemysle 2250 a v ostatných odvetviach 2650. To znamená, že len 29,3 perc. obyvateľstva je pracovne činná, čiže je vysoká pracovná ponuka a malá pracovná príležitosť. Dôsledkom toho je veľká pracovná dochádzka za prácou do vzdialených oblastí. Zvlášť vypuklá je otázka zamestnanosti žien, ktoré nemôžu za prácou dochádzať do iných okresov, pretože sú viazané bývaním, starostlivosťou o rodinu, príbuzenskými vzťahmi atď. Tieto problémy znásobuje ešte umiestňovanie 15-ročného dorastu, mužských pracovných síl z voľných zdrojov z poľnohospodárstva, ďalej v dôsledku znižovania ťažby uhlia do roku 1970 ďalších pracovných síl z tohto odvetvia. Na území Veľkého Krtíša a susedného Modrého Kameňa sú vhodné objekty o rozlohe 7000 m², ktoré by bolo treba využiť pre rozšírenie výroby či už v textilnom priemysle, alebo v jemnej mechanike, poťažne inej strojárскеj výrobe, napr. pre umiestnenie Tesly a podobne. Mám za to, že Slovenská plánovacia komisia by mala dokonale preskúmať možnosť vhodného využitia týchto objektov, rýchle vyriešiť ich využitie a umožniť tak zvýšenie zamestnanosti tejto ekonomicky zaostalej oblasti okresu Lučenec. Ide o politicky veľmi citlivú a závažnú otázku. V súvislosti s jej riešením treba preskúmať možnosť zaradenia Veľkého Krtíša do oblastí ekonomicky zvýhodnených pri dotáciách a stabilizačnom odvode a poskytnúť 15-percentnú dotáciu a úplné oslobodenie od stabilizačného odvodu.

V mojom volebnom obvode pociťujú obyvatelia sústavný nedostatok murovacích materiálov, cementu, reziva, obkladačiek, dlaždíc, ktorý materiál najviac potrebujú pri výstavbe rodinných domkov a pre akciu „Z“ na obciach. Trvalý nedostatok muriva a murovacích potrieb predlžuje dokončenie prác, zneprijemňuje občanom život a zháňaním materiálu stráca sa mnoho drahocenného času. Tak napríklad Okresný stavebný podnik na rok 1967

žiadal 3500 m² keramických dlaždíc a dostal z toho len 1300 m². Jednota miesto 12 000 m² dostala iba 4700 m². U obkladačiek Okresný stavebný podnik dostal o 900 m² menej a Jednota o 3500 m² menej. Taktiež požiadavky na murovacie materiály a krytinu neboli v okrese plne uspokojené. Stavebná výroba nebola schopná všetky požiadavky splniť. I uvedený stav v mojom volebnom obvode i okrese podporuje návrh zprávy o rozvoji hospodárstva na Slovensku na rok 1967, ako i koncepciu rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku, aby sa budovali urýchlene nové kapacity na výrobu stavebných hmôt. Aj v okrese Lučenec sú pre túto veľmi priaznivé podmienky. Už v rokoch tretej päťročnice sa uvažovalo v okrese Lučenec s výstavbou nového závodu na výrobu tehál a krytiny, ako aj nového závodu na výrobu keramických dlaždíc a obkladačiek. Je tu totiž dostatok kvalitnej hliny a ílov pre takúto výrobu. Tento zámer nebol však — žiaľ — na škodu vecí realizovaný.

Chcel by som ešte z tohto môjho volebného obvodu hovoriť aj o úlohe skutočne veľmi vážnej, ktorú sme včera prejednávali, a to sú zdravotnícke kádre. Do roku 1966 nebolo 5 zdravotníckych obvodov obsadených a ďalšie miesta na Okresnom ústave národného zdravia. Myslím, že by bolo potrebné i z Povereníctva SNR pre zdravotníctvo venovať zvýšenú pozornosť, aby aj tieto služby na úseku zdravotníctva sa mohli vykonávať k lepšej spokojnosti nášho obyvateľstva. Keď spomeniem i celkový tento počet, zastupovanie je minimálne v zdravotníckych obvodoch, a preto nespokojnosť medzi obyvateľstvom je, a nevieme pravú príčinu, z akých dôvodov lekári tak rýchlo odchádzajú z okresu Lučenec, pretože sa im venuje dostatočná pozornosť i zo strany národných výborov, kde sú pre nich pripravené i byty. Byty sú neobývané a obvody sú zdravotnícky prázdne. Bolo by potrebné pri rozdeľovaní lekárskeho kádru, keď sa v zpráve uvádza, že sa lekárske miest zvyšuje o 573, aby tento okres bol dotovaný tak, aby tieto obvody neboli zdravotnícky prázdne a boli obsadené, aby sme mohli tieto služby k čo najlepšej spokojnosti vykonávať.

Vážená Slovenská národná rada!

Chcel by som sa zmieniť o jednom vážnom probléme. Myslím, ako sa to javí v mojom volebnom obvode, vidím ako to je, a myslím, že to nie je lepšie ani vo vašich volebných obvodoch.

Včera sme z úvodného slova povereníka SNR pre financie počuli aké máme výdavky a aké máme príjmy. Medzitým spomenul, že sa platí poľnohospodárska daň 291 mil. Kčs, z toho JRD platia 191 mil. Kčs. Myslím, že je to uložené zákonom o národných vý-

boroch i v ďalšej budúcnosti, že národné výbory majú venovať pozornosť miestnym komunikáciám a cestám. Keď sa však pozrieme na vývojové strediská našich JRD a na tie cesty, ktoré naši poľnohospodári musia zabezpečovať, zabezpečovať poľnohospodárske výroby, a plnia si svoje povinnosti, myslím, že by bolo správne, keby sme 20—30 per. ročne venovali na úpravu týchto ciest vývojových stredísk, ako aj poľných ciest. To by bolo hľadám správne, aby sme našim poľnohospodárom v tomto pomohli, aby sa tak dosiahla dlhšia trvácnosť strojov, znížili by sa náklady na náhradné dielce, pretože najväčšie výdavky majú práve na tieto stroje. Myslím, že naši poľnohospodári, JRD dávajú si pekné záväzky na zvýšenie poľnohospodárskej výroby a chcú skrášliť svoje obce k 50. výročiu Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie. Tak myslím, že keď i my poslanci a národné výbory všetkých stupňov budeme im venovať zvýšenú pozornosť, že iste bude krajšia a radostnejšia bilancia za rok 1967.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi **H r a š k o v i**.

Slovo má poslankyňa **Emília J a n í k o v á**.

Poslankyňa Janíková:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené súdružky, súdruhovia!

Zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku dala mi niekoľko podnetov. Chcem sa o nich zmieniť v mojom diskusnom príspevku, ktorý je súčasťou problematik nášho okresu Považská Bystrica vo sfére stavebnej výroby.

V prvom bode by som povedala niekoľko slov o kameňopriemysle. V tejto oblasti nemôže nastať väčší rozvoj ťažby a výroby štrkopieskov, pretože náš Stredoslovenský kraj nemá geologické podklady v štruktúre pôdnych zdrojov. Pritom je veľmi spornou otázkou prípravy lomu v Tunežiciach, kde sa bude, medziiným, vyrábať i granulovaná drť pre výrobu betónu.

Je skutočne paradoxné, keď medzi hory kameňa dovážame z južných oblastí betonársky štrkopiesok po železnici, vagónmi. Súčasne vyvstáva otázka, ako zásobovať týmto materiálom drobných spotrebiteľov. Podľa môjho názoru bolo by možné tento problém riešiť otvorením menších prevádzkárň pri MNV alebo

JRD, ktoré by vyrábali v menších kameňolomoch betonárske granulované drte. Tieto malé prevádzky je však potrebné vybaviť potrebným strojovým zariadením — mechanizmami, čo je problém sám osebe. Keď nedôjde k týmto opatreniam, bude sa i naďalej táto ťažba štrkopieskov zabezpečovať cestou JRD v údoliach riek a bude sa devastovať pôda.

V druhom bode chcem spomenúť drevo ako stavebný materiál.

V zpráve, ktorú sme dostali na preštudovanie, som tento sortiment spomenutý nenašla, i keď skutočnosť dokazuje, že v skupine stavebných látok je drevo značne zastúpené nielen vo forme výrobkov, ale aj ako pomocný materiál.

U stavebných organizácií dochádza postupne k znižovaniu spotreby a drevo sa nahradzuje betónovým, oceľovým a iným konštrukčným materiálom. Avšak v oblasti svojpomocnej výstavby a najmä výstavby rodinných domkov je stále značná spotreba dreva.

Túto značnú spotrebu dreva je možno zregulovať a ovplyvniť za predpokladu týchto niekoľkých opatrení:

1. Zamedziť správnym manipulovaním či zásobovaním tržných fondov drevom tak, aby sa znížili krádeže dreva na minimum. Tu chcem pre ilustráciu uviesť názorný, no skutočný príklad z nášho okresu. Na 500 rodinných domkov maloobchodný predaj predstavuje len 1000 m³ dreva, namiesto očakávaných 5000 m³, z čoho jasne vyplýva, že rozdiel 4000 m³ dreva na skutočne postavené domky je drevo nakradnuté alebo ináč nelegálne nadobudnuté. Tým ďalej vzniká strata tržby za materiál, ale aj strata tržby za prepravu.

2. Nahradiť drevo pri výstavbe rodinných domkov napríklad pri bednení oceľovými dielcami, ktoré by zapožičiaval stavebníkom MNV alebo aj Jednota.

3. Nahradiť drevené konštrukcie krovu novými materiálmi, či už oceľovými, betónovými alebo nejakými novými — vývojovými.

V ďalšom bode sa chcem zmieniť o distribúcii, ako o jednom z dôležitých činiteľov stavebného materiálu, najmä v oblasti svojpomocnej výstavby.

Jednota — ľudové spotrebné družstvo podľa vyhl'adových úvah má postupne prevziať gestorstvo pre distribúciu individuálnej bytovej výstavby, a to po stránke materiálu, dopravy i technickej pomoci. V súčasnom období už čiastočne zabezpečuje materiál a v obmedzenej miere i dopravu. Po stránke technickej pomoci nie je možné za daného stavu podnikat' nič.

Pri distribúcií u Jednoty objavujú sa tieto negatívne javy:

a) Oproti roku 1966 znížilo sa percento maloobchodného obratu z 19 perc. na 7,5 perc. u materiálov zo skladov a na 12,5 perc. z výroby.

U niektorých druhov výrobkov, ako napríklad u tehly, je Jednota stratová a tým sa stráca aj záujem dodávať spotrebiteľom — stavebníkom tento druh materiálu, na ktorom vznikajú vysoké náklady hlavne prepravou.

b) Výrobné organizácie dostali povolenie k maloobchodnému predaju materiálu a tento stav zapríčiňuje nepravidelnosť v distribúcii, čo zase znižuje záujem Jednoty.

c) Od 1. januára 1967 sa zvýšili i tarify nákladnej dopravy ČSAD, čím sa dostáva Jednota opäť do nepriaznivej situácie v cenovej relácii pri doprave materiálu.

Záverom chcem pripomenúť už len jednu skutočnosť, ktorú nepriaznivo pociťujeme v našom silne priemyselnom okrese. Je to otázka nedostatočného počtu odborných kvalifikovaných kádrov nielen v oblasti stavebníctva, ale v celom priemyselnom odvetví. Pri skúmaní príčin došli sme k poznaniu, že vysokokvalifikovaní odborníci nemajú záujem usídlieť sa v našom okrese len preto, že tu nenachádzajú dost pôvabov pre svoju životnú a kultúrnu úroveň, pretože narazia hneď na základný problém: nedostatok bytových fondov, obmedzené, takmer minimálne možnosti kultúrneho vyžitia, nepomerne nižšia úroveň služieb v pomere k ostatným okresom, mestám a veľkomestám a celý rad ďalších faktorov. Prirodzene, že za takýchto predpokladov hľadá každý odborník, či starší alebo mladší, lákavejšie prostredie a vyspelejší životný priestor, teda radšej sa usídlí už vo vybudovaných centrách, kde je väčšia možnosť dostať aj byt, aj využiť bohaté možnosti kultúrneho života. Je to na veľkú škodu nášho okresu, ktorý popri boľavých stránkach predsa len takmer v najväčšej miere by umožnil nielen plné využitie vysokokvalifikovaných odborníkov, ale aj ich ďalší rast, čo by bolo nielen v prospech okresu, ale rozhodne by to znamenalo aj veľký progres v prínosoch pre národné hospodárstvo vôbec.

Očakávam, že tieto moje pripomienky a návrhy, ktoré vyplývajú z mojich poznatkov a skúseností práce poslanca v okrese, sa stretnú s patričným ohlasom a konkrétnym riešením.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem súdružke J a n í k o v e j.

Slovo má poslanec Emil C h l e b e c.

Poslanec Chlebec:

Vážené súdružky a súdruhovia poslanci!

Zdravotne-vodohospodársky rozvoj, teda zásobovanie pitnou vodou, odkanalizovanie sídlisk a čistenie odpadových vôd, ako konkrétny výraz rastu životnej úrovne a kultúry bývania, sa stáva v celom národnom hospodárstve životne dôležitým činiteľom. V poslednom období nie je takmer zasadnutí orgánov národných výborov, ale často aj stranických, aby otázka zásobovania pitnou vodou nebola predmetom úvah, diskusií aj kritiky. Za výstavbu vodovodov a kanalizácie rozvinuli národné výbory širokú iniciatívu a snahu pracujúcich. Tam, kde začali aj akciou „Z“, si dobre počínajú, pokiaľ majú k dispozícii, pravda, stavebný materiál. Takáto iniciatíva a náročnosť, treba povedať, že je správna. Je to ale aj konkrétna požiadavka na investorov, dodávateľské organizácie, aj na SNR, existujúce zaostávanie a oprávnené nároky rýchlejšie a dôslednejšie riešiť.

Aj keď sú čísla už známe, hovorilo sa o niektorých aj v zpráve súdruha B a r b í r k a k rozvoju národného hospodárstva na r. 1967 v časti o životnej úrovni, predsa dovoľte niekoľko pripomienok v súvislosti s prejednávaným materiálom o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtej päťročnici. V porovnaní s vyspelými štátmi zaostáva naša dnešná úroveň najmä na Slovensku v zdravotnej vodohospodárskej technike, a mohla by sa zhoršovať, ak by sme ju náročnejšie neriešili. Terajší stav ukazuje, že v našej republike je 52,7 perc. obyvateľstva zapojeného na verejné vodovody a 42,7 perc. na kanalizáciu. Na Slovensku je to horšie, lebo len 33,9 perc. obyvateľov pije vodu z verejného vodovodu a 23,3 perc. je zapojených na kanalizáciu. Ako je známe, neúnosné je percento práve v tých oblastiach, ako na Žitnom ostrove a Vychodoslovenskej nížine a prakticky na väčšine dedín vôbec, kde je z hľadiska hygienického kvalita vody v studniach veľmi závadná.

Pripravovaná technicko-ekonomická koncepcia zdravotne-technických zariadení predpokladá, že sa do roku 1980 má na Slovensku dosiahnuť percento obyvateľov napojených na vodovodnú sieť podľa tzv. optimálnej varianty 66 perc., na verejnú kanalizačnú sieť 50 perc. To je podľa vyjadrenia aj v súlade s požiadavkami krajských národných výborov.

Investičné náklady podľa uvedenej dlhodobej koncepcie by mali byť vynaložené na Slovensko do roku 1980 na výstavbu vodovodov v sume okolo 5,8 miliárd Kčs a na kanalizácie 6,8 miliárd Kčs.

Budúcich 15 rokov nás stavia aj pred náročnú úlohu generálnych opráv doterajšej vodovodnej a kanalizačnej siete prakticky vo všetkých mestách, lebo táto je technicky zastaralá, nevyhovuje parametrom nového potrubia a nárokom tlaku na poschodia stanovených vyšších budov. Rekonštrukcia sa robí zatiaľ len fľakovaním neúnosne pomaly pre nedostatok materiálu, najmä armatúr, potrubia a inštaláčného materiálu. Tento stav sa, súdružky a súdruhovia, ťažko dá odkladať, ak sa nechceme dožiť toho, čo sme poznali na nie dosť včasnom riešení omietok na starších budovách pre nedostatok času, materiálu a peňazí.

Jedným z problémov, s ktorým sme nepočítali v takej miere, ako sa ukazuje nutné, je zabezpečovanie vhodných zdrojov pitnej vody. Ukazuje sa totiž, že tak nárokovaný rast potreby pitnej vody bude treba v budúcich rokoch kryť v značnej časti z povrchových zdrojov, budovaním vodárenských nádrží aj takých, s ktorými sa v minulosti nepočítalo. Vzhľadom k tomu sa už teraz požaduje zabezpečovať jednak územne aj vecne ochranu povrchových a podzemných zdrojov pitnej vody, pravdepodobne aj keď táto ochrana bude mať niektoré negatívne ekonomické dopady.

Realizácia našich plánov je totiž odvislá od dodávateľov stavebných prác, ktorých požadovaný objem do roku 1970 predstavuje v priemere okolo 750 mil. Kčs ročne. Upozorňujem, že predpokladaná potreba rúrového materiálu sa zvýši oproti doterajšiemu stavu do roku 1975 2,7-krát a v rokoch 1975—1980 až 4,1-krát, ak chceme kryť základné požiadavky obyvateľstva pitnou vodou. Výsledky realizácie teda sú odkázané na stavebnú výrobu a chemický priemysel, ktorý by mal túto všetkými nárokovanú úlohu riešiť, výrobu a dodávku nekovových materiálov, azbestocementových potrubí a predpätého betónu rozšíriť a skvalitniť.

Na nové progresívne stavebné a montážne prvky do oblasti zdravotne vodohospodárskeho rozvoja, teda na budovanie vodovodov, kanalizácií a mestských čistiární treba sústrediť aj výskumné a vývojové práce tak, aby sme mohli kapacity vodných zdrojov včas odovzdať do prevádzky. Trápi napríklad nielen okres, ale aj nás všetkých taký stav, ako je na Pobodrožskom skupinovom vodovode, kde je vybudovaný zdroj pitnej vody, ale z plánovaných akcií je na tento zapojených len asi 40 perc. obyvateľov pre nedostatok potrubia. Podobných prípadov je viac a mohli by narastať, keď budeme realizovať také akcie, ako je Ponitriansky skupinový vodovod, zásobovanie Požitia a Nitry z pripravovanej vodárenskej nádrže Obyce, Záhorský skupinový vodovod, zásobovanie južného Slovenska, zásobovanie vodou Oravy a Kysúc.

Máme prehľady, a v posledných mesiacoch aj osobné skúsenosti našich pracovníkov, že napríklad v Rakúsku sa azbestocementový rúrový materiál používa v rozsahu 65 perc. zabudovaných vodovodných sietí, ďalších približne 10 perc. pripadá na rúrový materiál z plastických hmôt a len v zostávajúcich okolo 25 perc. sa používajú rúry z tradičných materiálov liatiny a ocele, zabudovaných najmä na exponované miesta ťažkými dopravnými prostriedkami. Situácia v používaní materiálov u nás je úplne opačná. Zo zabudovaných vodovodných sietí pripadá za posledné roky na rúry z liatiny 77,7 perc., z ocele 18 perc., z azbestocementu len 3,5 perc. a zbytok 0,8 perc. na ostatné materiály.

Aj keď na adresu stavebníctva môžeme my, z nášho rezortu, povedať slová uznania za práce na Dunaji, za I. štvrťrok 1967 aj na Liptovskej Mare, kde sa plní plán, aj na iných vodohospodárskych stavbách, musíme znova zdôrazniť, že doterajší prístup plnenia úloh vodohospodárskej zdravotnej techniky by na náročnosť ročných plánov tejto päťročnice a neďalekých perspektív ozaj nestačil. Bojíme sa totiž, že by sme boli v perspektívach pritlačení k tzv. minimálnemu riešeniu, ktoré nie je prakticky žiadnym riešením, lebo nezabezpečuje žiadny kvantitatívny rast mimo napojenia nových budov.

Vychádzajúc z takéhoto stavu odporúčam doplniť uznesenie, ktoré by zvýrazňovalo nutnosť rozšírenia a výroby i dodávky potrebného materiálu pre vodovody, kanalizáciu a čistiace stanice najmä výrobou azbestocementových a rúr z predpätého betónu.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem súdruhovi **C h l e b c o v i**.

Nasleduje 30 min. prestávka.

(Prestávka.)

(Po prestávke.)

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Súdružky a súdruhovia,
pokračujeme v rokovaní.

Do rozpravy sa ďalej prihlásili:

poslanec **Tibor D e m m e r**

minister stavebníctva Ing. T a k á ě
generálny riaditeľ tehliarskej výroby Jaroslav K ř e n e k.

Dávam slovo poslancovi D e m m e r o v i.

Poslanec Demmer:

Vážená Slovenská národná rada,
vážené súdružky a súdruhovia!

Koncepcia rozvoja stavebnej výroby do roku 1970 na Slovensku predpokladá ďalší rast výrobných síl, ktorý je možné dosiahnuť predovšetkým rastom mechanizácie a zavádzaním automatizácie. Doteraz môžeme s uspokojením konštatovať, že u nás trvale vzrastá druh a počet mechanizačných prostriedkov pre stavebníctvo a že sa začínajú uplatňovať niektoré prvky automatizácie. Pri zemných prácach sa dôslednejšie sleduje prechod na univerzálnejšie stroje, pretože pri terajšej nedostatočnej ujasnenosti perspektívy rozvoja výrobnej náplne musí byť zabezpečená dostatočná variabilita použiteľnosti strojného parku. Sledovaný prechod na traktorové stroje s vysokým motorickým výkonom a so značným podielom strojov na kolesovom podvozku umožní dostatočné zmeny funkčného zamerania strojov jednoduchým striedaním rôznych prídavných zariadení, ktorých dodatočný nákup a montáž bude pri náhlych zmenách výrobnej náplne predstavovať menšie investičné zaťaženie ako pri doterajšej praxi núdzového nákupu veľkého počtu jednoúčelových strojov.

Účelom mechanizácie a automatizácie je však nielen nahradzovať ľudskú prácu prácou strojmi, dosahovať vyššej produktivity a kvality práce, zvyšovať bezpečnosť pri práci atď., ale predovšetkým tiež znižovať výrobné náklady. To je však možné len vtedy, keď nedochádza k živelnému a diletantskému používaniu strojov, ale k ich zámernému nasadzovaniu a využívaniu, čiže k mechanizácii organizovanej, účelne riadenej odborníkmi najvyššej technickej úrovne, pretože dôsledky, ktoré vyvoláva stále stúpajúci rast mechanizácie v stavebníctve, sú značné a prejavujú sa vo všetkých stupňoch výroby. Odrážajú sa v práci riadičov strojov, majstrov a stavbyvedúcich a v rade ďalších oddelení riadiacich útvarov podnikov.

Vývoj vybavenosti základnými fondami stavebníctva na Slovensku, ako predpokladá prerokovaná koncepcia, bude mať stúpajúcu tendenciu. Z doterajších mojich skúseností na pracoviskách stavebnej výroby chcel by som upozorniť, že vážnou

otázkou v ďalších rokoch štvrtej päťročnice bude uplatňovanie technológie pri používaní strojov, ktorá musí byť založená na najnovších poznatkoch vedy a techniky. Voľba strojov a stroj-
ných zostáv nie je len záležitosťou technickou, ale hlavne tech-
nicko-ekonomickou. Nie sú zriedkavé prípady, že stavby sa zrie-
kajú niektorých mechanizačných prostriedkov, a to len v dôsledku
toho, že ich prevádzka je značne nákladná. Strojné zostavy je
potrebné tak organizovať, aby ich prevádzka bola ekonomická, pre
stavby výhodná. Dôsledky vyplývajúce z používaných technoló-
gií, včítane strojných zostáv, sa musia prejavíť tiež pri vypracov-
aní projektovej a rozpočtovej dokumentácie, na ktorú sa musíme
pozerať ako na základnú prípravu výroby. V súčasnosti v staveb-
níctve pociťujeme nedostatok výškových žeriavov a mechanizmov
na dokončovacie práce. Nie je problémom v termíne dokončiť
hrubú stavbu. Ťažkosť sú však s jej dokončovaním v dôsledku
zlej mechanizácie dokončovacích prác. V tejto oblasti sme zosta-
li v porovnaní s ostatnými výspelymi štátmi veľa rokov pozadu.
Treba však povedať, že nikomu nie je platný sebekrásnejší a
výkonnejší stroj, keď nie je riadený pracovníkom, ovládajúcim
technológiu práce, na ktorú je používaný, keď nie je naplánované
jeho nasadenie na vhodnú prácu a keď majster a stavbyvedúci
neriadi prácu strojov tak, ako kedysi riadil prácu manuelne pra-
cujúcich. Nedostatky pri mechanizácii majú teda nepriaznivý
vplyv nielen na vlastné náklady, ale nepriaznivo ovplyvňujú aj
úžitocnú hodnotu vytváraného diela a znižujú jeho životnosť a
trvanlivosť.

Preto je treba položiť si otázku, či sme vykonali v riadení náš-
ho stavebníctva a pri príslušnej výchove a výuke v školách všet-
ko, čo je treba k tomu, aby naši pracovníci v stavebníctve boli
schopní zaistiť dosiahnutie optimálnych výrobkov vo výrobe pri
použití súčasných mechanizačných prostriedkov. Som presvedče-
ný, že v tejto oblasti sme zostali veľa dlžní a ak nenastane pod-
statná náprava, budeme naďalej zaostávať za možnosťami, ktoré
by nám mohli priniesť miliónové investície vložené do týchto za-
riadení. Každá mechanizácia vyžaduje dôkladne premyslený plán
nasadenia a stanovenia technologických postupov, a to vždy
s prihliadnutím k miestnemu terénu, prípadne geologickým a kli-
matickým podmienkam. Jeho vypracovanie vyžaduje nielen
dôkladné znalosti teoretické, ale i praktické skúsenosti o mecha-
nizačných prostriedkoch a použitej technológii v daných pod-
mienkach. I keď napríklad v poľnohospodárstve má variabilita
prírodných podmienok omnoho menší vplyv na používanú mecha-
nizáciu ako je tomu napríklad v stavebníctve, výuka mechanizácie
v poľnohospodárstve je zabezpečená na samostatných fakultách

vysokých škôl poľnohospodárskych, alebo aj na poľnohospodárskych technických školách — odbor mechanizácia. Týmto otázkam však v stavebníctve nevenujeme náležitú pozornosť, ako je tomu v ostatných štátoch. Napríklad v Sovietskom sväze popri výchove stavebných inžinierov vychovávajú inžinierov-mechanikov špeciálne zameraných na bezpečné zabezpečenie prevádzky, údržby a opráv strojov a ostatné práce spojené s mechanizáciou. Obdobný stav sa začína presadzovať i na Západe a plánuje sa nová výchova povolania stavebného inžiniera-strojára, a to nielen pre potreby stavebníctva, ale i pre sektor strojársky. Naše stredné priemyselné školy strojnícke nemajú špecializovanú profesiu stavebných mechanizátorov. Jediná škola s touto špecializáciou bola v Tábore, avšak počase bola aj tu výchova stavebných mechanizátorov zrušená a až v roku 1966 bola znovu vytvorená jedna trieda. V roku 1966 v Tábore sa začalo dielkové dvojročné pomaturitné štúdium pracovníkov mechanizácie stavebníctva s 8-týždňovým internátnym školením a záverečnými skúškami po dvoch rokoch pre oprávnenie vykonávania funkcie stavebného mechanizátora. Tento systém školenia však nepostačuje požiadavkám praktického života. Požiadavka stavebného inžiniera-strojára by v plnej miere vyhovovala potrebám praxe. Profil jeho vysokoškolskej prípravy nemusel by byť zameraný tak, aby bol výslovným špecialistom v odbore strojárskom. Jeho mnohostranná činnosť by si vyžadovala všeobecné znalosti v celom odbore stavebníctva a jeho okrajových disciplínach. Mal by mať znalosti o navrhovaných zariadeniach stavenísk, o obťažných terénnych pomeroch, mal by byť oboznámený s dopravnou technikou a pod. Často musí riešiť i otázky zabezpečovania vody a energie pre potreby stavebníctva. Takíto odborníci sú pomerne dosť často hľadani, o čom sa možno dočítať na stránkach zahraničných odborných časopisov. Tento základný nedostatok u nás sa však neodstráni dielčimi špecializáciami vo výuke, ako napríklad zameranie na výrobu silikátových dielcov alebo dielcov z nových hmôt, na ambulantnú alebo stacionárnu výrobu alebo na ťažbu a úpravu kameniva, pretože sa nimi odstraňujú len čiastočné dôsledky zavedenia mechanizácie a automatizácie a len v malej časti odboru. Nie je to, prirodzene, výhoda ani pre absolventov týchto špecializácií. Aj otázka platového zatriedenia nie je dômyselne uzatvorená. Stavebný mechanizátor, ktorý má prevádzkovou starostlivosťou najväčší podiel na ekonomickej účinnosti i nasadení stavebných strojov, je platovo zaradený do kategórie TO a stavebný technik, ktorý je mimo prevádzkovej starostlivosti o nasadené stavebné mechanizmy, je zaradený do kategórie TV, čo je pri platovom odmeňovaní a prémieovaní podstatný rozdiel.

Mnohotvárnny investičný proces nám čoraz výraznejšie preukazuje, že tam, kde svojho času bol stavebný inžinier na základe svojho vzdelania jedinou vedúcou osobou, musí sa dnes deliť o vedenie a riadenie so stavebným inžinierom-strojárom. Je to samozrejmy dôsledok premeny ručnej práce na prácu strojovú, i toho, že stavebný inžinier nemôže obecné zvládnuť obe tieto disciplíny. Čím prv bude tento stav pochopený a ako taký zabezpečovaný, tým prv dosiahneme vyššieho využitia mechanizačných prostriedkov a pravdepodobne i lepšej skladby. Len takto sa môžu vytvárať predpoklady pre zaistenie a dosiahnutie vyššej úrovne spríem/selnenia stavebníctva

Znáne sú tiež skúsenosti, ako úzko súvisí stupeň využitia strojov s technickou úrovňou a zručnosťou ich riadičov, resp. obsluhy. V tejto oblasti zostávame tiež veľa dlžní. Pre všetky profesie stavebnej činnosti (murár, tesár atď.) je zabezpečený dorast v učňovských strediskách, len pre výuku a výchovu posádok stavebných strojov nie je vytvorená profesia v učňovských strediskách. Murára vychovávame tri roky a posádky strojov tri mesiace, pričom im zverujeme ako výrobný prostriedok stotisícovú hodnotu stroja. Následnosť toho je nevyčísľiteľná, ale jasná v podnikových nákladoch, v časovom a výkonovom využití stavebného mechanizmu, lebo odborná výučba posádky stroja prechádza lastne až praxou — na vlastných chybách. Pre nárazový nedostatok posádok neraz sa pri podnikovom spôsobe školenia priamo núti potreba vydat preukaz, len aby stroj mal už posádku s papiermi, a tak aby sa všetka zodpovednosť preniesla na posádku stroja — neodborníka.

Jediné dobré skúsenosti má stavebníctvo s absolventami vojenských výcvikových kurzov, kde počas prezenčnej služby posádky strojov získali oprávnenosť obsluhy niektorých druhov stavebných strojov. U týchto absolventov najmarkantnejšie vidieť čo znamená dôsledná výchova a vyučba posádky stroja. Dnešne moderne stroje s hydraulickými systémami, prevodmi, konštrukciami motorov si priamo vynucujú, aby posádky strojov boli stále doškolovali tak, aby získali ďalšie teoretické znalosti o modernizácii strojov. Ani tejto časti výchovy a výučby sa u nás nevenuje dôsledná pozornosť. V zahraničí, a to hlavne v kapitalistických štátoch, výrobcovia strojov sa snažia zaistiť čo najväčší odbyt svojich výrobkov aj tým, že zásadne sa postarajú pre svojich zákazníkov o bezplatné vyškolenie a výcvik posádok strojov. Výcvik je veľmi dôsledný a intenzívny. Na školenie a výcvik, ako aj na stále doškolovalie, kladú neustále väčší dôraz. U nás však dochádza k opačnej tendencii. Jestvujúce výcvikové strediská sa zrušili, generálne riaditeľstvá ich znovu nevytvárajú, starostli-

vosť o výchovu posádok sa rozplynula medzi podniky, a naši výrobcovia, až na malé výnimky, nemajú absolútny záujem o dôsledné školenie alebo doškoloňovanie posádok strojov pre svoje výrobky. Nielen školeniu riadičov strojov, ale i odborníkom pre ich údržbu musíme venovať kvalitatívne odlišnú pozornosť, pretože optimálne využitie strojov je možné dosiahnuť len vtedy, ak sú dobre riadené a udržiavané v dobrom stave, aby ich prevádzka mohla prebiehať plynule po celú dobu ich nasadenia.

Ak sa má zavádzaním mechanizácie a automatizácie do stavebníctva, ako i ďalších prvkov priemyselnej výroby, dosiahnuť plánovitá efektívnosť a zhospodárnenie výroby, musia byť pracovníci prichádzajúci do stavebníctva vybavení aspoň takými základnými vedomosťami príslušných disciplín, ktoré by im umožnili ďalší úspešný rast. Rad terajších pracovníkov mal možnosť postupne sa zoznamovať s mechanizáciou jednotlivých výrobných procesov, avšak novonastupujúca generácia prichádza dnes často do plne mechanizovaných prevádzok, a preto ich orientácia lez dostatočných základných znalostí je veľmi neuspokojivá a veďe k neblahým dôsledkom. Už dnes sa realizujú stavebné objekty (diaľnice, sypané hrádze a pod.), na ktorých staveniskách z celkového počtu pracujúcich je 70—80 perc. tých, ktorí sú zamestnaní riadením strojov, údržbou a rôznymi opravami.

V stavebníctve ČSSR skoro 3,5-miliardové hodnoty strojnych základnych prostriedkov si vyžadujú skvalitniť vyššiu úroveň organizačného riadenia mechanizácie a automatizácie, a to zabezpečením lepšej výchovy a výučby technických a obsluhujúcich kádrov. Problematika mechanizácie stavebníctva je veľmi zložitá a jedinec ju nemôže zvládnuť v celej šírke. Pri realizácii koncepcie stavebníctva do roku 1970 bude potrebné sa aj týmto otázkam venovať dôslednejšie.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem poslancovi **D e m m e r o v i.**

Slovo má minister stavebníctva **Ing. Samuel T a k á č.**

Minister stavebníctva **Ing. Takáč:**

Vážená Slovenská národná rada,
súdržky a súdruhovia!

Dovoľte mi povedať niekoľko poznámok k materiálu, ktorý prerokúvate. Som veľmi rád, že zpráva o rozvoji stavebných mate-

riálov sa prerokuje aj v pléne SNR, pretože problémy, ktoré súvisia už niekoľko rokov s ostrým nedostatkom stavebných materiálov, sú problémami, ktoré zaujímajú celú verejnosť, a boli veľmi často a aj sú veľmi často kritizované. Fakt je, že čím ďalej tým výraznejšie sa ukazuje, že ohraničujúcim faktorom pre investičnú výstavbu je nedostatok materiálov. Stavebných materiálov i ostatných materiálov a výrobkov, ktoré vyrábajú pre stavby iné rezorty. V investičnej výstavbe vôbec máme veľmi komplikované problémy a hoci napríklad vysoká nadmerná a škodlivá rozostavanosť a dlhé časy výstavby sa už mnoho rokov kritizujú, nedá sa povedať, že by sme v tom boli dosiahli doteraz zreteľnejšiu nápravu. Vec súvisí aj s tým, že investičná výstavba, žiaľ, nebola dost pevne u nás riadená a často sa v nej uplatňovali aj mnohé momenty subjektivismu a voluntarizmu. Myslím, že nie je nijakou tajnosťou, že za každú investíciu, ktorá sa mala realizovať, sa vždy nejaký činiteľ musel exponovať a prerážať a prebojovať ju. Tak sa podarilo prebojovať i investície, ktoré neskôr, a najmä teraz sa ukazujú, že by ich nebolo treba realizovať a že musíme teraz čím ďalej dôslednejšie sa starať o to, aby sme pri úvahách a prípravách a potom aj pre realizáciu investícií postupovali veľmi uvážene, aby sme investície komplexne posudzovali a aby sme pritom zabezpečovali potrebný rozvoj národného hospodárstva, zmeny v makroštruktúre i mikroštruktúre a súčasne, aby sme dbali viac o to, aby životné prostredie v celom svojom komplexe bolo hľadiskom, ktoré treba rešpektovať, a to veľmi dôsledne.

Určité materiály v posledných rokoch, ktoré umožňujú takéto úvahy prípravy realizácie investícií, sa vypracovali a sú známe pod menom „projekt republiky“. Tieto materiály, ktoré dávajú možnosť komplexnosti posúdenia každej investície a rozvoja v oblastiach i v odvetviach, sú známe v rezortoch i po krajoch a nazdávam sa, že všetci, ktorí s investíciami majú čo robiť, mali by z týchto materiálov vychádzať a z týchto materiálov dokladať rozumnosť, užitočnosť a prepotrebnosť investícií. Materiály v projekte republiky, pochopiteľne, nie sú konečné a raz navždy hotové. Dopĺňujú sa podkladmi ďalšími z území a odvetví. Hovorím o tom preto, lebo zdá sa, že sa dostatočne nedoceňuje význam týchto materiálov, hoci aj mnohí súdruhovia z rôznych socialistických krajín, keď sa s týmito materiálmi zoznámili, považovali ich za veľmi cenné a veľmi dôležité a vo svojich krajinách budú vychádzať v tejto oblasti z našich skúseností. Myslím, že neurobím chybu, keď pripomeniem správnosť a užitočnosť pracovať s týmito materiálmi vo všetkých krajoch a okresoch. Znovu zdôrazňujem, aby sme zargumentovali naliehavosť, potrebnosť a užitoč-

nosť investícií a aby sme sa pre budúcnosť vyvarovali chýb a omylov, ktorých sme sa v minulosti dopustili.

V investičnej výstavbe ďalej trvá, a možno povedať, že prežíva ešte i v týchto časoch ohromný inflačný tlak na investície. Každý chce investovať a prostriedky na to, aby sme mohli toľko investovať, zďaleka nestačia uspokojiť tieto požiadavky. Považujem fakt, že ekonomické princípy novej sústavy riadenia začínajú sa uplatňovať aj v investičnej výstavbe, za rozhodujúci a myslím, že týmto hľadiskám treba podrobiť aj ďalšie snahy, úvahy a zámery o tom, kde a ako investovať, aby investície boli zdravé, aby boli návratné, aby prinášali osov. To znamená, že ak donedávna každý dostával a každý požadoval, aby dostal prostriedky na investície, myslím, že nastávajú časy, že si každý musí zarobiť na investície alebo zohnať peniaze. V podobnej situácii je aj štát, pokiaľ ide o spoločenské investície. Musí mať prostriedky a toľko prostriedkov, aby podľa nich mohol rozsah investícií realizovať, a to podľa naliehavosti. V chozrasčotnej sfére vo výrobnjej oblasti nástup nových zásad už začína pôsobiť. Viacerí investori už ustúpili od pôvodných investícií. Mnohí investori, ktorí už majú hotové diela a fabriky, teraz veľmi jednoznačne hovoria, že by tak veľké fabriky neboli stavali, majú ich dnes nevyužitú, majú problém pracovných síl, a preto otázka komplexného posudzovania každej investície výrobnjej i nevýrobnjej je veľmi vážna. Predtým to tak bolo, že sa postavila fabrika, ale už ostatné, čo k fabrike treba, to sa proste prenechalo, aby si riešil niekto iný. K fabrikám treba nové byty, treba neraz celé sídliská, treba celú občiansku i inžiniersku vybavenosť. Tam, kde táto komplexnosť nie je, a takých prípadov máme nemálo, vznikajú potom roztrpčenosti i nepríjemnosti a vzniká fakticky i nevyužitie investovaných prostriedkov. Otázka rozostavenosti a času výstavby, aj to je problém, ako som už spomenul, s ktorým sme sa nevedeli vysporiadať. Nazdávam sa, že nová sústava riadenia bude podporovať investorov aj dodávateľov, aby nerozptyľovali prostriedky, aby sa usilovali rýchle realizovať investičné akcie tak, aby mohli potom čo najskôr vynaložené prostriedky produkovať, alebo aby investícia mohla slúžiť svojmu účelu. Doteraz bola situácia opačná. Ani investor nemal osobitnú hmotnú zainteresovanosť na tom, aby fabrika, ktorá sa stavia, čo najskôr začala produkovať, nemal na tom interes. A s dodávateľmi to bolo tiež všeliaké. Nechcem povedať, že sme v tomto urobili veľké pokroky. Ale prvé kroky sa už prejavujú. Nazdávam sa, že keď dôkladne budeme nové zásady ekonomického riadenia uplatňovať v praxi, tak behom 2—3 rokov sa môžeme dostať do situácie, že budeme stavať i u nás v lehotách, ktoré sú na európskej úrovni, nechcem povedať v lehotách vo svetových

špičkách, pretože pokiaľ ide o schopnosti i sily, i skúsenosti stavebnej výroby a nakoniec i strojárstva, je to v našich možnostiach. Treba len, aby ten komplex faktorov, ktoré toto podporujú, pôsobil účinne, a to čo sme nevedeli dokázať celých 15—20 rokov, myslím, že v budúcich rokoch predsa len dokážeme. Niektoré prvé príklady také už máme. Nechcem hovoriť o iných odvetviach, ale v stavebníctve, pokiaľ ide o výrobu stavebných materiálov, niektoré fabriky v poslednom roku sme stavali už v slušných termínoch — rok a pol roka, trištvrté, a také fabriky, ktoré by sme boli predtým stavali normálne 3, 4, 5 rokov. Stavebné materiály, ako som spomenul, stávali sa v posledných rokoch čím ďalej ohraničujúcim faktorom. Nehľadiac k tomuto samotnému faktu, pred niekoľkými rokmi sme sa dopustili aj niektorých chýb a nedostatkov, keď sa menšie a máloefektívne výrobne, napr. tehelne zatvárali, keď bol celkový pokles investičnej činnosti v nedostatku predvídavosti. Teraz bolo treba veľa času, skoro 2—3 roky, kým sme presadili názor, že materiálna základňa stavebníctva veľmi zaostala, že treba jej rozvoj urýchliť. Preto aj pôvodný návrh päťročnice sa po tejto stránke musel podstatne zmeniť a dnes investície do rozvoja výroby stavebných materiálov sú už prakticky približne o 1/4 vyššie ako sa pôvodne myslelo. My sme už vtedy prichádzali s našimi rozbormi, návrhmi, no vtedy sa to neprerazilo. Až teraz, keď konfliktnosť nedostatku stavebných materiálov a potrieb investičnej výstavby bola tak vysoká, konečne sa presadil názor, že treba urýchliť rozvoj materiálovej základne. Preto sme vypracovali veľmi dôkladné rozbor a zprávu o doterajšom vývine a budúcich úlohách, ktorú prerokovalo aj Predsedníctvo ÚV KSČ, a to nám, možno povedať, otvorilo cestu, aby sme našli porozumenie aj na príslušných orgánoch vlády.

Súdružky a súdruhovia,

my, stavbári, teraz usilujeme, aby sme v priebehu 2—3 rokov na základe robených rozborov celkových koncepcií celého odvetvia stavebných materiálov i na základe koncepcií rozvoja jednotlivých odborov starostlivo a dôkladne pripravili všetko potrebné a zahájili, a podľa možnosti aj dokončili nové závody na výrobu stavebných materiálov. Sú to nemalé úlohy aj úseku geológie, úseku projekcie a potom i v zabezpečovaní stavebných prác a dodávok strojno-technologických zariadení. Vychádzame z toho, že je našou povinnosťou nové závody stavať na dobrej svetovej úrovni. Pretože to, čo sme doteraz robili, osobitne v odvetví stavebných materiálov, kde sme často boli takmer prinútení

brať technologické zariadenia na nízkej úrovni, to by sme naďalej robiť nechceli. A technologické zariadenia pre tehelne, keramické závody atď. nie je tak jednoduché zohnať.

Naše strojárstvo malo kedysi značne rozvinutú výrobu stavebných strojov i technologických zariadení pre výrobu stavebných materiálov. Neskôr sa to značne obmedzilo a dnes úroveň toho, čo naše strojárstvo vyrába, až na celkom výnimočné prípady, je pre nás neprijateľná. Nemôžeme u nás predsa stavať fabriky, ktoré sú na úrovni aká bola pred 20 rokmi. Nebolo jednoduché presadiť názor, že musíme doviesť niektoré technologické zariadenia alebo aspoň uzlové časti, ktoré určujú úroveň výroby, zo zahraničia. S našim strojárstvom sme v priebehu posledných rokov niektoré veci riešili. Usilujú sa teraz vyrábať alebo pripraviť výrobu technologických zariadení na svetovej úrovni, v niektorých prípadoch kupujú licencie a pod., a nazdávame sa, že v priebehu budúcich rokov bude pomoc nášho čs. strojárstva pre rozvoj stavebníctva účinnejšia. V posledných dvoch rokoch sme robili starostlivý prieskum v socialistických krajinách a usilovali sme sa odtiaľ doviesť technologické zariadenia, ovšem na dobrej úrovni. Žiaľ, situácia je vo všeobecnosti taká, že, až na určité výnimky, i v socialistických krajinách výroba stavebných strojov a technologických zariadení pre výrobu stavebných materiálov tiež nie je na úrovni. Zdá sa, že je to naša spoločná slabina. Preto, či chceme, či nechceme, v tejto ťažkej situácii, v akej sme, museli sme predsa požadovať, i keď po veľmi dôkladnom skúmaní, o dovoz niektorých zariadení z kapitalistických krajín. I keď je to rozsahom nie tak veľké, predsa to pre nás má veľkú dôležitosť, a nazdávam sa, že v tejto zložitej situácii, pokiaľ ide o zahraničný obchod, je správne, že sme pre tie nevyhnutné technologické zariadenia predsa len dokázali získať devízy.

Podľa mňa je naprosto správne, že túto požiadavku svetovej úrovne vo výrobe stavebných materiálov kladieme na prvé miesto, pretože nové fabriky budú nám vyrábať 20—30, možno i viac rokov. A keď porovnáme parametre starých fabrik — so starým technologickým zariadením — s fabrikami s moderným technologickým zariadením, tak i v ekonomike, technike i v kvalite sú rozdiely priamo obrovské. Stojí snáď za zmienku povedať i to, že pred 4—5 rokmi sme dosť ani nevedeli čo všetko vo svete je. Až v posledných rokoch mali možnosť viacerí naši pracovníci zo všetkých odborov pochodiť po svete, vidieť na mieste ako vyzerajú moderné vybavené fabriky, aká je produkcia, a aj my sme sa už naučili vyberať a využívať konkurenčný boj kapitalistických dodávateľov pri rozhodovaní od koho technologické zariadenia kúpime. Považujem za správne upozorniť na túto stránku vecí, pre-

tože z toho bude vychádzať aj naša istota, že to, čo teraz pripravujeme, čo budeme realizovať, budeme vedieť obhájiť aj po 5—10 rokoch. Pritom sme hlboko presvedčení, že investície do rozvoja výroby stavebných materiálov sú investície bez akéhokoľvek rizika. U nás sa bude stavať skôr viac ako menej a mať pre túto výstavbu poriadnu základňu, to je vec dlhodobá, naprosto spoľahlivá.

V týchto časoch máme ešte vážny problém s financovaním. Naše podniky, ktoré vyrábajú stavebné materiály, sú podniky slabé. Ceny ich výrobkov sú nízke, nezodpovedajú ani nákladom, a za tejto situácie ani banka nie je ochotná poskytnúť úver, pretože pri tejto cenovej relácii, ktorá zďaleka nezodpovedá faktickým výrobným nákladom, by naše podniky nevyrobili ani toľko, aby mohli banke platiť úroky z investičného úveru. Tieto veci riešime a vláda aj prijala zásadné rozhodnutia, akým spôsobom sa to má riešiť. V spolupráci s financami a so ŠPK pripravujeme prepočty a snažíme sa bezpodmienečne nájsť uspokojivý spôsob financovania, ktorý umožní realizovať výstavbu nových závodov na stavebné materiály. My sa pritom usilujeme, aby príprava bola bezchybná a včasná. Naše stavebné podniky, ktoré budú stavať tieto závody, i investorov dôsledne vedieme k tomu, aby lehoty výstavby boli na európskej úrovni. Nazdávam sa, že pri kombinácii všetkých možných opatrení dokážeme tento veľký program rozvoja výroby stavebných materiálov realizovať a postupne v priebehu 2—3 rokov sa dostaneme do situácie, že stavebné materiály nebudú tým ohraničujúcim limitom, a takto si zabezpečíme dobrý štart i do piatej päťročnice.

Chcel by som poprosiť v tejto súvislosti o plné pochopenie a plnú podporu v tých krajoch, okresoch a mestách, kde sa závody budú stavať, pretože ešte často sa stretávame s malým pochopením, a bolo by ťažko tieto veci realizovať, ak by napr. opierajúc sa o príslušné rozhodnutia zákonnú náhradu naši poľnohospodári požadovali za pôdu takú, že by ju tie naše chudobné podniky neboli v stave zaplatiť. Nazdávam sa, že aj tu pri komplexnom posudzovaní problémov nájde sa spôsob ako optimálne interesy jednotlivých odvetví uspokojiť tak, aby celé zabezpečenie rozvoja oblasti, kraja alebo okresu bolo v poriadku. Pokiaľ ide celkovo o zaberanie pôdy, z hľadiska investícií považujeme to za veľmi dôležité, a treba, aby sme tu naozaj v plnom rozsahu uplatňovali princíp krajného šetrenia. Keď si porovnáte, ako sa fabriky stavali ešte nedávno, a keď vidíte fabriku, kde je v monobloku celá výroba, vidíte, čo sa dá ušetriť na pôde pri správnom rozložení i organizovaní výstavby a potom aj výroby. Máme niektoré konkrétne prípady, hlavne pokiaľ ide o štrk, kameň, tehly, kde treba, aby toto

porozumenie a optimálne rešpektovanie záujmov jednotlivých odvetví a úsekov sa predsa zaručilo.

Na záver by som chcel povedať toľko, že aj keď problémy sú veľmi zložité, posudzujeme reálnosť tohto programu, o ktorom je tu reč, za vec, ktorá bola svedomite pripravená, dôkladne pripravená a prediskutovaná v oblastiach, krajoch i v jednotlivých odvetviach, a že máme sily v stavebníctve a dúfam i v strojárstve a v dovoze, aby sme tento program realizovali. Som presvedčený, že potom o 2—3 roky sa môžeme dostať postupne do situácie, kde zvyšovanie rozvoja investičnou cestou nebude na prekážku a že nebude ani na prekážku, aby sme skutočne stavali rýchlejšie, kvalitnejšie a vôbec na takej úrovni, pokiaľ ide o používané materiály, ktorá sa už blíži svetovej úrovni.

Ešte dovoľte jednu poznámku. V našich úvahách sme sa neorientovali na nejaké jednostranné materiály. Rozvíjame kvalitné tradičné materiály, dbáme pritom, aby sme nezakladali tam, kde veľké výrobné nie sú žiadúce, napr. trvalé veľké kameňolomy, z ktorých sa potom na veľké vzdialenosti musí rozvážať kameň. Sme radi, že môžeme prvé kroky urobiť už i v nových materiáloch, ktoré pre nás boli doteraz buď nedostupné, alebo sme ich dostávali v minimálnych množstvách. Platí to napr. o oceľových konštrukciách, o hliníku, o skle, keramike a postupne to bude platiť aj o umelých chemických hmotách pre stavby. Tým bude možné stavby robiť podstatne ľahšími, bude možné viac uplatniť princíp montáže na stavby a bude to mať význam i pre čas výstavby. Naše poznatky z rôznych krajov sú také, že i pre formovanie životného prostredia i pre výstavbu výrobných objektov správnou kombináciou tradičných materiálov i progresívnych materiálov pri dobrej voľbe, pri dobrých návrhoch možno docieľiť efekt ekonomický i estetický. To potvrdzujú i naše poznatky zo zahraničia. I z Ministerstva stavebníctva budeme dbať o to, aby sa veci dobre pripravili, rýchle realizovali a aby produkcia bola po každej stránke načas k dispozícii a na dobrej, kvalitnej úrovni. A v tomto úsilí, ktoré potom ďalej rozvíjajú naše podniky, by som i vás prosil o pomoc.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem ministrovi T a k á ě o v i.

Slovo má genrálny riaditeľ tehliarskej výroby Jaroslav K ř e -
n e k .

Generány riaditeľ tehliarskej výroby **Křenek:**

Vážená Slovenská národná rada!

Vážení soudruzia poslanci a poslankyne!

Police moje jako zástupce cihlářské výroby je za dané situace velmi těžká, a to proto, že většina kritiky, která jde směrem na výrobcce hlavních zdících materiálů, převážně pálených, je oprávněná a situace tak, jak ji mnozí soudruzia líčili v okresech nebo krajích, odpovídá v převážné míře pravdě. Já bych proto ve svém vystoupení chtěl požádat o pochopení a společenskou podporu ke konkrétnímu a realnímu řešení některých zásadních otázek, které v cihlářském oboru ve prospěch naší společnosti jsou. Především, jako vypadá skutečně situace na trhu se zdíciemi materiály, ať už pálenými aneb nepálenými.

Provedli jsme v minulém roce takový dost seriózní průzkum trhu a je zjištěno, že se nedostává v letošním roce proti zdrojům, to znamená proti produkci našich závodů a potřebe trhu téměř 3/4 miliardy cihlových jednotek pálených i nepálených, že se nedostává asi 2 milióny m² pálených tašek, asi 1 milión m² stropnicových materiálů.

Nehovořím o ostatních doplňkových materiálech, jako jsou třeba drenážní trubky, dlažby a podobně, kde nebyl průzkum trhu proveden jako tak do všech důsledků.

Jistěže toto jsou čísla enormní na stávající možnosti nás jako výrobců a proto tato situace skutečně ve svém založení se musí velmi energicky řešit. Já bych chtěl ubezpečit Slovenskou národní radu, že v současné době z oboru cihlářského už nejde o koncepční materiál, ale že jde o materiál, kde stojíme konkrétně před řešením jednotlivých akcí. Jsou to ty, které jsou taxativně vyjmenovány v materiálu, a sice v tom směru, že v současné době běží geologický průzkum, vyhledávací anebo doplňující. V současné době, i kdež není ještě skončen geologický průzkum, se provádí projekce jednotlivých závodů a současně už jsou vedena všechna odběratelsko-dodavatelská jednání, ať už našimi podniky hlavní stavební výroby, aneb se strojirenstvím, a to proto, že kdybychom zabezpečovali celou tuto akci výstavby anebo modernizace cihlářských závodů normálním způsobem, potom by ty požadované termíny a odevzdání kapacit výroby nebylo možné stihnout v požadovaných termínech.

Já bych chtěl skonkretizovat některé záměry, které jsou v materiálu uvedeny, v tom směru, že v materiálu jsou uvedeny jen tzv. nosné akce vyjmenováním postavení nových závodů nebo zásadními rekonstrukcemi, ale že vedle toho ještě běží na úrovni jednotlivých našich podniků spousta drobných organizačních a investičních opatření k rozšíření kapacity. Tak, abychom tento

problém trhu, o kterém jsem hovořil, který sice svým způsobem určitým zpochybujem, že není v této výši 3/4 miliardy zdicích materiálů, ale řádově asi obnáší půl miliardy a 600 milionů, abychom tento problém do roku 1969, případně do první poloviny roku 1970 vyřešili.

Je potřeba ovšem se vši otevřeností říct, že tato první etapa kvantitativní, nárůstu kapacit, ještě neřeší celou problematiku spotřeby materiálů v celé škále, tak jak je uplatněna, a že musí nutně již navazovat i na tuto první etapu řešení další, řekl bych, strukturální a kvalitativní změna výroby naší, abychom mohli potom na trh jít s výrobky v nové užitné hodnotě, s výrobky novými, které ještě vlastně z hlediska cihlářství v naší republice uplatněny nebyly. Konkrétně, o které výrobky jde? Jde o výrobky s povrchovými úpravami, ať už jsou to stropnice „Hurdis“ s glazovaným povrchem, nebo zdící materiály ve zvětšených formátech s písčovým sypáním nebo engobováním, dále použití různých druhů dlažeb, ať již pro zemědělskou výstavbu, anebo pro bytovou a občanskou, a pro střešní krytiny v případě rovných střech jsou vyvinuty již, nebo ve vývoji připraveny dlažby z cihlářského materiálu a povrchové upravované pálené tašky.

Toto je sortiment, který je připravován z úrovně oboru pro obohacení trhu a jehož teda konkrétní výsledky již bude možno v určité menší míře používat v roce 1968 a 1969, ale plné uspokojení trhu budeme schopni zabezpečit až ovšem po roce 1970, protože v tomto období řešíme i prvořadě kvantitativní otázky nedostatku zdicích materiálů a krytin.

Pokud jde ještě o vyjmenované záměry výstavby nových cihlářských závodů na Slovensku, chtěl bych materiál doplnit v tom směru, že v důsledku toho, že v poslední době se ještě upřesnil záměr na výstavbu nového cihlářského závodu v Gbelcích, v okrese Nové Zámky, který bude souběžně navazovat na řešení, to znamená projekční a zabezpečovací v rámci výstavby těchto nových závodů.

Jak se už o tom zmínil soudruh ministr, v současné době se řeší z úrovně oboru otázka finančního zabezpečení celé naší výstavby. Za současné situace si obor není schopen vydělat na rozsah těchto investic, které řádově obnáší asi kolem dvou miliard korun, a sice proto, že v minulosti byla do jisté míry cena cihlářských výrobků podhodnocena a nákladovost naše bez těch zastaralých závodů je poměrně tak vysoká, že produkce za současné situace by nestačila.

My na základě zprávy a jednání, které již z úrovně oboru rozpracováno je, můžeme ubezpečit Slovenskou národní radu, že aj otázka komplexního financování bude asi do měsíce června věcně

dořešena, takže záměry vlastní realizace, to znamená druhé pololetí roku 1967, pro vlastní konkrétní výstavbu bude již reální.

Určité obtíže a nevyjasněnosti jsou skutečně v těch nezbytně nutných dovozech, které naše závody pro komplexnost potřebují, a to proto, že strojírenské závody v naší republice, které v minulosti nijakým způsobem nerozvíjeli stroje pro keramickou anebo cihlářskou výrobu, nejsou schopny v nejkratší době ty náročné mechanismy vyvinout a dodat. Proto musíme i při takové maximální úspornosti s nezbytnými dovozy počítat, a snad i v této otázce při našich požadavcích bych žádal o podporu a pochopení.

Rozhodujícím takovým vnitřním opatřením u našich závodů je otázka změny palivové základny, to znamená přechod většiny cihlářských závodů na bezpopelová paliva použitím olejů nebo zemních plynů, které nám umožňují na stávajícím zařízení zvýšit kapacitu hlavně pecního výpalu asi o 18—22 procent. Vedle tohoto příznivého faktu zvýšení kapacity, vytvářejí se však vnitřně pro naše závody řekl bych správné podmínky v tom směru, že se již řeší jednou pro vždy tá nepopulární fyzicky namáhavá cihlářská práce, na kterou nemůžeme v současné době získat pracovníky. Ve starých kruhovkách aneb ve starém pracovním prostředí našich kruhových pecí při použití pevných paliv, v popelích, prachu a plynu nám pracovníci velmi těžko pracují.

Rozsah nebo program použití palivové základny olejů nebo plynů sme založili na poměrně široké základně. Chceme do konce příštího roku převést na ní 82 cihlářských závodů na území republiky, z toho asi 28—30 závodů na Slovensku. Já se ovšem domnívám, že tento program by bylo možné ještě určitým způsobem urychlit za předpokladu získání většího podílu palivových základen, ať již zemního plynu nebo oleje. Chtěli bychom právě tímto rozšířeným programem vlastně zrychlenou cestou přijít na trh s vyšší výrobou, která by mohla řádově obnášet více než navrhujeme, asi o 100 mil. cihlových jednotek ročně.

Tolik jsem považoval, vážené soudružky a soudruzi, říct k osvětlení našich záměrů. Pod tíhou té situace a kritiky, která jde směrem na cihlářsky obor, jsme nejenom rozhodnutí, ale jsou podle mého názoru vytvořeny reální předpoklady k tomu, aby-
chom už v průběhu druhého pololetí letošního roku ty rozhodující nosné kapacitní akce na výrobu zděicích materiálů a výrobu krytiny, případně hurd, založili a do poloviny roku 1969 abychom tyto závody ve výstavbě skončili a uvedli do provozu a užitku.

Podpredseda Ing. Barbírek.

Ďakujem súdruhovi generálnemu riaditeľovi.

Súdržky a súdruhovia, hlási sa ešte niekto do rozpravy k to-
mu programu?

(Hlási sa poslanec Ing. P í š .)

Prosím, súdruh poslanec P í š .

Poslanec Ing. P í š :

Vážené súdržky a súdruhovia!

O stavebníctve, ktoré sa významne podieľa na hospodárskom
rozvoji našej spoločnosti a na zvyšovaní životnej úrovne, je veľký
zaujem. Napnutý stav a rozsiahla problematika sú častým ná-
metom pohovorov s voličmi, na ktorých sa vynárajú početné otáz-

ky. Niektoré z nich si dovoľujem citovať ako priame otázky:

1. Tendencia zvyšovania rozpočtových cien stavieb sa aj po
prijatí vládneho uznesenia č. 127/1965, ktoré určilo zásadu hradit
zvýšenie rozpočtových nákladov z vlastných zdrojov investorov,
nezastavila. Postihuje obyvateľstvo, predovšetkým družstevnú a
individuálnu bytovú výstavbu, ktorá je dnes základom rastu by-
tového fondu. Rast bytového fondu zaostáva za okamžitou potre-
bou a zvýšenie rozpočtových cien len zaostávanie zväčší u finanč-
ne slabších vrstiev, ako sú napr. mladí manželia. Je možné za
tejto situácie očakávať v blízkej budúcnosti priaznivejšiu úpravu
cien, ktorá by mala podstatný vplyv na nárast bytového fondu?

2. Vo výstavbe pretrvávajú administratívno-direktívne formy
a nedostatočná návaznosť plánu investičnej výstavby na plány
hlavných dodávateľských rezortov, ktoré vytvárajú stále silnú
pozíciu dodávateľov so všetkými nepriaznivými dôsledkami. Mo-
nopolizačné nešváry dodávateľov aj preto pretrvávajú a investič-
ná výstavba sa nezbavuje v odovzdaných stavbách doterajších,
pre stavebníctvo nie práve priaznivých charakteristík. Je tu pro-
striedok, ktorý môže účinne zasiahnuť do tohto stavu a priviesť
investičnú výstavbu na želanú úroveň, včítane ekonomického
hľadiska?

3. S poukazom na stále trvajúce monopolné postavenie staveb-
ných dodávateľov, v okresoch OSP, musí sa i naďalej odberateľ
napr. pri bytovej výstavbe uspokojiť s tým, že sa len viac-menej
okrajovo poskytne — málo, drahó, dlho, nekvalitne a len na vše-
ľiké spôsoby protekcie.

4. Úprava rozpočtových cien stavieb bytového fondu hlboko
zasiahla do finančných možností odberateľov, ktorí sa u družstev-

nej formy zaväzujú na mnohoročné splácanie. Vyrovnanie cenových relácií v tomto roku je ešte vymedzené príslušnými úpravami. V ďalšej etape však nastúpi cenove náročnejšia etapa a nie bez dôsledkov na rozsah i na rozsah požadovanej bytovej vybavenosti. Sledovala cenová úprava, mierená pôvodne na vytvorenie reálnejšej ceny, aj na obmedzenie investičnej výstavby, konkrétne bytového fondu, alebo skvalitnenie tejto výstavby?

5. Korene nedostatkov v stavebníctve a jeho rozporovosti sú známe, často komentované v novinách, v rozhlase i televízii. Ak sú teda známe korene, nie je tu možný organizačný zásah, ktorý by v krátkom čase privodil rozkvet a správnu proporcionalitu stavebníctva?

6. Kvalita dodávaných stavebných materiálov je rôznorodá a nie najlepšia. Najčastejšie sa kritizuje cement a tehly. Možno tu očakávať v krátkom čase po cenových úpravách zlepšenie aj ich kvality a rozšírenie sortimentu?

7. V bytovej výstavbe individuálneho typu sa budeme i naďalej pridrižovať „osvedčených“ typov, ktoré zanášajú do našich dedín a mestečiek nevzhľadnosť, porušenie rázovitosti? Alebo sa pokúsime aj o exkluzívnejšie typy, napr. átriovú zástavbu dostupnú mnohým záujemcom, ktorá osvieži architektonicky mestá a dediny a obyvateľom prinesie uspokojenie z pekného bytu, prerasteneho prostredím a prírodou?

8. Naučia sa naši stavbári rešpektovať tvárnosť krajinného profilu a zachovať porast, stromky, podobne ako je to napr. v SSSR, Švédsku a Švajčiarsku a rade ďalších európskych krajín?

9. Pokúšame sa aj u nás o maximálnu mechanizáciu drobnej výstavby, aby táto bola relatívne lacnejšia?

10. Ako sa zvýši podiel vysokohodnotných rýchloväzných a špeciálnych cementov na celkovej výrobe do roku 1970? V uznesení na strane 3 sa hovorí, že sa to bude robiť rekonštrukciou. Terazšie rekonštrukcie, ktoré sa robili v cementárňach, — neviem ako je to konkrétne teraz v Ladcoch — ale predtým viem, že sa nedosiahla ani kapacita starej cementárne. Podobne dlho to trvalo aj v Hornom Srní, čím sa vyrovnala kapacita v starej cementárni.

Aby sa tento podiel stal skutočnosťou, na to podľa odborníkov treba upraviť platné normy cementu čo do obsahu prísad, dokončiť vo vývoji výrobu rýchloväzných cementov triedy 300 a vyššie, stabilizovať výrobu slínku, zabezpečiť najmenej 7-dňové skladovanie vysokohodnotných cementov, sprísniť výstupnú kontrolu trosky a sadrovca a spolu s dodávateľmi hľadať cestu k zvýšeniu kvality týchto surovín, zaviesť medzioperatívnu kontrolu a zvýšiť hmotnú zainteresovanosť na kvalite cementu.

Podpredseda **Ing. Barbírek.**

Ďakujem poslancovi Ing. P í š o v i.

Slovo má poslanec H o l l ý.

Poslanec **Hollý:**

Vážené súdružky, súdruhovia!

Ja by som sa obmedzil skutočne len na niektoré dotazy na súdruha povereníka a využívam prítomnosť i súdruha ministra. Prvá otázka by znela:

V materiáloch, ktoré sú nám predložené, nie je doriešené ani vôbec sa nijako nenavrhuje kapacitné pokrytie bytovej výstavby v okrese Považská Bystrica. Je tam uznesenie ÚV KSS aj ÚV KŠC o doriešení tohto problému. Zatiaľ je situácia taká, že sa navzájom hádame či sa to bude stavať v Dubnici, alebo v Považskej Bystrici, alebo v Púchove. Myslím, že by to bolo treba uzavrieť i z kapacitných možností. Paneláreň, ktorá sa nachádza momentálne v Púchove, nie je schopná zabezpečovať v týchto troch rozhodujúcich centrách z kapacitného hľadiska výstavbu. Bola požiadavka na nás, aby sme vybudovali pre stavebníctvo paneláreň. Prísľub od nás, z nášho závodu Strojárske a metalurgické závody, bol, ovšem stavbári potom už, keď sme ten prísľub dali, nepožadovali toto zhotovenie. Do dnešného dňa sa prakticky nič na tom nezačalo, a ja, pokiaľ mi je známe, pokiaľ som sa zúčastňoval na tých jednotlivých jednaniach i s KNV, tak tá vec je otvorená, nie je uzavretá a nehnevajte sa, ak to poviem tak, že stavbári počítajú s tým, že možno nebudú peniaze, a preto sa bude stavať menej. Myslím, že by to boli dôvody nesprávne a že by potom skutočne robili veľmi veľké problémy.

Dalej pokiaľ ide o individuálnu bytovú výstavbu. Tá, ako všetci veľmi dobre vieme, tvorí na Slovensku minimálne polovicu z celoštátneho hľadiska. Zásobovanie, je priam katastrofálne pre individuálnych stavebníkov. My sme v minulom roku dávali ešte aj individuálne stabilizačné pôžičky. Dennodenne sme mali ľudí, ktorí všelijakými možnými i nemožnými spôsobmi zháňali potom tento stavebný materiál. Nedivme sa potom, že nastáva aj rozkrádanie a že tento materiál sa odkiaľsi zoženie, postaví sa to, ale zháňa sa aj nelegálnym spôsobom, alebo znásilňujú sa podniky, aby to teda išlo cez ne. Mám takú otázku, či by predsa len nebolo možné preskúmať možnosti v rámci celej republiky a vzhľadom na investičnú bytovú výstavbu, ktorá je ďaleko väčšia na Slovensku, previesť niektoré presuny.

Ďalšia otázka, alebo dotaz by bol, pokiaľ ide o tehlové panely. Začalo sa ako všetci dobre vieme, s nejakým tým experimentom v Žiline, postavili sa nejaké, myslím 14-bytovky to boli. Ľudia sa na to veľmi pýtajú, my ich však veľmi nevieme informovať aký osud nastal, či sa v tehlových paneloch bude pokračovať alebo nebude, či sa to úplne obmedzí, alebo rozšíri. Tak isto aj pokiaľ sa týka výstavby rodinných domkov. Myslím, že aj tam by bolo treba skutočne rýchlejšie niečo robiť, hlavne pokiaľ sa týka panelov, aby bolo možné aj panelovým spôsobom stavať. To, čo sa zatiaľ prevádza, tie experimenty, idú — ako to ľudia, teda voliči aj v mojom volebnom obvode hovoria — slimačím tempom. Nestачí ak sa nejakých 5—10 bytov má postaviť v nejakej päťročnici.

Posledná pripomienka, to ani nie je dotaz, pokiaľ ide o kvalitu cementu. Súduh P í š už o týchto otázkach hovoril. My sme to mali v Komisii ľudovej kontroly Slovenskej národnej rady v predminulom alebo minulom zasadaní. Rozoberali sme stav, aký v kvalite cementu je. Táto je, súdružky a súdruhovia, skutočne zo svetového hľadiska veľmi zlá. Výberové cementy sa pohyujú nejako nula celá a za tým niečo nasleduje a vo svetovom meradle je to teda ten výberový cement asi 26 perc. Tak hádam by sme mali robiť aj v tom opatrenia, aby sa to nerobilo tak, ako sa to robí aj pri budovaní ciest — a hlavne na to upozorňujem — že postavíme napr. betónovú cestu a za chvíľočku môžeme z nej kameň zametať, čo sa to tak rozpadáva. Tak to by skutočne pri dnešnej technike, pri dnešnej úrovni, nemalo existovať. Mali by sa robiť spoločné a urýchlené opatrenia na odstránenie takýchto nežiadúcich vecí.

A ešte jednu a poslednú otázku, a tá by bola pokiaľ ide o cesty, aj keď táto priamo nesúvisí s bodom, ktorý dnes doobeda prejednávame. Pripomienky voličov sú však takéto: či by nebolo skutočne vhodnejšie robiť radšej menej ciest a robiť ich tak, aby cesta, keď sa už na ňu asfaltový koberec dá, vydržala minimálne aspoň tých 5 rokov, aby to na budúci rok nebolo v takom istom stave ako je to doteraz. Keď ideme po tých cestách, to je tragédia. To už budeme musieť stavať automobily ako na konský poľah, vysoké aspoň 1 m od zeme, aby to spodkom nechytalo. S týmito by bolo skutočne niečo treba robiť a ja by som v mene i našich voličov prosil, aby sa robili všemožné opatrenia jednak na skvalitnenie týchto materiálov a tým aj na odstránenie zbytočných výdavkov, ktoré z tohto hľadiska každým rokom sú.

Podpredseda **Ing. Barbírek**

Ďakujem poslancovi H o l l é m u.

Sú, prosím, súdružky a súdruhovia, ďalšie dotazy?

(Hlásia sa poslanci doc. K a p i š o v s k ý.)

Súdruh poslanec K a p i š o v s k ý.

Poslanec doc. Kapišovský:

Vážená Slovenská národná rada!

Prejednávame koncepciu rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok, či už táto súvisí s investičnou výstavbou a tým, ako súdruh povereník v úvodnom slove správne zdôraznil, aj so zvyšovaním životnej úrovne. Týka sa to celej našej krajiny, ale osobitne Východoslovenského kraja, kde musíme aj dnes ťažko prekonávať historické dedičstvo, celkovú zaostalosť s celoštátnou i celoslovenskou úrovňou.

Na včerajšom zasadnutí som vzniesol dotaz, či úprava rozpočtu nebude mať negatívny vplyv osobitne na školskú investičnú výstavbu vo Východoslovenskom kraji.

Odpoveď zo strany súdruha ministra a predsedu Slovenskej plánovacej komisie bola celku uspokojivá.

Napriek tomu, hoci máme pochopenie pre súčasnú situáciu, tlmočím znova obavy a nesúhlas s danou situáciou, a to po tom, čo pracovníci Povereníctva SNR pre školstvo a Slovenskej plánovacej komisie zistili včera a predvčerom na mieste v kraji. Skutočnosť je taká, že celý rad projekčne a stavebne pripravených školských stavieb, ktoré pôvodne mali byť zahájené, nebudú zahájené.

Vec sa má tak, že súčet rozpočtových cien novozahajovaných stavieb pre Východoslovenský kraj na tento rok činí 590 mil. Kčs, z toho pre školstvo iba 100 mil. V týchto 100 mil. sú započítané aj 25 mil., ktoré na vylepšenie situácie poskytlí vodári a cestári.

Situáciu nám zhoršuje skutočnosť, že posledná zima nám zapríčinila na školských stavbách ohromné škody, lebo ďalších 15 škôl sa dostáva do kategórie havarijných, ako napr. v mojom volebnom obvode v obci Snakov, Hrabské, ďalej vo Svidníku atď., teda nielen v okrese Bardejovskom, ale i Humenskom a v Michalovskom. Pritom vo Východoslovenskom kraji sa budujú iba školy s cieľom likvidácie havarijných prípadov. V dôsledku toho žiadne vylepšenie existujúceho stavu v porovnaní s celoštátnou úrovňou nenastáva.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného žiadam, aby Ministerstvo financií, resp. Povereníctvo SNR pre financie po dohode so Štátnou plánovacou komisiou dalo súhlas povoliť školské stavby (pro-

jekčne a výrobné pripravené), nad doteraz určený limit súhrnu rozpočtových cien.

Ináč v našom kraji ani havarijné prípady nevyriešime. Ide o to, aby potreba naliehavosti bola zohľadnená. Súčasne by som odporúčal, aby osobitná komisia na mieste si preverila situáciu a teda aj nevyhnutnosť zahájenia väčšieho počtu školských budov ako doteraz bolo povolené.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi K a p i š o v s k é m u.

Kto sa hlási ďalej, prosím kto má dotazy?

(*Neboli.*)

Ďakujem.

Podľa § 26 rokovacieho poriadku je možnosť zodpovedať poslancom dotazy, ktorých bolo veľa, najneskoršie do 30 dní. Je možno, pravda, zodpovedať ich aj hneď. Kto zo súdruhov, ktorých sa dotazy dotýkali, by ich chcel zodpovedať hneď?

(*Hlási sa poslanec B o h d a n o v s k ý.*)

Prosím súdruh B o h d a n o v s k ý.

Poslanec Bohdanovský:

Súdružky a súdruhovia!

Na včerajšom zasadnutí boli vznesené dotazy, týkajúce sa jednotlivo hospodáriacich roľníkov na Slovensku. Dotazujúci poslanci chceli, aby sa ujasnilo ako je to s diferenčnými príplatkami pre jednotlivo hospodáriacich roľníkov. Nová sústava riadenia poľnohospodárstva ekonomicky doriešila na tomto stupni rozvoja socialistické poľnohospodárske podniky v horských a podhorských oblastiach. Nie sú doriešené viaceré problémy týkajúce sa súkromne hospodáriacich roľníkov v týchto oblastiach. Sme si plne vedomí toho, že sústavne klesajúca výmera ornej pôdy na jedného obyvateľa v našej republike vyžaduje využiť každý hektár poľnohospodárskej pôdy. Preto bude potrebné doriešiť celý rad otázok súkromnohospodáriacich roľníkov. Mám na mysli súkromne hospodáriacich roľníkov v horských oblastiach preto, lebo

súkromný sektor je aj v kukuričnej a repárskej oblasti. A súkromný sektor je aj tam, v tých dedinách horskej a podhorskej oblasti, kde sú pomerne dobre prosperujúce socialistické poľnohospodárske závody. Preto i k riešeniu tejto otázky treba pristupovať diferencovane. Táto zásada vyžaduje, aby národné výbory spolu s výrobnou poľnohospodárskou správou previedli kategorizáciu jednotlivých obcí pre ďalšie cieľavedomé uskutočňovanie hospodárskej politiky voči jednotne hospodáriacim roľníkom. Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo a výživu vypracovalo a rokuje s Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy o celom rade otázok ako zabezpečiť obrobienie každého hektára pôdy. Naše námety sledujú riešenie týchto otázok:

1. Tam, kde sú možnosti ďalšej kolektivizácie alebo prebrania pôdy do štátnych majetkov, nájsť vhodný politicko-ekonomický spôsob na uskutočnenie týchto zámerov. Týka sa to hlavne tých obcí, v ktorých sú súkromní roľníci, ale sú tam aj socialistické poľnohospodárske závody.

2. Odporúčame prehodnotiť posudzovanie osobného a súkromného vlastníctva pôdy. Za osobné vlastníctvo pôdy by sa mala pokladať výmera v horských oblastiach do dvoch hektárov a celý rad ďalších opatrení v tejto súvislosti.

3. Je rozpracovaný návrh na rozvíjanie kooperačných a integračných vzťahov. Ide o vzájomnú výpomoc medzi socialistickým a súkromným sektorom, zameranú na vykonávanie mechanizačných prác a dopravy pre jednotne hospodáriacich roľníkov, uzatváranie zmlúv na pasenie hovädzieho robytká a oviec, zásobovanie niektorými obežnými prostriedkami, ako sú hnojivá, osivá, sadby, predaj odstavičiat.

4. Je spracovaný návrh na organizácie združenia jednotne hospodáriacich roľníkov. Združenia by boli zamerané na využívanie lúk a pastvín, na preberanie opustenej pôdy, zúrodňovanie pôdneho fondu, ako sú meliorácie, rekultivácie a pod. Takéto príklady už dnes v celom rade obcí sú, a ukazujú sa, že je to obojstranne veľmi výhodné.

5. Na úseku materiálo-technického zabezpečenia bude potrebné buď vo výrobe doma, alebo dovozom zaobstarávať potrebné mechanizačné prostriedky, a ak by sa to nedalo dovozom, potom pri strojových staniciach zriadiť potrebné výrobné.

6. Veľkú starostlivosť v spracovaní materiálu venujeme úseku sociálneho zabezpečenia. Naše návrhy v tomto smere sú už spracované a budú v najbližšom období prerokované v štátnych a straníckych orgánoch. Zdôrazňujem, že sú to iba námety pomerne v dost' konkrétnej forme spracované, avšak nie sú nikým schválené a tak isto finančné zdroje na riešenie tejto otázky nie

sú ešte zabezpečené. To zdôrazňujem preto, aby sme s týmito otázkami nevystupovali vo svojich volebných obvodoch, hlavne tam, kde tieto otázky sú veľmi páľivé.

Ja som naschvál uviedol širšie problémy okolo nastolených dotazov poslanca Töröka a poslankyne Pastorovej preto, lebo som chcel ukázať v celej šírke nad akými problémami pri riešení súkromného sektoru sa teraz pracuje a aby sme nezužovali celý problém riešenia horských oblastí v sociálnej sfére len na diferenčné príplatky.

A teraz k diferenčným príplatkom.

Previedli sme veľmi podrobný rozbor dopadu novej sústavy na jednotlivu hospodáriacich roľníkov v okrese Dolný Kubín. Podobné rozbery prevedú sa aj v iných okresoch. Uvediem z rozboru niektoré čísla:

V nových cenách tržba u súkromne hospodáriacich roľníkov bude vyššia v okrese Dolný Kubín o 8,844 tis. korún. Zvýšenie nákladov na potreby pre súkromne hospodáriacich roľníkov — v tom sú započítané zvýšené náklady na krmivá, hnojivá, nákup potrebných mechanizačných prostriedkov, na dane — činí celkove 3,574 tis. Kčs. Čiže celkový efekt z novej sústavy pre súkromne hospodáriacich roľníkov je 5,970 tis. Kčs. Samozrejme, že keď to rozdelíme na tisícky hospodárskych usadlostí, mnoho pre jedného súkromne hospodáriaceho roľníka to nie je. Tu nie sú započítané investície, ktoré by bolo potrebné vložiť do zúrodnenia pôdy. A z tohto hľadiska považujeme za správne vrátiť sa k celej problematike diferenčných príplatkov pre súkromne hospodáriacich roľníkov. Náš názor je ten, že by bolo správne, keby diferenčné príplatky boli dané k dispozícii buď novozaloženým združeniam jednotlivu hospodáriacich roľníkov, pokiaľ ony budú, alebo cez národné výbory, aby sa tieto mohli plne využiť na najefektívnejšom úseku na zúrodnení poľnohospodárskej pôdy. Toto je náš názor, s ktorým je už predbežný súhlas na Ministerstve poľnohospodárstva a výživy, a bude to ako náš iniciatívny návrh pre orgány stranícke a vládne.

Súdružky poslankyne a súdruhovia poslanci,

toto sú naše návrhy na riešenie problému dotazovaného poslancami. Sme si plne vedomí, že ekonomické riešenie jednotlivu hospodáriacich roľníkov je i vysoko politickou otázkou preto, lebo ide o časť obyvateľov nášho národa, ktorí pracujú a vyrábajú v najťažších prírodných podmienkach a vynaložená nimi práca je ďaleko nie tak efektívna ako tá istá práca v iných oblastiach

našej republiky. Preto tejto otázke v najbližšom období budeme venovať patričnú pozornosť.

Táto informácia, ktorú predkladám, je predbežná a po schválení našich návrhov, alebo proste po uvedení ich do života, budeme plénum SNR ešte raz na dotazy poslancov tak, ako boli dané, podrobnejšie informovať.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Ďakujem poslancovi **B o h d a n o v s k é m u**.

Stačí súdružka poslankyňa **P a s t o r k o v á** táto odpoveď?

Poslankyňa Pastorková:

Ďakujem, stačí.

Podpredseda Ing. Barbírek:

Vážené súdružky a súdruhovia!

Považovali by sme za správne, aby na všetky ostatné dotazy, ktoré sa netýkajú len povereníka stavebníctva, ale sú komplexnejšieho charakteru, odpovedalo sa na základe § 26 pracovného poriadku do 30 dní, písomne, včítane pripomienok alebo návrhov, ktoré boli tmočené i k ostatným problémom, ako napr. návrh poslanca **D é m e š a** na zriadenie Poštovej novinovej služby na Slovensku, alebo kritika k tejto činnosti.

Sú, súdružky a súdruhovia, ďalšie otázky k tomuto bodu rokovania?

(Neboli.)

Nie sú.

Odporúčame, aby Komisia SNR pre stavebníctvo v miestnosti č. 56 upravila konečné znenie návrhu uznesenia s prihliadnutím na odovzdané pripomienky a priebeh rozpravy.

Nasleduje 15-minútová prestávka.

(Prestávka.)

(Po prestávke:)

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Súdržky a súdruhovia!

Pokračujeme v rokovaní.

Dávam slovo zpravodajcovi Komisie SNR pre stavebníctvo poslancovi Jozefovi Bednárovi.

Poslanec **Bednár:**

Vážená Slovenská národná rada!

Návrh uznesenia SNR k zpráve povereníka SNR pre stavebníctvo bol všetkým poslancom zaslaný. Vzhľadom na niektoré pripomienky, ktoré boli vznesené v diskusii jednotlivých poslancov, Komisia SNR pre stavebníctvo navrhuje uznesenie doplniť nasledovným textom:

Na str. 3, prvý odsek navrhuje pozmeniť v tomto zmysle:

„— vo výrobe cementu a azbestocementov ých výrobkov rekonštrukciami niektorých kapacít sa dosiahne vyrovnanosť trhu, urýchlenie prechodu na výrobu cementov špeciálnych a vysokých pevnostných značiek a dostatok trubného materiálu pre výstavbu vodovodov a sanitárnych zariadení.“

Na tej istej strane, v odseku piatom navrhujeme doplniť:

— v silikátovej prefabrikácii atď. za tým... „a výrobu tlakových železobetónových trúb,“.

Na strane 6, v časti B), odseku 2 navrhujeme doplniť:

„**podpredsedovi Slovenskej národnej rady a predsedovi Slovenskej komisie pre techniku, ministrom súdruhovi Ing. Jánovi Markovi v spolupráci s povereníkom SNR pre stavebníctvo**“.

Odsek a) navrhujeme z uznesenia vypustiť. Nasledujúci odsek bude potom prečíslovaný ako odsek a).

Na str. 8, v odseku 5 navrhujeme doplniť:

„predsedom krajských národných výborov na Slovensku v spolupráci s predsedom Slovenskej plánovacej komisie a poverenikom SNR pre stavebníctvo“.

Na tejto istej strane, odsek 6) navrhujeme doplniť:

„predsedom krajských národných výborov na Slovensku v spolupráci s predsedom Slovenskej komisie pre techniku.“

Ostatný text ponechať, ako je uvedený v návrhu uznesenia.

Všetky ostatné otázky poslancov prednesené v diskusii vzhľadom na svoj komplexný charakter vyžadujú zosúladené zhodnotenie, preto budú v zákonom termíne zodpovedané poslancom písomne.

Vzhľadom na to navrhujem,

aby plénum Slovenskej národnej rady schválilo predložený návrh uznesenia i s doplnkami ako som ich uviedol.

Podpredseda **Ing. Barbírek:**

Ďakujem zpravodajcovi poslancovi **Bednárovi** za prednesenie zprávy.

Súdružky a súdruhovia poslanci!

Má ešte niekto ďalšie pripomienky alebo návrhy?
(*Neboli.*)

Nie sú.

Dávam hlasovať

o návrhu uznesenia Slovenskej národnej rady k zpráve o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtom päťročnom pláne na Slovensku, a to s doplnkami, ako ich doporučil zpravodajca.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia, nech zdvihne ruku!
(*Hlasovanie.*)

Je niekto proti?

(*Nikto.*)

Zdržal sa niekto hlasovania ?

(Nikto.)

Zisťujem, že Slovenská národná rada navrhnuté uznesenie jednomyseľne schválila.

Posledným bodom programu je

zpráva o vybavovaní návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených na schôdzke Slovenskej národnej rady 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku.

Zpráva bola súdruhom poslancom rozposlaná.

Má niekto dotazy, prípadne pripomienky k uvedenej zpráve ?

(Neboli.)

Nie sú pripomienky.

Súdružky a súdruhovia,

záverom nášho rokovania ďakujem súdruhoví ministrovi T a k á č o v i, ako aj všetkým prítomným hostom za ich účasť na našom dnešnom rokovaní.

Vyhlasujem schôdzku Slovenskej národnej rady za skončenú.

Koniec schôdzky o 12.30 hod.)

PRÍLOHY

IV. volebné obdobie

45

N á v r h

Predsedníctva Slovenskej národnej rady:

Z á k o n

Slovenskej národnej rady
z 1967

o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slovenskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone

§ 1

(1) Zriaďuje sa Komisia Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

(²) Do pôsobnosti Komisie Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu prechádza pôsobnosť doterajšej Komisie Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a Komisie Slovenskej národnej rady pre potravinársky priemysel.

(3) Komisia Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a Komisia Slovenskej národnej rady pre potravinársky priemysel sa zrušujú.

§ 2

(1) V odbore poľnohospodárstva a výživy pôsobí povereník Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

(2) Na povereníka Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu prechádza pôsobnosť, ktorá v odbore poľnohospodárstva a výživy bola osobitnými predpismi doteraz zverená povereníkovi Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo, povereníkovi Slovenskej národnej rady pre potravinársky priemysel a Oblasťnej správe nákupu poľnohospodárskych výrobkov.

§ 3

Výkonným aparátom Slovenskej národnej rady a jej orgánov

v odbore poľnohospodárstva a výživy je Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

§ 4

Pokiaľ z tohto zákona nevyplýva iné, vzťahuje sa na orgány Slovenskej národnej rady, uvedené v tomto zákone, zákon Slovenskej národnej rady č. 124/1964 Zb. o rokovacom a pracovnom poriadku Slovenskej národnej rady.

§ 5

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom schválenia Slovenskou národnou radou.

Dôvodová zpráva

Zákon o zriadení a pôsobnosti Ministerstva poľnohospodárstva a výživy, schválený Národným zhromaždením 5. apríla 1967, zriadil namiesto doterajšieho Ministerstva poľnohospodárstva, Ministerstva potravinárskeho priemyslu a Ústrednej správy nákupu poľnohospodárskych výrobkov nové Ministerstvo poľnohospodárstva a výživy. Súčasne novo usporiadal tiež odbor štátnej správy, v ktorom má pôsobiť povereník Slovenskej národnej rady.

V nadväznosti na tieto zmeny treba úpravu v pôsobnosti a usporiadaní výkonných orgánov Slovenskej národnej rady vykonať zákonom Slovenskej národnej rady.

Podľa návrhu zriaďuje sa Komisia Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu, ktorá vzniká namiesto doterajších komisií Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a pre potravinársky priemysel, ktoré sa zrušujú.

V novozriadenom odbore štátnej správy bude pôsobiť povereník Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu. Pri vymedzení jeho pôsobnosti sa vychádza z existujúcich právnych úprav v zákonoch Slovenskej národnej rady a príslušných uzneseniach vlády, predovšetkým v uznesení č. 340/1964.

Novému usporiadaniu orgánov Slovenskej národnej rady sa primerane prispôbuje aj výkonný aparát Slovenskej národnej rady.

Realizácia zákona si nevyžiada zvýšenie finančných prostriedkov rozpočtovaných pre rok 1967 na činnosť doterajšieho Povereníctva SNR pre poľnohospodárstvo, Povereníctva SNR pre potravinársky priemysel a Oblastnej správy nákupu poľnohospodárskych výrobkov.

IV. volebné obdobie

D o d a t o k

k návrhu zákona o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slovenskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy (tlač 45).

Na základe výsledkov pripomienkového konania a záverov rokovania Právnej komisie SNR Predsedníctvo SNR predkladá plénu Slovenskej národnej rady návrh zákona SNR o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slovenskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy v znení, v akom bol zaslaný poslancom Slovenskej národnej rady (tlač 45) s tým, že znenie § 1 sa nahradzuje takto:

§ 1

(¹) Zriaďuje sa Komisia Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

(²) Komisia Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a Komisia Slovenskej národnej rady pre potravinársky priemysel sa zrušujú; ich pôsobnosť prechádza na Komisiu Slovenskej národnej rady pre poľnohospodárstvo a výživu.

V Bratislave 22. apríla 1967.

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Michal Chudík, v. r.

IV. volebné obdobie

47

N á v r h

Predsedníctva Slovenskej národnej rady
na voľbu člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR.

V súvislosti so zmenami v organizácii a pôsobnosti niektorých výkonných orgánov Slovenskej národnej rady, vykonaných zákonom SNR č. 15/67 Zb. a v súvislosti s prijatím zákona SNR o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživy Predsedníctvo SNR predkladá tento návrh na voľbu člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR:

poslanca doc. Štefana B r e n ě i ě a zvoliť za člena Predsedníctva SNR, povereníka a predsedu Komisie SNR pre kultúru a informácie,

poslanca prof. MVDr. Kolomana B o d ě u, DrCs., zvoliť za povereníka a predsedu Komisie SNR pre poľnohospodárstvo a výživu,

poslanca SNR Vojtecha D a u b n e r a uvoľniť z funkcie člena Predsedníctva SNR;

zvoliť týchto členov Komisie SNR pre poľnohospodárstvo a výživu:

Členovia z radov poslancov SNR:

Tibor B o h d a n o v s k ý

Valentín C z a b a n

Martin H r a š k o

Ján H u m e n í k

Mária K u d r y o v á

Ján L i c h n e r

Ing. Emil P í š

Ludovít R e t k e s

Karol Tomaškovič
Vilma Vaculová
Jozef Viktor
Šimon Žbirka

4 Členovia z radov politických, hospodárskych,
vedeckých, kultúrnych a iných pracovníkov:

7 Jozef Baláž, vedúci Oblastnej správy nákupu poľnohospodár-
skych výrobkov na Slovensku

Filip Chobot, pracovník Slovenskej odborovej rady

Ing. Ladislav Jánošík, vedúci Výrobnej poľnohospodárskej
správy, Lučenec

Ján Marcellý, generálny riaditeľ Liehovarov a konzervární,
Bratislava

Ing. Juraj Mikita, vedúci Krajskej poľnohospodárskej správy,
Košice

Ivan Mlej, riaditeľ Poľnohospodárskeho nákupného a zásobova-
cieho podniku, Košice

Ing. Viktor Mráz, vedúci Krajskej poľnohospodárskej správy,
Bratislava

Ing. Juraj Pinďúr, vedúci Výrobnej poľnohospodárskej správy,
Bratislava

Ing. Anton Piršel, oblastný riaditeľ šľachtiteľských a seme-
nárskych podnikov, Bratislava

7 Pavol Šmál, vedúci Krajskej poľnohospodárskej správy Banská
Bystrica

8 Štefan Ťažký, podnikový riaditeľ Stredoslovenského mäso-
priemyslu, Zvolen;

v y k o n a ť tieto zmeny v zložení komisií Slovenskej národnej
rady:

uvoľniť z funkcie člena Slovenskej plánovacej komisie povere-

níka SNR pre lesné a vodné hospodárstvo Františka H a g a r u
a zvoliť namiesto neho Jozefa G a j d o š í k a, povereníka SNR
pre financie,

uvoľniť z funkcie člena Finančnej a rozpočtovej komisie SNR
Ing. Jozefa H v o r e c k é h o, prvého námestníka predsedu Slo-
venskej plánovacej komisie a zvoliť namiesto neho J á n a G r e -
g o r a, námestníka predsedu Slovenskej plánovacej komisie,

uvoľniť z funkcie člena Finančnej a rozpočtovej komisie SNR
povereníka SNR pre zdravotníctvo doc. MUDr. Vladimíra Z v a -
r u, CSc.

Bratislava, 22. apríla 1967

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Michal C h u d í k, v. r.

IV. volebné obdobie

48

N á v r h

Slovenskej plánovacej komisie, Slovenskej komisie
pre techniku a Finančnej a rozpočtovej komisie SNR:

U Z N E S E N I E

Slovenskej národnej rady
z 1967

k zpráve o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a k zpráve o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku

Slovenská národná rada

po prerokovaní návrhu plánu rozvoja hospodárstva a finančných plánov a rozpočtov za organizácie na Slovensku v roku 1967

A) k o n š t a t u j e,

že hospodársky vývoj v roku 1967 a postup pri vypracovaní ročného vykonávacieho plánu rozvoja národného hospodárstva ovplyvnili predovšetkým

— zásadné smery v riadení národného hospodárstva a dôsledky, ktoré tieto zmeny vyvolali;

— úroveň ekonomiky v predchádzajúcich rokoch, v ktorých došlo najmä v roku 1966 k určitým pozitívnym výsledkom, avšak zásadné zmeny v ekonomickej rovnováhe sa nedosiahli.

Pre zabezpečenie hlavných cieľov štvrtého päťročného plánu na roky 1966—1970 a pre vytvorenie podmienok pre postupné obnovenie hospodárskej rovnováhy v zmysle uznesenia vlády č. . . . zo dňa 17. apríla 1967 na Slovensku má vzrásť v tomto roku

— celkový objem spoločenského produktu o 7,3 perc. a vytvoreného národného dôchodku o 7,9 perc. a to predovšetkým na základe rozvoja priemyselnej výroby o 8,1 perc., poľnohospodárskej výroby o 3 perc., z toho trhovej poľnohospodárskej produkcie o 4,5 perc. a objemu stavebných prác o 4,8 perc.

Do hospodárstva na Slovensku sa má investovať v roku 1967 21,4 mld. Kčs, čo je viac oproti minulému roku o 2,7 perc.

Zamestnanosť v hospodárstve na Slovensku má vzrásť zhruba o 33 tis. osôb. Osobná spotreba realizovaná prostredníctvom maloobchodného obratu sa zvýši o 7 perc.

Návrh plánu zohľadňuje ciele, sledujúce postupné obnovenie procesu dynamického rozvoja a štrukturálnej prestavby hospodárstva. V rámci priemyslu posilňuje sa rozvoj chémie a spracovateľských odvetví. Predpokladá sa tiež vzostup produktivity práce v priemysle o 4,5 perc. a v stavebníctve o 4,7 perc., v návaznosti na uplatnenie pôsobenia hmotnej zainteresovanosti pracovníkov na efektívnej tvorbe a užití spoločenských zdrojov.

Návrh finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie a národné výbory na Slovensku vychádza z dosiahnutých výsledkov finančného hospodárenia v roku 1966, z možnosti tvorby zdrojov podnikov, odborov a odvetví pri súčasnom zabezpečovaní vyššej efektívnosti výroby, jej kvality a finality a plnšieho uspokojovania potrieb trhu.

V návrhu sa predpokladá vzrast hrubého dôchodku o 10 perc., pričom na fond pracujúcich pripadá z celkového objemu hrubého dôchodku 59,4 perc. Vytvárajú sa tak predpoklady pre zvýšenie osobnej hmotnej zainteresovanosti v chozrasčotnej sfére. Aj po vykonaní prestavby veľkoobchodných cien štátny rozpočet zabezpečuje na Slovensku dotácie a intervencie k cenám vo výške 2,79 mld. Kčs.

Do štátneho rozpočtu majú podniky odvieť 29,3 perc. z hrubého dôchodku, zbytok je určený na vlastné použitie podnikov. Počíta sa, že reprodukcia základných prostriedkov sa bude financovať do výšky 35,6 perc. z vlastných zdrojov podnikov, úverom so pokrýva 41,6 perc. a dotáciami zo štátneho rozpočtu 22,8 perc.

V nevýrobnej sfére sa navrhujú výdavky zo štátneho rozpočtu v súlade s rastom úloh, pričom sa predpokladá zvýšenie hospodárnosti a účelnosti pri čerpaní prostriedkov.

Rozvoj hospodárstva národných výborov sa zabezpečuje okrem vlastných príjmov, zaradením ďalších zdrojov do vlastných príjmov a prostriedkami z ústredného rozpočtu vo výške 8,02 mld. Kčs, z čoho súhrnný finančný vzťah predstavuje 4,1 mld. Kčs a subvencie 3,92 mld. Kčs.

Stanovené úlohy pre rok 1967 sa v súlade s celoštátnym postupom zabezpečujú súhrnom opatrení v hospodárskej politike štátu. Tieto opatrenia majú vytvárať predpoklady pre postupné obnovenie rovnováhy nášho hospodárstva.

Vzhľadom na situáciu v investičnej výstavbe, najmä v nadmernej rozostavanosti, predpokladá sa riešiť problémy uplatňovania reštriktívnych opatrení, pričom sa zabezpečuje ďalší rozvoj hospodárstva a kultúry na Slovensku.

V oblasti prevádzkovej pôjde predovšetkým o to, aby podniky vo väčšej miere využívali vlastné výrobné fondy a zvyšovali vlastnú finančnú základňu.

V tomto roku dôjde ďalej k vytváraniu predpokladov pre postupné obmedzovanie dotácií do výrobnjej sféry, lebo ich súčasný rozsah by mohol pôsobiť nepriaznivo na celkovú efektívnosť výroby.

V pláne sú zapracované tiež opatrenia umožňujúce zlepšiť pokrytie potrieb vnútorného trhu a tým aj ďalší rast životnej úrovne obyvateľstva. Postavenie a vývoj osobnej spotreby sú pritom závislé na uplatňovaní princípov novej sústavy riadenia, ktoré posilňujú osobnú hmotnú zainteresovanosť, to značí závislosť predovšetkým na vývoji pracovných príjmov.

B) U k l a d á

všetkým poverenikom SNR a predsedom KNV

zamerať svoju činnosť na vytvorenie predpokladov plnenia a prekračovania výrobných úloh, najmä dodávkami pre vývoz a pre vnútorný trh hlavne v stavebninách a ďalších výrobkoch spotrebneho a potravinárskeho priemyslu, čím sa umožní vyššia tvorba zdrojov na ďalší rozvoj hospodárstva;

v investičnej výstavbe vyššiu úroveň efektívnosti zabezpečovať skvalitnením a uskutočňovaním včasnej prípravy investičnej vý-

stavby zameranej na vysoké technicko-ekonomické parametre, ďalej na znižovanie rozostavanosti, plynulú realizáciu novej výstavby a včasné uvádzanie kapacít do prevádzky;

v súlade s uznesením vlády č. 138/1966 posilňovať priemyselnú výstavbu na Slovensku; v súvislosti s tým osobitnú pozornosť venovať príprave investičnej výstavby na rok 1968; v nevýrobnej sfére nepripustiť predlžovanie výstavby; plne využiť prostriedky na uskutočňovanie výstavby učňovských zariadení.

Bratislava, 17. apríla 1967.

Ing. František Barbírek v. r.,
minister-predseda Slovenskej plánovacej komisie

Ing. Ján Marko v. r.,
minister-predseda Slovenskej komisie pre techniku

Jozef Gajdošík v. r.,
predseda Finančnej a rozpočtovej
komisie SNR

IV. volebné obdobie

49

N á v r h

Predsedníctva Slovenskej národnej rady:

U Z N E S E N I E

Slovenskej národnej rady
z 1967

k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou priamo riadených organizácií na Slovensku na rok 1967.

Slovenská národná rada po prerokovaní návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady na rok 1967

A) k o n š t a t u j e,

že rozpočet Slovenskej národnej rady finančne zabezpečuje činnosť a úlohy Slovenskej národnej rady, jej orgánov, útvarov a ňou priamo riadených organizácií; súčasne vytvára podmienky na ďalšie prehĺbenie riadiacej a organizátorskej funkcie Slovenskej národnej rady pri uplatňovaní zásad novej sústavy riadenia národného hospodárstva;

B) s c h v a ľ u j e

rozpočet Slovenskej národnej rady na rok 1967

v p r í j m o c h

73 373 tis. Kčs

v o v ý d a v k o c h

660 823 tis. Kčs;

C) u k l a d á

Predsedníctvu Slovenskej národnej rady

zabezpečiť plnenie úloh rozpočtu pri uplatňovaní zásad najvyššej hospodárnosti a účelnosti.

V Bratislave 17. apríla 1967

Míchal Chudík v. r.,
predseda
Slovenskej národnej rady

IV. volebné obdobie

46

Návrh

Predsedníctva Slovenskej národnej rady:

Zákon

Slovenskej národnej rady
z 1967

o Slovenskom protialkoholickom sbore

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

Na zvýšenie účinnosti boja proti alkoholizmu na Slovensku zriaďuje sa pri Predsedníctve Slovenskej národnej rady Slovenský protialkoholický sbor.

§ 2

Slovenský protialkoholický sbor

a) sleduje dodržiavanie protialkoholických opatrení a organizuje protialkoholickú propagandu na Slovensku,

b) iniciatívne rozvíja spoluprácu štátnych orgánov, spoločenských, hospodárskych a iných organizácií a koordinuje ich postup pri uplatňovaní prostriedkov boja proti alkoholizmu,

c) spolu s Ústredným protialkoholickým sborom metodicky vedie krajské protialkoholické sbory na Slovensku,

d) podáva Predsedníctvu i ostatným orgánom Slovenskej národnej rady, prípadne tiež Ústrednému protialkoholickému sboru návrhy a podnety na rozvíjanie a prehľbovanie boja proti alkoholizmu.

§ 3

Predsedu Slovenského protialkoholického sboru vymenúva a odvoláva Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh pred-

sedu Slovenskej národnej rady. Ostatných členov tohto sboru vymenúva a odvoláva Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh povereníka Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo.

§ 4

Úlohy a metódy práce Slovenského protialkoholického sboru podrobnejšie upraví štatút, ktorý schváli Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

§ 5

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

D ô v o d o v á z p r á v a

Slovenská národná rada na svojej plenárnej schôdzke 16. septembra 1965 prerokovala zpravu Právnej komisie Slovenskej národnej rady o niektorých problémoch upevňovania socialistickej zákonnosti na Slovensku.

Na základe tejto zprávy, zameranej najmä na riešenie tých otázok socialistickej zákonnosti, ktoré špecificky vystupujú na Slovensku, Slovenská národná rada medziiným konštatovala, že nadmerné požívanie alkoholu zvlášť negatívne pôsobí na stav a vývoj kriminality. V roku 1963 zo všetkých trestných činov, pre ktoré boli páchatelia na Slovensku odsúdení, bolo 36,3 perc. spáchaných pod vplyvom alkoholu. V roku 1964 sa tento podiel zvýšil na 38,7 perc. Najvýraznejšie sa vplyv alkoholu prejavuje u páchatelov trestných činov výtržníctva, útokov na verejných činiteľov, trestných činov v doprave a ublíženia na zdraví a ruvačiek. Počet osôb, ktoré sa v poslednom roku dopustili trestnej činnosti pod vplyvom alkoholu, bol na Slovensku o 5,5 perc. nad celoštátnym priemerom.

Obdobnú nepriaznivú vývojovú tendenciu vykazuje alkoholizmus na Slovensku aj v ďalších sférach spoločenského života, najmä narušuje pracovnú disciplínu a rodinné vzťahy, je príčinou mnohých chorôb a pod.

Vychádzajúc z uvedeného rozboru Slovenská národná rada uložila v bode 3/b uznesenia povereníkovi a Komisii SNR pre zdravotníctvo spolu s Právnou komisiou Slovenskej národnej rady pripraviť návrh právnej úpravy na vytvorenie protialkoholického

sboru s celoslovenskou pôsobnosťou a usmerňujúcim i kontrolným vplyvom na prácu protialkoholických sborov v krajoch a okresoch.

Uznesenie tohto pléna Slovenskej národnej rady realizuje predkladaná osnova.

Zákon č. 120/1962 Zb. o boji proti alkoholizmu obsahuje celý rad konkrétnych ustanovení smerujúcich k obmedzeniu požívania alkoholických nápojov. Sem patria predovšetkým výchova obyvateľstva k striedmosti v požívaní alkoholických nápojov, výchova školskej mládeže a pracujúceho dorastu k abstinencii, rôzne formy preventívnej protialkoholickéj činnosti, zabezpečovanie materiálnych predpokladov pre zásobovanie obyvateľstva nealkoholickými nápojmi a propagácia týchto nápojov, rôzne zákazy podávania alkoholických nápojov určitým osobám a pod. Uvedené opatrenia sa nedostatočne uplatňujú, pričom neuspokojivý je namä postih porušovania rôznych zákazov najmä orgánmi národných výborov. Národné výbory nevyužívajú doteraz v dostatočnej miere svoje protialkoholické sbory. V celom rade okresov tieto sbory nevyvíjajú takmer nijakú činnosť, viaceré pracujú len administratívne.

Vzhľadom na stagnáciu činnosti väčšiny protialkoholických sborov a s tým súvisiace nedostatočné uplatňovanie opatrení v boji proti alkoholizmu ukazuje sa potrebným zriadiť celoslovenský koordinačný orgán pre boj proti alkoholizmu.

Zákon č. 120/1962 Zb. nepočítal so zriadením celoslovenského orgánu na tomto úseku činnosti. Preto je potrebné uskutočniť úpravu formou zákona Slovenskej národnej rady.

Členmi Slovenského protialkoholického sboru budú zástupcovia orgánov Slovenskej národnej rady, pôsobiacich na úsekoch, ktoré môžu prostriedkami svojho riadenia ovplyvniť boj proti alkoholizmu, ako aj zástupcovia spoločenských organizácií.

Predseda sboru bude vymenúvať a odvolávať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh predsedu Slovenskej národnej rady. Ďalších členov sboru bude vymenúvať a odvolávať Predsedníctvo Slovenskej národnej rady na návrh povereníka Slovenskej národnej rady pre zdravotníctvo.

Úlohy Slovenského protialkoholického sboru sú uvedené v § 2

návrhu iba rámcove a metódy jeho práce podrobnejšie upraví štatút, ktorý schváli Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

Vykonanie tohto zákona si vyžiada finančný náklad cca Kčs 70 000,— ročne. Z toho Kčs 40 000,— tvoria predpokladané výdavky spojené s vydávaním časopisu sboru „Protialkoholický obzor“, zvyšok Kčs 30 000,— sú ostatné výdavky spojené s činnosťou sboru.

Bratislava, 16. januára 1967

Predseda
Slovenskej národnej rady:
Michal Chudík v. r.

IV. volebné obdobie

50

Návrh

Komisie SNR pre stavebníctvo:

Uznesenie

Slovenskej národnej rady
z 1967

k zpráve povereníka SNR pre stavebníctvo Ing. Ladislava Kompiša o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku.

Slovenská národná rada na svojej schôdzke dňa prerokovala koncepciu rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku z hľadiska zabezpečovania potrieb stavebných látok a stavebných kapacít pre investičnú výstavbu a obyvateľstvo.

Doterajší rozvoj stavebníctva na Slovensku bol v súlade s celoštátnym vývojom. Objem stavebných prác na Slovensku vzrástol od roku 1950 do roku 1966 3,2-krát. V posledných rokoch sa dosiahli na Slovensku vyššie tempá produktivity práce ako v českých krajoch a tým sa vytvárajú podmienky pre postupné vyrovnanie produktivity práce v priebehu IV. päťročnice. Dosiahnuté výsledky stavebníctva boli by ešte výraznejšie, nebyť spomalenia tempa, resp. poklesu výroby v obdobiach rokov 1953—1955 a 1962—1963, kedy sa obmedzila investičná výstavba. Ku konsolidácii v stavebnej výrobe pomohli opatrenia prijaté Predsedníctvom ÚV KSC a vládou v roku 1963 na riešenie stabilizácie pracovníkov v stavebnej výrobe. Nedostatok pracovných síl prestal byť na Slovensku obmedzujúcim činiteľom rozvoja stavebných kapacít, ale stal sa ním nedostatok stavebných látok a výrobkov dodávaných stavebníctvom i druhými dodávateľskými odvetviami.

Dnešná úroveň výroby stavebných látok bola ovplyvnená začiatkom 60-tych rokov znížením dopytu zo strany investičnej výstavby i obyvateľstva. Odvtedy rozvoj výroby stavebných látok celoštátno i na Slovensku zaostáva za rastom stavebných prác. Príčinou tohto vývoja bolo obmedzenie výstavby nových kapacít,

ako aj zastavenie neefektívnych výrobní. Dôsledkom tohto je súčasný nedostatok stavebných látok a výrobkov pre zabezpečenie výstavby, údržby i pre krytie potrieb vnútorného trhu.

Základné smery a ciele rozvoja do roku 1970 počítajú s predstihom rastu výroby stavebných látok, avšak ich vzrast o 32,2 perc. k rastu stavebnej výroby o 30,8 perc. je nedostatočný. I pri prekračovaní tempa rastu výroby stavebných látok v prvých rokoch päťročnice asi o 5 perc., sa stav v zásobovaní nezlepšuje, pretože rozvoj kapacít stavebnej výroby sa tak isto urýchľuje. Okrem toho, rýchlejšie ako sa počítalo, narastajú požiadavky vnútorného trhu, prostredníctvom ktorého sa do značnej miery rieši na Slovensku bytový problém.

Táto situácia vyžaduje urýchliť oproti predpokladaným základným smerom a cieľom do roku 1970, rozvoj výroby stavebných látok nielen optimálnym vyťažením existujúcich kapacít, rekonštrukciami, ale i budovaním nových výrobní. Ide predovšetkým o odbor tehliarskej výroby, kameňa a ľahkej prefabrikácie. Surovinová základňa na Slovensku je pre rozvoj týchto odborov priaznivá.

Poverenie SNR pre stavebníctvo v spolupráci s Ministerstvom stavebníctva, odbornými orgánmi SNR, výrobnohospodárskymi jednotkami i širokým aktívom vypracovalo program urýchleného rozvoja výroby stavebných látok vo IV. päťročnici, ktorý bol obsiahnutý aj v dokumente o súčasnom stave a ďalších opatreniach na úseku stavebníctva, schválenom v Predsedníctve ÚV KSČ dňa 14. 12. 1966, podľa ktorého sa bude koncepcia jednotlivých najdôležitejších výrobných odborov rezortu na Slovensku zabezpečovať

— vo výrobe cementu rekonštrukciami niektorých kapacít sa dosiahne vyrovnanosť trhu, urýchlenie prechodu na výrobu cementov špeciálnych a vysokých pevnostných značiek,

— vo výrobe murovacích materiálov, kde je bilančná napätosť najväčšia, prírastkom kapacít sa má dosiahnuť predovšetkým pokrytie potrieb, zefektívnenie výroby zmenou palibovej základne, výroba progresívnych prvkov pre stavebné dielce, najmä pre individuálnu bytovú výstavbu,

— vo výrobe keramickej výstavbou dlaždičkárne v Michalovciach sa má docieľiť lepšie uspokojovanie potrieb, lepšie územné rozloženie tejto výroby a využívanie surovín i pracovných síl na Slovensku,

— vo výrobe kameniva vybudovaním nových kapacít sa má predovšetkým pokryť potreba, zlepšiť zásobovanie nedostatkových oblastí a lepšie využiť riečne štrkopiesky, najmä dunajské,

— v silikátovej prefabrikácii cestou rekonštrukcie a modernizácie dosiahnuť vyššiu kvalitu a dokončenosť stavebných dielcov,

— v ľahkej prefabrikácii sa začne zakladať nová materiálová základňa v stavebníctve, ktorá použitím chemických a kovových materiálov, zabezpečí ďalší progres, najmä v občianskej výstavbe, v architektonickom stvárnení životného prostredia a skvalitnení dokončovacích prác.

Rozšírený investičný program urýchleného rozvoja výroby stavebných látok kladie mimoriadne nároky na prípravu výstavby, na zabezpečenie dodávok progresívnych technologických zariadení a stavebných prác. Realizácia programu si vyžiada zvýšené úsilie všetkých účastníkov výstavby od geologického prieskumu, projekcie, po dodávateľov technologických zariadení a stavebných prác. Úlohou Povereníctva SNR pre stavebníctvo bude vytvárať predpoklady a účelnou koordináciou riešiť prípadné prekážky a nedostatky.

Úmerne s rozvojom stavebných látok v rezorte stavebníctva je potrebné zabezpečiť i výrobu materiálov a výrobkov, najmä pre dokončovacie práce, ktoré vyrábajú podniky iných rezortov. Tieto majú rozhodujúci vplyv na zrýchlenie výstavby, zvýšenie kvality a estetické pôsobenie stavebných diel.

Od ostatných odvetví potrebuje stavebníctvo a vnútorný obchod novodobé stavebné látky, strojné zariadenia a vybavenosť stavieb v dostatočnom množstve, sortimente a kvalite. Chemický priemysel musí zabezpečiť pre stavebníctvo umelé podlahoviny, plastické tmely, kvalitné a vo väčšom farebnom sortimente nástrekové a náterové látky pre povrchové úpravy a izolácie. Od hutného priemyslu treba zabezpečiť v najbližších rokoch povrchovo upravené a podľa potreby tvarované plechy, tenkostenné profily, hliníkové profily a plechy. Tieto hmoty, spolu s výrobkami spotrebného priemyslu — minerálnou vlnou, farebným fasádnym sklom, drevotrieskovými a drevovláknitými doskami a druhými výrobkami, tvoria materiálovú základňu pre ľahký spracovateľský priemysel v stavebníctve. Strojárenský priemysel musí kvalitatívne zmeniť svoj vzťah k potrebám stavebníctva a zabezpečiť dostatok

zariadení a strojov na vysokej technickej a ekonomickej úrovni. Pre zabezpečenie plynulej výstavby musí nastať výrazné zlepšenie dodávok výrobkov a zariadení čo do množstva i sortimentu, a to najmä klimatizácie, elektrotechnického zariadenia, výťahov, vykurovacieho zariadenia a pod.

V najbližších rokoch bude jednou z hlavných úloh stavebníctva i dodávateľských odvetví zabezpečiť rozvoj výroby stavebných látok v objeme a štruktúre, ktorý pokryje potrebu výstavby a obyvateľstva základnými stavebnými materiálmi. Vytvoriť tak podmienky pre ďalšiu rast stavebných kapacít v rozsahu, ktorý plne uspokojí potreby výstavby, umožní urýchliť proces dokončovania stavieb, znížiť rozostavanosť, zlepšiť kvalitu stavebných prác a vytvoriť dostatočnú materiálo-technickú základňu pre rozvoj stavebnej výroby i po roku 1970.

Tieto úlohy a zámery je potrebné podporiť účinnými ekonomickými opatreniami v odmeňovaní a osobitne v oblasti financovania urýchleného investičného rozvoja. Pôjde predovšetkým o použitie vytvorených zdrojov z minulých rokov, tak u priameho investora, ako aj mobilizovanie voľných zdrojov ostatných podnikov a v budúcnosti prevádzanie úsporných opatrení pre zvyšovanie tvorby vlastných zdrojov. Trvalý nedostatok zdrojov niektorých výrobných odborov stavebných látok bude treba riešiť aj úpravou cien tak, aby sa vytvorili zdroje a správne relácie u zameniteľných výrobkov v návaznosti na situáciu na trhu. Pre rozhodujúcu rozsiahlu výstavbu, kde nebude únosné upravovať ceny a zvyšovať úverové zaťaženie, bude potrebné riešiť financovanie mimoriadnymi formami.

Navrhovaná koncepcia rozvoja stavebníctva v rokoch IV. päťročnice vo svojom zameraní rešpektuje spoločenský záujem a postupne umožní, aby stavebná výroba bola schopná pružne prispôbovať sa meniacim sa potrebám investičnej výstavby a aby dostatok stavebných látok i stavebných kapacít umožňoval ďalší plánovitý rozvoj Slovenska.

Koncepcia stavebníctva do roku 1970 prihliada k možnostiam národného hospodárstva a má návaznosť na pripravovanú koncepciu rozvoja do roku 1980.

Po prerokovaní koncepcie rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku

Slovenská národná rada

A) súhlasí

s návrhom koncepcie rozvoja stavebnej výroby a výroby sta-

vebných látok vo IV. päťročnici na Slovensku a na jej zabezpečenie;

B) u k l a d á

1. podpredsedovi Slovenskej národnej rady a predsedovi Slovenskej plánovacej komisie, ministromi súdruhovi Ing. Františkovi B a r b í r k o v i

a) v spolupráci so Štátnou plánovacou komisiou zabezpečovať v rámci prác na dlhodobom výhľade národného hospodárstva do roku 1980 rozvoj výroby stavebných látok rezortu stavebníctva a materiálov a výrobkov dodávaných inými odvetviami národného hospodárstva v súlade s potrebami zvýšenia stavebných kapacít a potrebami vnútorného obchodu,

b) zapracovať do úvah centra o hospodárskom vývoji jednotlivých rokov IV. päťročnice koncepciu rozvoja stavebníctva, a to najmä na úseku investičnej výstavby a hmotnej zainteresovanosti;

2. podpredsedovi Slovenskej národnej rady a predsedovi Slovenskej komisie pre techniku, ministromi súdruhovi Ing. Jánovi M a r k o v i

a) pôsobiť na vytváranie podmienok na včasnú a kvalitnú územnú a projektovú prípravu komplexnej bytovej a občianskej výstavby, s cieľom zabezpečiť rozsah bytovej výstavby určený základnými smermi a cieľmi,

b) uplatniť zásadné závery koncepcie rozvoja stavebníctva, koncentrovať riešiteľské kapacity vedecko-výskumnej základne na rozhodujúce smery technického rozvoja podľa potrieb tejto koncepcie aj po roku 1970;

3. povereníkovi Slovenskej národnej rady pre financie, s. Jozefovi G a j d o š í k o v i

a) usmerňovať a využívať ekonomické nástroje v spolupráci s Oblastným ústavom Štátnej banky československej vo vzťahu k investorom na koncentráciu prostriedkov na urýchléné dokončovanie rozostavaných akcií a tým podporiť proces znižovania rozostavanosti a uvoľňovania viazaných hmotných a finančných prostriedkov národného hospodárstva,

b) vytvárať podmienky a podporovať investičný rozvoj stavebníctva ekonomickými nástrojmi;

4. povereníkovi Slovenskej národnej rady pre stavebníctvo, súdruhovi Ing. Ladislavovi K o m p i š o v i

a) zabezpečovať úlohy vyplývajúce z realizácie koncepcie rozvoja materiálno-výrobnej základne v stavebnej výrobe a výrobe stavebných látok na Slovensku vo IV. päťročnici,

b) v spolupráci s Ministerstvom stavebníctva vykonať opatrenia, aby v dlhodobom výhľade stavebníctva boli pokrývané potreby v oblasti prierezu so zabezpečením medziodvetvových a medziodvetvových väzieb,

c) zladovať a koordinovať činnosť zúčastnených partnerov pri zabezpečovaní investičného programu urýchleného rozvoja výroby stavebných látok. Osobitnú pozornosť venovať príprave výstavby, zabezpečeniu dodávok technologického zariadenia a stavebných prác,

d) vynaložiť maximálne úsilie na vytvorenie vlastných zdrojov pre financovanie investičnej výstavby. Urýchlene dohodnúť a uplatniť mimoriadne opatrenia na zabezpečenie financovania investičnej výstavby,

e) usmerňovať a využívať ekonomické nástroje na koncentráciu prostriedkov pre urýchlené dokončovanie rozostavaných akcií a skracovanie času výstavby novozačínaných akcií,

f) zapracovať koncepciu rozvoja stavebníctva na Slovensku pri prevode IV. päťročnice do nových ekonomických podmienok,

g) v spolupráci s Ministerstvom stavebníctva vytvárať ekonomické a technické podmienky pre využitie kapacít stavebných podnikov na Slovensku a v celej ČSSR v nových podmienkach riadenia a pre územné presuny kapacít stavebnej výroby podľa zásad vládnej vyhlášky č. 100/66,

h) riešiť problém pätnásťročného dorastu na Slovensku a za tým účelom rozpracovať koncepciu výchovy učňov nad vlastnú reprodukčnú potrebu;

5. predsedom krajských národných výborov na Slovensku v spolupráci s povereníkom SNR pre stavebníctvo

dopracovať koncepciu rozvoja podnikov miestneho stavebníctva a výroby stavebných látok do roku 1970 pri ďalších prácach na IV. päťročnici, s cieľom optimálne rozširovať ich výrobné kapacity;

6. predsedom krajských národných výborov na Slovensku

vytvárať podmienky pre včasnú a kvalitnú územnú a projektovú prípravu komplexnej bytovej a občianskej výstavby, s cieľom zabezpečiť rozsah bytovej výstavby určený základnými smermi a cieľmi;

C) o d p o r ú ě a

1. predsedovi Slovenského výboru výrobných družstiev, súdruhovi Ing. Petrovi P o r u b e n o v i

a) vykonať obdobné opatrenia na zabezpečenie optimálneho rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok na úseku výrobných družstiev.

Ing. Ladislav K o m p i š, v. r.
predseda

Jozef B e d n á r, v. r.,
zpravodajca

Z p r á v a

o vybavovaní návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených dňa 17. februára 1967 na rokovaní Slovenskej národnej rady k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku

V rozprave na rokovaní Slovenskej národnej rady dňa 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku vystúpilo a prednieslo svoje návrhy, podnety a pripomienky 6 poslancov. Na niektoré z nich odpovedal povereník SNR pre poľnohospodárstvo v závere rokovania a to:

- poslancovi Ing. E. P í š o v i vo veci výstavby krmovinárskeho priemyslu k otázkam výrobných a dodávkových úloh súkromne hospodáriacich roľníkov, k možnostiam hydroponického pestovania rastlín a využívania odpadového kysličníka uhlíčitého v poľnohospodárstve;
- poslancovi M B e r n í k o v i a poslancovi J. B e l o v i c k é m u vo veci zabezpečovania zberu sena a dovozu motorových ručných kosačiek.

O otázkach dovozu motorových kosačiek boli poslanci informovaní aj prostredníctvom Informačných zpráv pre poslancov SNR. Dodatkom možno ešte uviesť, že sa v súčasnom období hľadajú ďalšie možnosti dovozu motorových ručných kosačiek z Rakúska.

Na ostatné návrhy, podnety a pripomienky k problematike ďalšej intenzifikácie a rozvoja rastlinnej výroby odpovedal poslancom povereník SNR pre poľnohospodárstvo písomne.

Z písomných odpovedí vynímame v stručnosti:

a) poslancovi J. L i c h n e r o v i:

- riešenie otázok realizácie a postupu zalesňovania nelesnej pôdy spadá do pôsobnosti príslušných národných výborov. Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo sa zúčastňuje riešenia vážnejších sporov v tomto smere. V ostatných prípadoch právoplatne rozhodujú o realizácii delimitácie pôdy v súlade so schváleným programom národné výbory;
- budovanie poľných ciest povereníctvo koncepčne spracovalo a bolo predmetom rokovania Komisie SNR pre poľ-

nohospodárstvo súčasne s celkovým riešením manipulácie a dopravy v poľnohospodárstve. V zmysle záverov Komisie bude návrh prerokovaný na sympóziu najpovolanejších odborníkov a overený, organizačne i technicky dopracovaný bude predložený na schválenie príslušným orgánom centrálnnej sféry riadenia;

- budovanie miešární priemyslových hnojív pri poľnohospodárskych nákupných a zásobovacích podnikoch sa už zabezpečuje. Doteraz je na Slovensku vybudovaných 9 a do konca t. r. ich bude daných do prevádzky 42.

b) poslancovi J. B e l o v i c k é m u:

- úpravy vodohospodárskych pomerov Ipľa a Rimavy boli riešené na rokovaní poľnohospodárskej komisie Stredoslovenského KV KSS v Banskej Bystrici 22. marca t. r. za účasti generálneho riaditeľa vodných tokov a odborného zástupcu Povereníctva SNR pre poľnohospodárstvo. Aj keď v súvislosti s organizačnými zmenami v náplni činnosti niektorých povereníctiev spadá zabezpečovanie tejto úlohy do pôsobnosti novovytvoreného Povereníctva SNR pre lesné a vodné hospodárstvo, Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo sa bude aj naďalej zúčastňovať na realizácii tejto úlohy a zabezpečovať v náväznosti na vodohospodárske úpravy melioračnú výstavbu;
- požiadavku prehodnotenia poľnohospodárskej investičnej výstavby v Stredoslovenskom kraji sme riešili za účasti zástupcov kraja, zástupcov Povereníctva SNR pre stavebníctvo, generálneho riaditeľstva Pozemného staviteľstva v Bratislave, generálneho riaditeľstva Poľnohospodárske stavby v Bratislave a Oblasťnej správy nákupu poľnohospodárskych výrobkov. Na základe požiadaviek prednesených zástupcami kraja bol dohodnutý spôsob sústredenia investičných prostriedkov a ich pokrytie stavebnými kapacitami zúčastnených organizácií.

c) poslankyni V. V a c u l o v e j:

- návrh, aby bol plán množenia osív určený podľa požiadaviek poľnohospodárskych podnikov, zdokonalená sústava riadenia zohľadňuje, pretože namiesto doterajšieho direktívneho systému plánovitej obmeny osív a sadív sa bude

plán tvoriť na základe dlhodobých zmlúv poľnohospodárskych podnikov so semenárskymi organizáciami. Zmluvy sa budú ročne upresňovať;

- v záujme zvyšovania úrovne semenárstva ako základu rastlinnej výroby budú sa aj naďalej množiť vyššie stupne osív u špecializovaných šľachtiteľských a semenárskych podnikov a len v prípadoch, že kapacita týchto nepostačí na krytie zmluvných záväzkov určitého sortimentu, bude sa výroba zabezpečovať aj vo vybraných iných poľnohospodárskych podnikoch. Nižšie stupne množenia nebude možné sústrediť do úzko špecializovaných poľnohospodárskych podnikov v najoptimálnejších podmienkach Slovenska jednak preto, že poľnohospodárske podniky si môžu množiť tieto pre vlastnú potrebu samostatne a tiež i preto, že sústreďovanie ich výroby do niekoľkých okresov a poľnohospodárskych závodov je spojené s vyšším rizikom a zvyšuje nároky na dopravu. Preto pokladáme za správne, ak ich budú aj naďalej zabezpečovať zmluvne dodávateľské organizácie z množiteľských plôch popredných poľnohospodárskych závodov, pokiaľ to podmienky dovoľujú v rozsahu potreby okresu s príslušnou rezervou. Podľa vyjadrenia popredných odborníkov tento systém z hľadiska úrovne kvality i úrod vyhovuje;
- prechodné nedostatočné využitie kalibrovacej stanice na kukuricu v Galante, ktorá má kapacitu 3000 ton, je v dôsledku toho, že v ČSSR je zatiaľ len cca 200 špeciálnych sejačiek na kalibrované osivo. Nemožno predpokladať, že by sa výroba osiva sústredila len do okresu Galanta a počítá sa s tým, že stanica bude kalibrovat osivo kukurice aj pre ďalšie okresy Západoslovenského i Juhomoravského kraja;
- doterajšie smernice umožňujú, aby si družstvá a štátne majetky vyrábali škôlkársky materiál i sadenice viniča, pravda, pre vlastnú potrebu. Taktiež sa neuvažuje so zrušením ovocnej škôlky Komunálnych podnikov v Galante;
- dobudovanie a využívanie veľkoplošných závlah riešime z hľadiska finančného zabezpečenia spolu s Ministerstvom poľnohospodárstva. Sušičky pre závlahové hospodárstva zabezpečujeme zatiaľ v menšom rozsahu dovozom zo SSSR. Ak sa u nás osvedčia, budeme zabezpečovať ich ďalší dovoz. Okrem toho VŽKG skúmajú vhodnosť francúzskej sušičky

typu „Promil“, ktorá sa javí výhodnejšia ako maďarská typu LKB. Ak sa osvedčí, uvažuje sa so zakúpením licencie a zahájením jej výroby u nás.

d) poslancovi Š. F e r e n c e i m u:

- prostriedky za záber poľnohospodárskej pôdy od investorov sa využívajú v zmysle novelizovaného zákona na ochranu pôdy v súlade s požiadavkami. Teda buď sa sústreďujú do centrálného fondu a rozdeľujú na zúrodňovanie pôdy, alebo — a to vo väčšej miere — výrobné poľnohospodárske správy dohodnú hneď s investorom, ktorú plochu zúrodni ako náhradu za zabratú pôdu na investičnú výstavbu;
- taktiež sa rieši požiadavka zvýšenia hmotnej zainteresovanosti výskumných ústavov na výsledkoch, resp. na pomoci poľnohospodárskym podnikom. Podľa pokynov Štátnej komisie pre techniku môžu výskumné ústavy riešiť určité úlohy na základe objednávky poľnohospodárskeho podniku, resp. viacerých podnikov za úplatu na báze zmluvných vzťahov. Pokiaľ ide o zohľadňovanie požiadaviek z okresov v pláne tematických úloh výskumu, vo vedeckej rade každého výskumného ústavu sú aj poprední odborníci z praxe, ktorí môžu požiadavky praxe uplatňovať v pláne tematických úloh výskumu. Je pravda, že nemôžu tam byť zástupcovia všetkých okresov. Avšak k plánu tematických úloh poľnohospodárskeho výskumu sa vyjadruje aj Povereníctvo SNR pre poľnohospodárstvo; ak sú opodstatnené požiadavky, možno ich z okresov uplatňovať v pláne cez povereníctvo;
- úpravu ceny kŕmnych strukovín sme riešili v druhej polovici minulého roku a Ústredná správa nákupu poľnohospodárskych výrobkov nákupné ceny kŕmnych strukovín z úrody 1966 zvýšila. — Problém cien strukovín z tohoročnej úrody navrhujeme riešiť obdobne ako vlani. Aby sa pritom nezvyšovali ceny kŕmnych zmesí, odporúčame rozdiel medzi kalkulovanou cenou strukovín intervenovať.

Bratislava, 10. apríla 1967

Prof. MVDr. Koloman B o ď a DrSc., v. r.,
povereník SNR pre poľnohospodárstvo

OBSAH

12. schôdzky

1. deň — 26. apríla 1967

1. Zpráva Mandátovej komisie o overení platnosti voľby poslanca doc. Štefana Brenčiča	5
Zpráva zpravodajcu Jozefa Malinu	6
Zpráva Mandátovej komisie schválená	7
2. Návrh zákona SNR o pôsobnosti a náplni úloh výkonných orgánov SNR v odbore poľnohospodárstva a výživý	8
Rozoslaná tlač	8
Zpráva zpravodajcu Ing. Emila Píša	8
Návrh zákona schválený	10
3. Voľba člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR	11
Rozdaná tlač	11
Pripomienky poslancov Jozefa Malinu, gen. mjr. Jána Strculu a Ing. Emila Píša	11
Návrh Predsedníctva SNR schválený	13
4. Zpráva o návrhu plánu rozvoja hospodárstva na Slovensku a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a zpráva o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku	14
Rozoslaná tlač	14
Úvodné slovo predsedu Slovenskej plánovacej komisie ministra Ing. Františka Barbírka	15
Úvodné slovo povereníka SNR pre financie Jozefa Gajdošíka	20
Schôdzka prerušená	36
Schôdzka znovu otvorená	36
Rozprava	36
Reč poslanca Vojtecha Töröka	37
Reč povereníka — predsedu Slovenskej komisie pre techniku ministra Ing. Jána Marku	40
Prejav riaditeľa Oblastného ústavu Štátnej banky československej Ing. Františka Mišejeho	46

Schôdzka prerušená	52
Schôdzka znovu otvorená	52
Prejav vedúceho delegácie Národného zhromaždenia poslanca NZ Františka Tymeša	52
Prejav ministra financií Ing. Bohumila Suchardu	55
Reč poslankyne Eleny Pastorkovej	68
Reč poslanca plk. Andreja Faglica	71
Reč poslanca doc. Vasila Kapišovského	72
Rozprava skončená	73
Schôdzka prerušená	73
Schôdzka znovu otvorená	73
Odpoveď na dotazy poslancov predsedu Slovenskej plá- novacej komisie ministra Ing. Františka Barbírka	73
Záverečné slovo zpravodajcu povereníka SNR pre sta- vebníctvo Ing. Ladislava Kompiša	75
Uznesenie schválené	76
5. <i>Návrh rozpočtu SNR a ňou priamo riadených organi- zácií na rok 1967</i>	76
Výklad povereníka SNR pre financie Jozefa Gajdo- šíka	76
Rozoslaná tlač	81
Rozprava odpadá	81
Uznesenie schválené	81
6. <i>Návrh zákona Slovenskej národnej rady o Protialkoho- lickom sbore na Slovensku</i>	82
Rozoslaná tlač	82
Zpráva zpravodajcu Dr. h. c. Alexandra Horáka	82
Rozprava	84
Reč poslankyne Margity Potočkovej	84
Reč poslanca Františka Déneša	90
Reč poslankyne Márie Lorenčíkovej	93
Prejav poslankyne NZ MUDr. Ontónie Petrusovej	95
Prejav povereníčky SNR pre obchod Ing. Petronely Višňovcovej	98
Reč poslanca plk. Andreja Faglica	101
Rozprava skončená	104
Záverečné slovo zpravodajcu Dr. h. c. Alexandra Ho- ráka	104
Návrh zákona schválený	104
7. <i>Dotazy poslancov Slovenskej národnej rady</i>	104
Dotaz poslanca Vojtecha Töröka	105
Dotaz poslanca Františka Déneša	106
Schôdzka prerušená	106

2. deň — 27. apríla 1967

Schôdzka znovu otvorená	106
8. Zpráva o koncepcii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných látok v štvrtom päťročnom pláne na Slovensku	107
Rozoslaná tlač	107
Úvodné slovo povereníka SNR pre stavebníctvo Ing. Ladislava Komišťa	107
Rozprava	114
Reč poslanca pplk. Ladislava Pittnera	114
Reč poslanca pplk. Ladislava Strmenskovej	118
Reč poslanca Martina Hrašku	123
Reč poslankyne Emílie Janíkovej	126
Reč poslanca Emila Chlebca	129
Schôdzka prerušená	131
Schôdzka znovu otvorená	131
Reč poslanca Tibora Demmera	132
Prejav ministra stavebníctva Ing. Samuela Takáča	136
Prejav generálneho riaditeľa Československých tehiarskych závodov Jaroslava Křenka	142
Dotaz poslanca Ing. Emila Píša	146
Dotaz poslanca Stanislava Hollého	148
Dotaz poslanca doc. Vasilu Kapišovského	150
Prejav poslanca Tibora Bohdanovského	150
Rozprava skončená	154
Schôdzka prerušená	154
Schôdzka znovu otvorená	154
Záverečné slovo zpravodajcu Jozefa Bednára	155
Uznesenie schválené	157
9. Zpráva o vybavení návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených na schôdzke Slovenskej národnej rady 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku	157
Rozoslaná tlač	157
Prílohy	158

Prílohy

k 12. schôdzke

Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na prijatie zákona SNR o organizácii a náplni činnosti výkonných orgánov Slo-

venskej národnej rady v odbore poľnohospodárstva a výživy (<i>tlač SNR 45</i>)	159
Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na voľbu člena Predsedníctva SNR, povereníkov, predsedov a členov komisií SNR (<i>tlač SNR 47</i>)	162
Návrh Slovenskej plánovacej komisie, Slovenskej komisie pre techniku a Finančnej a rozpočtovej komisie SNR na uznesenie Slovenskej národnej rady k zpráve o návrhu plánu rozvoja hos- podárstva na Slovensku a návrhu plánu fondu vedy a techniky na rok 1967 a k zpráve o návrhu finančných plánov a rozpočtov na rok 1967 za organizácie na Slovensku (<i>tlač SNR 48</i>)	165
Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na uznesenie Slo- venskej národnej rady k návrhu rozpočtu Slovenskej národnej rady, jej orgánov a ňou priamo riadených organizácií na Sloven- sku na rok 1967 (<i>tlač SNR 49</i>)	169
Návrh Predsedníctva Slovenskej národnej rady na prijatie zákona SNR o Slovenskom protialkoholickom sbore (<i>tlač SNR 46</i>)	170
Návrh Komisie SNR pre stavebníctvo na uznesenie SNR k zpráve povereníka SNR pre stavebníctvo Ing. Ladislava Kompíša o kompetencii rozvoja stavebnej výroby a výroby stavebných lá- tok vo IV. päťročnici na Slovensku (<i>tlač SNR 50</i>)	174
Zpráva o vybavení návrhov, podnetov a pripomienok poslancov, prednesených na schôdzke Slovenskej národnej rady 17. februára 1967 k zpráve o ďalšej intenzifikácii a rozvoji rastlinnej výroby na Slovensku	181

Vydavateľ: Kancelária Slovenskej národnej rady. — Vytlačili Západoslovenské tlačiarne, n. p., závod 01, Dukelská č. 51. — Zodpovedný redaktor: Dr. Jozef Ilčík. — Miesto vydania: Kancelária Slovenskej národnej rady, Bratislava, Čottwaldovo nám. č. 40 — Dátum vydania: máj 1967. — Prvé vydanie, náklad 250 výtlačkov.

